

УВОД

Присъединяването към Европейския съюз е основен политически приоритет на Република България. Това е цел, по която съществува широк политически и обществен консенсус в страната.

С решенията на Европейския съвет в Люксембург (декември 1997г) и в Хелзинки (декември 1999г.) отношенията между Република България и Европейския съюз навлязоха в нов етап. С откриването на преговорите за присъединяване (февруари 2000) подготовката на България за присъединяване към ЕС се ориентира към поемане и изпълнение на ангажиментите на членството. Преговорната стратегия на България се основава на работната хипотеза, че пълноправното членство ще бъде постигнато до края на 2006. Към тази дата е ориентиран и националният график на подготовката за приемане задълженията на членството

Непосредствените външнополитически цели на Република България, формуирани в Националната стратегия за присъединяване към Европейския съюз (март 1998) са постигнати: позитивната оценка на подготовката на България в първия (1998) и втория (1999 година) редовен преглед на изпълнението на критериите за членство и на приоритетите на "Партньорство за присъединяване" позволи постигането на решение за откриване на преговори по същество.

С настоящата актуализирана програма за приемане достиженията на правото на Европейския съюз, българското правителство цели консолидиране на усилията за подготовка и приемане задълженията на членството в пред-присъединителния период

ПРИНЦИПИ

Националната програма за приемане достиженията на правото на ЕС се основава на принципа за по-нататъшно развитие на вече постигнатите резултати в подготовката на България за членство в ЕС.

Приоритетните цели адресират изпълнението на критериите дефинирани от Европейския съвет в Копенхаген (политически, икономически и приемане на законодателството) и от Европейския съвет в Мадрид относно административния капацитет. Отправни документи за разработването на Националната програма са:

- Европейско споразумение за асоцииране на България към Европейския съюз (1995)
- Програма на Правителството на Република България *България 2001* (1997);
- Актуализирана Програма на Правителството на Република България *България 2001* (2000);
- Приетият от Съвета на министрите на ЕС ревизиран документ Партньорство за присъединяване (ноември 1999) установяващ краткосрочните и средносрочни приоритети в подготовката на България за членство в ЕС
- Редовен доклад на Европейската комисия за напредъка на България за присъединяване (октомври 1999);
- Докладите на Европейската комисия по отделните глави на бъдещия договор за присъединяване, подготвени в резултат на проведените двустранни сесии на аналитичния преглед на законодателството;
- Поетите от българска страна ангажименти в писмените преговорни позиции по отворените за преговори глави и в проектите за преговорни позиции, по които България се подготвя да отвори преговори;

По същество Националната програма включва всички области на достиженията на правото на ЕС:

- Съдържанието, принципите и политическите цели на досега сключените договори /вкл. договора от Амстердам/;

- Приетото в приложение на договорите и юриспруденцията на Европейския съд законодателство /вторичното право/;
- Приетите от Европейския съюз декларации и резолюции;
- Общите действия, позиции, декларации, заключения и други актове в рамките на Общата външна политика и политика на сигурност;
- Общите действия, общите позиции, подписаните конвенции, декларациите и другите актове, съгласувани в рамките на сътрудничеството в областта на правосъдието и вътрешните работи;
- Международните договори, сключени от Общността и тези, сключени от страните-членки помежду им в областта на дейност на Съюза.

Организационно Националната програма следва структурата на Редовния доклад на Европейската комисия, като отчита направените констатации и препоръки, както и поетите от българска страна ангажименти в резултат на проведения двустранен аналитичен преглед на законодателството. По същество Националната програма трансформира външните ангажименти и приоритетите на "Партньорство за присъединяване" във вътрешни ангажименти и национални приоритети.

Времевите характеристики на националните приоритетни цели са:

- в краткосрочен аспект - за 2000 година.
- в средносрочен аспект - времеви хоризонт от пет години

Програмата е разработена в рамките на националния механизъм за координация на дейността по подготовката на Република България за присъединяване към ЕС и за провеждане на преговорите за присъединяване, съгласно Постановление на МС № 3 от 20 януари 2000. В съответствие с разпоредбите на това Постановление се издига нивото на Съвета по европейска интеграция, който се ръководи от министър - председателя и в който членуват министрите на основните министерства, свързани с подготовката на България за членство в ЕС. Съществуващият до края на 1999 година Комитет по европейска интеграция се трансформира в Координационен съвет за подготовката на България за присъединяване към ЕС, председателстван от заместник - министър на външните работи. Към Координационния съвет функционират работните групи по проблемите на европейската интеграция, които формират и разширения екип по преговорите и осигуряват разработването както на проекти на позиции за преговори, така и проекти на национални актове по изравняване на законодателството на България с това на ЕС. Тематично работните групи са разпределени съгласно главите на бъдещия Договор за присъединяване на България към ЕС.

В резултат на извършеното в работните групи съпоставяне на изискванията за членство, произтичащи от достиженията на правото на ЕС и от последния редовен доклад на Европейската комисия за напредъка на Република България за присъединяване към ЕС са разработени националните приоритети и са конкретизирани мерките за тяхното постигане.

Програмата се състои от кратка текстова част сумираща приоритетните цели за изпълнение на критериите за членство и детайлна част конкретизираща сектор по сектор действията, които ще бъдат предприети за постигане на приоритетните цели, както в краткосрочен, така и в средносрочен аспект.

Подготвеният по предложение на работните групи проект е обсъден на заседание на Координационния съвет за подготовка на България за членство в ЕС с участие на основния екип по преговорите и одобрен от Министерския съвет с Решение №.....от.....април 2000 година.

ИЗПЪЛНЕНИЕ

След решенията на Европейския съвет в Хелзинки правителството взе решение за издигане на политическото ниво на координация подготовката на България за членство, която се ръководи лично от министър-председателя.

В отговор на новите предизвикателства, свързани с навлизането на България в етап на интензивни преговори за присъединяване към ЕС, правителството изготви актуализация на

своята програма "България 2001", осигуряваща изпълнението на критериите за членство в ЕС и на краткосрочните приоритети на Партньорство за присъединяване.

С предприетите решения за укрепване на координационния механизъм по европейска интеграция (ПМС 3 от 01.2000г.) беше създадена дирекция "Европейска интеграция и отношения с международните финансови институции" в чийто функции е предвидено наблюдението на срочното изпълнение на Националната програма за приемане на досиженията на правото на ЕС.

За гарантиране своевременното изпълнение на Националната програма за приемане достиженията на правото на ЕС и ангажиментите по преговорите за присъединяване на България към ЕС на 29 февруари 2000 Народното събрание прие Решение за изменение и допълнение на Правилника за организацията и дейността на Народното събрание. Чрез това Решение се създаде постоянна комисия "Съвет по европейски въпроси". Съветът по европейски въпроси е изграден на принципа на консенсуса на всички парламентарно представени политически сили. Съветът по европейски въпроси дава мнение за законодателните приоритети съгласно Националната програма за приемане достиженията на правото на ЕС, за съответствието на внесени в Народното събрание законопроекти с правото на ЕС, разглежда постъпилите в Народното събрание законопроекти от Националната програма за приемане достиженията на правото на ЕС. Съветът по европейски въпроси взема решения с единодушие на парламентарните групи, като всяка парламентарна група има един глас. По този начин Народното събрание гарантира националния консенсус по подготовката на България за присъединяване.

ПОЛИТИЧЕСКИ КРИТЕРИИ

В Редовния си годишен доклад от 1999 Европейската комисия потвърди, че България е изпълнила политическите критерии от Копенхаген, основа за решение за откриване на преговорите за присъединяване към ЕС, което се материализира в заключенията на Европейския съвет от Хелзинки.

През последната година България продължи да провежда политика за по-нататъшно консолидиране на демокрацията, с основна насоченост за зачитане върховенството на закона, съблюдаване принципа на разделение на властите, институционално укрепване и засилване на административния капацитет.

ДЕМОКРАЦИЯ И ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА. УКРЕПВАНЕ НА ДЕМОКРАТИЧНИТЕ ИНСТИТУЦИИ

В България функционира изградена демократична политическа система, основана на стабилност на държавните институции и върховенство на закона. Политическите процеси протичат съобразно принципа на разделение на властите и в съответствие с правилата на съвременната демокрация.

Българският парламент осъществява законодателна дейност, обвързана с предизвикателствата на преговорния процес за присъединяване към Европейския съюз. Тя отразява добро взаимодействие между държавните институции на различни нива, както и между тях и гражданското общество.

Засилва се ролята на гражданското общество като ключов елемент в развитието на демократичните процеси. Осъзнаването на ценностите на демокрацията и отговорностите за тяхното гарантиране стимулират участието на българското общество в процесите на утвърждаване на правовата държава и стабилността на демокрацията.

АДМИНИСТРАТИВНА РЕФОРМА

През последната година беше постигнат съществен напредък в изграждането на правната рамка за реформата на българската администрация и конструирането на модерна административна система, с ясни правила на функциониране и взаимнообвързаност между отделните административни структури в изпълнителната власт и вътрешната функционална субординация на административните звена. Този процес се разви в няколко посоки:

- По отношение на реструктурирането на администрациите Министерският съвет утвърди устройствените правилници на административните структури в изпълнителната власт.
- Организационното и кадрово развитие на стратегическите звена в администрацията бе обезпечено чрез създаването на дирекции като във всички ключови ведомства са оформени самостоятелни дирекции по въпросите на европейската интеграция.
- С оглед ефективното управление на държавната администрация е създадена дирекция "Държавна администрация" при МС и се формира Държавна административна комисия. Последната ще следи за спазване статута на държавния служител и конкурсната процедура за неговото придобиване.
- Във връзка с изграждането на устойчив административен капацитет от 28 август 1999 влезе в сила Закон за държавния служител. Беше прието и необходимото за прилагането му вторично законодателство: Постановление на МС №34/ 20.03.2000г. за приемане на Наредба за служебното положение на държавните служители; Постановление на МС №35/ 20.03.2000г. за приемане на Единен класификатор на длъжностите в администрацията и на Наредба за прилагане на единния класификатор на длъжностите в администрацията; Наредба №1 на Министъра на държавната администрация от 21.03.2000 г. за документите за заемане на държавна служба.
- Изработен е проект на Кодекс за поведение на държавния служител и се изработват критерии за развитие на кариерата.

- Във връзка с необходимостта от професионално развитие на държавните служители и повишаване на квалификацията им със ЗДС е създаден Институт по публична администрация и европейска интеграция.
- Бе приет Закон за административното обслужване на физическите и юридическите лица.
- Информацията и координацията между отделните административни структури на национално и местно ниво са значително подобрени с въвеждането в действие на електронния конфигуриращ инструмент за организационно моделиране на административните структури в изпълнителната власт.

Целта на административната реформа е изграждането на функционираща и ефективна държавна администрация с нова, отворена към гражданите административна култура, и създаване на необходимия административен капацитет за работа в новите условия, както и осигуряване на съвместимост с европейските администрации.

В краткосрочен и средносрочен план се предвижда осъществяването на следните мерки, залегнали и в програмата на правителството:

- завършване на изграждането на информационната инфраструктура на администрацията с цел осигуряване на комуникационни връзки между всички административни структури за управление на информационните и работните потоци, включително данъчната и митническата администрация и институциите, извършващи осигурителна дейност, както и доизграждането на Единния регистър за идентифициране на стопанските и други субекти, осъществяващи дейност на територията на Република България – регистър “БУЛСТАТ”;
- завършване на изграждането на Единната информационна система за противодействие на престъпността за осигуряване взаимодействие и обмен на данни между ведомствените информационни системи и органите на съдебната власт;
- завършване на процеса на въвеждане на статута на държавния служител така, че да бъде осигурена стабилност и дългосрочност при изпълнението на държавната служба и условия за професионално и служебно развитие;
- усъвършенстване дейността на инспекторатите в министерствата и държавните агенции по модела на омбудсмана с цел ефективно съдействие на гражданите в случаи на лошо администриране и провеждане на граждански контрол върху дейността на администрацията, качеството на обслужването и поведението на служителите;
- осигуряване бърз и ефективен достъп до информация за реда, организацията и видовете извършвани административни услуги от централната и териториалните администрации;
- създаване на Държавната административна комисия за контрол по спазване на статута на държавния служител и приемане на правилник за работата ѝ;
- създаване на звена за административно обслужване във всяка структура с ясни и общодостъпни правила за работа с гражданите;
- внедряване на обща система за развитие на професионалните умения и преквалификация на държавните служители и разработване на конкретни програми за прилагане на съвременните постижения в тази област със съдействието на Института по публична администрация и европейска интеграция;
- създаване на регистър за обществените поръчки като важен инструмент за осигуряване на пълна независимост на съдебната система, по-нататъшни законодателни

СЪДЕБНА СИСТЕМА

Предприемат се мерки за повишаване на ефективността и прозрачността на съдебната система и нейния капацитет да прилага достиженията на правото на ЕС включително осигуряване на пълна независимост на съдебната система, по-нататъшни законодателни

промени в процедурите за правораздаване, подобряване на достъпа до съдебната система и др.

С измененията в Гражданско-процесуалния кодекс през 1999 г. бе въведено за първи път "бързо производство" по някои дела от особено значение, в съответствие с изискванията на Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи за "разумен срок". Съществен напредък в процеса на демократизация и усъвършенстване на правната система и системата за защита, е въвеждането на "жалба за бавност" в гражданския процес, която се разглежда незабавно и подаването на която не се ограничава със срок.

В изпълнение на приетия устройствен правилник на Министерство на правосъдието (12.11.1999г.) са изготвени статистически анализи относно структурата на делата, натовареността на съдилищата, дейността на съдебно-изпълнителните служби и на съдиите по вписване. Приета е наредба за организацията и работата на бюрата за съдимост. Подготвя се унифицирана електронна система за статистическо отчитане и контрол на движението на делата.

Подготвят се промени в Закона за съдебната власт свързани с кадровото обезпечаване на системата – по отношение на изискванията за квалификация и дисциплинарните процедури.

Организационно и кадрово е укрепен инспекторатът на Министерство на правосъдието като е увеличен броя на комплексните проверки с перспектива до средата на 2000г. да обхванат всички съдилища, прокуратури и следствени служби.

Разработени са квалификационни програми за обучение на ръководителите на самостоятелни звена в съдебната система, както и на изпълнителския персонал, с цел постигане на управленски умения и подобряване на обслужването на гражданите.

Провежданите реформи са част от процеса на подобряване на функциите и структурата на съдебната система и целят повишаване на общественото доверие в нея.

МЕРКИ ЗА БОРБА С КОРУПЦИЯТА

През изтеклия период съществено внимание беше отделено на провеждане на активна политика за превенция и противодействие на корупцията във всичките ѝ проявни форми. Продължиха усилията за законодателно регламентиране и изграждане на необходимата анти-корупционна среда в различни сфери на икономическия и социален живот. Бяха приети 14 закона, въвеждащи ясни правила на икономическа активност, прозрачност, спазване на правилата на пазарната икономика и гарантиране на конкуренцията, въвеждане на европейски стандарти, основните от които са: Данъчен процесуален кодекс, Валутен закон, Закон за обществените поръчки, Закон за публичното предлагане на ценни книжа, Закон за хазарта, Закон за административното обслужване на физическите и юридически лица, Закон за държавния служител, Закон за администрацията и др. За гарантиране свободата на стопанската инициатива и елиминиране на корупционните фактори българското правителство прие Програма за отмяна или опростяване на над 140 лицензионни и регистрационни режима. Изпълнението на Програмата ще елиминира излишните административни пречки и облекчи процедурите при гарантиране на обществената сигурност, морал, здраве и обществен ред.

Сериозен напредък беше постигнат в процеса на усъвършенстване на правната база и привеждането на българското законодателство в съответствие с международните стандарти. Във връзка с ангажиментите си по Конвенцията за борба с подкупването на чужди длъжностни лица в международните търговски сделки (обн ДВ6.06.1999г и станала част от вътрешното законодателство) НС прие ЗИД на НК, с който се криминализира даването на подкуп на чужди длъжностни лица в международния търговски обмен.

Р България участва в групата държави срещу корупцията GRECO в рамките на ОИСР, която бе формално учредена на 1 май 1999г. В рамките на мониторинга на тази група беше извършен преглед на националното законодателство. В изпълнение на международно поетите ангажименти и отчитайки направените по време на мониторинга бележки, МС внесе в НС ЗИД на НК, с който се криминализира обещаването и предлагането на подкуп на местни и чужди длъжностни лица, както и искането и съгласието за получаване на подкуп. През м.април МС внесе в НС ЗИД на ЗАНН, с който се въвежда административна

отговорност на юридическите лица за извършени в техен интерес нарушения от техните ръководители, пълномощници или служители.

През м. март 2000г. правителството внесе в НС за ратифициране Гражданската конвенция за корупцията на Съвета на Европа.

Пълно хармонизиране с европейското антикорупционно законодателство ще се постигне с приемането на нов НК до края на 2000г.

Съществен напредък беше постигнат в изграждането на правната рамка за засилване на контрола върху органите на изпълнителната власт за недопускане на злоупотреба със служебно положение, особено в такива области като митниците, полицията, данъчните власти, общините, съдебната администрация и правораздаването, здравеопазването, образованието и администрацията, ангажирана с приватизацията. През юли 1999г. НС прие Закон за държавния служител, предвиждащ ежегодно задължително деклариране на имотното състояние на държавните служители. Предстои приемането на Закон за публичния регистър на имуществото и доходите на лицата, заемащи висши държавни длъжности. Със закона за държавния служител ясно бяха регламентирани задачите и функциите на контролните звена - инспекторатите, които ще упражняват действителен контрол върху дейността на администрацията. Предвижда се засилването на ролята на вътрешния и външен финансов контрол, като се предвижда новия Закон заДФК, въвеждащ ех-ante контрол върху обществените поръчки и средствата от пред-присъединителните фондове, да бъде приет от МС през май и предаден в Народното събрание за приемане до края на 2000 година. Изготвен е Закон за противодействие на финансовите престъпления и нарушения. Продължава работата по разработването и приемането на кодекси на поведение на някои категории служители.

Предстои укрепване на организационния и кадрови потенциал на службите и системите от държавната администрация за превенция и елиминиране на корупционно поведение. В ГУ "Митници", с финансовото съдействие на Програма Фар, започна изпълнението на програма за борба с корупцията. Предстои реализирането на мащабна програма със Световната банка за елиминиране на корупцията в митниците. Особено внимание ще бъде отделено на тези служби и системи, които осигуряват обществения ред и сигурност, съгласно новите изисквания за участието им в наказателния процес.

Особено внимание беше отделено на подобряване на взаимодействието на различните институции, имащи отношение към борбата с корупцията. Беше установено тясно взаимодействие между МВР, НСлС при водещата роля на Прокуратурата на РБ за ускоряване на следствените действия и оптимизиране на усилията на отделните институции в борбата с корупцията. Предстои създаването на Междуведомствена комисия за борба с корупцията, в която да бъдат представени Министерство на правосъдието, МВР, Министерство на финансите, ГУ "Митници" и Прокуратурата на РБ. Важен елемент е окончателното изграждане на Единната информационна система за противодействие на престъпността и корупцията.

[До края на 2000 година предстои приемането на нов Закон за политическите партии, който по ясен начин да регламентира финансирането на политическите партии, гарантиращ прозрачност на процеса за обществото.]

ЗАЧИТАНЕ НА ОСНОВНИТЕ ПРАВА И ИНДИВИДУАЛНИ СВОБОДИ НА ГРАЖДАНИТЕ И ЗАЩИТА НА МАЛЦИНСТВОТА

Разпоредбите на Конституцията, които регламентират основните права и свободи на гражданите, имат непосредствено действие.

Отчитайки международните си ангажименти, и в изпълнение на националната програма за укрепване на правовата държава и защитата на правата на човека и на лицата, принадлежащи към малцинства, България предприе следните мерки:

- Протокол №6 към Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи относно отмяната на смъртното наказание /подписан на 7 май 1999/, бе ратифициран на 7.07.1999 г.
- Втори Факултативен протокол към Международния пакт за граждански и политически права, целящ отмяната на смъртното наказание, подписан 11.03.1999, бе ратифициран на 7.07.1999.

- Рамковата конвенция на Съвета на Европа за защита на националните малцинства бе ратифицирана от Народното събрание на 18 февруари 1999 г.
- Протокол за изменение и допълнение на Европейската конвенция за трансгранична телевизия бе ратифициран от НС на 12.01.2000 г.
- Конвенция 108 на Съвета на Европа (1981) за защита на лицата при автоматизирана обработка на лични данни бе подписана на 2.6.1999.

До края на 2000 г. предстои ратифицирането на Четвърти и Седми протокол към Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи.

ГРАЖДАНСКИ И ПОЛИТИЧЕСКИ ПРАВА

В изпълнение на националните приоритети България продължава усилията си, насочени към подобряване ефикасността на защитата на правата на гражданите и упражняването на основните свободи, в частност правото на свобода и сигурност, на справедлив съдебен процес и правото на зачитане на личния и семейния живот.

С измененията в Гражданско-процесуалния кодекс през 1999 г. се засилиха гаранциите за осъществяване на справедливо и бързо съдопроизводство, при спазването на принципа за равен достъп до правосъдие.

Промените в българското наказателно процесуално право / в сила от 1.1.2000/, отчитат изискванията на Конвенцията и практиката на Европейския съд по правата на човека в областта на правото на свобода и сигурност. В областта на постановяването и съдебния контрол на мярката за неотклонение "задържане под стража" бяха въведени нови процесуални гаранции за защита на обвиняемите и особено на задържаните под стража; също и конкретни правомощия на съда и стриктни процесуални срокове за вземането и продължителността на тази мярка и разглеждане на жалбите срещу нея. Засилен бе съдебният контрол върху способите за събиране и проверка на доказателствата.

С наредба №2 /19.04.1999/ на министерството на правосъдието, се регламентира положението на обвиняемите и подсъдимите с мярка за неотклонение "задържане под стража". С нея се определя статутът им в съответствие с правото на защита, презумпцията за невинност до доказване на противното и целите по чл.147 от Наказателно процесуалния кодекс.

Приоритети в областта на гарантирането на гражданските и политическите права са по-нататъшното усъвършенстване на нормативната база и осигуряване на ефективното ѝ прилагане.

Подготвят се мерки за прилагането на Конвенция 108 на Съвета на Европа за защита на лицата при автоматизирана обработка на лични данни до влизането ѝ в сила. Изработена е и експертна концепция по сближаване на законодателствата и необходимите мерки за прилагането на Конвенцията и въвеждането на директива 95/46/ЕЕС за защита на лицата при обработка на лични данни и свободното движение на такива данни.

Предстои внасянето на проект за Закон за защитата на личните данни в Народното събрание до края на юли т.г.

До края на 2000 г. предстои приемането на Закон за закрила на детето, който е в съответствие с ангажиментите, произтичащи от Конвенцията на ООН за защита на правата на детето /в сила за България от 1991/.

В съответствие с горната Конвенция, както и с минималните стандартни правила на ООН за правораздаване при непълнолетни, предстои обсъждането на закон за предотвратяване на нарушенията и престъпленията на малолетните и непълнолетните. Този закон ще създаде и алтернативни мерки за социално и възпитателно въздействие без прибягване и образуване на съдебно дело.

През 2000 г. е предвидено и приемането на Закон за равните права на жените и мъжете, в съответствие с ангажиментите, произтичащи от Европейската конвенция за защита на правата и основните свободи.

Продължава работата по подобряването на положението в българските затвори. Предстои приемането на нов закон за изпълнение на наказанията, отговарящ на изискванията на горната конвенция и на Европейските правила за затворите и минималните стандарти на ООН за затворите.

ПОЛИТИКАТА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА УБЕЖИЩЕ

Законът за бежанците влезе в сила от 1 август 1999г. Той е адресиран към организациите от системата за предоставяне на убежище и дава рамка, която ще разреши на търсещите убежище да упражнят техните права и задължения по начин, съответстващ на европейските стандарти. Законът е в съответствие с Женевската конвенция на ООН за статута на бежанците и Ню Йоркския протокол от 1967г., както и с европейското *acquis* в областта на убежището. В закона са възприети следните основни принципи: принципът за неотблъскване (*non refoulement*); принципа за достъп до процедура на всяко лице, отправил искане за убежище; принципът, че приемането на молбите трябва да става от напълно квалифицирани органи (местни, гранични), които имат ясни и подробни указания по въпросите на убежището; принципа за предоставяне на възможност за установяване на всички необходими факти и данни за определен случай по инициатива на интервюиращия. Агенцията за бежанците координира участието на Република България в хоризонтална програма по ФАР в областта "Правосъдие и вътрешни работи" на ЕС по въпросите на убежището и бежанците.

Във връзка с това е разработен Национален план за действие относно бъдещите мерки в областта на убежището с цел усъвършенстване на законодателството и изграждане на необходимата инфраструктура (предвидено е създаването на транзитни центрове за приемане на бежанци на двата най-натоварени контролно-пропускателни пункта. Укрепва се административния капацитет на структурите, прилагащи *acquis*. Предвижда се провеждане на специализирано обучение по ускореното производство на служители от НС "Гранична полиция" на МВР.

Предвидени са структурни промени в Агенцията за бежанците в съответствие с изискванията на Дъблинската конвенция. Подготвени са списъци на сигурни страни по произход и сигурни трети страни.

Разработват се програми за социална интеграция на бежанците чрез професионалната им квалификация, езиково обучение, центрове за социално подпомагане и др.

НЕПРАВИТЕЛСТВЕНИ ОРГАНИЗАЦИИ

Политиката на Република България спрямо неправителствените организации е изцяло в съответствие с международноправните стандарти в тази област. Изцяло се гарантира правото на свободно сдружаване на гражданите.

Неправителствените организации имат важна роля както на национално, така и на регионално равнище, включително и при разследването и защитата по случаи, свързани с правата на човека, в това число относно условията в затворите и правата на жените и децата.

Правителството актуализира Програма 2001, в която предвижда допълнителни мерки за разширяване на финансовата подкрепа от страна на държавата за национално представените организации на инвалидите и на организации, осъществяващи социални услуги за инвалидите.

Сред основните приоритети в правителствената програма е подобряването на взаимодействието със структурите на гражданското общество, и създаването на допълнителни възможности за граждански контрол върху дейността на държавните органи, включително органите на сигурността.

ИКОНОМИЧЕСКИ, СОЦИАЛНИ И КУЛТУРНИ ПРАВА

Република България е страна по основните международноправни документи в областта на икономическите, социални и културни права:

- Международен пакт за икономически, социални и културни права;
- Европейска Конвенция за защита правата на човека и основните свободи и Допълнителен протокол към Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи;
- Европейска културна конвенция;
- Конвенция за защита на архитектурното наследство в Европа;

- Европейска рамкова конвенция за трансгранично сътрудничество между териториалните общности или власти

През изминалия период в изпълнение на Националната програма, бе извършено следното:

- Европейска социална харта (ревизирана), бе подписана на 21.9.1998 г., ратифицирана от НС на 29.03.2000 г.
- Конвенция на ЮНЕСКО и Съвета на Европа за признаване на квалификации, свързани с висшето образование в Европейския регион (1997), подписана на 11.04.1997, бе ратифицирана на 15.03.2000.

В допълнение към гарантираните от Конституцията и съответното законодателство икономически и социални права, бяха предприети мерки за административна защита на тези права.

Законът за администрацията /приет 1998, допълнен 1999/ и Законът за държавния служител /1999/ , и свързаните с тях други нормативни и подзаконови актове, гарантират спазването на принципите на законност, откритост, достъпност, отговорност и координация; предоставянето на информация на гражданите, юридическите лица и органите на държавната власт; упражняването на правата за получаване на отговор и решаването на въпроси, които представляват техен законен интерес.

ИНТЕГРИРАНЕ НА РОМСКОТО НАСЕЛЕНИЕ

Приетата през април 1999 г. програма за "Равноправно интегриране на ромите в българското общество"/подкрепена от над 150 ромски организации/ установи принципите и общите мерки за борба с дискриминацията и безработицата, повишаване на образователното и здравното равнище, подобряване на жилищните условия, осигуряване на защитата на културата и достъп до националните медии. Бяха проведени консултации между правителството, много от ромските организации и неправителствените организации за защита на правата на човека в рамките на Националния съвет за етнически и демографски въпроси /НЕСДВ/. С цел преодоляване на негативните последици от икономическата криза за ромското население, към НСЕДВ бе създадена работна група, включваща представители на различни ромски граждански организации и правителствени експерти. Към края на 1999 г. представители на ромското население бяха назначени в 15 от 28 регионални центъра; към някои от министерствата работят консултанти-роми.

През 2000 г. продължават усилията за изпълнението на ангажиментите на правителството по подобряване на ситуацията на ромите и насърчаването на толерантността и взаимното разбиране между българските граждани от различни етнически и религиозни групи.

За по-нататъшна интеграция на лицата, принадлежащи към малцинствата и в изпълнение на Рамковата програма за равноправно интегриране на ромите в българското общество предвиждаме:

- включване на роми в експертния състав и формиране на работни групи към министерствата и областните администрации;
- по-нататъшно изпълнение на Програмата ФАР, включваща приоритетно модулите "Достъп до образование" и "Урбанизация на ромски квартали", за което са предвидени 1 млн. лв. от Европейската комисия;
- разработване на Национална програма за младежка заетост с цел намаляване на безработицата сред младите хора, обучаване на не по-малко от 50 роми за работа в полицейските структури.

ИКОНОМИЧЕСКИ КРИТЕРИИ**ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ**

Поканата за преговори за присъединяване към ЕС от декември 1999 година съвпадна с постигнатите от правителството благоприятни условия за икономическо развитие на страната.

Изпълнението на правителствената програма "България 2001" доведе до постигането на устойчиви макроикономически условия: стабилен валутен борд, ниска инфлация, нисък основен лихвен процент, значителен валутен резерв, реален икономически растеж от 3.5 на сто през 1998 и 2.5 на сто през 1999 година. Постепенно се възстановяват реалните доходи. Банковата система е стабилизирана. Частинят сектор вече проидвежда на 70 на сто от brutния вътрешен продукт.

Функциониращата пазарна икономика в България е резултат от активната политика на правителството за поддържане на стабилна макроикономическа среда, в която икономическите субекти могат да планират своята дейност с достатъчна сигурност; за укрепване на законовата и под-законова рамка на ефективни институции; успешното реструктуриране на предприятията и създаването на жизнен и ефективен финансов сектор.

През 1999 г. бе постигнат напълно стабилизационния ефект на провежданата икономическа политика, основана на принципите на валутния съвет, поддържане на строга фискална политика, либерализация на вътрешните цени и външната търговия и напредък в структурната реформа.

Забавянето на икономическия растеж през първата половина на 1999 г. (0.5%) се дължи главно на временни фактори, като кризата в Косово и реструктурирането, приватизацията и ликвидацията на държавни предприятия, чиято продукция е била предназначена за износ. Тези структурни промени довеждат и до задълбочаване на дефицита по текущата сметка до 5.2% от БВП. През втората половина на годината макроикономическите показатели се подобряват значително. Реалният растеж на БВП през втората половина на 1999 г. достига 4.5%, а средният за годината е 2.5%. Годишният темп на инфлацията спада до 1.8%. Бюджетният дефицит е 1%, значително по-нисък от прогнозираните 2.7%, а основният лихвен процент запазва тенденцията си към намаляване, като през 1999 г. спада от 5.04% до 4.46%.

Успешно се реализира правителствената програма за структурни промени, като основни инструменти за осъществяването ѝ са приватизацията, закриването на губещи предприятия, подобряването на инвестиционния климат и привличането на чуждестранни стратегически инвестиции. През 1999 година България премина през най-интензивната фаза на приватизацията и реструктурирането. Ускореният процес на приватизация и ликвидация или обявяване в несъстоятелност на неефективни държавни предприятия е основен фактор на нарастващата производителност в икономиката. През 1999 година са сключени рекорден брой сделки от началото на приватизационния процес – 1225, като 639 от тях са за цели предприятия и 586 за обособени части. Приватизацията на големите държавни монополи като националната авиокомпания Балкан, Кремиковци и Нефтохим са показателни за решимостта на държавата да се оттегли от пряка икономическа намеса. Продължават законодателните и изпълнителните действия по либерализирането на пазарите, доминирани от естествени монополи и в областта на предлагането на обществени услуги. В контекста на цялостното икономическо реструктуриране делът на частния сектор достига 70% от БВП. Устойчива е и тенденцията за нарастване дела на частния сектор в създаването на работни места.

Приключи процедурата по преглед на съществуващите лицензионни, разрешителни и регистрационни режими. Предложено е отпадането на 39 режими и облекчаване на процедурите по други 69. По този начин се гарантира постигането на прозрачност и предвидимост на регулационната среда и облекчаване навлизането на пазара на нови малки и средни предприятия.

През 1999 г., 98.6% от общия брой на стопанските субекти са малки и средни предприятия (МСП). С цел законодателното им регламентиране и насърчаване на тяхното развитие, през Септември 1999 е приет Закон за МСП. Приоритетното финансиране от "Насърчителна Банка" АД и кредитната схема "Kreditanstalt für Wiederaufbau", увеличават инвестиционните възможности за МСП. Усилията в тази насока ще бъдат подкрепени от предстоящото въвеждане на Гаранционна схема на Обединена Българска Банка, подготвяна съвместно с Американската агенция за международно развитие. За постигане на устойчиво развитие на сектора на МСП се предвижда по-нататъшно опростяване на административната, данъчната и нормативната уредба, както и улесняване на достъпа до финансови и информационни ресурси, чрез укрепване на институциите, обслужващи МСП.

В съответствие с целите за поддържане на стабилна макроикономическа среда и банков сектор, българските власти подхождат внимателно към либерализацията на движението на капитали. Значителен прогрес в тази област се постига с приемането на новия Валутен закон (в сила от 01.01.2000 г.). Последният позволява висока степен на либерализация на капиталовото движение, свързано с инвестиции на нерезиденти в страната и резиденти в чужбина.

Напредналото реструктуриране на финансовия сектор позволява ефективно функциониране на банките в условията на стабилен валутен съвет. Четири от общо седем държавни банки са приватизирани и две са в процедура на продажба. Влезлите в сила през 1999 г. изменения на Закона за банките, допълват и подобряват мерките за банков надзор и процедурите по несъстоятелност на банките. По този начин се постига по-висока ефективност на банковия надзор, по-сигурна защита на интересите на вложителите и стабилност на банковата система като цяло. Законът за Българска Национална Банка е хармонизиран с изискванията на ЕС за независимост на националната банка.

През 1999 г. приключи процеса на възстановяване на собствеността върху земеделските земи. Последвалото активизиране на пазара на земята е основа за устойчиво развитие на аграрния сектор. Предвижда се през 2000 г. да приключи приватизацията на активите в земеделието и да започне приватизацията на активите в горското стопанство. Ивестиционната дейност ще се концентрира върху проекти за изграждане на пазари на едро, тържища и адекватна инфраструктура в селските райони.

Външнотърговския режим на България е изцяло либерализиран чрез предприемане на мерки за премахване на временната такса по вноса през 1999 г. От началото на 2000 г. България едностранно премахва митата по вноса на някои промишлени стоки с произход от страните членки на ЕС и ЕАСТ. Средното претеглено ниво на митническа защита на България за третиране "Най-облагодетелствана нация" за 1999 година е 8.2%.

Продължава процесът на интеграция на търговията на България в Паневропейската зона за свободна търговия, чрез последователно изграждане на зони за свободна търговия с държавите асоциирани към ЕС. През 1999 г. 66.4% от износа на България са предназначени за Паневропейската зона, като 52.6% от тях се падат на ЕС.

С цел координиране на икономическата политика на правителството с ЕС, през Май 1999 бе приет документа "Съвместна оценка на средносрочните приоритети на икономическата политика на Република България". В него, като основна цел се поставя определянето на мерки на икономическата политика и реформи, необходими за подготовката на Република България за приемане в ЕС.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

След решението на Европейския съвет в Хелзинки от декември 1999 година да отправи към България покана за преговори за присъединяване вниманието на българското правителство се насочи към мобилизиране на усилията за подготовка за членство в ЕС.

Целта на актуализираната икономическа програма на правителството за периода 2000 - 2001 г. е ускоряване и задълбочаване на структурните реформи в реалния сектор и в бюджетната сфера, постигането на значителен и устойчив икономически растеж, и подобряване на жизнения стандарт на населението.

Актуализираната програма за реформи на правителството е подкрепена от международните финансови институции. През 1999 г. са подписани две споразумения със Световната банка и договореност за заем FESAL II за подкрепа на платежния баланс, а в края на месец март 2000 г. е постигната договореност с МВФ в рамките на 3-годишното споразумение, за финансиране преодоляването на макроикономически дисбаланси и извършване на структурни промени.

За периода 2000-2001 година, като отчита краткосрочните приоритети на Партньорство за присъединяване за по-нататъшно насърчаване на конкурентоспособността на икономиката, Правителството си поставя следните приоритетни цели:

Постигане на над 10 на сто номинален икономически растеж на brutния вътрешен продукт за 2000 и 2001 година при съответно над 4 на сто реален растеж на brutния вътрешен продукт през 2000 година и на 5 на сто през 2001 година;

Нарастване на производителността и ефективността като необходимо условие за нарастване на доходите на населението и намаляване разликата спрямо средното ниво на страните от ЕС;

Увеличаване на заетостта чрез развитие на пазара на труда и повишаване на стопанската активност в частния и публичния сектор;

Стимулиране на инвестиционната активност и икономическия растеж чрез намаляване на общата данъчна тежест, в това число за дребния бизнес;

По-нататъшно изпълнение на програмата за публични инвестиции, като за периода 2000-2001 година се реализират инвестиции в размер на 4 430 млн.лева, от които 1 664 млн. Лева от консолидираната бюджетна програма и 2 766 млн.лева от собствени и заемни средства на търговските дружества;

Насърчаване пазара на земеделска земя чрез въвеждане на национална информационна система за търсенето и предлагането на земеделски земи; осигуряване на условия за комасация на земеделска земя с реализиране на възможностите на държавния поземлен фонд;

Окончателно завършване на реституционния процес на горите и земите от горския фонд и създаване на условия за ефективното използване на земите и горите чрез установяване на трайни отношения на земеползване.

СРЕДНО СРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Актуализираната програма на правителството за 2000-2001 година в значителна степен създава необходимите предпоставки за постигане на полиитическата цел на България – пълноправно членство в ЕС до края на 2006 година. В този контекст Програмата адресира средносрочните приоритети на Партньорство за присъединяване за изпълнение на икономическите критерии за членство в ЕС:

Утвърждаване на цялостната макро-икономическа стабилност;

Подобряване на конкурентоспособността чрез пазарно ориентирано реструктуриране, включително на малки и средни предприятия;

Завършване на приватизационния процес и укрепване на пазарните институции;

Подобряване на законовата и нормативна рамка за предприятията;

Установяване на процедура на годишен финансов надзор, целяща поставяне на отчетността, наблюдението на държавните финанси, в съответствие с процедурите на ЕС;

Създаване на функциониращ пазар на земята и финализиране на регистъра на земята и собствеността.

**СПОСОБНОСТ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА, ПРОИЗТИЧАЩИ
ОТ ЧЛЕНСТВОТО В ЕС**

1. СВОБОДНО ДВИЖЕНИЕ НА СТОКИ**ОБЩА ЗАБРАНА ПО ЧЛЕН 28 (СТАР ЧЛ.30) НА ДОГОВОРА ЗА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ****ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ**

Прилагат се разпоредбите на Европейското споразумение по отношение количествените ограничения и мерките с равностоен ефект. Националните мерки се прилагат в съответствие с разпоредбите на "общите изключения", "изключения от съображения за сигурност". Защитни мерки се въвеждат в съответствие с разпоредбите на СТО, като спрямо ЕС се прилага процедурата на Европейското споразумение.

ПРИОРИТЕТИ

Преглед на съответствието на действащото законодателство с интерпретациите на Европейския съд по чл.28 от Договора за Европейския съюз.

Постигане прогресивно съответствие на действащото законодателство с интерпретациите на Европейския съд по чл.28 от Договора за Европейския съюз като, при необходимост, се изготвят предложения за изменение в действащото законодателство.

Отчитайки критичното значение на раздел "Свободно движение на стоки" националните приоритети и мерки са насочени към решаването на три основни групи въпроси: хоризонтални мерки - стандартизация, метрология и акредитация, въвеждане на директивите от "Нов подход", възприемане на законодателството по така наречения "Секторен подход".

ХОРИЗОНТАЛНИ МЕРКИ - СТАНДАРТИЗАЦИЯ, МЕТРОЛОГИЯ И АКРЕДИТАЦИЯ**ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ**

На 4 юни 1999 г. беше приет Закона за националната стандартизация (обн. ДВ бр.55/18.06.1999 г.). Основни моменти в него са: доброволност на прилагане на стандартите, прозрачност и достъп на всички заинтересовани от дейността по стандартизация.

С Постановление на Министерския съвет № 269 от 30.12.1999 г. (обн. ДВ бр.10/04.02.2000 г.) Комитета по стандартизация и метрология (КСМ) беше преобразуван в Държавна агенция по стандартизация и метрология (ДАСМ) към Министерския съвет. Със същото Постановление е утвърден и Устройствен правилник на ДАСМ.

С Постановление на Министерския съвет № 270 от 30.12.1999 г. (обн. ДВ бр.13/15.02.2000 г.) Българската служба за акредитация към КСМ беше преобразувана в Изпълнителна агенция "Българската служба за акредитация" (ИА "БСА") към Министъра на икономиката и беше утвърден Устройствен правилник на ИА "БСА". Разработени са процедури за акредитация на лаборатории, на органи по сертификация и на органи за контрол, отговарящи на съответните стандарти от серията БДС EN 45000 и изискванията на ЕА.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Привеждане на стандартизацията в съответствие с принципите, възприети в ЕС и подготовка за пълноправно членство в CEN и CENELEC.

Укрепване на Националния информационен център за технически нормативни актове, стандарти и процедури за оценяване на съответствието и постепенно привеждане на дейността му в пълно съответствие с изискванията по ТБТ/СТО и

Директива 98/34 за предоставянето на информация в областта на техническите стандарти и регламенти.

Изграждане на национална система за калибриране, отговаряща на нуждите на промишлеността и системата за оценяване на съответствие.

Прецизен преглед на съществуващото законодателство в областта на метрологията за съответствието му със законодателството на ЕС.

Въвеждане на изисквания по отношение на предварително опакованите продукти.

Осигуряване на независимост и безпристрастност в процеса на работа на ИА "БСА" и постепенно привеждане на системата по акредитация в пълно съответствие с изискванията на ЕА.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Продължаване на работата по приоритетите, формулирани в краткосрочен план.

Изпълнение на изискванията за пълноправно членство в CEN и CENELEC.

Постигане на изискванията за членство на Българската служба за акредитация в ЕА, което ще позволи взаимното признаване на сертификатите и протоколите от изпитване.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Българската служба за акредитация към Комитета по стандартизация и метрология е реорганизирана в Изпълнителна агенция "Българската служба за акредитация" към Министерсра на икономиката с щатен брой служители 21.

Българският Институт по Стандартизация е реорганизиран в Дирекция "Стандартизация" към ДАСМ с щатен брой служители 69.

Съществуващия Национален център по метрология е преобразуван в Главна дирекция "Национален център по метрология" (ГД "НЦМ") към ДАСМ с щатен брой служители 112. Той включва 16 еталонни лаборатории с над 35 национални еталона за измерване, както и лаборатория за хазартни и фискални устройства.

В областта на правната метрология действа Главна дирекция "Мерки и измервателни уреди" към ДАСМ с щатен брой служители 427.

Към специализираната администрация на ДАСМ спадат още и следните:

- Главна дирекция "Надзор на пазара" с щатен брой служители 118.
- Главна дирекция "Изпитване и сертификация" с щатен брой служители 117.
- Дирекция "Международно сътрудничество и европейска интеграция" с щатен брой служители 31.

Следва да продължи дейността по укрепване на Националния информационен център за технически нормативни актове, стандарти и процедури за оценяване на съответствието като отдел в Дирекция "Международно сътрудничество и европейска интеграция".

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

Със средства от държавния бюджет се финансират административните структури, включително и тези, които на този етап не могат да се финансират самостоятелно поради особености на икономическата ситуация и началния етап на тяхната дейност, като органите по стандартизация и акредитация. Правят се инвестиции от държавния бюджет за системата по метрология, предимно за първични и вторични еталони.

По програмата ФАР 2000 е подготвен проект "Създаване на система за оценяване на съответствието – модернизиране на метрологични лаборатории, институционално укрепване на българската система по акредитация и органите по оценяване на съответствието". Предвидени са следните средства:

- за акредитация, сертификация и управление на програмите - 890 000 EUR;
- за метрология - 1 050 000 EUR.

По програма PSO на холандското правителство ще се финансира проект "Европейското оценяване на съответствие в България. Укрепване на институционалната структура и връзките между институциите" (PSO 99/BG/9/1). Проектът ще се изпълнява от NMI/RvA и ще завърши със съвместна акредитация на 5 лаборатории.

ДИРЕКТИВИ ОТ "НОВ ПОДХОД"

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ

На 17 септември 1999 г. беше приет Закон за техническите изисквания към продуктите (обн. ДВ бр.86/01.10.1999 г.). Този закон урежда въвеждането на директивите от "Нов подход" чрез наредби.

Решение на МС № 727/22.11.1999 определя сроковете за разработване на наредбите за въвеждане на директивите в националното законодателство.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Подготовка за въвеждане на изискванията за безопасност на продуктите в съответствие с директивите от "Нов подход".

Създаване на мрежа от органи по сертификация с възможности за създаване на нотифицирани органи, необходими за прилагането на директивите от "Нов подход".

Изграждане на институционална основа за постигане на ефективно действаща система за надзор на пазара в областите, обхванати от директивите от "Нов подход".

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Постепенно въвеждане на изискванията за безопасност на продуктите с приоритет за секторите, за които страната има сравнително развит търговски обмен с ЕС.

Изграждане на функциониращи системи за оценка на съответствието и надзор на пазара.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

ДАСМ ще поеме функцията по надзор на пазара в областите, обхванати от директивите от "Нов подход". Дирекция "Граничен контрол" към КСМ до 1999 г. изпълняваше функции, свързани с надзор на пазара. След преобразуването на КСМ в ДАСМ, Дирекция "Граничен контрол" се реорганизира в Главна Дирекция "Надзор на пазара" с променени функции с щатен брой служители 118. Необходимо е обучение на персонала във връзка с променените функции.

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

Финансирането може да бъде осигурено по два проекта:

- През януари 2000 г. стартира проект "Европейското оценяване на съответствие в България. Укрепване на институционалната структура и връзките между институциите" за нисковолтовата директива на стойност 950 000 холандски гулдена, който е финансиран от Холандското правителство за срок от 2 години.

- По Програма ФАР 2000 е предложен проект “Създаване на система за оценяване на съответствието – модернизиране на метрологични лаборатории, институционално укрепване на българската система по акредитация и органите по оценяване на съответствието”

По програма ФАР 2000 са предвидени 1 060 000 EUR за изграждане на надзор на пазара в областта на директивите от “Нов Подход”.

В средносрочен план големи инвестиции са необходими за изграждането на изпитвателни лаборатории. По предварителна усреднена оценка оборудването за една лаборатория е 1 500 000 EUR – средства, които трудно могат да бъдат осигурени от българските предприемачи. Допълнителни разходи са необходими и за изграждането на органи по сертификация (потенциални нотифицирани органи).

В областите, обхванати от т.нар. “Секторен подход” националното законодателство, следвайки съответното европейско законодателство се разработва и прилага сектор по сектор.

МОТОРНИ ПРЕВОЗНИ СРЕДСТВА

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ

Законът за движение по пътищата (ДВ. бр.20/1999 г.) влезе в сила на 01.09.1999 г. Съгласно Закона (чл.138), компетентен орган за типово одобрение на моторни превозни средства е министърът на транспорта и съобщенията.

Законът за автомобилните превози (ДВ. бр.82/1999 г.) влезе в сила на 17.09.1999 г. Той предвижда създаване на административни структури (Автомобилна администрация) свързани със създаването на техническите служби за типово одобрение, упълномощени от министъра на транспорта и съобщенията.

На 20.10.1999 г. беше приет Закон за ратифициране на Спогодбата за приемане на еднакви технически предписания за колесни превозни средства, оборудване и части, които могат да бъдат монтирани и/или използвани на колесни превозни средства, и на условия за взаимно признаване на одобрения, издавани на основата на тези предписания - Женевска спогодба от 1958 г., ревизирана 1995 г. (ДВ. бр.95/1999 г.). България е декларирала, че приема следните правила на ООН/ИКЕ: 6, 13, 13-Н, 24, 27, 28, 30, 39, 43, 48, 49, 51, 54, 55, 58, 73, 83, 84, 89, 93, 105.

В съответствие с разпоредбите на Закона за движение по пътищата (чл.138) през декември 1999 г. беше разработен проект на Наредба за типово одобрение на пътни превозни средства. Наредбата ще бъде подписана от министъра на транспорта и съобщенията не по-късно от 01.07.2000 г. Консултант при разработването е GTZ. Наредбата предвижда производителите и вносителите на пътни превозни средства да представят на компетентния орган пакет информационни документи, включително сертификат за съответствие с одобрения тип. Техническите изисквания за отделните типове превозни средства са приложения към наредбата. Първоначално техническите изисквания ще съответстват на рамковата директива 70/156/ЕЕС и нейните изменения и на посочените по-горе правила на ООН/ИКЕ и съответните им директиви. (76/759/ЕЕС - правило 6, 71/320/ЕЕС - правило 13, правило 13-Н, 72/306/ЕЕС - правило 24, правило 27, 70/388/ЕЕС - правило 28, 92/23/ЕЕС - правило 30, 75/443/ЕЕС - правило 39, 92/22/ЕЕС - правило 43, 76/756/ЕЕС - правило 48, правило 49, 70/157/ЕЕС - правило 51, 92/23/ЕЕС - правило 54, 94/20/ЕЕС - правило 55, 70/221/ЕЕС - правило 58, 89/297/ЕЕС - правило 73, 70/220/ЕЕС - правило 83, 80/1268/ЕЕС - правило 84, 92/24/ЕЕС - правило 89, правило 93, 98/91/ЕС - правило 105). На втори етап (2001-2003 г.) техническите изисквания ще се разширят и ще съответстват на директива 92/61/ЕЕС и нейните изменения. След 2005 г. окончателно ще могат да се прилагат и изискванията на директива 74/150/ЕЕС. Отговорно ведомство е Министерството на транспорта и съобщенията.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Пристъпване към изграждане на система за типово одобрение на моторните превозни средства.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Постепенно въвеждане на технически изисквания към моторните превозни средства във връзка със системата на типово одобрение.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

В съответствие с чл.2 на Закона за автомобилните превози е създадена Главна дирекция "Автомобилна администрация" към министъра на транспорта и съобщенията. Съгласно Устройствения правилник на Главна дирекция "Автомобилна администрация", издаден от министъра на транспорта (ДВ бр.113/1999 г.), в сила от 01.01.2000 г., функциите по разработване и внедряване на системата за типово одобрение са възложени на отдел "Вътрешни автомобилни превози". Създаването на тази нова структура изисква обучение на персонала по прилагане на системата за типово одобрение на моторните превозни средства.

ХРАНИ**ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ**

Приет е Закон за храните (обн. ДВ бр.90/15.10.1999 г.), който позволява систематизиране на съществуващото и приемане на ново законодателство в тази област с цел привеждането му в пълно съответствие с европейското законодателство. Приетият закон дава само рамката на законодателството в този сектор. Предстои значителна по обем работа за изработване и приемане на подзаконовите нормативни актове по прилагане на закона.

Разработени са проекти на:

- Наредба за изискванията при етикетването, представянето и рекламата на храните, въвеждаща изискванията на директиви 79/112, 89/396;
- Наредба за изискванията при представяне на хранителна информация при етикетването на храните (директива 90/496);
- Наредба за хигиенните изисквания към материалите, изделията и детайлите от пластмаси, предназначени за контакт с храни (директиви 89/109, 82/711, 85/572, 90/128, 80/590).

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Въвеждане на изискванията към храните по отношение на:

- етикетването, представянето и рекламата;
- материали и предмети от пластмаси, които могат да влязат в контакт с храните;
- замърсители – регламент 315/93;
- използването на добавки – директиви 89/107, 94/35, 94/36, 95/2;
- използването на ароматични продукти – директива 88/388 и регламент 2232/96;
- използването на разтворители – директива 88/344.

Въвеждане на изискванията към хигиената на храните, условията за производство и предлагане на храни – директиви 93/43, 89/397 и 85/591

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Въвеждане на изискванията към храните по отношение на материали и предмети, различни от пластмасите, предназначени да влязат в контакт с храни – директиви 89/109, 84/500, 93/10, 93/11, 80/509

Въвеждане на изискванията към храните, предназначени за специфични хранителни потребности, както и към новите храни и хранителни съставки – директиви 89/398, 91/321, 96/5 и 96/8 и регламент 258/97

Въвеждане на изискванията към съхранение и транспортиране на дълбокозамразени храни – директиви 89/108, 92/1, 92/2

Регламентиране на изискванията към отделни типове храни в съответствие с вертикалните директиви 76/62, 73/241, 73/437, 74/409, 93/77, 79/693, 76/118, 83/417, 80/777 и 77/436

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

В Закона за храните са определени структурите, които извършват държавния контрол по спазването на закона и произтичащите от него подзаконовни нормативни актове. Законът разграничава функциите на съществуващите контролни органи (ХЕИ, НВМС, НСРЗКА) и позволява по-добра координация на дейността им.

Предстои изграждането на Националния съвет по безопасност на храните към МС, които ще има координираща роля за провеждане на държавната политика по безопасността на храните.

Регламентирано е и създаването на регистър на предприятията за производство на храни, който ще се води в Министерството на икономиката.

Провеждането на държавния контрол върху храните е свързано с вземането на проби и извършването на анализи и изследвания на храни, което се извършва в лаборатории от системата на МЗ и МЗГ. Съществува необходимост от осигуряване на средства за укрепване на част от лабораториите – апаратурно и методологично.

За разработването на подзаконовите нормативни актове към Закона за храните е необходимо да се засили административния капацитет на Министерство на здравеопазването.

Възниква и необходимост от привличането на по-широк кръг специалисти, които да разработят ръководства по прилагане на новата нормативна уредба. Тези ръководства ще са в помощ на производителите и контролните органи.

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

За оборудване със съвременна апаратура и консумативи за анализ на минимум 6 лаборатории за анализ на храни за целите на държавния контрол - приблизително 2 500 000 EUR;

За разходи за чужди консултанти по разработваната нормативна уредба – приблизително 200 000 EUR;

За обучение на кадри 500 000 EUR;

За участие в семинари в страната и чужбина – приблизително 100 000 EUR;

За изграждане на информационна система по безопасност на храните и регистър на производителите на храни - приблизително 300 000 EUR.

ХИМИКАЛИ

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ.

На 20.01.2000 г. бе приет Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества, препарати и продукти (обн. Д.В. бр.10/04.02.2000 г.). Законът е рамков и дава възможност за постепенно въвеждане чрез подзаконовни нормативни актове към него на европейското законодателство в тази област. Той въвежда преходен период от две години за изграждане на административните структури и изготвяне на подзаконовите нормативни актове.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Подготовка за въвеждане на изискванията за класифициране, опаковане и етикетирание на опасни препарати в съответствие с директива 1999/45/ЕС.

Подготовка за въвеждане на ограничения при търговия и употреба на опасни вещества и на препарати или продукти, които ги съдържат в съответствие с директива 76/769/ЕЕС.

Подготовка за въвеждане на изискванията към детергентите в съответствие с директива 73/404/ЕЕС.

Подготовка за въвеждане на изискванията към торовете в съответствие с директиви 76/116/ЕЕС, 80/876/ЕЕС.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Въвеждане на изискванията за класифициране, опаковане и етикетирание на опасни препарати в съответствие с директива 1999/45/ЕС.

Въвеждане на ограничения при търговия и употреба на опасни вещества и на препарати или продукти, които ги съдържат в съответствие с директива 76/769/ЕЕС.

Въвеждане на изискванията към детергентите в съответствие с директива 73/404/ЕЕС.

Въвеждане на изискванията към торовете в съответствие с директиви 76/116/ЕЕС, 80/876/ЕЕС.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Административна структура по спазване изискванията на Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества, препарати и продукти са Районните инспекции по околната среда и водите, Държавния санитарен контрол и Главна инспекция по труда.

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

Необходими са средства за проучване на въздействието върху промишлеността от въвеждането на новото законодателство, за подготовка и обучение на производителите, за проучване на състоянието на лабораториите и за идентифициране необходимостта от адекватното им оборудване, за преводи на директивите (103 страници).

ПРЕКУРСОРИ

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ

На основание чл.35(2) от Закон за контрол върху наркотичните вещества и прекурсорите (ЗКНВП) (обн. ДВ. бр.30/02.04.1999 г.) е разработен проект на Наредба за контрол върху

прекурсорите, където се урежда дейността на контролния орган по прекурсорите, както и условията за издаване на лицензи. Проектът е хармонизиран с директива 92/109/ЕЕС и регламенти: 1485/96, 3677/90, 900/92 3769/92 и 2959/93, и с Конвенцията на ООН за борба срещу незаконния трафик на упойващи и психотропни вещества от 1988 г. Наредбата ще отмени действащото в момента Постановление на Министерския съвет № 38/1997 г.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Подобряване на контрола върху прекурсорите и предприемане на нормативни и административни мерки за ефикасна борба срещу използването на прекурсори за незаконни цели.

СРЕДНОСРОЧЕН ПРИОРИТЕТ

Реализиране на ефективна борба срещу използването на прекурсори за незаконни цели като част от мерките за борба срещу злоупотребата и незаконния трафик с наркотични вещества. Усъвършенстване на предприетите закони и административни мерки в процеса на тяхното практическо прилагане.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Като колективен орган към Министерския съвет с доразвита структура и нови функции и задачи функционира Националният съвет по наркотичните вещества.

Контролен орган по прекурсорите, в изпълнение на ЗКНВП и наредбата, е Междуведомствената комисия за контрол върху прекурсорите към Министерството на икономиката. Комисията е колективен орган с членове: Министерството на здравеопазването, Министерството на финансите, Министерството на вътрешните работи и Министерството на правосъдието.

В закона се предвижда и на областните администрации да се възложат функции по контрол върху прекурсорите.

Физическите и юридическите лица са длъжни да осъществяват вътрешен контрол върху извършваните от тях дейности с цел предотвратяване на кражби или присвоявания и всякакви други начини за отклоняване на прекурсори за незаконни цели. Една от основните задачи на контролните органи в областта на прекурсорите е осъществяването на тясно взаимодействие с икономическите субекти, извършващи дейности с прекурсори.

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

За започване на работата на Междуведомствената комисия по контрол върху прекурсорите са необходими средства от държавния бюджет за първоначално отпечатване на лицензи и разрешителни (4 000 лв.).

В рамките на Програма ФАР 2000 е изготвено предложение за проект за развитие на националната политика и разработване на стратегия по наркотиците, които включва и институционално изграждане и подпомагане дейността на контролния орган в областта на прекурсорите (Междуведомствената комисия за контрол върху прекурсорите) и подготовка на кадри по контрола върху прекурсорите към Общинските съвети по наркотиците.

ФАРМАЦЕВТИЧНИ ПРОДУКТИ

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ

Приетият през 1995 г. Закон за лекарствените средства и аптеките в хуманната медицина (ЗЛСАХМ), както и наредбите към него хармонизира до голяма степен българското законодателство с европейското. На 20.01.2000 г. беше приет Закон за изменение и допълнение на ЗЛСАХМ, които усъвършенства нормативната база и промени заглавието на закона - Закон за лекарствата и аптеките в хуманната медицина (ЗЛАХМ).

По-важните изменения в Закона се изразяват в следното:

- Срокът за издаване на разрешение за употреба се намалява от 12 на 7 месеца в съответствие с европейското законодателство;
- Създава се Изпълнителна агенция по лекарствата (ИАЛ) към Министъра на здравеопазването, като правоприемник на Националния институт за лекарствени средства (НИЛС);
- ИАЛ ще издава разрешения за производство, ще дава предложения на Министъра на здравеопазването за издаване или отнемане на разрешения за употреба на лекарства и разрешения за търговия с лекарства, ще поддържа регистрите на производителите, търговците, разрешените за употреба лекарства и клиничните изпитвания;
- Създава се Комисия по прозрачност за одобряване, приемане и контролиране на списъците на лекарствени продукти, които могат да се заплащат изцяло или частично от държавния бюджет и от Националната здравноосигурителна каса.

Изискванията за прилагане принципите на Добрата производствена практика (GMP) са задължителни при издаване на разрешение за производство и на разрешение за употреба на лекарствен продукт. По отношение на производителите, ползващи се със статут на "заварен производител" беше продължен срокът за привеждане на производството в съответствие с GMP до 18.04.2002 г. Това се наложи поради необходимостта от значителни по обем инвестиции и поради приключване на приватизационните сделки за 3 от големите производители едва през втората половина на 1999 г. Същевременно с методическата подкрепа на ИАЛ продължава процесът по привеждане на тяхната дейност в съответствие с GMP и е постигнат значителен напредък.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Усъвършенстване на нормативната база.

Отбелязване на съществен напредък във вреждането на GMP във фармацевтичните предприятия.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Въвеждане на изисквания към радиофармацевтичните продукти в съответствие с Директива 89/343/ЕЕС.

Въвеждане на изисквания към оцветители в лекарствени средства в съответствие с Директива 78/25/ЕЕС.

Въвеждане на GMP и посрещане на критериите за условията на производство, съхранение и контрол на лекарствени средства.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Необходимите структури за прилагане на законодателството вече са изградени (Изпълнителна агенция по лекарства към Министъра на здравеопазването и Дирекция "Лекарствена политика" в Министерство на здравеопазването) и изпълняват успешно своите функции.

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

Въвеждането на GMP ще доведе до завишаване себестойността на произвежданите лекарствени средства, което ще изисква отделянето на повече средства от бюджета за реимбурсиране.

КОЗМЕТИЧНИ ПРОДУКТИ

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ

В момента действа Наредба №34/1995 г. за хигиенните изисквания към козметичните средства.

Изготвен е проект на Наредба за изискванията към козметичните продукти и е представен за подпис на Министъра на здравеопазването. Наредбата ще транспонира в българското законодателство директива 76/768/ЕЕС и ще влезе в сила 18 месеца след публикуването. Решението за 18-месечния отлагателен срок се взе вследствие консултация с българските производители. До влизането в сила на новата наредба, ще действа Наредба №34.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Осигуряване на преход към новите изисквания към козметичните продукти.

Развитие и поддържане на ефективна система за контрол на козметичните продукти за осигуряване защита на здравето на потребителите.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Развитие на административния и технологичен капацитет за въвеждане на методите за анализ и на критерии за микробиологична и химична чистота на козметичните продукти и методите за проверка на съответствието с тези критерии, необходими за контрол на състава на козметичните продукти.

Предприемане на действия за популяризиране на принципите и изискванията на Добрата производствена практика в областта на козметиката.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

За осигуряване функционирането на ефикасна система за контрол на козметичните продукти е необходимо финансово укрепване на структурите в системата на Държавния санитарен контрол на МЗ (лаборатории и инспекторат) в методологично, апаратурно и кадрово отношение.

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

За оборудване със съвременна апаратура и консумативи за анализ на минимум 6 лаборатории за изследване на козметични продукти, за целите на Държавния санитарен контрол - приблизително 1 500 000 EUR.

За обучение на кадри - приблизително 300 000 EUR.

За участие в семинари в страната и чужбина и пътувания с учебна цел - приблизително - 70 000 EUR.

За превод на директиви на ЕС, относно методите за анализ, необходими за проверка на състава на козметичните продукти (80/1335/ЕЕС; 82/434/ЕЕС; 83/514/ЕЕС; 85/490/ЕЕС; 93/73/ЕЕС; 95/32/ЕЕС; 96/45/ЕЕС) - 170 страници (формат О.Ј).

ИЗДЕЛИЯ ОТ СЪГЛО, ТЕКСТИЛ И ОБУВКИ

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ

Изготвени са проекти на наредби за обувки и изделията от стъкло, които предстои да бъдат съгласувани вътрешноведомствено и със заинтересованите ведомства, както и с неправителствени организации. В процес е изготвянето на наредба за текстилните изделия и количествен анализ на текстилните влакна.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Въвеждане на изисквания за етикетиране на изделията от стъкло.

Оценка на възможностите за прилагане на методите за количествен анализ на текстилните влакна по директиви 96/73/ЕС и 73/44/ЕЕС.

Въвеждане на изискванията за етикетиране на обувките по отношение на означаване на материалите, използвани в основните им компоненти.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Правно регламентиране на изискванията за етикетиране, количествен анализ и система за контрол на всички етапи от производството и дистрибуцията на текстилните изделия.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Административните структури са предвидени в Закона за защита на потребителите и за правилата за търговия (Вж. Раздел "Защита на потребителите и тяхното здраве").

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

След оценка на възможностите за прилагане на методите за количествен анализ на текстилните влакна ще бъдат определени финансовите потребности за оборудване на лаборатории. Необходими са средства за превод на директивите за методите за количествен анализ на текстилните влакна (96/73/ЕС и 73/44/ЕЕС).

ОБЩЕСТВЕНИ ПОРЪЧКИ**ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ**

На 8 юни 1999 г. е приет нов Закон за обществените поръчки, който е съобразен с директивите на ЕС: 92/50 (Public Services Directive), 93/36 (Public Supplies Directive), 93/37 (Public Works Directive), 93/38 (The Utilities Directive). Законът е ефективно в сила от 25 юни 1999 г. Създаден е регистър на обществените поръчки, който текущо се актуализира.

КРАТКОСРОЧЕН ПРИОРИТЕТ

Въвеждане на правила и процедури при възлагането на обществените поръчки, осигуряващи публичност, прозрачност, равнопоставеност и обективност при възлагането на обществените поръчки, както и премахване на предпоставките за корупция в администрацията.

СРЕДНОСРОЧЕН ПРИОРИТЕТ

Въвеждане на всички необходими процедури за осигуряване на възлагането на обществените поръчки в конкурентна среда, осъществяване на изпълнението на инвестиционната програма на Правителството при максимална защита на обществения интерес и осигуряване максимална публичност и прозрачност на процеса.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Законът за обществените поръчки създава специализирана административна структура - Дирекция "Обществени поръчки" в администрацията на Министерския съвет, на която се възлага осъществяването на надзор и преглед по изпълнението на закона.

2. СВОБОДНО ДВИЖЕНИЕ НА ХОРА**ВЗАИМНО ПРИЗНАВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИ КВАЛИФИКАЦИИ****ТЕКУЩА СИТУАЦИЯ**

Дейностите в под-сектор “Взаимно признаване на професионални квалификации” са свързани както със системата на образование и нейното нормативно осигуряване, така и със законовата уредба, отнасяща се до правото на упражняване на професия.

Осъществени са дейности в две основни направления – усъвършенстване на законодателната основа в областта на образованието и разработка на нормативната база, отразяваща промените в реда и условията за упражняване на някои от регулираните професии.

Като цяло, мерките в системата на образованието засягат въпроси на професионалното и висшето образование и са ориентирани главно към развитие и гарантиране на качествено образование с европейско измерение, към подпомагане на мобилността на обучаваните и обучаващите, вкл. и чрез академично признаване на дипломите и на периодите на обучение, и към подобряване на обмена на информация и опит между образователните институции.

През периода май 1999г. - 1 март 2000 г. са предприети следните действия:

Бяха приети изменения и допълнения в националната правна рамка, регламентираща нормативно признаването на дипломи и квалификации: Закон за висшето образование (ЗВО), Закон за народната просвета (ЗНП) и Правилник за приложение на ЗНП, Закон за професионалното образование и обучение (ЗПОО).

Подготвено е изменение и допълнение на Закона за научните степени и научните звания.

Най-съществените изменения в нормативната база са насочени към осигуряване на **равен достъп** на българските граждани до образование и към повишаване на **качеството на обучение** чрез засилване ролята на Националната агенция за професионално образование и обучение (НАПОО) и Националната агенция за оценяване и акредитация (НАОА) и поставяне на акцент върху институционалната акредитация и изграждане на системи за вътрешна оценка на качеството.

Националната агенция за професионално образование и обучение (НАПОО), изградена съгласно чл. 41 на новоприетия ЗПОО, предвижда наред с останалите си функции и да съдейства за признаване на документите, удостоверяващи придобито професионално образование или професионална квалификация.

В резултат от завършването на проект по програма ФАР “*Усъвършенстване на професионалното образование и обучение*” Министерството на образованието и науката разработи стандарти за 18 професии на основата на модулния принцип.

На основание чл. 10, ал. 5 във връзка с чл. 33а, ал. 1, т. 3 от ЗНП, считано от 1. 01. 2000 г. беше учреден Център за развитие на човешките ресурси, чийто предмет на дейност включва: организация, консултация, координация и осъществяване на проекти и изследвания в областта на ПОО; пазара на труда и човешките ресурси в България и осъществяване на проекти по Програма ФАР 2000 в сътрудничество с МОН, МТСП и други институции.

С Решение на Министерски съвет № 8 от 10. 01. 2000 г. Република България се присъединява към втората фаза на програмата на Европейския съюз за сътрудничество в областта на професионалното образование – “Леонардо да Винчи II”, насочена към укрепване на връзките между европейските системи за обучение и участниците в тях (социални партньори, образователни институции, предприятия) за улесняване достъпа до работа и мобилността на хората.

Продължи работата по разработването на система от единни държавни изисквания за придобиване на висше образование по отделните специалности, съобразена с въведената тристепенна структура на висше образование.

През 1999 г. бе разработена секторна стратегия “Образование 2000 – 2006 год.”, с която се цели постигане на **европейски измерения на образованието и прилагане на достиженията на правото на ЕО.**

Архитекти

През разглеждания период беше съставена проектно-наредба за Единни държавни изисквания за придобиване на висше образование по специалността “Архитектура” от професионално направление “Архитектура”.

Създадената междуведомствена група от специалисти на Министерството на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ), Дирекцията за национален строителен контрол (ДНСК), Националния център за строителство (НЦС), Университета за архитектура, строителство и градоустройство (УАСГ), и професионалните сдружения в областта на строителството разработи проект на Закон за устройство на територията, който предстои да бъде приет на второ четене в НС.

Юристи

Законът за адвокатурата (обн. ДВ, бр. 80/1991 г., изм. ДВ, бр. 104/1996 г.) отговаря, макар и в недостатъчна степен, на Директива 77/249/ЕО за етически стандарти и контрола върху тяхното спазване при упражняване на адвокатската професия, както и общите разпоредби относно представянето на клиентите (доверителите) при процесуални действия и извършване на справки в страната и навсякъде, където е необходимо. Обаче Законът за адвокатурата не урежда конкретните хипотези за улесняване на свободното упражняване на адвокатска професия от граждани на други страни по посочената Директива, като правила относно документирането на професионална квалификация и установяването в страната-домакин, правила относно несъвместимостта на адвокатската професия с упражняването на други дейности и пр. Причината е в това, че Законът за адвокатурата изрично забранява други освен дееспособни български граждани да се регистрират и упражняват адвокатска професия в Р България.

Директива 98/5/ЕС е основана и на възможността съгласно чл.49 (2) от Договора за ЕС, разпоредбите за свободно движение на хора да обхванат и извършването на услуги от граждани на трети страни. Подобна възможност, дори ако е реализирана на двустранна основа с отделни страни-членки на ЕС **би противоречало** на вътрешното законодателство, доколкото Законът за адвокатурата не допуска лица, които не са български граждани и не са преминали успешно законоустановения стаж да се кандидатира за адвокати.

В тази връзка и с оглед съответствието на Закона за адвокатурата /ЗА/ с европейското право е необходимо Министерство на правосъдието да излезе с инициатива за изготвяне на проект (отделно или съвместно с Висшият адвокатски съвет /ВАС/, който вече е подготвил вариант на проект) за изменение и допълнение на горепосочения закон с цел отпадане на изискването за българско гражданство за упражняване на професията “адвокат” в Р България в средносрочен аспект.

Медицински и парамедицински дейности

Приет е Закон за лечебните заведения, който е в сила от юли 1999 г (обн., ДВ., бр. 62 от 09.07.1999г.) и урежда устройството и дейността на лечебните заведения в Р България.

От 6 юни 1999 година влезе в сила новият Закон за ветеринарномедицинската дейност, който регламентира правото за упражняване на ветеринарномедицинската професия – диплома за завършено ветеринарномедицинско образование, издадена от акредитирано учебно заведение в страната или чужбина, като дипломите от чужбина се легализират по съответен ред. Чужди граждани могат да упражняват ветеринарна

професия, ако имат диплома от страна, с която България има договор за взаимно признаване на ветеринарното образование.

Националната ветеринарномедицинска служба (НВМС) съвместно със Съюза на ветеринарните лекари организира и ръководи мероприятията по повишаване на квалификацията на ветеринарните лекари.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Общо развитие на сектора

Развитието на дейностите в подсектор “Взаимно признаване на професионални квалификации” ще бъде съобразено с европейските тенденции на политиката в тази област. Основните цели, формулирани от Европейската комисия, са:

- насърчаване овладяването на нови знания;
- приближаване на училището до предприятията;
- насърчаване на усвояването на три езика на народи от Общността;
- мерки, насочени срещу изключването на хората от обществото (квалификация и обучение на групите в неравностойно положение);
- равнопоставеност на инвестициите в материалната сфера и в професионалната подготовка.

Реализирането на тези цели ще бъде основано на доразвиване на националната нормативна база, свързана с регулирането на професионалното образование и обучение, разширяване участието на Република България в инициативите на Европейския съюз в областта на професионалното образование и поддържане и усъвършенстване на националната нормативна база в системата на висшето образование, свързана с академичното признаване на квалификации.

Доразвиване на националната нормативна база, свързана с регулирането на професионалното образование и обучение.

Приетият ЗПОО е нормативната база за придобиване на професионално образование и обучение.

Участие на Република България в инициативи на ЕС в областта на професионалното образование и обучение.

- дейности, насочени към включване на Република България в нови програми за ПОО на ЕС (EUROPASS);
- постигане на ефективно пълноправно членство във втората фаза на програмите на ЕС “Леонардо да Винчи” II и “Сократ”.

Поддържане и усъвършенстване на националната нормативна база в системата на висшето образование, свързана с академичното признаване на квалификации.

Реализирането на този приоритет е подпомогнато от промените в ЗВО, чрез които се въвежда тристепенната система за получаване на висше образование. По отношение на системата на висше образование признаването на квалификации засяга:

- поддържането на системата от единни държавни изисквания за придобиване на висше образование по специалности;
- актуализиране на Държавния регистър на специалностите в системата на висшето образование като фактор за дейността по признаване на дипломи и професионални квалификации;
- изменения на Правилника за дейността на НАОА, насочени към оптимизиране на нейната роля във външното оценяване и осигуряване на качество в системата на висшето образование, което би улеснило международното признаване на квалификация, придобита в Република България;
- приемане на Закон за научните степени и научните звания, който да синхронизира съвременните потребности на академичната общност в системата на българското висше образование с европейските измерения.

Развитие на системата за признаване на квалификации:

- ратификация на Конвенцията на Съвета на Европа/ЮНЕСКО за признаване на квалификациите, отнасящи се до висшето образование в европейския регион (Лисабонска конвенция);
- активизиране на дейността на Националния ENIC център към МОН в съответствие с новите тенденции в сферата за академично признаване в рамките на европейската ENIC мрежа;
- приемане на Правилник и разработване на дейността на Националната агенция за професионално образование и обучение;
- усъвършенстване на подзаконовата нормативна база, свързана с признаване на образователни степени и квалификации.

Архитекти

Създаване на предпоставки за ефективно упражняване на архитектурната и инженерно-строителните професии.

- Доразработване на нормативната база, отнасяща се до развитие на дейностите по устройство на територията.

Медицински и парамедицински дейности

- Усъвършенстване организацията и структурата на системата за взаимно признаване и упражняване на медицинските професии.
- - Приемане на подзаконови нормативни документи във връзка с влизане в сила на Закона за здравното осигуряване, Закона за съсловните организации на лекарите и стоматолозите и Закона за лечебните заведения. Създаване на нова организация и структура на системата на здравеопазване и съответно регламентиране упражняването на медицинските професии, произтичащо от нормативните документи.
-
- Развитие на нормативната уредба по отношение на взаимното признаване и упражняване на ветеринарномедицинската професия в съответствие с правото на ЕО
- - Приемане на подзаконови нормативни документи във връзка с влизане в сила на Закона за ветеринарномедицинска дейност и съответното регламентиране упражняването на ветеринарномедицинската професия, произтичащо от нормативните документи.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Общо развитие на сектора

Средносрочните приоритети в подсектора ще бъдат насочени към по-нататъшно оптимизиране на националната правна система, свързана с признаването на образователни и професионални квалификации; към синхронизиране на дейността на националните структури в тази сфера с европейските тенденции и към осигуряване на по-широки възможности за упражняване на професия.

Националните мерки ще бъдат съобразени с крайните цели, предвидени от Европейската комисия относно включването на страните от Централна и Източна Европа в инициативите на Общността по признаване на квалификациите:

- изграждане на информационна мрежа за трудовия пазар и за професионалното ориентиране и консултиране;
- обновяване на материално-техническата база;
- развиване на нови професионални стандарти, на базата на които да се разработят новите програми за образование и обучение;
- повишаване на квалификацията на обучаващите;
- осигуряване на квалификация и преквалификация на хората през целия живот;

- развиване на системата за прозрачност на квалификациите.

Едно от основните направления за развитие на висшето образование ще бъде увеличаване на неговата релевантност към обществените и икономическите изисквания, което включва и постоянно осъвременяване на системата за академично признаване на придобитата квалификация.

Достъп до образование

- По-нататъшно развитие на **дистанционното и продължаващо обучение**, насочено към обогатяване на формите за придобиване на образователна и професионална квалификация.
- Мерки, насочени срещу общественото изключване на хората в неравностойно социално положение, и предпазване от преждевременно напускане на училище.
- Улесняване и подпомагане свободното движение на обучаваните – усъвършенстване на дейността по признаване на академична и професионална квалификация и широко участие в програмите на ЕС “Леонардо да Винчи” и “Сократ” с подпрограми “Комениус”, “Лингва” и “Еразмус” и присъединяване към нови инициативи, насочени към разширяване на европейското сътрудничество в областта на образованието и обучението.

Качество на образованието

Поради динамиката на процесите при прехода към пазарна икономика и произтичащите от това промени на пазара на труда, започнатите в краткосрочен план мерки за повишаване на качеството на образованието ще продължат да бъдат приоритетни цели и в средносрочен план.

Особено внимание се обръща на поддържането на качествена система от единни държавни изисквания за придобиване на ПОО и на висше образование по специалности и на перманентната актуализация на Списъка на професиите за ПОО и на Държавния регистър на специалностите в системата на висшето образование.

Важно условие за осигуряване на качествено ПОО е участието на социалните партньори в определяне на съдържанието и дефинирането на нужните професионални компетенции.

Създаване на единни критерии за оценяване на отделните степени на професионална квалификация.

- Като допълнителна мярка се предвижда създаването на възможности за развиване на система за трансфер на кредити в образованието и обучението, която включва и признаването на периоди на обучение.
- **Оптимизиране на образователната инфраструктура** – чрез реструктуриране на мрежата от висши и средни училища и реструктуриране на основните звена (филиали, факултети и др. звена) се цели равен достъп и повишаване на качеството на обучение на регионално ниво.

Ефективност на образованието

- Прозрачност и съвместимост на квалификации
- Усъвършенстване системата за сертифициране на професионалната квалификация:
- Поддържане на Държавния регистър на специалностите в системата на висшето образование, който подпомага дейността по признаването на образователни квалификации.
- ПОО да отговаря на потребностите на пазара на труда чрез включване на нови професии, изисквани от икономиката и пазара на труда, и затихване на други професии.
- Създаване на широкопрофилни професии с цел по-голяма гъвкавост и адаптивност на работната сила.
- Получаване на ключови умения, осигуряващи конкурентноспособност и предприемачество на работната сила.

- Реализиране на политиката за ПОО чрез НАПОО и МТСП за осигуряване на мобилна, конкурентноспособна и адаптивна работна сила, при ангажираност на работодателите, социалните партньори и заинтересованите институции.

Участие на Република България в Европейската мрежа за взаимно признаване на дипломите и професионалните квалификации

С ратифицирането на Лисабонската конвенция ще се създаде необходимата законова основа за включване на Република България в европейската система, отнасяща се до критериите и процедурите за признаване на образователни документи. В контекста на свободното движение на хора в Европа взаимното признаване на дипломи и професионални квалификации е процес, който изисква:

- взаимно признаване на дипломите и квалификациите, включително и на регулираните професии;
- по-нататъшно прилагане и спазване на Лисабонската конвенция, вкл. актуализиране на някои подзаконови нормативни актове, отнасящи се до признаването на образователни степени и квалификации;
- участие в Европейски образователни проекти и програми.

Архитекти

С цел създаване на предпоставки за ефективно упражняване на архитектурната и инженерно-строителните професии в Министерство на регионалното развитие и благоустройството беше разработен проект на Закон за устройство на територията (ЗУТ). В него са предвидени текстове, които уреждат техническата правоспособност на лицата, извършващи дейностите по териториалното устройство и строителство, съобразно признатата им с документа за завършено образование специалност и квалификационна степен.

В допълнение, за изпълнението на определени дейности се предвижда физическото лице да притежава освен документа за завършено образование и документ за проектантска правоспособност. Редът и условията за издаването на този документ (лицензия) се предвижда да бъдат регламентирани в специален закон/законови за съсловните организации на участниците в строителството, където ще бъдат уредени и условията и редът за оправомощаване и регистрация на лицата, упражняващи независим технически контрол на проектите, въз основа на които се издава разрешение за строеж. Приемането на този/тези закони се предвижда да стане след приемането на ЗУТ.

- Създаване на предпоставки за ефективно упражняване на архитектурната и инженерно-строителната професия.

Юристи

По отношение на взаимното признаване на адвокатските професии като непосредствена задача предстои подготовката за въвеждане в правната система на Р. България на разпоредби, съгласувани с ЕК с оглед съответствието им с европейското право. Това е елемент от цялостната проблематика на правните професии и за формирането на политиката в тази област. В тази връзка следва да се създаде програма относно обхвата на юридическите професии, да се решат проблемите за различните форми на професионална квалификация, както за регламентираните форми на практическа квалификация (съдебни кандидати), така и за възможността от нови форми на нейната реализация.

- Привеждане на българското национално законодателство с правото на ЕО в областта на взаимното признаване на професията "адвокат".

Медицински и парамедицински дейности

От извършената досега дейност, както и от анализа на браншовите директиви за медицинските специалности, могат да се изведат следните приоритети на по-нататъшната дейност:

- По-нататъшно развитие на структурите и системата за взаимно признаване на дипломи и професионални квалификации на медицинските специалисти и правото им да упражняват своята професия в страните от ЕС, както и на медицинските специалисти от ЕС в Р България.
- Обособяване на звено в Министерство на здравеопазването, което да координира дейностите по следдипломното обучение (специализациите) на медицинските специалисти.
- Преработване на Наредбата за следдипломно обучение и привеждането ѝ в съответствие с промените, които ще настъпят в организацията и структурата на системата на здравеопазване, след приемането на Закона за лечебните заведения (1999г.) и влизането в сила на Закона за здравното осигуряване.
- Създаване на информационен център за осигуряване на информация на заинтересованите лица относно нормативните документи за здравеопазването, социалното осигуряване, професионалната етика и други подобни, така че да се продължат дейностите по хармонизация на законодателството, отнасящо се до медицинските специалности. За създаването на такъв център е подходящо да се използва опитът на други страни и организации в създаването на такива центрове, както и на TAIEХ или други компетентни органи.
- След сравняване на всички директиви за медицинските специалности следва да се подготвят и изработят съответните нормативни документи за регламентиране взаимното признаване на дипломи, сертификати и други доказателства за професионална квалификация на медицинските специалисти съвместно с експерти на ЕС. В тази насока смятаме, че особено полезни ще бъдат консултации на експерти от TAIEХ.
- Развитие на структурите и нормативната система за взаимно признаване на дипломи и професионални квалификации на ветеринарните лекари и правото им да упражняват своята професия в страните от ЕС, както и на ветеринарните лекари от ЕС в Р България.
- Съгласно Закона за **ветеринарномедицинската дейност** е необходимо:
- Дейностите по следдипломно обучение (специализациите) на ветеринарните лекари да бъдат координирани от НВМС към Министерството на земеделието и горите (МЗГ).
- Да се изготви и приеме Наредба за следдипломно обучение на ветеринарните лекари в съответствие с хармонизацията на нашето ветеринарно законодателство с това на ЕС.
- За продължаване на дейностите по хармонизация на законодателството, отнасящо се до ветеринарномедицинската професия, се очертава необходимостта от създаване на информационен център за осигуряване на информация на заинтересованите лица.
- След сравняване на всички директиви за ветеринарномедицинска квалификация (78/1026, 78/1027, 78/1028) следва да се подготвят и изработят съответните нормативни документи за регламентиране взаимното признаване на дипломи, сертификати и други доказателства за професионална квалификация на ветеринарни лекари съвместно с експерти на ЕС. В тази насока са необходими консултации с TAIEХ.

Административен капацитет

Освен вече създадените институции бе изграден Център за развитие на човешките ресурси към Министерството на образованието и науката.

Финансови потребности

Съгласно представените отделни графи, за изпълнението на краткосрочните приоритети, свързани с разработването на нормативни механизми по признаването на квалификации в системата на образованието, са необходими 7,6825 млн. ЕВРО.

За изпълнение на краткосрочните приоритети, свързани със създаване на предпоставки за ефективно упражняване на архитектурната и инженерно-строителните професии са необходими 0,035 млн. ЕВРО.

При средносрочните приоритети в областта достъп до образование, качество на образованието и ефективност на образованието финансовите потребности възлизат на 0,8205 млн. ЕВРО.

При парамедицинските специалности финансовите потребности за изпълнение на средносрочните приоритети възлизат на 2,13 млн. ЕВРО.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

- Очаквани резултати от прилагането на мерките по изпълнение на краткосрочните приоритетни цели:

В краткосрочен план ще бъде доразработена нормативната рамка, регламентираща придобиването и сертифицирането на професионалното образование. Ще се разшири участието на Република България в програмите на Общността за професионално образование. Ще продължи усъвършенстването на националната правна база, свързана с академичното признаване на квалификациите. Вниманието ще бъде насочено и към разработване и развиване на дейността на ефективни структури за признаване на квалификации.

- Усъвършенстване и поддържане на системата от единни държавни изисквания за придобиване на висше образование по специалности и на Държавния регистър на специалностите в системата на висшето образование;
- Оптимизиране на дейността по оценяването и осигуряването на качество в системата на образованието;
- Регулиране на системата за придобиване на научни степени и звания и синхронизиране на националните нормативи с европейските тенденции в тази област;
- Разработване на структурите за признаване на образователни и професионални квалификации, съобразени с предвиденията на европейското законодателство.
- Очаквани резултати от прилагането на мерките за постигане на средносрочните приоритетни цели:
- обогатяване на формите за придобиване на образователна и професионална квалификация чрез укрепване на дистанционното и продължителното обучение;
- оптимизиране на образователната инфраструктура;
- свободно движение на обучаваните (от институция в институция, от програма в програма);
- създаване на възможности за развитие на система за трансфер на кредити, която включва и признаване на периоди на обучение;
- съвместимост и съпоставимост на висшето образование в България с това на страните-членки на ЕС;
- усъвършенстване системата за сертифициране на професионалната квалификация;
- включване на Република България в Европейската мрежа за взаимно признаване на дипломите и професионалните квалификации.

ГРАЖДАНСКИ ПРАВА

ТЕКУЩА СИТУАЦИЯ

През изминалата година е приет Закон за гражданската регистрация /в сила от 5 юли 1999г/ имащ отношение към директиви 93/109и 94/80 в частта си за регистрите на населението. Законът урежда вписването в регистрите на българските граждани, както и на

чужденците, получили разрешение за постоянно пребиваване в България. Вписването се извършва в общините по постоянния адрес на физическите лица.

Действащата към момента национална законова уредба в областта на гражданските права е съобразена със следните актове на ЕО:

90/364/ЕЕС, 90/365/ЕЕС, 93/96/ЕЕС, 73/148/ЕЕС, 68/360/ЕЕС, 72/194/ЕЕС, както и 64/221/ЕЕ, Регламент (ЕС) 1683/95, Регламент (ЕС) 2317/95, Регламент (ЕЕС) 1612/68, Регламент (ЕЕС) 2434/92, Регламент (ЕЕС) 1251/70 и Решения на Съвета и Комисията 68/359/ЕЕС, 93/569/ЕЕС и 88/384/ЕЕС.

С *Правилника за прилагане на Закона за чужденците в Р. България* действащото законодателство относно административното обслужване на чужденците ще бъде приведено в съответствие със стандартите на ЕО. Същият се очаква да се приеме през 2000 г.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

- Изготвен е проект на Правилник за прилагане на Закона за чужденците в Република България, съобразен със следните актове на ЕС: 90/364/ЕЕС, 90/365/ЕЕС, 73/148/ЕЕС, 64/221/ЕЕС, 64/221/ЕЕС, Регламент (ЕС) 1683/95, Регламент (ЕС) 2317/95, Регламент (ЕЕС) 1612/68, Регламент (ЕЕС) 2434/92, ЕЕС) 1251/70, 68/360/ЕЕС, 72/194/ЕЕС, 68/359/ЕЕС, 93/569/ЕЕС, 88/384/ЕЕС.

С проекта се цели да се приведе в изпълнение Закона за чужденците, като с конкретни правни норми се приложат изискванията по правното регулиране статута на чужденците. Правилникът се предвижда да бъде приет през 2000 година.

- За по-пълно хармонизиране на действащото българско законодателство с правото на ЕС са предприети конкретни мерки за изменение и допълнение на Закона за чужденците в Република България, като са предложени изменения и допълнения с цел предоставяне правото на пребиваване на членовете на семействата на чужденци-граждани на държави-членки и пребиваващи с цел трудова заетост; обучение; наети на работа и самонаети, които са прекратили своята дейност; желаещи да се установят с цел извършване на дейности като самонаети лица или за предоставяне на услуги; както и пребиваващи на друго основание. Във връзка с това се предвижда нова т. 14 към чл. 24, ал. 1 регламентираща правото на членовете на семействата на посочените категории чужденци да получат разрешение за продължително пребиваване в Република България за същия срок, като съответната категория чужденец-гражданин на ЕС, когато това е предвидено в международни договори. На този етап до присъединяването на Република България към ЕС това ще се реализира на основата на двустранни и многостранни договори, по които Република България е страна. Предвижда се допълнение и на чл. 25, предвиждащо право на постоянно пребиваване на чужденци по чл.24, ал. 1, т. 2 и на техните семейства. Предвижда се промените да бъдат приети със Закона за изменение и допълнение на ЗЗБНЗ през 2000 г.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Във връзка с хармонизирането на законодателството в подсектор "Граждански права" и възприемане на достиженията на правото на ЕС са необходими промени в Закона за политическите партии и Закона за местните избори, свързани с прилагането на директиви 93/109 и 94/80 по отношение на изискването за наличие на българско гражданство за упражняване на активно изборително право, както и при кандидатирание за местни органи на властта. Промени в Закона за местните избори са необходими и в глава "Гласуване" /чл.79 ал.1/ – по отношение на удостоверяването на самоличност.

Предвижда се набелязаните промените да бъдат реализирани в средносрочен план – към датата на присъединяване, с оглед на това, че Р България не би могла да прилага

на практика изискващото се от директиви 93/109 и 94/80 преди датата на присъединяване.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Наложително е изграждане на ефективно действащи структури в цялата страна, които ефективно да взаимодействат с другите компетентни правоизпълнителни органи.

Налага се законово да се усъвършенстват правомощията на правоизпълнителните органи, министерствата и местните органи за държавна власт и управление пряко ангажирани по изпълнение на законовите и подзаконовите нормативни актове, регулиращи правото на пребиваване и заетостта.

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

След влизане в сила на Закона за българските документи за самоличност е утвърдено конкретно финансово осигуряване за реализиране издаването на българските документи за самоличност на български граждани и чужденци, пребиваващи за продължителен срок в страната в размер на 40.5 млн. ЕВРО. Тази сума е усвоена и в момента предстоят нови преговори за отпускане на нови средства.

Предприети са конкретни организационни мерки по съкращаване на сроковете за цялостна подмяна с нови образци на българските документите за самоличност за български граждани и чужденци, пребиваващи в Република България за продължителен срок, които съответстват по всички критерии на ЕС и на водещите страни в света.

Привеждането на граничния контрол на Р. България по отношение пропускането през ГКПП на Р. България на български граждани и чужденци и цялостния визов режим в съответствие с приоритетите на ЕС в тази област ще се реализира по отделна финансова програма, която ще бъде предложена за цялостно утвърждаване след приемане на Правилника за прилагане на Закона за чужденците в Р. България и Закона за граничните контролно-пропускателни пунктове.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

- Очаквани резултати от прилагането на мерките по изпълнение на краткосрочните приоритетни цели:
- Гарантиране на правото на гражданите на ЕС и членовете на техните семейства на влизане, пребиваване и напускане на територията на Р. България.
- Очаквани резултати от прилагането на мерките по изпълнение на средносрочните приоритетни цели:
- Гарантирането на всички граждански права на гражданите на ЕС и членовете на техните семейства, ще се реализира в пълен обем при присъединяването към ЕС, чрез предварително хармонизиране на законовите и подзаконовите нормативни актове на вътрешно-държавното ни законодателство с правото на ЕО.
- Международно-правна защита на гражданските права, възприети от ЕС, свързани с правото на гласуване за Европейски парламент и местни избори (директиви 93/109 и 94/80), стриктно регламентирани и спазване на съображенията за обществен ред в страната (директива 64/221/ЕИО).

СВОБОДНО ДВИЖЕНИЕ НА РАБОТНИЦИ

ТЕКУЩА СИТУАЦИЯ

В Европейското споразумение за асоцииране между ЕО и техните страни членки, и Република България е подчертана необходимостта от осигуряване на постепенно съответствие на българското законодателство с това на ЕО, като се определя специално внимание на статута на законно наетите работници – чужденци, граждани на Държави-

членки, правото на установяване, както и на създаване на благоприятен климат за чуждестранните инвестиции

Действащата към момента национална законова и нормативна уредба в областта на свободното движение на работници е съобразена със следните актове: Регламент (ЕС) 1683/95, Регламент (ЕС) 2317/95, Регламент (ЕЕС) 1612/68, Регламент (ЕЕС) 2434/92, Регламент (ЕЕС) 1251/70 и Решения на Съвета и Комисията 68/359/ЕЕС, 93/569/ЕЕС и 88/384/ЕЕС.

Законовата уредба в областта на свободното движение на работници регламентира в съответствие с основните изисквания по Регламент 1612/68 на ЕО следното:

- недопускане на дискриминация, основана на раса, народност, етническа принадлежност, произход, пол, възраст, религиозни убеждения, политическа принадлежност, членуване в синдикални организации и движения, обществено положение, материално и здравословно състояние;
- равно третиране на наетите чуждестранни работници по отношение на условия на труд, заплащане и освобождаване;
- уреждане на трудовите и осигурителните отношения на наетите от местни работодатели чуждестранни работници по условията на българското трудово и осигурително законодателство;
- тристранно сътрудничество при провеждане на националната политика на пазара на труда.
- Регламентирани са също така:
- правото на българските граждани да работят в друга държава по междуправителствено споразумение и съобразно националното законодателство въз основа на сключен договор с български работодател, който има право да осъществява дейност на територията на друга държава с български работници, и с чуждестранен работодател с посредничеството на Националната служба по заетостта или друго българско юридическо или физическо лице;
- условията и реда за извършване на посредническа дейност по информиране и наемане на работа на български граждани в чужбина;
- специализираните функции на институциите в областта на пазара на труда;

Подписани международни споразумения:

- В областта на обмена на работна сила е подписано двустранно междуправителствено споразумение между Федералната служба по труда във Федерална Република Германия и Националната служба по заетостта в Р България за посредничество на български работници за срочна трудова заетост в областта на хотелиерството и ресторантьорството във Федерална Република Германия /подписано на 15.09.1999 г./;
- Предстоящо е изпълнението на процедурите, предвидени в националните законодателства на Р България и Р Гърция за влизане в сила на междуправителствено Споразумение за сезонна заетост на работна сила – очаква се становище от гръцка страна, относно предложените от наша страна изменения на чл.11 на Приложение1 и Приложение2 към Споразумението, отразени в Протокола от последното заседание на Българо-гръцката смесена комисия за икономическо сътрудничество /февруари 1999г./;
- Спогодба между правителството на Чешката Република и правителството на Р България за взаимно наемане на работа на граждани на Р България и граждани на Чешката Република /подписана на 06.12.1999 г./. Предстои утвърждаването й.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ**Постоянен анализ на степента на съответствие на националното законодателство със законодателството на ЕО в областта на “Свободното движение на работници”.**

- Актуализиране на информационната база за достиженията на правото на ЕО;
- Регулярен преглед на извършената дейност по усвояване достиженията на правото на ЕО.

Изпълнение на конкретен график за приетите национални приоритети в областта на “Свободното движение на работници”.

- Проект на изменение и допълнение на Закона за закрила при безработица и насърчаване на заетост;
- Разработка на проект на нова Наредба за разрешения за работа на чужденци в Р България;
- Проучване на възможността за сключване на двустранни споразумения със страните-членки на ЕС за обмен на работна сила
- Проучване на възможностите и подготовка за създаване механизъм за сътрудничество между НСЗ и службите на заетостта на държавите-членки на ЕС и Комисията в областта на заетостта;
- Набелязване на мерките за изпълнение на националните приоритети със социалните партньори;
- Изграждане на структура в НСЗ за изпълнение на дейността по приемане и прилагане на достиженията на правото на ЕО и обучение на кадрите.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

- **УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ НА ЗАКОНОВАТА И НОРМАТИВНА УРЕДБА, ТРЕТИРАЩА ПОЛЗВАНЕТО ОТ ГРАЖДАНИ НА СТРАНИТЕ ЧЛЕНКИ НА ПОСРЕДНИЧЕСКИТЕ УСЛУГИ, ПРЕДОСТАВЯНИ ОТ НСЗ, КАКТО И ОСИГУРЯВАНЕ ПРИ БЕЗРАБОТИЦА НА ГРАЖДАНИ НА ДЪРЖАВИ-ЧЛЕНКИ В Р БЪЛГАРИЯ И НА БЪЛГАРСКИ ГРАЖДАНИ В СТРАНИТЕ ЧЛЕНКИ**
 - Подготовка на проекти на нормативни актове за установяване на система за регистриране в бюрата по труда и осигуряване при безработица на чуждестранни работници от държави-членки и техните семейства. Цел: привеждане на законодателството в съответствие с изискванията на Регламент 1612/68 и 1408/71.
 - Установяване на процедура за прилагане на системата за осигуряване при безработица между Р България и държавите-членки. Сключване на спогодби със страните членки.
 - Подготовка на проекти на нормативни актове (във връзка с поетапното присъединяване към EURES) за установяване на система за ползване на посредническите услуги на бюрата по труда от работници на държави-членки и техните семейства. Цел: привеждане на законодателството в съответствие с изискванията на Регламент 1612/68.
 - Укрепване на институционалните и административни структури за приемане и прилагане достиженията на правото на ЕС.
 - Изграждане на административни звена в ЦУ на НСЗ и в регионалните й структури и обучение на кадрите за изпълнение на дейността по приоритет: регистриране в бюрата по труда и осигуряване при безработица;
 - Изграждане на административни звена в ЦУ на НСЗ и в регионалните й структури и обучение на кадрите за изпълнение на дейността по приоритет: посредничество при наемане на работници от ЕС и техните семейства в Р България и на български работници и техните семейства в рамките на ЕС (във връзка с поетапното присъединяване на НСЗ към EURES);

- Развитие на изградените и създаване на специализирани административни структури за приемане и прилагане на правото на ЕО в областта на изследване заетостта и безработицата;
- Привеждане в съответствие със стандартите на ЕС на информационната система на националния трудов пазар и обслужването ѝ.
- Развитие на сътрудничеството с държавите-членки и Комисията в областта на заетостта
- Създаване и поетапно прилагане на механизъм и процедури за сътрудничество между НСЗ и службите по заетостта на държавите-членки и Комисията в областта на заетостта.
- Сътрудничество с Комисията с цел предоставяне на експертна помощ
- Развитие на сътрудничеството със службите по заетостта на държавите-членки за развитие на съвместни проекти, програми, договори за заетост в отделни отрасли, региони.

Административен капацитет

Водещи институции в областта на “Свободното движение на работници” са **МТСП** и **НСЗ**.

Във връзка с подготовката за присъединяване към ЕС се предвижда създаване на специализирани структури и изграждане на кадрови потенциал за приемане и прилагане на законодателството на ЕС в тази област, за информация, координация и сътрудничество с държавите-членки и Европейската комисия. За развитие на сътрудничеството със структурите по заетостта от страните на ЕС се налагат особени инициативи по отношение на непосредствените контакти и обмен на информация със службите по заетостта на държавите-членки.

Финансови потребности

Финансовите потребности са свързани със следните дейности по присъединяването и стабилизиране на вътрешния трудов пазар:

- Унифициране на информационната база;
- Развитие на необходимите административни структури и обучение на кадрите;
- Включване на НСЗ в EURES;
- Техническо обезпечаване на дейностите;
- Развитие на сътрудничеството с държавите-членки и Европейската комисия.
- Реструктуриране на работната сила, в т.ч. квалификация и преквалификация;
- Механизми за социална защита;
- Взаимодействие с други пазари на труда.

Общата сума, необходима за периода 2000 – 2006 г. (за 7 години) е 14,398 млн. ЕВРО – от тях 0,073 млн. за краткосрочни приоритети.

Очаквани резултати

- Очаквани резултати от прилагането на мерките по изпълнение на краткосрочните приоритетни цели:
- установяване на правни разпоредби, осигуряващи либерализиран достъп до пазара на труда на чужденци по силата на международни договори;
- изграждане на структури и обучение на кадрите;
- подготовка за създаване на механизъм за сътрудничество между НСЗ и службите по заетостта на държавите-членки и Комисията в областта на заетостта;
- осъществяване на социален диалог по приемане и прилагане правото на ЕО в подсектор “Свободното движение на работници”.
- създаване предпоставки за осъществяване на средносрочните приоритети;
- Очаквани резултати от прилагането на мерките за постигане на средносрочните приоритетни цели:

- Развитие на правната рамка за прилагане достиженията на правото на ЕО в подсектор “Свободно движение на работници”;
- Укрепване и развитие на институционални и административни структури, способни да прилагат правото на ЕО в подсектор “Свободно движение на работници”;
- Подготовка и присъединяване на НСЗ към Европейските служби по заетостта EURES;
- Разширяване на двустранните и прерастването им в многостранни междуправителствени договорености с държавите-членки за сътрудничество в областта на пазара на труда и обмен на работна сила.

КООРДИНАЦИЯ НА СОЦИАЛНО-ОСИГУРИТЕЛНИТЕ СХЕМИ

ТЕКУЩА СИТУАЦИЯ

В подготовката за прилагането на координационните разпоредби на Европейския съюз понастоящем са включени различни държавни и общественосигурителни институции /Министерство на труда и социалната политика (МТСП), Министерство на здравеопазването (МЗ), Национален осигурителен институт (НОИ), Национална служба по заетостта (НСЗ), Национална здравно-осигурителна каса (НЗОК), Министерство на финансите (МФ), Българска народна банка (БНБ), Министерство на правосъдието (МП), Фонд “Рехабилитация и социална интеграция” (ФРСИ), Националната служба за социално подпомагане (НССП) и създадената със Закона за допълнително доброволно пенсионно осигуряване (обн., ДВ. 65/20.07.1999г.) Държавна агенция за осигурителен надзор към Министерски съвет (ДАОН). Създадена е ad-hoc работна група по координация на социално-осигурителните схеми, която да разработи позиция по проекта на Решение на Съвета за асоцииране ЕС/България относно разпространение на действието на Регламент 1408/71 и върху България. В работа на горепосочената ad-hoc работна група са включени представители на социалните партньори (Конфедерация на независимите синдикати в България (КНСБ), Българска стопанска камара, Съюз за стопанска инициатива на гражданите, Конфедерация на труда “Подкрепа”).

Законодателство

Предприети са необходимите мерки за промяна на съществуващата нормативна уредба с цел сближаване на българското законодателство със законодателството на ЕО и подготовката за прилагане на координацията на социално-осигурителните системи.

От 1 януари 2000г. е в сила Кодексът за задължително обществено осигуряване, /обн. в ДВ, бр.110/17.12.1999г./. Кодексът за задължителното обществено осигуряване урежда държавното обществено осигуряване при общо заболяване, трудова злополука, професионална болест, майчинство, старост и смърт, както и допълнителното задължително пенсионно осигуряване (извън Кодекса остават въпросите на здравното осигуряване, осигуряването при безработица и семейно подпомагане, които се уреждат с отделни закони). Обособени са два дяла на Кодекса: първи - за държавно обществено осигуряване и втори - за задължителното допълнително осигуряване.

В дял първи се кодифицира материята на краткосрочното и пенсионното осигуряване.

Очертан е кръгът на осигурените лица. Фактически, държавното обществено осигуряване обхваща всички икономически активни лица. Предвижда се внасянето на осигурителни вноски за всички осигурени лица.

Уреждат се въпросите на финансовото устройство на държавното обществено осигуряване. Предвижда се обособяване на средствата в отделни осигурителни фондове: “Пенсии”, “Трудова злополука и професионална болест” и “Общо заболяване и майчинство”, като техните бюджети, заедно с бюджета на Националния осигурителен институт се приемат от Народното събрание (парламента) със Закон за бюджета на държавното обществено осигуряване.

Чрез разпоредбите на Кодекса за задължителното обществено осигуряване се осъществява цялостна реформа в първия стълб на пенсионната система в България.

Въвеждат се по-строги и ясни правила за получаване на пенсии за осигурителен стаж и възраст, пенсии за инвалидност, наследствени пенсии и пенсии, несвързани с трудова дейност. Възприета е т. нар. точкова система за придобиване на право на пенсия, увеличаване на възрастта за пенсиониране и приближаване на изискванията за придобиване право на пенсия при мъжете и жените.

В дял втори на Кодекса за задължителното обществено осигуряване се уреждат - допълнителното задължително пенсионно осигуряване; учредяването, управлението и прекратяването на пенсионните фондове; държавният осигурителен надзор върху дейността по допълнителното задължително пенсионно осигуряване; гарантирането на интересите на осигурените лица. Целта е обезпечаване на доход чрез предоставяне на допълнителна възможност за ранно пенсиониране на работещите при условията на първа и втора категория труд.

Допълнителното задължително пенсионно осигуряване се осъществява въз основа на определените в Кодекса принципи чрез пенсионни схеми на капиталово-покривен принцип на базата на дефинираните вноски.

Поради задължителния характер на осигуряването се прилага освобождаване от данъчна тежест на осигурителните вноски и приходите от тяхното инвестиране.

Уредени са правата на осигурените лица, в т.ч. правото на пожизнена пенсия за старост и пенсия за ранно пенсиониране.

За създаването на допълнителни гаранции за участниците в задължителното пенсионно осигуряване се изисква поддържането на резерви от пенсионно-осигурителното дружество.

Приети са следните подзаконовни нормативни актове: НАРЕДБА за елементите на възнаграждението и за доходите, върху които се правят осигурителни вноски, и за изчисляване на паричните обезщетения за временна неработоспособност или за бременност и раждане; НАРЕДБА за установяване, разследване, регистриране и отчитане на трудовите злоупотреби; Инструкция № 1 на НОИ за събиране на данни от осигурителите за осигурените при тях лица и от самоосигуряващите се лица.

При създаването, новата правна уредба на общественото осигуряване е съобразена с разпоредбите на R 1408/71 и с подготовката ни за пълноправно членство в Европейския съюз.

Изготвен е проект на Закон за семейни помощи и добавки за деца, който е внесен в Народното събрание.

Равенство в третирането и недискриминация.

Съгласно действащото законодателство чуждите граждани, които работят по трудово правоотношение или са самостоятелно заети лица на територията на Република България, имат еднакви права и задължения с българските граждани, които работят по трудово правоотношение или са самостоятелно заети лица на нейна територия.

Българските и чуждите граждани (с изключение на командированите в Република България чужди граждани, към които се прилага законодателството на изпращащата държава), работещи в България, се **осигуряват**, внасяйки осигурителни вноски, които се определят като процент от дохода им. Този процент е еднакъв (за български и чужди граждани), което съответства на принципа за равенство в третирането, провъзгласен в **чл.3** на Регламент 1408/71/ЕЕС.

Клонове на общественото осигуряване

Клоновете на общественото осигуряване в България съответстват на клоновете на общественото осигуряване, регламентирани в **параграф 1 на чл.4** от Регламент 1408/71/ЕЕС. **Кодексът за задължително обществено осигуряване** урежда държавното

обществено осигуряване при общо заболяване, трудова злополука, професионална болест, майчинство, старост и смърт, както и допълнителното задължително пенсионно осигуряване.

Здравното осигуряване се урежда от **Закона за здравното осигуряване**.

Осигуряването при безработица се урежда от Закона за закрила при безработица и насърчаване на заетостта.

Законът за семейните помощи и добавките за деца (минал на първо четене в Народното събрание) урежда условията и реда за придобиване право на семейни помощи и добавки за деца.

Контрибутивни и неконтрибутивни пенсии.

Контрибутивни пенсии са: пенсия за осигурителен стаж и възраст, пенсиите за инвалидност (за общо заболяване, поради трудова злополука и професионална болест) и наследствените пенсии.

Неконтрибутивни пенсии са: пенсия за военна инвалидност, пенсия за гражданска инвалидност, социална пенсия за старост, социална пенсия за инвалидност, пенсия за особени заслуги, персонални пенсии.

Доброволно осигуряване.

Достъпът до допълнително доброволно пенсионно осигуряване е регламентиран в чл.5, ал.1 от **Закона за допълнително доброволно пенсионно осигуряване**. Не съществува правна пречка чужди граждани да се осигуряват доброволно за пенсия, ползвайки се със същите права, както българските граждани. Това е в съответствие с Директива 398L0049 на ЕС.

Чуждите граждани имат достъп и до **доброволното здравно осигуряване** съгласно Закона за здравното осигуряване.

Съгласно проекта за изменение и допълнение на Закона за закрила при безработица и насърчаване на заетостта **достъп до доброволно осигуряване при безработица** ще имат всички чужденци, законно пребиваващи в Република България и лицата, получили статут на бежанец.

Дял II от Регламент 1408/71.

Българското обществено осигурително законодателство се основава на принципа *lex loci laboris*. Съществуват специални правила за някои категории лица, но те съответстват на нормите на международното право и на разпоредбите на дял II от Регламента.

Медицинска помощ

Съгласно Закона за народното здраве (изменение от 9 юли 1999г.) чуждите граждани и лицата без гражданство, на които е разрешено постоянно пребиваване в Република България, се ползват от **медицинска помощ** наравно с българските граждани, а **спешна медицинска помощ** се оказва на всички лица независимо от тяхното гражданство.

Спешната медицинска помощ е безплатна по силата на чл.3а от Закона за народното здраве.

Задължително осигурените лица по Закона за здравното осигуряване имат право да получат частично или напълно стойността на направените разходи за медицинска помощ в чужбина по реда и при условията на този закон.

Осъвременяване на пенсиите

Осъвременяване на пенсиите се извършва ежегодно с решение на Надзорния съвет на НОИ в зависимост от нарастването на осигурителния доход за страната и индекса на потребителските цени през предходната календарна година.

Ненатрупване на обезщетения

В българското законодателство съществуват текстове, които предотвратяват натрупването на обезщетения.

Преизчисляване на пенсията

Лицата, на които е отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст или за инвалидност поради трудова злополука, професионална болест или общо заболяване, могат да поискат преизчисляване на пенсията за придобит осигурителен стаж след пенсионирането.

Дял VI на Регламент № 1408/71

Молби, заявления или жалби. Гражданите имат право на жалби, предложения и петиции до държавните органи. Органите на социалното управление са длъжни да разглеждат и решават предложенията, сигналите, жалбите и молбите в установените срокове, обективно и законосъобразно.

Разглеждане на молби от български съдилища. Съдилищата са длъжни да разгледат и разрешат всяка подадена до тях молба за защита и съдействие на лични и имуществени права. Когато в делото участвуват лица, които не знаят български, съдът назначава преводач, с помощта на когото тези лица извършват необходимите съдопроизводствените действия.

Право на информация. Гражданите имат право на информация от държавен орган или учреждение по въпроси, които представляват за тях законен интерес, ако информацията не е държавна или друга, защитена от закона, тайна или не засяга чужди права.

Защита на личните данни и предоставяне на данни за осигурено лице във връзка със сътрудничество между институциите. Подготвен е законопроект за защита на личната информация.

Подписани международни споразумения

- Спогодба за социално осигуряване между Република България и Чешката република . От българската страна спогодбата е ратифицирана със закон /обн. в ДВ от 26.02.1999 г./ и е в сила е от 1.01.2000г

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

- Развитие на законодателството, регламентиращо задължителното обществено осигуряване, чрез приемане на подзаконови нормативни актове.
- Развитие на законодателството, регламентиращо доброволното осигуряване (пенсионно, здравно и за безработица), чрез приемане на подзаконови нормативни актове и финансово осигуряване дейността на Държавната агенция за осигурителен надзор (за 2000 г.);
- Подготовка на българското законодателство за координиране на социално-осигурителните схеми във връзка с разпространето на действието на Регламент 1408/71 и върху България
- разработване на позиция по проекта на Решението на Съвета по асоцииране;
- приемане на подзаконови нормативни актове .

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

- Създаване на възможности за непрекъснато обучение на кадрите, които работят в областта на международното сътрудничество и координацията на социално-осигурителните системи.

Целта на това обучение е:

- да се изучават новоприети Регламенти на ЕО, с които се изменя Регламент 1408/71 и Регламент 574/72, както и новоприети Директиви и Решения на Административната комисия на ЕО за обществено осигуряване на работниците-мигранти относно изменение на образците-формуляри, необходими за прилагане на Регламенти 1408/71 и 574/72;
- да се запознаят обучаваните с нови съдебни решения, имащи отношение към свободното движение на хора;
- развитие на лични умения чрез езикови курсове за задълбочаване познанията на обучаваните по правната терминология в официалните езици на ЕС и чрез други подходящи форми на обучение.
- Създаване и развитие на комуникационни връзки на национално и международно ниво и подобряване на административното обслужване на гражданите чрез нов (модерен) подход на осигурителните институции в политиката към клиентите (осигурените лица).

Типични инструменти тук са: кампаниите за осведомяване на обществеността; образователни материали и брошури, предназначени за гражданите; опростяване на административните процедури за отпускане на обезщетения и пенсии и други.

- Подготовка на компетентните институции на регионално и местно равнище за прилагане на координацията на социално-осигурителните схеми.

Административен капацитет

Водещи министерства в областта на социалното осигуряване и здравеопазванеТО.

- Министерство на труда и социалната политика разработва, координира и провежда държавната политика;
- по Държавното обществено осигуряване при общо заболяване, трудова злополука, професионална болест, майчинство, старост и смърт, както и допълнително задължително пенсионно осигуряване;
- по осигуряване за безработица, за насърчаване на заетостта на безработните, по професионалната квалификация и преквалификация на заетите и безработните лица и осигурява защитата на националния пазар на труда.
- Министерството на здравеопазването е специализиран орган за провеждане на държавната политика по здравеопазването, което пряко или чрез своите органи ръководи, координира и контролира дейността по опазване и възстановяване здравето на населението.

Компетентна власт

- Министърът на труда и социалната политика като централен едноличен орган на изпълнителната власт участва в разработването, организирането, координирането и контрола по изпълнението на държавната политика за пълноправно членство на Република България в Европейския съюз; анализира, оценява и прогнозира равнището на общественото осигуряване и социалните услуги; контролира подготовката, сключването и изпълнението на международните актове, които са от компетенциите на Министерството на труда и социалната политика, в областта на пазара на труда, социалната политика и общественото осигуряване; участва в контрола на дейността на осигурителните фондове за задължително и доброволно осигуряване.

- Министърът на здравеопазването, като централен едноличен орган на изпълнителната власт провежда държавната политика в областта на здравеопазването, координира дейността на Министерството на здравеопазването с Националната здравноосигурителна каса; участва в подготовката и сключването на международни двустранни и многостранни договори в областта на здравеопазването и координира действията по изпълнението им; дава становища по хармонизирането на законодателството на Република България в областта на здравеопазването с международните правни норми; осъществява специализирания надзор върху задължителното и доброволното здравно осигуряване.

Компетентни институции

Националният осигурителен институт

Националният осигурителен институт, който отчита своята дейност пред Народното събрание, управлява държавното обществено осигуряване. НОИ:

- изпълнява бюджета на държавното обществено осигуряване;
- събира осигурителните вноски и вземанията на държавното обществено осигуряване;
- събира осигурителните вноски за здравно осигуряване; фонд “Професионална квалификация и безработица”; допълнителното задължително пенсионно осигуряване;
- осъществява контрол по спазване на осигурителното законодателство;
- организира дейността по установяване на административни нарушения и наказания;
- извършва плащането на пенсиите и организира дейността по другите осигурителни плащания;
- събира информация и поддържа информационна система за осигурените лица, осигурителите и самоосигуряващите се лица
- осъществява дейност по подготовка и прилагане на международни договори в областта на държавното обществено осигуряване.

Националната здравноосигурителна каса

Националната здравноосигурителна каса - (система за социална здравна защита на населението, гарантираща пакет от здравни услуги) осъществява задължителното здравно осигуряване.

НЗОК се състои от централно управление и териториални поделения - районни здравноосигурителни каси (РЗОК), които имат поделения по общини.

Национална служба по заетостта

Национална служба по заетостта управлява фонд “Професионална квалификация и безработица”, изпълнява политиката по насърчаване на заетостта, организира професионалната квалификация и преквалификация и закрилата при безработица, извършва посредническа дейност по информиране и наемане на работа.

Националната служба по заетостта се изгражда от централно управление, специализирани звена и териториални поделения - регионални служби по заетостта и бюра по труда.

Държавната агенция за осигурителен надзор към Министерски съвет

Държавната агенция за осигурителен надзор извършва лицензиране и надзор върху дейността на осигурителните дружества, осъществяващи дейност по допълнително доброволно осигуряване, в това число пенсионно, здравно и при безработица.

Към агенцията се създава Съвет по допълнително социално осигуряване /СДСО/ с председател министъра на труда и социалната политика и членове: министъра на здравеопазването, министъра на финансите, министъра на правосъдието, министъра на вътрешните работи, председателя на Комисията по ценните книжа и фондовите борси и председателя на Агенцията за осигурителен надзор. В работата на съвета участва

представител на Асоциацията на дружествата за допълнително пенсионно осигуряване със съвещателен глас. СДСО взема решения за:

- даване и отнемане на лицензия за допълнително социално осигуряване в двумесечен срок от внасяне на предложението на агенцията;
- разрешаване за сливане, вливане, отделяне и разделяне на дружества за допълнително социално осигуряване;
- откриване на производство по несъстоятелност на дружество за допълнително доброволно осигуряване;
- утвърждаване на списъка на банките-депозитари, съгласувано с Българската народна банка.

Осигурителни фондове

- Средствата на държавното обществено осигуряване се обособяват във:
 - фонд "Пенсии";
 - фонд "Трудова злополука и професионална болест";
 - фонд "Общо заболяване и майчинство".

Средствата на фонд "Пенсии" се разходват за изплащане на пенсии и добавките към тях, осъвременяване, индексирание и компенсиране на пенсиите, други разходи, свързани с пенсионното осигуряване.

Средствата по фонд "Трудова злополука и професионална болест" се разходват за изплащане на парични обезщетения, пенсии и помощи; осъвременяване, индексирание и компенсиране на паричните обезщетения, пенсии и помощи; превенция на трудовите злополуки и професионалните болести; помощни технически средства, свързани с увреждането; други разходи, свързани с осигуряването за трудова злополука и професионална болест.

Средствата по фонд "Общо заболяване и майчинство" се разходват за изплащане на парични обезщетения и помощи; осъвременяване, индексирание и компенсиране на паричните обезщетения и помощи; финансиране на дейности за намаляване на общите заболявания; осигуряване с помощни технически средства; други разходи, свързани с осигуряването за общо заболяване и майчинство.

- Изплащането на обезщетения и помощи при безработица се осъществява със средства от фонд "Професионална квалификация и безработица".
- Националната здравноосигурителна каса заплаща за оказването на следните видове медицинска помощ на осигурените лица:
 - медицински и стоматологични дейности за предпазване от заболявания;
 - медицински и стоматологични дейности за ранно откриване на заболявания;
 - извънболнична и болнична медицинска помощ за диагностика и лечение по повод на заболяване;
 - медицинска рехабилитация;
 - неотложна медицинска помощ;
 - медицински грижи при бременност, раждане и майчинство;
 - аборти по медицински показания и при бременност от изнасилване;
 - лечение в чужбина по ред, предвиден в закона;
 - медицински грижи при лечение в дома;
 - лекарствени средства и консумативи за домашно лечение;
 - медицинска експертиза на трудоспособността;
 - транспортни услуги по медицински показания.
- Средствата по фонд "Рехабилитация и социална интеграция" към Министерския съвет се използват за финансиране на проекти и програми за профилактика, рехабилитация и социална интеграция и за изплащане на социални помощи за инвалиди.

Административен и съдебен капацитет.

В Юридическия факултет на Софийския университет "Св. Климент Охридски" е приета учебна програма за специализация на юристи в областта на социалната политика и от летния семестър на учебната 1999/2000г. започна изучаването на нова учебна дисциплина – "Европейско социално право". В нея се обучават студенти от пети курс, първите от които ще се дипломират до 1.01.2001г. В обучението на всички студенти е включена дисциплината "Право на Европейския съюз", която се изучава задължително в 75 учебни часа.

Магистърската програма по европейска интеграция "Информация за Европейското споразумение" позволи на студенти да се обучават в Центъра за европейски изследвания. В тази програма се обучават и държавни служители, които работят в компетентните по социално осигуряване министерства и ведомства. Отпадането на финансирането по линия на програмата ФАР може да доведе до отлив на кандидати да се обучават в тази програма.

Център за обучение на магистрати е създаден с цел да се подобри професионализмът на магистратите, като осигури тяхното обучение, доставката и разпространението на информация в областта на международното, европейското и сравнителното право, публикации по право и други дейности, свързани с повишаване на професионализма.

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

Финансовите потребности за прилагане на координацията на социално-осигурителните системи са:

- за изпълнение на краткосрочните приоритети – 0,315 млн. ЕВРО, като се предвижда те да бъдат осигурени от държавния бюджет;
- за изпълнение на средносрочните приоритети – 0,65 млн. ЕВРО по програма Phare, останалите финансови средства съгласно представените данни от таблиците – 0,42 млн. ЕВРО от други източници, включително и от държавния бюджет.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Очаквани резултати от прилагането на мерките по изпълнение на краткосрочните приоритетни цели:

- Създаване на правната рамка за прилагане достиженията на правото на ЕО в подсектор "Координация на социално-осигурителните схеми";
- Създаване на механизъм за прилагане на координационните правила на ЕО (Регламент 1408/71, Регламент 574/72, Директива 98/49/ЕС и други), включващ компетентните власти и компетентните институции.

Очаквани резултати от прилагането на мерките за постигане на средносрочните приоритетни цели:

- Задълбочено познаване на правото на ЕО в подсектор "Координация на социално-осигурителните схеми" (законодателство и съдебна практика);
- Укрепване на административния и съдебен капацитет;
- Усъвършенстване на механизма за прилагане на координационните правила на ЕО;
- Натрупване на практически опит в прилагането на координационните правила на ЕО.

3. СВОБОДНО ПРЕДОСТАВЯНЕ НА УСЛУГИ

ЗАСТРАХОВАНЕ

ТЕКУЩА СИТУАЦИЯ

Правната рамка в областта на застраховането включва успоредно със Закона за застраховането и Правилник за дейността на националния съвет по застраховане, Правилник за устройството и дейността на Дирекцията за застрахователен надзор, Наредба за начина на определяне на собствените средства, границата на платежоспособност и начина за изчисляването ѝ от застрахователя, Наредба за реда и методиката на образуване на застрахователните резерви, Наредба за задължителното застраховане, Правилник за устройството и дейността на Гаранционния фонд, Наредба за условията и реда за разходване на средствата по Временния обезпечителен фонд, Наредба за застрахователния брокер и застрахователния агент, Тарифа за таксите, събирани от Дирекцията за застрахователен надзор.

Свободата на извършване на пряка застрахователна дейност, определена с директиви 73/239/ЕЕС и 79/267/ЕЕС намира адекватно изражение в:

- Възможността чуждестранни лица да откриват клонове в България и чрез тях да извършват застрахователна дейност на територията на страната, отговаряйки на същите правни изисквания, валидни за местните застрахователи. Също така с параграф 4, ал.2 на ЗИД на Закона за застраховането са отменени ограниченията относно управляващия клон на чуждестранния застраховател, отнасящи се до неговото постоянно пребиваване на територията на Република България.
- Правната възможност чуждестранни физически и юридически лица да придобиват акции на застрахователно акционерно дружество регистрирано в България като се прилага режимът, установен за местни лица.

Административната структура по прилагането на Закона за застраховането е двустепенна, състояща се от Национален съвет по застраховане и Дирекция за застрахователен надзор.

Националният съвет по застраховане е колективен орган, създаден към Министерския съвет. В компетентността на Националния съвет по застраховане са издаването и отнемането на разрешението за извършване на застрахователна дейност и издаването на разрешение за преобразуване на застрахователи, чрез сливане, отделяне и разделяне.

Втората степен на администриране на застрахователния пазар е Дирекцията за застрахователен надзор. Тя е конституирана като самостоятелно юридическо лице, със седалище в гр. София. Нейните правомощия включват: изготвяне на предложение до Националния съвет по застраховане относно издаването и отнемането на разрешение за извършване на застрахователна дейност, сливането, разделянето и отделянето на застрахователи; издаването и отнемането на разрешение за извършване на дейност като застрахователен брокер; издаването на разрешение за прехвърляне на застрахователен портфейл между застрахователи, вливането, продажбата на предприятие на застраховател в ликвидация; издаването на разрешение за притежаване на 5 и повече на сто от акциите на застрахователно дружество и / или застрахователен холдинг; определянето на видовете и подвидовете застраховки извън тези определени със Закона за застраховането, определянето на минималния размер на застрахователните премии по задължителните застраховки "Гражданска отговорност" на собствениците, ползвателите, държателите и водачите на МПС и "Злополука" на пътниците в обществения транспорт; налагането на мерки за оздравяване на финансовото състояние на застраховател; да задължи застраховател да увеличи капитала си; да определи съотношението между дълготрайните материални активи и паричните средства на капитала с цел гарантиране на плащанията по застрахователни договори; да разрешава откриването на клон на български застраховател в чужбина; да одобрява годишните презастрахователни програми на застрахователите и контролира изпълнението на сключените от тях презастрахователни

договори; да извършва текущ и последващ контрол върху застрахователите изразяващ се в упражняване на надзор върху правното съответствие с изискванията на Закона за застраховането, капитала и финансовото състояние на застрахователите.

Във връзка с изпълнението на краткосрочните приоритети през месец септември 1999 г. бе приет и влезе в сила Закон за изменение и допълнение на закона за застраховането /ЗИДЗЗ, ДВ бр.88/99 г./. В основата на този закон са залегнали и изискванията на Директива 76/580/ЕЕС относно координирането на закони, регулации и административни изисквания по отношение на установяването на застрахователния бизнес с изключение на животозастраховането.

Текстовете на § 23 до § 30 от Закона за изменение и допълнение на закона за застраховането транспонират в националното законодателство изискванията на Директива 77/92/ЕЕС, по отношение на застрахователния брокер и застрахователния агент. Във връзка с приетите законови текстове бе приета и влезе в сила на Наредба за застрахователния брокер и застрахователния агент.

Чрез измененията в чл. 82 направени с § 53 от Закона за изменение и допълнение на закона за застраховането се създава предпоставка за въвеждане в националното право на изискванията на Директиви 84/5/ЕЕС и 90/618/ЕЕС и Решения на Европейския съвет 86/218/ЕЕС, 86/219/ЕЕС, 86/220/ЕЕС, 88/367/ЕЕС, 88/368/ЕЕС, 91/323/ЕЕС, 93/43/ЕЕС и 97/828/ЕЕС по отношение на международните договори за застраховане на гражданската отговорност на собствениците, държателите и водачите на моторни превозни средства. Тази предпоставка ще се реализира чрез създаване на Национално бюро на българските автомобилни застрахователи, признато от Националния съвет по застраховане, което ще бъде представително пред международните застрахователни организации за дейностите по международното застраховане на гражданската отговорност и в чиито проектоустав са транспонирани изискванията на по-горните Директиви и Решения.

Бе прието изменение в Наредбата за задължителното застраховане, която транспонира в националното законодателство изискванията на Директива 84/5/ЕЕС по отношение на задължителната застраховка "Гражданска отговорност" на собствениците, ползвателите и държателите на МПС.

Бе прието и влезе в сила изменение на НСС – 14, което въведе като национална правна норма принципите на Директива 91/674/ЕЕС относно годишните счетоводни отчети и консолидираните отчети на застрахователните предприятия.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ:

Осигуряване на стабилността в областта на застраховането чрез упражняване на ефикасен надзор върху застрахователните предприятия

Краткосрочните приоритети свързани с дейността на Дирекция за застрахователен надзор произтичат от поставената стратегическа цел и са свързани с по-нататъшното хармонизиране на законодателството с Директивите на ЕС. По-конкретно това ще намери отражение във въвеждането в българското законодателство на второто поколение директиви на ЕС.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

По-нататъшно увеличаване степента на хармонизацията на действащата нормативна уредба с Директивите на ЕС в областта на застраховането

Средносрочните приоритети включват в себе си по-нататъшно увеличаване степента на хармонизацията на действащата нормативна уредба с Директивите на ЕС в областта на застраховането с цел достигане на пълно съответствие. В периода до 2005 г. се предвижда националното право в областта на застраховането да бъде хармонизирано и със изискванията на следните директиви на ЕС: 88/375/ЕЕС, 90/232/ЕЕС, 90/619/ЕЕС и 91/371/ЕЕС. За целта ще бъдат разработени:

- Нов Закон за застрахователните дружества;
- Нов Закон за задължителното застраховане;
- Нов Закон за застрахователните договори.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Дирекция за застрахователен надзор

Дирекция за застрахователен надзор се управлява от директор, който се назначава от Министър-председателя на Република България по предложение на Националния съвет по застраховане. Утвърдената численост на административния и оперативен персонал на Дирекцията възлиза на 42 души.

С оглед на повишаване на квалификацията на служителите е необходимо обучение в надзорни институции на страни, членки на Европейския съюз.

Съгласно Правилника за устройството и дейността на Дирекцията за застрахователен надзор към Дирекцията е създаден Консултативен съвет, в състава на който влизат директора, началниците на управления и извънщатни сътрудници.

Предоставянето на техническа помощ от страна на чужди консултанти в областта на надзорната дейност в застраховането от страни членки на Общността, ще допринесе за по-нататъшното повишаване на административния капацитет на Дирекцията. Разширяването на административните правомощия и функции на Дирекцията за застрахователен надзор, с влизане в сила на промените в Закона за застраховането, ще изисква увеличаване на административния капацитет.

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

Дирекцията за застрахователен надзор е юридическо лице към Министерство на финансите. Тя се финансира от такси за издаване на разрешения, годишни такси за поддържане на разрешенията, такси за промяна на издадените разрешения, глоби и имуществени санкции.

Необходимите финансови ресурси за постигане на посочените краткосрочни и средносрочни приоритети ще бъдат осигурени чрез съвместно финансиране: от една страна - бюджета за административните разходи на Дирекцията и от друга страна – от Програма Фар и други международни донори. Осигуряването на допълнителен финансов ресурс под формата на техническа помощ е съществено за ефективното функциониране на Дирекцията за застрахователен надзор.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРИЛАГАНЕТО НА МЕРКИТЕ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ПРИОРИТЕТНИТЕ ЦЕЛИ.

Изпълнението на посочените мерки ще доведе до следните резултати:

- Дирекцията за застрахователен надзор ще изпълнява компетентно възложените ѝ със Закона за застраховането функции и ще се налага като публична институция;
- Ще се поддържа доверието в застрахователната система;
- Ще се засилят аналитичните и надзорните функции на Дирекцията за застрахователен надзор;
- Ще се подобри взаимодействието с финансовата общност и обществеността.

БАНКИ

Текуща ситуация

Реформата на банковия сектор продължава да се осъществява по пътя на последователната трансформация и усъвършенстване на законовата рамка и практическото ѝ приложение, като се отчита спецификата на развиващите се пазари в областта на финансовите услуги. Тя се изразява във въвеждането и строгото спазване на

международните норми и право за осъществяване на разумна банкова дейност в подкрепа на националното икономическо развитие. Промените в банковата система засягат както Българската народна банка (БНБ), която е централната банка в страната, така и всички търговски банки, повечето от които функционират като универсални банки.

Промените в законовата рамка на банковия сектор в България за пълно хармонизиране на банковото законодателство в съответствие с директивите на Европейския съюз в тази област непрекъснато се усъвършенстват.

Понастоящем правният режим на банковата дейност в България се урежда от два основни закона - Закона за БНБ и Закона за банките. Въз основа на последния, УС на БНБ приема и обнародва редица подзаконовни нормативни актове (наредби), които уреждат в детайли отделни елементи на банковата дейност. Основните надзорни наредби са: Наредба №2 за лицензиите и разрешенията, издавани от Българската народна банка, Наредба №4 за позициите на банките в чуждестранна валута, Наредба №7 за големите експозиции на банките, Наредба №8 за капиталовата адекватност, Наредба №9 за оценка на рисковите експозиции на банките и за формиране на провизии за покриване на риска от загуби, Наредба №10 за вътрешния контрол в банките, Наредба №11 за управлението и надзора върху ликвидността на банките, Наредба №22 за централен кредитен регистър на банките и Наредба №20 за издаване на сертификати по чл.9, ал.2 от Закона за банките.

Тази законова основа кореспондира с другите закони, които се прилагат в банковата дейност като: Търговския закон, Законът за публично предлагане на ценни книжа, Закона за счетоводството, Закона за гарантиране на влоговете в банките. Законът за БНБ регламентира Валутния борд, който гарантира стабилно и прозрачно управление на стабилността на националната валута. Банковия надзор на кредитните институции е регламентиран в Закона за банките (ЗБ).

С последните съществени изменения на ЗБ, които са в сила от м.юли 1999г., се постигна по-висока степен стабилност на банковата система чрез ефективен банков надзор, заложен като краткосрочен проект в Националната програма от 1999г. Беше постигната висока степен на хармонизиране на българското банково законодателство с това на ЕО и се допълниха и усъвършенстваха отделните елементи, регулиращи обхвата на възможните надзорни мерки. В резултат на това са постигнати две основни цели: защита на интересите на вложителите и стабилност на банковата система.

Подобри се законодателството по отношение на банковата несъстоятелност. Преходните и заключителни разпоредби на Закона за банките определя процедурите за покупка на банка в несъстоятелност. Определени са срокове и процедури за приключване на ликвидацията на банки, за които държавата е встъпила в правата на вложителите и за които БНБ е поискала откриване на производство по несъстоятелност.

Редът за издаване на разрешения за извършване на банкова дейност по занятие, заложен в новата Наредба №2 за лицензиите и разрешенията, издавани от Българската народна банка (обн. ДВ бр.14 от 18.02.2000г.), е изцяло в духа на първа и втора банкови директиви. Наредбата е хармонизирана с изискванията на Директива 9526/ЕС като нейните разпоредби засилват контрола на Банковия надзор. В съответствие с Националната програма за 1999 г. новата Наредба №2 точно дефинира понятия като "клон", "страна по седалище" и "страна домакин", "контрол", "дъщерно дружество" и др. и определя изискванията относно акционери с квалифицирано дялово участие.

Наредба №8 на БНБ за капиталовата адекватност и допълващата я, по отношение на платежоспособността, Наредба № 9 на БНБ за оценка на рисковите експозиции на банките и за формиране на провизии за покриване на риска от загуби, са в пълно съответствие с Директивата за собствените средства и Директивата за платежоспособността. Централната банка издава указания и правила по отношение предоставяните периодични финансови отчети от страна на търговските банки. Тези указания и правила съответстват на международните стандарти и създават условия за прозрачност в банковата система.

В съответствие с краткосрочните приоритети и цели, поставени в Националната програма е приета нова Наредба №7 за големите експозиции на банките. Тази наредба е изготвена в

строго съответствие с изискванията на Директива 92/121 и регулира в детайли надзора и контрола на големите експозиции, определяйки лимити на индивидуална и консолидирана основа.

Допълнителните капиталови изисквания за пазарните рискове са приложени частично в наредбите на БНБ. Тяхното адаптиране зависи до голяма степен от развитието на пазара на финансови инструменти. Българските изисквания за капиталова адекватност са значително завишени спрямо изискванията, установени в европейските директиви. Например, минималния изискуем размер на основния коефициент на капиталова адекватност в България е 12%, а съгласно европейските директиви е 8%. По този начин завишеното изискване за капиталова адекватност покрива в голяма степен и пазарния риск, заложен в Директивата за оценка и надзор на пазарните рискове.

По отношение на финансовите отчети на банките, е постигната висока степен на съответствие с международните счетоводни стандарти и с основните изисквания, заложен в европейските директиви в областта на банковото счетоводство.

Основните европейски банкови директиви са въведени в българското законодателство и е натрупан значителен опит в прилагането им. По този начин са постигнати краткосрочните приоритети, заложен в Националната програма за 1999г. и постигнато стабилизиране на банковата система чрез създаването на ефективен банков надзор.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Осигуряване на стабилността на банковата система чрез създаване на ефикасен надзор върху целесъобразността на банковата дейност

Изискванията за надзор на консолидирана основа по принцип са заложен в Закона за банките, в някои от Наредбите на БНБ и в инструкциите на БНБ за изготвянето на счетоводни отчети. По отношение на надзора на консолидирана основа, в БНБ е изготвена и предложена за одобрение нова Наредба за консолидиран надзор. Дефинициите в тази наредба съответстват на тези в европейската директива, доколкото последните не противоречат на националното ни законодателство.

Имайки предвид, че българският финансов сектор е по-слабо развит от съответния пазар на страните от Европейския съюз, включително по отношение на образуването на банкови групи и конгломерати, поради което принципите за надзор на консолидирана основа нямат приложно поле у нас на този етап.

Предстоят изменения на Наредба №8 на БНБ за капиталовата адекватност на банките, заложен във връзка с новите Наредба №2 и Наредба №7 на БНБ по отношение на отпадането на минимално капиталово изискване за клоновете на чуждестранните банки и актуализиране на разпоредбите, касаещи рисковите тегла. Предвидено е тези изменения да влязат в сила през второто тримесечие на 2000г.

Предстои да бъде приет закон за електронния документ и електронния подпис.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Развитие на финансовия пазар чрез осигуряване на стабилна банкова дейност, покриваща присъщите ѝ кредитни рискове

Понататъшното засилване на стабилността на банковата и финансовата система е от изключителна важност за създаване на стабилна среда за финансовите пазари и реалната икономика. Поради редица характерни особености в развитието на финансовата система в България в процеса на приватизация на банките, както и все още неразвения пазар на финансови инструменти, са в основата на отложеното приемане на някои мерки, прилагани в страните от ЕО.

Поради същата причина, в банковите закони и наредби не са включени изискванията на Директивата за признаване на договорното нетиране на експозициите на банките.

Хармонизацията в областта на свободно движение на финансови услуги ще се развие паралелно с развитието на финансовите пазари. Средносрочният план предвижда изготвяне на наредби по отношение на капиталовата адекватност на банките, отчитаща пазарните рискове съгласно изискванията на европейските директиви за капиталова адекватност, както и подготовка на законодателни промени за хармонизиране с изискванията на Директива 92/30.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

За осъществяването на заложените цели е необходимо експертно и финансово съдействие, с цел ефективното прилагане на вече приетите регулации и при подготовката на новите в съответствие с изискванията на европейското законодателство. Необходимост от организиране на семинари и обучение на експерти от управление "Банков надзор" в областта на законодателството на ЕС относно свободното предоставяне на услуги с оглед на ефективното прилагане на мерките, предприети в тази област.

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

Постоянната работа по промените и допълненията на Европейските директиви и съответното им своевременно отразяване в българското банково законодателство, налага да се предвидят финансови средства за единен легализиран превод на български език. Финансовите средства, необходими за постигането на краткосрочните и средносрочните цели ще се осигурят от бюджета на БНБ и при възможност от международни донори.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРИЛАГАНЕТО НА МЕРКИТЕ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ПРИОРИТЕТНИТЕ ЦЕЛИ

Изпълнението на посочените мерки, в областта на банковите услуги, ще осигури постигането на следните резултати:

- стабилността на банковата система.
- засилване ролята на разумния банков надзор. Ще се усъвършенстват регулациите, за да са в пълно съответствие със задължителните мерки, прилагани в страните от ЕО.
- разширяване обхвата на банковия надзор на консолидирана основа. Ще се въведат мерки за покриване на пазарния риск, в зависимост от развитието на финансовия пазар.
- повишаване доверието в финансовия и банков сектор
- постигане на стабилна среда за развитието на реалната икономика и финансовите

ГАРАНТИРАНЕ НА ВЛОГОВЕТЕ В БАНКИТЕ

ТЕКУЩА СИТУАЦИЯ

След Втория редовен доклад за напредъка на България, представен от Европейската комисия през месец октомври 1999 г., правната рамка на гарантирането на влоговете в банките включва Закона за гарантиране на влоговете в банките – ЗГВБ (приет през април 1998 г.) и Наредба No 23 за условията и реда за плащане на суми по влогове в банка с отнета лицензия до гарантирания размер (издадената от БНБ през февруари 1999 г.). Изградена е административната структура по прилагането на ЗГВБ - Фондът за гарантиране на влоговете в банките (ФГВБ), конституиран през месец януари 1999 г. ФГВБ е юридическо лице. Съгласно закона основните му функции са: определя и събира годишните премийни и встъпителни вноски от банките; инвестира активите си съгласно чл. 22, ал. 2 от ЗГВБ; изплаща гарантираните размери на влоговете. Създадена е подзаконната вътрешна нормативна уредба на ФГВБ. При събиране на информацията относно размера на влоговете в банките и финансовото състояние на последните, ФГВБ работи в тясно сътрудничество с управление "Банков надзор" при БНБ.

Съгласно българското законодателство се гарантират влоговете на физическите и юридическите лица в левове и в чуждестранна валута. ЗГВБ и Наредба No 23 като цяло

съответстват на Директива 94/19/ЕЕС за програми за гарантиране на депозити, с някои изключения, породени от особеностите на българското законодателство, финансовата система и общото икономическо състояние на страната. Към настоящия момент гарантираната сума по влоговете в България може да достигне максимално 6 900 лв. (около 3 500 евро), докато изискванията на Директивата са значително по-високи – 20 000 евро. Изравняването на гарантирания размер на влоговете с изискванията на Директивата е изключително чувствителен въпрос, свързан с общото икономическо развитие на страната и състоянието на финансовата система, вкл. конкурентноспособността на българските банки. Същевременно гарантираният размер на влоговете съгласно ЗГВБ покрива влоговете на типичния вложител.

През месец юни 1999 г. със Закона за изменение и допълнение на Закона за банките беше създаден нов член 89а, съгласно който ФГВБ осъществява контролни функции спрямо банките обявени от съда в производство по несъстоятелност. С тези промени бяха приети и някои изменения в ЗГВБ, но те не обхващат законовите механизми за гарантиране на влоговете.

През месец ноември 1999 г. беше подписан Меморандум между Българската народна банка и Фонда за гарантиране на влоговете в банките, регулиращ редовния обмен на информация и взаимоотношенията между двете институции.

Подготвени са проектоизменения в сега действащия ЗГВБ с цел подобряване ефективността му. Подготвен е проект на нов Закон за банковата несъстоятелност, съгласно който ще бъде изградена административна система на несъстоятелност на банките и ФГВБ ще участва в администрирането на този процес. Двата проекта следва да бъдат внесени за обсъждане в Народното събрание до края на месец март 2000 г.

Стратегическата цел, която си поставя ФГВБ, е поддържане на доверието в банковата система и укрепване стабилността и ефективността на банковия сектор.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Осигуряване ефективното прилагане на Закона за гарантиране на влоговете в банките, разширяване на административните функции на Фонда за гарантиране на влоговете в банките чрез участие в администриране процеса по несъстоятелността на банките

Краткосрочните приоритети, свързани с дейността на ФГВБ произтичат от поставената стратегическа цел и са насочени към осигуряване ефективното прилагане на ЗГВБ и разширяване на административните функции на ФГВБ чрез участие в администриране процеса по несъстоятелността на банките.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Разширяване ефективното прилагане на системата за гарантиране на влоговете в съответствие с изискванията на Европейското право и по-конкретно на Директива 94/19/ЕЕС

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Фонд за гарантиране на влоговете в банките

ФГВБ се управлява от Управителен съвет, който се състои от петима членове - физически лица, които съгласно изискванията на закона имат висше икономическо или юридическо образование и професионален опит, не по-малък от 5 години, в областта на: банковото дело, търговията с ценни книжа, счетоводството и финансите.

Служителите, чийто функции са пряко свързани с дейността на ФГВБ, притежават висше икономическо образование и значителен трудов стаж в банковата система.

Съгласно ЗГВБ Управителният съвет може да привлича отделни специалисти и да създава комисии, които да подпомагат осъществяването на неговите функции.

Предвижда се създаването на ново административно звено и увеличение на административния персонал на ФГВБ във връзка с разширяването на функциите му в администриране процеса по несъстоятелност на банките.

Необходимо е повишаване квалификация на служителите по отношение на гарантирането на влоговете, като специфична дейност, извършвана от началото на 1999 г. Също така, необходимо е и специализирано обучение по въпросите на банковата несъстоятелност, във връзка с предоставянето на нови административни функции на ФГВБ.

Предоставянето на техническа помощ от страна на чужди специалисти от институции по гарантирането на влоговете в страни-членки на Общността, ще допринесе за по-нататъшното повишаване на административния капацитет на фонда.

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

ФГВБ е независима, публична институция. Фондът се финансира чрез встъпителни и годишни премийни вноски от банките и чрез доходите от инвестиране на набраните от него средства.

Необходимите финансови ресурси за изпълнение на мерките за постигане на посочените краткосрочни и средносрочни приоритети ще бъдат осигурени чрез съвместно финансиране: от една страна от бюджета за административните разходи на ФГВБ и от друга страна - от Програма ФАР и други международни донори, и по линия на двустранното сътрудничество със сродни институции за гарантиране на влоговете, както от страните-членки на Общността, така и от други страни. Осигуряването на допълнителен финансов ресурс под формата на чуждестранна техническа помощ е съществено за ефективното опериране на ФГВБ.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРИЛАГАНЕ НА МЕРКИТЕ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ПРИОРИТЕТНИТЕ ЦЕЛИ

Изпълнението на посочените мерки ще доведе до следните резултати:

- 1. ФГВБ ще изпълнява компетентно възложените му със ЗГВБ функции и ще се налага като публична институция.
- 2. Ще се поддържа доверието в банковата система.
- 3. Ще се засилят аналитичните и надзорни функции на ФГВБ.
- 4. Ще се подобри взаимодействието с банковия надзор, финансовата общност и обществеността.

ЦЕННИ КНИЖА

ТЕКУЩА СИТУАЦИЯ

Законодателството на Република България в областта на ценните книжа е съобразено изцяло с принципните изисквания на съответното законодателство на ЕС. Принципите, залегнали в действащото българско законодателство относно ценните книжа - защита на интересите на инвеститорите, равнопоставеност на участниците в капиталовия пазар, прозрачност на пазара, изисквания за благонадеждност и упражняването на контрол от страна на компетентен национален орган - напълно съответстват на съответните принципи на правото на ЕС. Що се отнася до конкретните разпоредби, българското законодателство възприе в много висока степен предписанията в съответните директиви на ЕС с приемането на Закона за публичното предлагане на ценни книжа (ЗППЦК), който отмени Закона за ценните книжа, фондовите борси и инвестиционните дружества (ЗЦКФБИД).

Националната правна рамка в тази област е новият Закон за публичното предлагане на ценни книжа, който обхваща основните изисквания на ЕС относно емитирането и търговията с ценни книжа - Директива 85/611/ЕЕС относно предприятията за колективно инвестиране в прехвърляеми ценни книжа, Директива 89/298/ЕЕС, координираща

изискванията за изготвяне, проверка и разпространение на проспектите при публично предлагане на прехвърляеми ценни книжа, Директива 88/627/ЕЕС за информацията, която трябва да се публикува, когато се придобива или прехвърля основният пакет акции на дружество, регистрирано на борсата, и 89/592/ЕЕС, координираща правилата за търговия на основата на вътрешна информация. Законът за публичното предлагане на ценни книжа обхваща и Директива 82/121/ЕЕС за информацията, която трябва редовно да се публикува от дружествата, чиито акции са регистрирани за официална търговия на фондовата борса.

Новоприетият закон запълва съществуващите празноти, отразява натрупаната досега практика и да въвежда регламентация, в много по-голяма степен съответстваща на законодателството на ЕС в тази област в сравнение с преди действащия режим.

По-конкретно ЗППЦК възможно най-пълно отразява разпоредбите на Директива 85/611/ЕЕС относно предприятията за колективно инвестиране в прехвърляеми ценни книжа чрез детайлизиране на регламентацията относно предмета на дейност на инвестиционните дружества, изискванията за диверсификация на портфейла и разпределението на риска, регламентиране контролната функция на банката депозитар, въвеждане на субекта управляващо дружество, чийто предмет на дейност е управление на дейността на инвестиционни дружества.

Със ЗППЦК се въвеждат понятията регулирани пазари (официален пазар - фондова борса и неофициален пазар на ценни книжа), публично дружество, като детайлно са регламентирани условията и реда за търговия с ценни книжа на тези пазари, ограничения, задължения и правата на публичното дружество (вкл. Относно преобразуване, увеличаване на капитала и др.).

Със ЗППЦК се дава регламентацията на публичното предлагане на ценни книжа, емитирани от чуждестранни лица, публичното предлагане в чужбина на ценни книжа, емитирани от местни лица и възможността чуждестранно лице да оперира в страната като инвестиционен посредник чрез клон.

Съгласно ЗППЦК, когато е предвидено в международен договор, по който страна е Р България, Държавната комисия по ценните книжа може да признае проспекта за публично предлагане на ценни книжа на чуждестранен емитент, публикуван съгласно закона по мястото на неговото потвърждаване.

Със ЗППЦК националното ни законодателство е хармонизирано с предписанията, съдържащи се в Директива на Съвета 80/390/ЕЕС относно изготвяне, проверка и разпространение на данните, които трябва да се публикуват при регистрация на ценни книжа за официална търговия на фондова борса, и Директива на Съвета 89/289/ЕЕС относно изготвяне, проверка и разпространение на проспектите, които трябва да се публикуват при първоначално публично предлагане на ценни книжа.

За публичното предлагане в чужбина на ценни книжа, емитирани от местни лица е предвиден уведомителен режим. Същите само уведомяват ДКЦК, когато желаят да извършат публично предлагане извън страната.

ЗППЦК в още по-голяма степен доближава националното законодателство до изискванията на Директива на Съвета 93/22/ЕЕС относно инвестиционните услуги в областта на ценните книжа чрез: дефиниране на сделките и дейностите, които инвестиционните посредници имат право да извършват по занятие, изискванията към инвестиционните посредници за приемане на подходящи мерки за отделяне на собствения портфейл от ценни книжа от този на клиентите, дефиниране на понятието "регулирани пазари", неговото организиране и разкриването на информация, одобряване от компетентния регулиращ и контролиращ орган на правилата на регулирания пазар, както и на промените в него, разпространяване от страна на пазара на информация за обемите на търговия и за цените.

ЗППЦК предвижда възможността чуждестранно лице, което съгласно националното си законодателство има право да извършва дейност като инвестиционен посредник и върху него се упражнява надзор на консолидирана основа от местния надзорен орган, да получи разрешение да осъществява тази дейност и на територията на Р България чрез клон. В

този случай, Държавната комисия по ценните книжа може да признае разрешението за извършване на дейност като инвестиционен посредник, издадено на чуждестранно юридическо лице, когато това е предвидено в международен договор, по който страна е Р България.

Чуждестранните банки – инвестиционни посредници, могат свободно да установяват свои клонове в България, тъй като те попадат под изискванията на реда за установяване на клонове на чуждестранни кредитни институции, определен в Закона за банките, като се изисква единствено регистрация в Държавната комисия по ценните книжа.

Разработените от Държавната комисия по ценните книжа (Комисията по ценните книжа и фондовите борси) и приети от Министерския съвет наредби по прилагането на ЗЦКФБИД (вече отменен) - Наредба за капиталовата адекватност и ликвидността на инвестиционните посредници, Наредба за изискванията към дейността на инвестиционните посредници и Наредба за изискванията, на които трябва да отговарят физическите лица, които непосредствено сключват и изпълняват сделките с ценни книжа, включват материята, съответно, на Директива 93/6/ЕЕС за капиталовата адекватност на инвестиционните фирми и кредитните институции и Директива 93/22/ЕЕС за инвестиционните услуги в областта на ценните книжа, запазват действието си и при новия ЗППЦК, доколкото не му противоречат.

Материята, регулирана в Директива 79/279/ЕЕС, координираща условията за допускане на ценни книжа за официална търговия на фондовата борса, е обхваната в определена степен от Правилника на “Българска фондова борса - София” АД.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Либерализиране свободното предоставяне на услуги в областта на ценни книжа, чрез хармонизиране на условията за допускане и търговия с ценни книжа по националното ни законодателство с тези на ЕС

ЗППЦК предвижда разработване на Наредба относно обстоятелствата, за които емитентът дължи уведомление, с което законодателството ни ще отрази най-пълно действащите в ЕС стандарти и, по-конкретно, Директива на Съвета 82/121/ЕЕС относно информацията, която трябва да бъде редовно публикувана от дружества, чиито ценни книжа са официално регистрирани за търговия на фондова борса. Основните изисквания, заложи в директивата, свързани с представяне на годишни и шестмесечни отчети на тези дружества, са установени със закона.

ЗППЦК предвижда разработване на Наредба относно реда, съдържанието и формата за извършване на уведомяването при промяна при определен праг на участие в гласовете в общото събрание на публично дружество (при придобиване над 5 %), с което българското законодателство ще възприеме това на ЕС във връзка с разкриването на т. нар. чувствителна информация, уредено с Директива на Съвета 88/627/ЕЕС относно информацията, която трябва да се публикува при придобиване или прехвърляне на мажоритарен дял в капитала на дружество, регистрирано на борсата.

ЗППЦК предвижда разработване на Наредба за мерките за предотвратяване и разкриване на сделките и действията, свързани с търговия на основата на вътрешна информация (най-вероятно съответните разпоредби, свързани с търговията с вътрешна информация и недобросъвестната търговия с ценни книжа ще се включат в НИДИП при нейното изменение), с цел по-пълно и ефективно прилагане на Директива на Съвета 89/592/ЕЕС относно търговията на основата на вътрешна информация. Като цяло законът е в пълно съответствие с горепосочената директива.

Предвижда се новата законова уредба да се допълни с разработването и приемането на подзаконови актове за изискванията към дейността на инвестиционните (вкл. структурата на активите и пасивите, оценяване на портфейла, съдържанието на договорите им с управляващо дружество и банката депозитар и др.) и управляващите дружества (вкл. общите условия, приложими към договорите с инвестиционни дружества и други институционални инвеститори, капиталова адекватност и ликвидност и др.).

Предвид новата законова уредба, се предвижда разработване на нова Наредба за проспектите при публично предлагане на ценни книжа, която ще отмени сега действащия подзаконов нормативен акт, предвид факта, че се налагат многобройни промени. Тази наредба следва да уреди (в детайли, защото основните изисквания са заложи в закона) изискванията към съдържанието и реда за потвърждаване и публикуване на проспектите за публично предлагане на ценни книжа, публичното предлагане на ценни книжа в Р България от чуждестранни лица и на ценни книжа, емитирани от местни лица. По този начин най-пълно ще бъде възприета директивата на Съвета 89/298 ЕЕС относно изготвяне, проверка и разпространение на проспектите, които трябва да се публикуват при първоначално публично предлагане на ценни книжа.

Освен това, предстои изменение на: Наредба за изискванията към дейността на инвестиционните посредници, Наредба за капиталовата адекватност и ликвидност на инвестиционните посредници, Наредба за разрешенията за извършване на дейност като фондова борса, инвестиционен посредник и инвестиционно дружество. Целта е не само новият закон, но и подзаконовите нормативни актове, които го доразвиват, и чието разработване или приемане от Министерски съвет предстои, да улеснят свободното предоставяне на услуги в областта на инвестициите в ценни книжа.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Разработване на регламентацията относно схеми за компенсиране на инвеститорите в ценни книжа

Изискванията на Директива на Съвета 97/9/ЕС относно схеми за компенсиране на инвеститорите следва да бъдат възприети от националното ни законодателство чрез разработването на съответна регламентация.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Държавна комисия по ценните книжа

Националният регулиращ и контролиращ орган върху пазара на ценни книжа е Държавната комисия по ценните книжа (наименованието по ЗППЦК). Регулиращият и контролиращ орган е създаден през 1996 г. на основание на вече отменения Закон за ценните книжа, фондовите борси и инвестиционните дружества с наименование тогава - Комисия по ценните книжа и фондовите борси.

С оглед развитието на административния капацитет на институцията съществува необходимост от обучение на експертите от ДКЦК в областта на законодателството на ЕС относно свободното движение на капитали чрез инвестиции в ценни книжа; схемите за компенсиране на инвеститорите в ценни книжа и прилагане на разпоредбите, касаещи търговията с ценни книжа на базата на вътрешна информация и недобросъвестната търговия с ценни книжа, с оглед ефективното прилагане на националните мерки, които са приети или предстои да бъдат приети в тази област.

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

Необходимо е да бъде оказано както финансово, така и техническо съдействие на ДКЦК с цел навременното разработване на национални мерки и ефективното прилагане на вече приетите такива за сближаване със съответното законодателство на ЕС. Съдействието се отнася до такива мерки, като разработване на проекти за наредби по прилагането на новия ЗППЦК, организиране на семинари и обучение на експерти, поддържане на база данни с европейското законодателство в дадената област, доизграждане на компютризираната система за публичните регистри на КЦКФБ за осъществяване на контролните й функции.

Финансовите потребности на КЦКФБ предвид ангажимента по сближаване на законодателството в областта на ценните книжа са посочени в приложената таблица.

УСЛУГИ В СФЕРАТА НА ТРАНСПОРТА

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ

Европейското законодателство в сферата на свободно предоставяне на услуги в транспорта обхваща една директива - Директива 82/470/ЕЕС на Съвета от 29.06.1982г. относно мерките за стимулиране свободата на установяване и свободното предоставяне на услуги от лица на свободна практика в областта на транспорта, от туристически посредници и от занимаващи се със складова дейност лица. Тази директива не засяга професиите, свързани непосредствено с транспортна дейност (например – превозвача), а насочва изискванията за премахване на ограниченията на свободата на установяване и свободното предоставяне на услуги към точно определени дейности и професии, които се посочват както чрез общи характеристики, така и чрез конкретно изброяване за всяка страна-членка. Аналогичните професии в Република България са:

- Спедитор в автомобилния и железопътния транспорт;
- Корабен брокер;
- Корабен агент;
- Физически или юридически лица, извършващи периодични технически прегледи

Правната уредба на спедиторската дейност се съдържа в Търговския закон (чл.361 – 366 относно спедиторския договор) и в чл.12 от Закона за автомобилните превози (Обн., ДВ, бр. 82 от 17.09.1999 г., в сила от 17.09.1999 г.) Чл.12 от Закона за автомобилните превози предвижда принципна правна възможност за издаване на лиценз от министъра на транспорта, като редът за издаване бъде определен в наредба. Въпреки това в хода на новите административни промени, необходимостта от издаване на наредба за лицензирането им отпадна и няма да бъдат поставяни специални изисквания към спедиторите. Така че българското законодателство не съдържа изисквания и не създава пречки за упражняване на спедиторската дейност.

Относно дейността на спедитора в железопътния транспорт, корабния брокер, и корабния агент българското законодателство не поставя изисквания за благонадеждност, финансова стабилност, професионална компетентност или друг вид изисквания.

Дейността на лица, извършващи периодични технически прегледи е регламентирана в чл.147 и 148 от Закона за движение по пътищата (обн., ДВ, бр. 20 от 5.03.1999г., в сила от 1.09.1999г.). Тези текстове предвиждат, че извършването на периодичен преглед за проверка на техническата изправност на пътните превозни средства се извършва с разрешение на Министъра на транспорта. Условието и редът за издаване на разрешенията и за извършване на прегледите се определя в Наредба № 32 от 5.08.1999 г. за периодичните прегледи за проверка на техническата изправност на пътните превозни средства (обн., ДВ, бр. 74 от 20.08.1999 г., в сила от 1.09.1999 г) Тази наредба определя изисквания към местата за извършване на прегледите и към техническите специалисти. Последните са лица, работещи по трудово правоотношение, които трябва да отговарят на следните изисквания: професионална компетентност (вкл. образование или стаж), правоспособност за водач на МПС, благонадеждност (да не е осъждан, обявяван в несъстоятелност като търговец)

Директива 82/470/ЕЕС изисква свидетелствата, с които се доказват тези качества да бъдат признаване в страната-членка, където лицето кандидатства за извършване на такава работа. Българското законодателство не съдържа изискване за българско гражданство, местожителство или задължително членство в професионална организация. Следователно всяко лице, което представи необходимите документи, удостоверяващи, че отговаря на изискванията на наредбата, може да получи разрешение за извършване на дейността.

Няма значителни проблеми по прилагане изискванията на Директива. 82/470/ЕЕС и е налице готовност за преговорите в тази сфера. Българското законодателство не съдържа пречки за свободата на установяване и свободното предоставяне на услуги в областите, посочени в Директивата.

Като единствен проблем може да се посочи факта, че въпросите по взаимно признаване на професионални и други свидетелства, необходими за приемане на работа, се решават въз основа на принципа на взаимност.

УСЛУГИ В ОБЛАСТТА НА ТЪРГОВИЯТА

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ

По Директива 64/ 223/ ЕЕС, Директива 68/ 363/ ЕЕС и Директива 68/364/ ЕЕС.

Общата правна рамка на правоотношенията във връзка с осъществяването търговска дейност със стоки и услуги в българското законодателство представляват разпоредбите на Търговския закон и Закона за потребителите и правилата за търговия, който влезе в сила на 02.07. 1999 година.

Законът за потребителите и за правилата на търговия е нов законодателен акт, чиято правна регламентация до голяма степен съответства на европейското законодателство в разглеждания сектор на обществените отношения.

Основен предмет на регламентация в закона са обществените отношения, свързани със защитата на потребителите, правилата на осъществяване на търговия, взаимоотношенията между държавните органи, сдруженията на потребителите и съсловните организации на търговците.

Като основни права законодателят е извел правото на защита срещу рискове от придобиване на стоки и услуги, които могат да застрашат живота, здравето или имуществото им, право на защита на икономическите им интереси, достъп до съдебни и извънсъдебни процедури за защита, право на сдружаване с цел защита на техните интереси, право на информация.

Детайлно са регламентирани правата на потребителите и респективно задълженията на търговци и производители по отношение на предлагането на стоки и услуги на територията на Република България. В тази връзка по-конкретно правно закрепени и защитени са правото на информация, задължението за предлагане на пазара на безопасни стоки от страна на производители, вносители и търговци, отговорността за вреди, причинени от дефект на стока, гаранционната отговорност, правото на рекламата, отговорността при заблуждаваща и непочтена реклама, както и нищожност на неравноправни клаузи по договорите, сключвани с потребители.

Общите условия за търговия на вътрешния пазар, регламентирани в Закона за потребителите и правилата за търговия, са в съответствие с регламентацията, залегнала в европейската правна материя. Българският законодател основава извършването на търговия на едро и дребно на вътрешния пазар на свободната стопанска инициатива, като цените на стоките и услугите се формират свободно в съответствие с търсенето и предлагането. Дефинирани са понятията търговия на едро и съответно търговия на дребно.

За търговия със стоки, имащи особено значение за националната сигурност, живота и здравето на хората, животните и растенията, за опазването на околната среда и на изчерпаемите природни ресурси и запазване на националните ценности с художествена, историческа или археологическа стойност, се издават лицензи при условия и ред, определени от Министерския съвет.

Търговската дейност от чуждестранни лица в Република България се осъществява съгласно изискванията на Закона за чужденците, Закона за чуждестранните инвестиции, Търговския закон, Закона за потребителите и правилата за търговия, и законодателството, третиращо някои по – специфични дейности от обществения живот.

Българският законодател изисква местно установяване на чуждестранните лица, предприемащи извършване на търговска дейност. Те следва да бъдат регистрирани като търговци по смисъла на Търговския закон. На чуждестранните лица е предоставен режим на национално третиране.

Размерът на чуждестранното участие в новообразувани или съществуващи дружества не е ограничен.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Законът за потребителите и правилата за търговия влезе в сила на 2 юли 1999. Със закона се създава Национален съвет за защита на потребителите като консултативен орган към министъра на икономиката. Към Министерството на икономиката се изгражда Национален информационен регистър на търговците в Република България. Министърът на икономиката създава помирителни комисии, които съдействат за разрешаването на спорове между потребители и търговци във връзка с гаранционната отговорност, правото на рекламация за стоки или услуги и неравноправни клаузи в договорите.

Към министъра на икономиката се създава Консултативен съвет, като съвещателен орган, включващ представители на съсловните организации на търговците, който подпомага министъра при провеждането на търговската и икономическа политика. Контролът по закона се осъществява от Комисията по търговия и защита на потребителите към Министерството на икономиката.

УСЛУГИ В ОБЛАСТТА НА ТУРИЗМА

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ

По Директива 68/ 367/ ЕЕС и Директива 68/ 368 ЕЕС.

Правната рамка на правоотношенията във връзка с осъществяването на туристически дейности в българското законодателство представляват следните нормативни актове: Закон за туризма, Наредба за лицензиране на туристическите дейности, Наредба № 2 от 14.08.1998 г. за категоризиране на туристически обекти.

Регламентацията, залегнала в горесцитираните актове, съответства до голяма степен на европейското законодателство в разглеждания сектор на обществените отношения.

Законът за туризма представлява сравнително нов законодателен акт, чиято правна регламентация до голяма степен съответства на европейското законодателство.

Законът за туризма урежда държавната политика в областта на туризма, органите и организациите в туризма, условията и реда за извършване на туристически дейности и контрола върху тях.

По смисъла на закона туристически дейности са хотелиерството, ресторантьорството, туроператорската дейност и туристическата агентска дейност, туристически обекти са хотелите и другите места за настаняване, заведенията за хранене и развлечения и др. подобни.

Не са търговци по смисъла на Търговския закон физическите лица, занимаващи се със селскостопанска дейност, занаятчиите, лицата, извършващи услуги с личен труд или упражняващи свободна професия, освен ако тяхната дейност може да се определи като предприятие, което по предмет и обем изисква неговите дела да се водят по търговски начин.

Чуждестранно лице или негов клон може да извършва туристически дейности на територията на Република България след регистриране като търговец, лицензиране по реда на този закон за туристическите дейности и при спазване изискванията на Закона за чуждестранните инвестиции.

Туристическите обекти, подлежащи на категоризиране, са хотелите и другите места за настаняване, заведенията за хранене и развлечения, когато в тях търговци извършват туристическа дейност ресторантьорство или хотелиерство. Категоризирането на хотелите и другите места за настаняване и на заведенията за хранене и развлечения е задължително условие за упражняване на хотелиерска, съответно ресторантьорска дейност в тях.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Със закона туризма, влязъл в сила на 24.08.1998 г. се създава Национален съвет по туризъм като консултативен орган към министъра на икономиката, чийто председател е министърът на икономиката. В Националния съвет по туризъм се включват представители на държавата, на национално представените сдружения на туроператорите, туристическите агенции, хотелиерите и ресторантьорите, на регионалните туристически организации, на местните туристически организации. Контролът по Закона за туризма и по издадените въз основа на него нормативни актове се осъществява от Националната комисия по търговията към Министерството на икономиката и от контролни органи към общинските администрации.

ПРИОРИТЕТИ

По отношение на Директивата, касаеща преходните мерки във връзка с установяването и свободното предприемане на туристически дейности, в българското законодателство липсват разпоредби с аналогично съдържание, а именно страната да приеме за достатъчно доказателство за наличието на определена професионална квалификация факта на упражняване на дейността за определен период от време в друга страна. Изискването на българския закон е представянето на справка за професионалната и езиковата квалификация за персонала, който ще бъде зает в осъществяването на туристическата дейност, като 50 на сто от ръководния персонал на търговеца трябва да има подходящо за сферата на туризма средно специално, полувисше или висше образование съобразно длъжността, която заема, копие от документите за завършено подходящо образование на лицата от ръководния персонал, притежаващи специално образование. Министерството на образованието организира признаването и легализацията на дипломите на лицата, завършили в чужбина.

ПРЕДОСТАВЯНЕ НА УСЛУГИ КАТО ТЪРГОВСКИ АГЕНТИ

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ

По Директива 86/653 на ЕС, регламентираща координирането на законодателствата, свързани с предоставянето на услуги като търговски агенти (commercial agents).

В българското законодателство аналогична правна регламентация представляват разпоредбите на **чл. 32 до чл. 48 на Търговския закон**, третиращи правоотношенията между търговския представител и търговеца.

Правната регламентация, залегнала в нашето законодателство, е в пълно съответствие с разпоредбите на Директивата, както по отношение на правото на обезщетение, така и по отношение на правото на търговския представител да претендира компенсация за причинените вреди. Европейското право предвижда специален давностен срок от една година след прекратяването на договора за предявяване на претенцията за обезщетение или компенсация от страна на търговския агент. Съгласно българското право при липса на специална клауза, установяваща различен давностен срок, следва да се прилагат общите давностни срокове, а именно: правото на търговския представител да претендира обезщетение и компенсация за причинените вреди се погасява с изтичането на тригодишна давност.

Регламентацията съгласно българското право, касаеща правната фигура на търговския агент, чийто еквивалент в законодателството на Република България представлява търговският представител по смисъла на Търговския закон, е в съответствие с европейското право и по конкретно с разпоредбите на Директива 86/653 ЕЕС.

УСЛУГИ В ОБЛАСТТА НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ

Свободното предоставяне на услуги в областта на селското стопанство обхваща правото на лицата, занимаващи се със селскостопанска дейност да могат свободно и без

ограничения на базата на националния принцип да придобиват, арендуват и експлоатират земеделска и горска земя и да получават лицензии за определени дейности, когато съществува разрешителен режим, технически услуги и други професионални услуги, пряко свързани с процеса на експлоатация. Основни нормативни актове в тази област са Законът за собствеността и ползването на земеделски земи, Правилникът за неговото прилагане, Законът за подпомагане на земеделските производители, Законът за арендата в земеделието, Законът за горите и правилникът за прилагането му. Част от правната уредба се съдържа в Закона за чужденците в Република България, Закона за чуждестранните инвестиции, Закона за кооперациите и други, които са интердисциплинарни.

Степента на хармонизация на българското право с това на ЕС в областта на свободното предоставяне на услуги в областта на селското стопанство е значителна. Ограниченията, които се основават на националния принцип, се свеждат до основния въпрос за възможността на придобиване на право на собственост върху земеделска земя и гори от чужденци и чуждестранни юридически лица. Тази материя основно се разглежда в сферата на свободно движение на капитали.

Друг аспект, който може да доведе до ограничения при свободното предоставяне на услуги в областта на селското стопанство, се отнася до професионалните и квалификационните изискванията за упражняване на определен вид дейност. Това са ограниченията, които произтичат от евентуалната необходимост за взаимно признаване на дипломи и други документи за квалификация или за професионална степен. В тази сфера е компетентно и Министерството на образованието. Степента на хармонизация би трябвало да се определи съвместно, като се има предвид и законодателството в областта на свободно движение на хора.

Съществени проблеми в коментираната сфера на свободното предоставяне на услуги не могат да се открият и всички различия между българското и европейското право могат да бъдат преодолени в сравнително кратък период, в който да се завърши процесът на хармонизация.

4. СВОБОДНО ДВИЖЕНИЕ НА КАПИТАЛИ

ВАЛУТНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ

През последната година е отбелязан значителен прогрес по отношение хармонизирането на българското законодателство в областта на финансовия сектор със законодателството на Европейската общност по отношение на свободното движение на капитали.

Основната правна уредба на движението на капитали в България се съдържа в Закона за чуждестранните инвестиции (последни изменения от 1998 г.) и в новия Валутен закон, който бе приет през септември 1999 година и влезе в сила от 01.01.2000 г. Последният отмени Закона за сделките с валутни ценности и валутния контрол (последни изменения от 1996 г.), Наредбата за износ и внос на валутни ценности (последни изменения от 1999 г.). Главната цел на закона е по-нататъшната либерализация на капиталовите трансакции в съответствие със законодателство на общността и приоритетите, заложи в Партньорство за присъединяване.

В законодателната рамка е възприет принципът на равно третиране на резиденти и нерезиденти относно движението на капитали. Посочените по-долу нормативни актове съставляват настоящата законодателна рамка, уреждаща движението на капитали в България:

- Валутен закон;
- Закон за чуждестранните инвестиции;
- Закон за публичното предлагане на ценни книжа;
- Закон за мерките срещу изпирането на пари;
- Закон за Българската народна банка

Съгласно Валутния закон, Българска народна банка и Министерство на финансите са институциите, които регулират движението на капитали. Във връзка с прилагането на Валутния закон са приети допълнително шест наредби: Наредба No. 26 за сделките на финансовите къщи с чуждестранна валута, Наредба No. 27 за регистрация в БНБ на сделки между местни и чуждестранни лица, Наредба No. 28 за презграничните преводи и плащания, Наредба No. 29 за условията и реда за представяне на отчетите и декларациите за задълженията на местни лица към чуждестранни лица, Наредба No. 30 за износ и внос на левове и чуждестранна валута в наличност, благородни метали и скъпоценни камъни и Наредба за събиране на информация за нуждите на статистиката на платежния баланс.

По настоящото законодателство, режимът на преките инвестиции е напълно либерализиран и изцяло съобразен с Европейското законодателство и установената практика както между страните-членки, така и между страните-членки и трети страни.

Различията по отношение на режима за износ на капитали от местни лица в чужбина са премахнати. С приемането на новия Валутен закон разрешителният режим по отношение на преките инвестиции на местни лица в чужбина е заменен с декларативен (регистрационен) режим.

Законът позволява свободното репатриране на доходи, получени в България от нерезиденти.

Законодателят е намерил оптималното решение по отношение на либерализацията на режима за придобиване на собственост върху земя в Република България от чужди физически и юридически лица, без да се нарушава конституционно установения принцип. Чужди физически и юридически лица не могат да придобиват пряко право на собственост върху земя. Същевременно местни юридически лица, включително и тези със 100 % чуждестранно капиталово участие могат да придобиват право на собственост върху недвижими имоти (включително земеделска земя) с цел осъществяването на стопанска дейност.

Няма ограничения за придобиването на недвижими имоти в чужбина от местни лица.

По отношение на другите форми на капиталово движение, съгласно Номенклатурата по Директива 88/361/ЕЕС за приложението на член 73 в от Договора за Европейската общност, режимът е либерален. Имайки предвид, че главната цел е осигуряването на стабилна макроикономическа среда и банков сектор, българските власти подхождат внимателно към либерализацията на движението на капитали. Беше важно да се предотврати появата на каквито и да било дестабилизиращи капиталови потоци. Стъпките в процеса на либерализация се правят, като се взема под внимание ценовата стабилност и нуждата от чужди инвестиции.

Съгласно Валутния закон всички сделки, а именно:

- Сделки и плащания между резиденти и нерезиденти;
- Презгранични преводи и плащания;
- Сделки с валута по занятие;
- Сделки с ценни метали и скъпоценни камъни по занятие, както и техния внос, износ и преработка ;
- Внос и износ на левове и чуждестранна валута в наличност се осъществяват свободно.

Сделките с ценни книжа на паричния и капиталов пазар, както и сделките със инвестиционни договори са свободни.

Кредитите по търговски сделки, финансовите заеми и кредити, обезпеченията, предоставени от резиденти на нерезиденти и обратно, плащанията по застрахователни договори, капиталовите движения по сметки на физически лица, операциите по текущи и депозитни сметки във финансовите институции се осъществяват свободно.

Чужди ценни книжа могат да се търгуват свободно на българския пазар след разрешение от Държавната комисия по ценни книжа. Ценните книжа, емитирани от чуждестранни и български емитенти подлежат на еднакво третиране.

Някои от сделките подлежат на предварителна регистрация в БНБ. Всички транзакции и сделки с ценни книжа, осъществявани чрез инвестиционни посредници с лицензии за чуждестранна дейност от Държавната комисия по ценни книжа са свободни.

Българска народна банка събира цялата статистическа информация, свързана с презграничните финансови потоци за целите на статистиката на платежния баланс. Български юридически лица, банки и финансови институции и физически лица, са задължени да се отчитат пред БНБ след извършване на сделката като използват формуляри, издадени от БНБ.

Резидентите и нерезиденти – физически лица могат да внасят неограничено количество национална и чуждестранна валута в наличност, като декларират пред митническите власти количеството и типа на внесената валута, ако тя надвишава сумата от 5 000 лева. Резидентите и нерезиденти – физически лица могат да изнасят левове и чуждестранна валута в наличност до 5000 BGN свободно и до 20 000 BGN след деклариране пред митническите власти количеството и типа на валутата. За износ на суми над 20 000 BGN или техния еквивалент в чуждестранна валута – след получаването на разрешение от БНБ. Чуждестранните лица могат да изнасят свободно валутата, която са внесли от чужбина и са декларирали пред митническите власти, без да е необходима регистрация на транзакцията в БНБ.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

- Прилагане на новия Валутен закон и на свързаните с неговото приложение наредби;
- Повишаване на квалификацията на служителите на БНБ и МФ, натоварени с функции по прилагане на Валутния закон.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Ефективен контрол върху приложението на валутното законодателство:

- Укрепване на административната структура, натоварена с функции по контрол върху приложението на валутното законодателство.
- Усъвършенстване на системата за отчитане на капиталовите потоци.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Българска народна банка и Министерството на финансите са институциите, упражняващи контрол върху спазването на Валутния закон. В БНБ са създадени нови звена за регистрацията на сделките по Валутния закон и за събиране на статистическа информация за нуждите на статистиката на платежния баланс. Някои функции по осъществяването на валутен контрол са предоставени на митническите власти.

ФИНАНСОВИ НУЖДИ

Българска народна банка ще финансира със собствени средства мерките по приложението на валутното законодателство и повишаването на квалификацията на служителите на БНБ, ангажирани в тази сфера. Въпреки това е необходима подкрепа от страна на страните-членки и Европейската комисия, под формата на обучение и експертна помощ, особено по-отношение на статистиката.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

С приемането и стриктното приложение на Валутния закон се постига висока степен на либерализация на капиталовото движение, свързано с инвестиции на нерезиденти в страната и на резиденти в чужбина. Ще се създаде благоприятна среда, способстваща за реален икономически растеж и развитие на пазарите.

ПРАНЕ НА ПАРИ

ТЕКУЩА СИТУАЦИЯ

Във връзка с прилагането на Директива № 91/308 от 10.06.1991г. на Съвета е приет нов Закон за мерките срещу изпирането на пари, в сила от 27.07.1998 г., с който се отменя Закона за мерките срещу изпирането на пари от 1996г. С новия закон понятието "изпиране на пари" се привежда в съответствие с действащата международноправна уредба, като изчерпателно се изброяват лицата-адресати на мерките по закона, и се актуализират условията, при които сделките и операциите ще са предмет на идентификация. Приети са и подзаконовите нормативни актове:

- Правилник за прилагане на Закона за мерките срещу изпирането на пари – ДВ бр. 119 от 9 октомври 1998 г.
- Наредба за организацията и дейността на Бюрото за финансово разузнаване, ДВ бр.9 от 2000 г.

В организационен план бяха предприети следните мерки. Създадена бе дирекция " Бюро за финансово разузнаване " към Министерството на финансите, БФР бе прието за пълноправен член на ЕГМОНТ ГРУП.

Със Закона за изменение и допълнение на Закона за банките, обнародван в ДВ, бр. 54 от 1999г., в чл. 65, ал.1 от Закона за банките се определят задълженията на БНБ, по отношение предотвратяването на прането на пари. Извършването на сделки и операции, представляващи изпиране на пари или в нарушение на Закона за мерките срещу изпирането на пари и актовете по прилагането му, от страна на банките е нарушение, за което Централната банка прилага мерките и санкциите по чл.65, ал.2 от Закона за банките.

Дирекция "Специален надзор" към Управление Банков надзор при БНБ предприе следните организационни мерки:

- Изготвени са методологически указания за усъвършенстване на вътрешните правила на банките за контрол и предотвратяване на изпирането на пари;
- Разработен е речник на финансовите престъпления, критерии за разпознаване на съмнителни сделки, които са раздадени на банките, както и наръчник по банков надзор за извършване на инспекции по прилагането на Закона за мерките срещу изпирането на пари.

Извършени са проверки на място във всички банки от органите на банков надзор относно създадената организация и структура по прилагането на Закона за мерките срещу изпирането на пари.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Агенция “ Бюро за финансово разузнаване “

- Преструктуриране на Дирекция “Бюро за финансово разузнаване” при МФ в Агенция “ Бюро за финансово разузнаване “ като самостоятелна администрация към министъра на финансите, създадена със закон съгласно изискванията на Закона за администрацията (ДВ бр.130/1998, изм. ДВ бр. 8/1999)
- Активизиране участието на БФР в работните групи към Егмонт Груп и сътрудничеството с финансово-разузнавателните звена на държавите-членки на Егмонт Груп.
- Изготвяне на взаимнооценителен доклад за мерките срещу изпирането на пари в Република България /PC-R-EV/ с участието на научни експерти от държави-членки на Работната група за финансови действия /FAFT/.
- Дирекция “Специален надзор” - БНБ
- Осъществяване на превантивен и текущ контрол в банките и финансовите къщи относно спазването на разпоредбите на Валутния закон и актовете по прилагането му във връзка с целите на Закона за мерките срещу изпирането на пари.
- Извършване на проверки във финансовите къщи по прилагането на Закона за мерките срещу изпирането на пари, както и провеждане на обучение на специализираните служби във финансовите къщи относно разпознаване на съмнителни сделки и финансови престъпления.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Инвестиционни проекти

Инвестиционни проекти за ефективно прилагане на Закона за мерките срещу изпирането на пари;

Подобряване на планирането и провеждането на инспекции в банките и финансовите къщи

Усъвършенстване на организацията на работа във връзка с планирането и провеждането на инспекции в банките и финансовите къщи по прилагането на Закона за мерките срещу изпирането на пари, както и осъществяването на последващ контрол.

Подобряване на мрежата за комуникации

Разработване на система за създаване на по-добра мрежа за комуникации с банките, финансовите къщи, БФР и НСБОП при съмнения относно сделки, свързани с изпиране на пари.

Административен капацитет

Дирекция “ Бюро за финансово разузнаване “ в момента се състои от 18 служители, като се предвижда увеличаването им до 31 служители и 9 служители за регионалните структури.

Дирекция "Специален надзор", Управление "Банков надзор" при БНБ е отговорна за прилагането на закона в банковата система. Звеното в Дирекцията, отговорно за прилагането на Закона за мерките срещу изпирането на пари се състои от 4 човека. Необходимо е организационно укрепване и повишаване на опита на инспекторите от това звено. Постоянната работа по промените и допълненията на Европейските директиви и съответното им своевременно отразяване в българското банково законодателство налага да се предвидят финансови средства за единен легализиран превод на български език.

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

Тъй като БФР е дирекция на Министерство на финансите без юридическа самостоятелност и до трансформирането на БФР в юридическо лице, необходимите финансови ресурси се определят от компетентния орган на Министерство на финансите. До сега БФР е получило по програмата Фар 5 000 екю техническа помощ. Средствата са крайно недостатъчни за покриване потребностите от софтуерен продукт и хардуер.

Финансови ресурси по линията на програмата ФАР са необходими за организационното укрепване, обучение и повишаване опита на инспекторите от Дирекция "Специален надзор", Управление "Банков надзор" при БНБ.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Приемане на взаимооценителния доклад за мерките срещу изпирането на пари в Република България през юни 2000 г от Парламентарна комисия от експерти (РС-R-EV) при Европейския Комитет по проблемите на престъпността на Съвета на Европа. Усъвършенстване на работата на дирекция "БФР"

Усъвършенстване работата на звеното в дирекцията, ангажирано с прилагането на Закона за мерките срещу изпирането на пари. Въвеждане на методите и процедурите на работа на развитите държави в тази област и засилване на обмена на информация.

ПЛАТЕЖНА СИСТЕМА

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ

Законодателната рамка на платежната система се базира на Закона за банките, Закона за БНБ, Наредба No. 3 и Наредба No. 16 на БНБ. Някои разпоредби на Валутния закон и свързаните с приложението му наредби засягат презграничните плащания.

Съгласно Закона за БНБ, централната банка съдейства за създаване на функционална ефективна платежна система. Главната задача на БНБ е да "допринесе за поддържането на стабилността на националната валута чрез провеждането на парична и кредитна политика и да спомага за изграждането и функционирането на ефективна платежна система".

Сега междубанковата система за сетълмент се управлява от БНБ и оперира от Банксервис АД, акционерно дружество, в което дял има централната банка (37%) и други търговски банки. С внедряването на новия проект БИСЕРА 4, системата ще се оперира от БНБ.

Наредба No. 3 на БНБ за плащанията определя всички форми, под които се извършват плащанията в страната и в чиито обхват са включени утвърдените в международната практика форми. Към Наредбата има и значителен брой Банкови унифицирани стандарти (БУС), които детайлно регулират платежните операции, изискванията относно платежната документация, счетоводните процедури и др. Всички резиденти имат право да откриват текущи и депозитни сметки в национална и чужда валута, в местни банки и в клонове на чуждестранни банки.

Проектът БИСЕРА 4 за брутен сетълмент в реално време е в процес на разработване и ще бъде завършен през 2001 година. Създаден е Национален съвет по платежните системи, с участието на представители от висшите ръководни нива от БНБ, търговските банки, Министерство на финансите. Неговата главна цел е да формира политиката по отношение на плащанията. Изискванията за осъществяването на връзки със системата за

международни разплащания (TARGET), оперираща в Европейската общност, ще бъдат съобразени с въвеждането на новата система.

Двете наредби регулират операциите в страната, осъществявани в левове. Няма изрична уредба на презграничните плащания, както и на издаването и обслужването на международни кредитни карти. Презграничните плащания се осъществяват чрез търговските банки и техните клонове, по утвърдената от Международната търговска камара практика. Условиата (срокове, такси, обезпечения и др.) се определят от вътрешните правила на търговските банки, които се огласяват предварително.

Наредба No. 16 на БНБ за плащанията с банкови карти регулира само операциите с местни дебитни карти. Тя е разработена в съответствие със съвременните условия и процедури, установени в международната практика.

Стратегическа цел в областта на плащанията е БНБ да оперира платежна система, която напълно съответства на европейските стандарти. Нейното внедряване ще доведе до хармонизиране на законодателството с Директивата за презграничните плащания и с Директивата за окончателност на сетълмента на пари и ценни книжа.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

По-нататъшно хармонизиране на законодателството

Краткосрочните приоритети се отнасят до промените в настоящото законодателство, които трябва да се направят, за да се запълнят пропуските и да се съобразят изискванията на директивите и препоръките на Европейската общност, а именно:

- Първият етап на проекта БИСЕРА 4 ще бъде внедрен, включващ нова версия на Designated Time Gross Settlement System, със сетълмент в края на деня. Системата ще позволи на банките да получават информация за наличностите по текущите им сметки в БНБ и за формираните опашки от входящи и изходящи плащания.
- Подготовка на юридическите и технически инструменти за успешното внедряване на системата за брутен сетълмент в реално време (RTGS) през първата половина на 2001 година.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Платежна система за брутен сетълмент в реално време.

- Внедряване на системата за брутен сетълмент в реално време (RTGS).
- Приемане на необходимите законодателни промени, във връзка с внедряването на системата за брутен сетълмент в реално време (RTGS).
- Прилагане на Директивата за окончателност на сетълмента на пари и ценни книжа. Прилагане на Директивата за окончателност на сетълмента на платежни системи и ценни книжа по отношение на платежната система. Хармонизирането на законодателството в съответствие с изискванията на тази директива по отношение на държавните и корпоративни ценни книжа зависи от развитието на тези пазари.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Създаден е Национален съвет по платежните системи, с участието на представители от висшите ръководни нива от БНБ, търговските банки, Министерство на финансите и други институции. Неговата главна цел е да формира политиката по отношение на плащанията.

През март 1999 година бе приета новата структура на Българска народна банка, съгласно която е създадено звено по платежна система, чиято основна задача е да създаде необходимите предпоставки (законови) за развитието на платежните инструменти.

За да реализира поставените задачи, наред с вътрешни експерти, БНБ използва и услугите на специалисти от Банксервиз, търговските банки, членове на Комитета по платежни системи от Борда на директорите на Банксервиз.

ФИНАНСОВИ НУЖДИ

Реализирането на приоритетните цели ще бъде постигнато с ресурси от бюджета на БНБ и Банксервиз. На този етап не се предвижда използването на външни финансови източници.

За повишаване на квалификацията на експертите в БНБ ще е необходимо обучение и експертна помощ.

Постоянната работа по промените и допълненията на Европейските директиви и съответното им своевременно отразяване в българското банково законодателство налага да се предвидят финансови средства за единен легализиран превод на български език.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

С изпълнението на заложените в програмата цели, до края на 2000 година се очаква да бъдат постигнати следните резултати:

- Подобряване на работата на пазара и дневната ликвидност на банките и на банковата система като цяло;
- Усъвършенстване на контрола и регулативните функции, осъществявани от БНБ, по отношение на платежната система;

Стратегическа цел в областта на плащанията е БНБ да оперира платежна система, която напълно съответства на европейските стандарти. Нейното внедряване ще доведе до хармонизиране на законодателството с Директивата за презграничните плащания и с Директивата за окончателност на сетълмента на пари и ценни книжа.

ЦЕННИ КНИЖА

Текуща ситуация

Действащият в страната режим относно сделките с ценни книжа се характеризира с два основни момента. От една страна, не съществуват специфични ограничения в тази област, а доколкото има определени изисквания - за издаване на лицензии, одобрения и други подобни, те са изцяло в рамките на установената световна практика относно правомощията на един национален регулиращ и контролиращ орган на капиталовия пазар, какъвто за България е ДКЦК, съгласно новия Закон за публичното предлагане на ценни книжа. Всички изисквания към дейността на участниците на капиталовия пазар са нормативно установени и се прилагат равнопоставено към местни и чуждестранни лица, но ЗППЦК въвежда и нови моменти, разгледани по-долу, които либерализират режима.

Съгласно действащия режим, придобиването от чуждестранни лица на местни ценни книжа, търгувани на регулирани пазари (официален - фондовата борса и неофициален пазар на ценни книжа), е свободно. Придобиването от местни лица на чуждестранни ценни книжа, независимо дали се търгуват или не на фондова борса, също не е предмет на специфични ограничения.

При сключане и/или изпълнение на сделки в резултат на публично предлагане в чужбина на ценни книжа, издадени от местно лице или публично предлагане в страната на ценни книжа, издадени от чуждестранно лице, ЗППЦК препраща към Валутния закон.

Изрично е регламентирана възможността в ЗППЦК, за допускане на чуждестранни ценни книжа на българския капиталов пазар. Режимът относно допускането на чуждестранни ценни книжа е същият като този, прилаган при допускане на местни книжа - след публикуване на проспекта за ценните книжа, одобрен от ДКЦК. Освен това, обаче, е дадено правомощие на ДКЦК да признае проспекта за ценни книжа, публикуван съгласно закона по мястото на неговото потвърждаване, ако това е предвидено в международен договор,

по който Р България е страна. За публично предлагане в чужбина на ценни книжа, емитирани от местни лица, само се уведомява ДКЦК.

Законът предвижда освобождаване от задължението за публикуване на проспект за ценни книжа, емитирани от международна организация, на която България е член.

Не съществуват специални правила относно допускането на дялове на чуждестранни предприятия за колективно инвестиране на вътрешния капиталов пазар. Доколкото с допускането на такива дялове дружествата осъществяват своята дейност, следва да се счита, че за тях се прилага общият лицензионен режим.

Лицензирането от КЦКФБ на местни предприятия за колективно инвестиране в ценни книжа се отнася за дейността им на територията на страната. Ако те искат да емитират ценни книжа на чуждестранни капиталови пазари, важи горепосочения за всички местни емитенти уведомителен режим.

Новата законова рамка допринася за либерализиране на движението на капитали, инвестирани в ценни книжа, чрез хармонизиране на условията за допускане и търговия с ценни книжа по националното ни законодателство с тези на ЕС и дава възможност за взаимно признаване на издадените от компетентните органи в ЕС и Р България разрешения и одобрения при постигане на международна договореност за това.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Разработване на подзаконови нормативни актове

ЗППЦК предвижда разработване на подзаконови нормативни актове, които в детайли да регламентират дейността на предприятията за колективно инвестиране в ценни книжа така и на управляващите ги дружества, че то да стане във възможно най-голяма степен хармонизирано с Директивата в ЕС относно тези предприятия. Това развитие се разглежда като крачка към по-нататъшно либерализиране на движението на капитал чрез операции с дялове на предприятия за колективно инвестиране в България и ЕС.

Административен капацитет

Националният регулиращ и контролиращ орган в областта на ценните книжа е ДКЦК, съгласно новия ЗППЦК, която е създадена през 1996 г. като Комисията по ценните книжа и фондовите борси на основание на вече отменения Закон за ценните книжа, фондовите борси и инвестиционните дружества.

Финансови потребности

С оглед развитието на административния капацитет на институцията съществува необходимост от обучение на експертите от ДКЦК в областта на законодателството на ЕС относно свободното движение на капитали чрез инвестиции в ценни книжа с оглед ефективното прилагане на националните мерки, които са приети или предстои да бъдат приети в тази област.

5. ДРУЖЕСТВЕНО ПРАВО**ДРУЖЕСТВЕНО ПРАВО****ТЕКУЩА СИТУАЦИЯ**

Правната уредба на българското дружествено право /регламентирана основно в Търговския закон, а в процесуален аспект в ГПК /, е хармонизирана с европейското право в тази област, и по-конкретно с I, II, III, VI, XI, и XII Директиви на ЕО. Само Европейското обединение по икономически интереси до момента не е въведено в българското законодателство.

Въз основа на извършен анализ за съответствието на Търговския закон с изискванията на европейските директиви е разработен **проект на Закон за изменение и допълнение на Търговския закон /ЗИД на ТЗ/**. С приемането на този закон ще се въведат **изцяло** изискванията на **I, II, XI и XII Директиви на ЕО** в българското право.

Едновременно с това ЗИД на ТЗ съдържа някои целесъобразни промени, произтичащи от българската практика по прилагането на Търговския закон. По-конкретно законопроектът предвижда съществени промени в института по несъстоятелността, които целят ускоряване и усъвършенстване на производството по несъстоятелност. Като се има предвид, че става въпрос за институт на търговското право, уреждащ производство с различни икономически интереси, с приемането на предвидените промени се цели успешното провеждане на структурната реформа.

ЗИД на ТЗ е приет на първо четене в Народното събрание на 2 февруари 2000 г. **Предвижда се до 31.07.2000 г. законът да бъде приет от Народното събрание.**

До края на 2002 година се планира да бъде изготвен **нов проект** за изменение на Търговския закон с цел **пълно** въвеждане в националното законодателство на **III и VI Директиви на ЕО.**

До 2006 година се предвижда да бъде въведено в българското право и **Европейското обединение по икономически интереси.**

Римска и Луганска конвенции

Основните принципи на **Римската конвенция** относно приложимия закон при договорни задължения с международен елемент са залегнали в Търговския ни закон /чл.605-606д/. Пълното въвеждане на разпоредбите на Римската конвенция в българското право се предвижда да се извърши до края на 2000 г. За целта се подготвят изменения на Закона за задълженията и договорите /ЗЗД/, с които ще се приемат в общото гражданско право /а не само по отношение на търговските сделки/ норми, съответстващи на Конвенцията. В тази връзка в законодателната програма на Министерския съвет е включен **проект на ЗИД на ЗЗД**, който трябва да бъде внесен в МС до 30.06.2000 г.

При евентуални бъдещи промени на Римската конвенция българското законодателство ще бъде своевременно актуализирано.

Луганската конвенция за юрисдикция и изпълнение на съдебни решения по граждански и търговски дела е въведена частично в българското процесуално законодателство /ГПК/. Пълното въвеждане на изискванията на Луганската конвенция в българското право налага релевантни изменения в Гражданския процесуален кодекс, които ще бъдат изготвени до края на 2001 г. Едновременно с това ще бъдат предприети съответни дипломатически стъпки с цел присъединяване на Р България към Луганската конвенция /преди присъединяването ѝ към ЕС/.

В изпълнение на предвиденото през 1999 г. Р България ратифицира три от Хагските конвенции /законите за ратифицирането са обнародвани в ДВ, бр.83 от 21.09.1999г/:

- Конвенция за връчване в чужбина на съдебни и извънсъдебни документи по граждански или търговски дела от 1965год.

- Конвенция за събиране на доказателства в чужбина по граждански или търговски дела от 1970год.
- Конвенция за международен достъп до правосъдие от 1980год.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Осигуряване на гаранции за защита на интересите на съдружниците, акционерите и третите лица

Осигуряване на гаранции за защита на интересите на съдружниците, акционерите и третите лица чрез въвеждане на задължението за максимална пълнота и публичност на съществената информация за търговските дружества и техните клонове чрез въвеждане изискванията на Първа и Единадесета директиви на ЕО в областта на дружественото право.

Осигуряване на гаранциите по отношение поддържането и изменението на капитала на акционерните дружества

Осигуряване ниво на гаранциите по отношение поддържането и изменението на капитала на акционерните дружества, съответстващи на предвидените в нормативните актове на ЕО и конкретно във Втора директива на ЕО.

Осигуряване на максимална прозрачност в дейността на едноличните търговски дружества

Осигуряване на максимална прозрачност в дейността на едноличните търговски дружества с оглед защитата на третите лица съответстващи на предвидените в Дванадесета директива на ЕО в областта на дружественото право.

Основна законодателна мярка за осъществяване на горепосочените три приоритета е приемането на Закона за изменение и допълнение на Търговския закон, който ще въведе изцяло в националното ни законодателство разпоредбите на I, II, XI и XII Директиви на ЕО.

Въвеждане в максимална степен изискванията на Римската конвенция от 1980

Въвеждане в максимална степен изискванията на Римската конвенция от 1980 г. в българското законодателство.

Тази цел ще се реализира чрез **ЗИД на ЗЗД**.

Подготовка на промени в законодателството с оглед на привеждането му в съответствие с изискванията на Луганската конвенция от 1988

Основна законодателна мярка за въвеждане изискванията на Конвенцията в българското право е подготовката на **ЗИД на ГПК**.

Подготовка за присъединяване на Р България към Конвенцията при наличието на необходимите за това условия.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Осигуряване на съответстваща с европейското право закрила на интересите на участниците в търговския оборот при преобразуването на търговските дружества

За целта ще бъде разработен **нов ЗИД на Търговския закон**, който ще усъвършенства уредбата на преобразуването на търговските дружества /сливане и разделяне/ чрез пълното ѝ хармонизиране с изискванията на **Трета директива 78/855/ЕИО** /относно сливанията/ и **Шеста директива 82/891/ЕИО** /относно разделянето на акционерните дружества/.

Присъединяване към Луганската конвенция

Присъединяване към Луганската конвенция от 16.09.1988г.

Въвеждане на Европейското обединение по икономически интереси

Въвеждане в българското законодателство на Европейското обединение по икономически интереси.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Реформата в съдебната система и подобряването на функционирането на съдебната власт е ключов елемент от стратегията по присъединяване на Р България към ЕС. В тази връзка продължава работата по укрепването на съдебната власт, включително и в областта на дружественото право.

Основен орган, следящ за прилагането на търговското законодателство, е **съдът**. Регистрацията на търговските дружества, както и вписването на свързаните с тях обстоятелства, се извършва от **Окръжните съдилища**, към които се води **търговски регистър**. В България в момента функционират 28 окръжни съдилища, които работят в съответствие с Търговския закон, ГПК и Наредба 14 за водене и съхраняване на регистрите по вписванията.

С оглед увеличаването на ефективността на работата на правоприлагащите органи, специално внимание се обръща на мерките за повишаване квалификацията на съдиите и административните кадри, включително тяхното обучение по европейско право и съдебна практика на ЕО. В тази връзка успешно функционира изграденият през 1999 г. Център за обучение на магистрати.

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

Тъй като Министерство на правосъдието се финансира основно от държавния бюджет, наложително е допълнително финансиране в рамките на Програма Фар или на други източници /двустрани проекти/ с оглед на функциите на Министерството при провеждането на съдебната реформа, както и на водещата му роля в приемането и прилагането на новото законодателство в областта на дружественото право.

Необходими са допълнителни финансови ресурси и за укрепване капацитета на съдебната система с цел повишаване на способността за приемане и прилагане на достиженията на правото на ЕО, включително и по прилагането на новото търговско законодателство /производството по несъстоятелността/ и международните конвенции.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРИЛАГАНЕТО НА МЕРКИТЕ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ПРИОРИТЕТНИТЕ ЦЕЛИ

Новата регламентация в областта на дружественото право премахва различията ни с правната уредба на ЕС. Като краен резултат тя цели да се осигурят благоприятни условия за икономическата активност на търговските дружества чрез предоставяне на оптимална защита на интересите на участниците в капитала, кредиторите и третите лица, адекватна на защитата в европейското право.

Сближаването на българското търговско законодателство и практика с европейското право е предпоставка за създаването на по-добра среда за активност и конкурентноспособност на икономическите субекти /български и чуждестранни/ и навлизането на чуждестранни инвеститори в страната.

СЧЕТОВОДСТВО

ТЕКУЩА СИТУАЦИЯ

Основните актове в българското счетоводно законодателство са: Закон за счетоводството, Националните счетоводни стандарти и Национален сметкоплан.

Към настоящия момент счетоводното ни законодателство в основни линии е приведено в съответствие с европейските директиви в тази област. По-конкретно то е хармонизирано с **Четвърта директива (78/660/ЕИО)** /изменена с **Директива 99/60/** за годишните сметки на определен вид дружества и **Седма директива (83/349/ЕИО)** относно консолидираните сметки. Със Закона за счетоводството и Наредбата за прилагане на Глава осма от закона "Дипломиране на експерт-счетоводители" са въведени в българското право изискванията на **Осма директива (84/253/ЕИО)** относно назначаването на лица, отговарящи за задължителната проверка на счетоводните отчети.

При разработването на националните счетоводни стандарти НСС 30 /за представяне на счетоводните отчети на банките/ и НСС 14 /за представяне на счетоводните отчети на застрахователите/ са съобразени с **Директива 86/635/ЕИО** на ЕО относно годишните и консолидирани счетоводни отчети на банките и **Директива 91/674/ЕИО** за годишните и консолидирани счетоводни отчети на застрахователните предприятия.

В периода от м. май 1999 г. до м. март 2000 год. въз основа на подзаконови нормативни актове са приети общо 13 /тринадесет/ нови или преработени национални счетоводни стандарти.

Тези счетоводни стандарти са разработени при спазване на изискванията на последните изменения и допълнения на Международните счетоводни стандарти, които са в сила от 1 януари 1999 год.

Понастоящем от **общо 34** на брой **национални счетоводни стандарта** към настоящия момент, **27** от тях са разработени на базата на съответните международни счетоводни стандарта, а **7** от националните счетоводни стандарта, които нямат аналог на международните, регламентират отделни обекти на счетоводно отчитане.

Последните изменения и допълнения на националните счетоводни стандарти, както и измененията и допълненията в Националния сметкоплан, **влязоха в сила от 1 януари 2000 год.**

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Анализ на точното съответствие между българското счетоводно законодателство с директивите на ЕО

През настоящата година ще се извърши цялостен преглед и анализ на въвеждането и прилагането на европейските директиви **/IV, VII и VIII/** в националното счетоводно законодателство с цел извършването на прецизна и пълна оценка на съответствие с европейското право.

Предвижда се да бъде разработен проект на национален счетоводен стандарт за обезценка на активите /аналогов на МСС 36/, както и проект на нов

НСС 15 /представяне на счетоводните отчети на инвестиционните дружества/ във връзка с новия Закон за публичното предлагане на ценни книжа /в сила от 31.01.2000 год./

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Изготвяне на евентуално необходими промени в националното счетоводно законодателство

На базата на извършения анализ по въвеждането и прилагането на европейските директиви в българското право ще бъдат изготвени евентуални промени в националното счетоводно законодателство. Налице е готовност при приемане на изменения в директивите на Европейската общност, както и при изменения и допълнения в Международните счетоводни стандарти, да се извършат съответните промени в действащото счетоводно законодателство.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Структурата, която е ангажирана с разработването и прилагането на приоритетите в областта на счетоводството, е **Комисията по счетоводно законодателство** към Института на дипломирани експерт-счетоводители в България /на основание промяната в параграф 8 от Допълнителните разпоредби на Закона за счетоводството/.

Комисията е компетентна да: извършва изменения и допълнения в Закона за счетоводство, продиктувани от изискванията за съответствие на българското счетоводно законодателство с директивите на ЕС; да разработва нови национални счетоводни стандарти, както и изменения и допълнения в съществуващите; да поддържа актуален Националния сметкоплан; да разработва указания по прилагането на националните счетоводни стандарти от предприятията от реалния сектор; да оказва методологическа помощ на предприятия, министерства и ведомства по прилагане на счетоводното законодателство.

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

Министерство на финансите се финансира основно от държавния бюджет. Необходими са допълнителни средства от други източници, особено за превода на новите нормативни актове в областта на счетоводното законодателство, както и за практическото обучение на счетоводителите и експерт-счетоводителите.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРИЛАГАНЕ НА МЕРКИТЕ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ПРИОРИТЕТНИТЕ ЦЕЛИ

Сближаването на българското счетоводно законодателство с европейското право и практика като резултат има за цел да направи еднаква и сравнима финансовата информация, публикувана от търговските дружества; а като крайна цел да създаде благоприятни условия за защита на инвеститорите, адекватна на европейското право.

ИНТЕЛЕКТУАЛНА СОБСТВЕНОСТ - АВТОРСКО ПРАВО И СРОДНИ ПРАВА

ТЕКУЩА СИТУАЦИЯ

Действащият Закон за авторското право и сродните му права /ЗАПСП/ до голяма степен съответства на европейските актове в тази област, и по-конкретно на следните: Директива №91/250/ЕИО /за правната защита на компютърните програми/; Директива 92/100/ЕИО /относно правото на наем и заем/; Директива 93/83/ЕИО /за координиране на правила, приложими към спътниковото излъчване и кабелното препредаване /; Директива 93/98/ЕИО /за хармонизиране срока на закрила на авторското и сродните му права/ и Директива 96/9/ЕИО /за базите данни/.

На 22 март 2000 г. Народното събрание прие **Закон за изменение и допълнение на ЗАПСП**, който има за цел да въведе **напълно** изискванията на европейските директиви и регламенти в разглежданата област, с изключение на особеното /sui generis/ право в полза на производителите на бази данни. Законът е обнародван в ДВ /бр.28 от 04.04.2000 г/ и влиза в сила от 6 май 2000 г.

С оглед на **практическото прилагане на Закона за авторското право и сродните му права**, все повече внимание се отделя на излъчването и предаването чрез кабел на радио и телевизионни програми. През м. юли 1999 г. в София бе подписан Меморандум относно уреждането на авторски и сродни права за едновременно препредаване по кабел на телевизионни програми, както и текст на Глобален договор за едновременно препредаване по кабел на общо 37 програми на публични и частни европейски телевизии. Меморандумът и договорът са подписани от дружествата за колективно управление на авторски права МУЗИКАУТОР, ТЕАТЕРАУТОР И ФИЛМАУТОР и от AGICOA – Асоциация за международно колективно управление на аудиовизуалните произведения, EBU – Европейски съюз за радио и телевизионно излъчване и VPRT – Асоциация на германските частни телевизии. Носителите на права следва да сключват договори с всеки кабелен оператор поотделно и да бъдат представлявани от МУЗИКАУТОР.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ**Осигуряване ниво на закрила по отношение авторските и сродните им права, съответстващо на това в ЕС**

Осигуряване ниво на закрила по отношение авторските и сродните им права, съответстващо на това в ЕС, чрез въвеждане на изискванията на правото на ЕО в тази област.

Повишаване ефективността от приложението на действащия Закон за авторското право и сродните му права

Повишаване ефективността от приложението на действащия Закон за авторското право и сродните му права.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ**Осигуряване ефективно практическо приложение на изменения и допълнен ЗАПСП**

Осигуряване ефективно практическо приложение на изменения и допълнен ЗАПСП.

Определяне на оптимален начин за регламентиране на особено /sui generis/ право в полза на производителите на бази данни и въвеждането му в националното законодателство

Определяне на оптимален начин за регламентиране на особено /sui generis/ право в полза на производителите на бази данни и въвеждането му в националното законодателство.

Административен капацитет

Основен правоприлагащ орган в тази област е **Министерство на културата**. То има следните правомощия:

- упражнява от името на държавата правата на автори, които нямат наследници /до изтичането на авторските им права/;
- води регистър на организациите за колективно управление на авторски права /в него са включени: "Музикаутор", "Филмаутор", "Театераутор", "Профон", "Артистаутор", Съюз на архитектите, Иза-арт, Българска изпълнителска асоциация /БИА/, "Фотографска академия", "Фотографски информационен център", "АРТ ПРО МУЗИКА", Съюз на преводачите в България, "СОФТАУТОР"/;
- води регистър за наименованията на артистични групи;
- изпълнява функциите на административнонаказващ орган по отношение нарушения на авторското и сродните му права.

Описаните по-горе дейности Министерството осъществява основно чрез **Дирекция "Авторско право"**, чиято ефективна работа е в пряка зависимост от неговото кадрово и техническо осигуряване.

В наказателно - правен аспект във връзка с прилагането на чл. 172а от НК, служители на министерството изготвят и експертни заключения по образувани досъдебни производства за престъпления срещу интелектуалната собственост.

По отношение приложението на ЗАПСП, от изключително голяма важност е ролята на неправителствените организации в лицето на авторските дружества. В България това са "Музикаутор" /дружество на композитори и автори за колективно управление на авторски права при публично изпълнение и механичен презапис/;

"Филмаутор" /дружество на автори на филми и други аудиоизобразителни произведения/; "Театераутор" /дружество на автори на драматични произведения и преводачи/; "Профон" /дружество на продуценти на звукозаписи/; "Артистаутор" /дружество на артисти-изпълнители/; Съюз на архитектите /сдружение за управление на авторски права на

архитекти;/ Иза-арт /дружество за колективно управление на авторски права в областта на изобразителните изкуства;/ Българска изпълнителска асоциация–БИА /дружество на артисти-изпълнители;/ “Фотографска академия” и “Фотографски информационен център” /дружества на автори на фотографски произведения;/ “СОФТАУТОР” /дружество на автори на компютърни програми;/ “АРТ ПРО МУЗИКА” /дружество на артисти-изпълнители, продуценти на звукозаписи и радио- и телевизионни организации/, Съюз на преводачите в България.

За събиране на компенсационните възнаграждения при копиране за закриляни обекти за лично ползуване, предстои създаването на нова организация на носителите на права. Възможен е и вариант, при който на вече съществуваща такава се възложат подобни задължения.

Важна роля за координиране функциите и дейностите, които държавните органи и неправителствени организации предприемат за ефективното правоприложение по отношение обекти на авторско и сродни права играе и **Съветът за закрила на авторското право и сродните му права при Министерския съвет**.

Като правоприлагащи органи в разглежданата област в определени случаи се явяват: **полицията** /проверки по спазване на ЗАПСГ/, **следствието** и **съдът** /граждански, наказателни и административнонаказателни дела за нарушени авторски и сродни права/. С въвеждането на мерки за граничен контрол на стоки, съдържащи обекти на интелектуална собственост все по-голяма ще бъде и ролята на **ГУ”Митници” при Министерството на финансите**.

ФИНАНСИРАНЕ

Министерството на културата /в частност дирекция”Авторско право”/ се финансира от държавния бюджет, като приблизителната сума на средствата, необходими до края на текущата година възлиза на 1 млн. евро.

Дружествата за колективно управление на авторски и сродни права са регистрирани като организации с нестопанска цел и се издържат от процентни отчисления от събираните от тях възнаграждения. /*вж таблицата към краткосрочна приоритетна цел : “Осигуряване ниво на закрила по отношение авторските и сродните им права, съответстващо на това в ЕС” /.

Дейността на съдилищата и митническите органи във връзка със закрилата на авторското и сродните му права не може да се разглежда отделно от останалите изпълнявани от тях функции. Поради това не се налага и практически не е възможно отделно финансиране за това.

Съветът за закрила на авторското право не е самостоятелен орган, а такъв със съвещателен характер и не е предвидено да има самостоятелен бюджет.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРИЛАГАНЕТО НА МЕРКИТЕ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ПРИОРИТЕТНИТЕ ЦЕЛИ

В резултат на приложението на мерките по краткосрочните приоритети в разглежданата област с влизането в сила на ЗИД на ЗАПСГ ще бъдат подобрени възможностите за практическо реализиране правата на авторите. Увеличаването времетраенето на закрилата от 50 на 70 години, разширяването кръга на субектите на сродни права увеличава възможностите за упражняване на съответните права. Задължителното изискване разрешение за препредаване на произведения и обекти на сродни права чрез кабел да се дава само от организация за колективно управление на права, на която кабелните оператори са длъжни да се отчитат, ще доведе до намаляване на неразрешеното използване на произведения. Приемането на подзаконов акт, съдържащ процедурни правила за

събирането на компенсационните възнаграждения при презапис за лично ползуване ще осигури реално събиране на съответните дължими суми и тяхното разпределение между правоимащите субекти.

Приложението на мерките за граничен контрол по отношение стоки, съдържащи обекти на интелектуална собственост ще допринесат за затвърждаване на постигнатите резултати в борбата с неправомерното им използване и ще намалят до минимум възможностите за търговия с фалшифицирани или пиратски стоки, ще се гарантира защитата на интересите на производителите на бази данни и ще бъде осигурено необезпокояваното им от трети лица експлоатиране.

ИНДУСТРИАЛНА СОБСТВЕНОСТ

ТЕКУЩА СИТУАЦИЯ

В областта на закрила на правата върху индустриална собственост Р България в значителна степен е осъществила въвеждането на европейското право в българското законодателство.

Към настоящия момент състоянието на правната уредба за закрила на правата върху индустриалната собственост в Република България е следното:

В областта на патентите от 01.06.93 г. е в сила **Законът за патентите**, който осигурява закрила на всички патентоспособни изобретения в която и да е област на техниката на ниво, сходно на това, предоставяно от Европейската патентна конвенция /ЕПК/ от 5 октомври 1973 г. и от законодателствата на страните-членки на ЕС. В съответствие с чл.67, ал.2 на Европейското споразумение за асоцииране Р България изрази намерението си за присъединяване към ЕПК и през 1998 г. страната ни бе приета за наблюдател в Административния съвет на Европейската патентна организация /ЕПО/, с което бе реализирана значителна крачка за приобщаването ни към европейските структури. През 1999 г. към България бе отправена покана за присъединяване към ЕПК от 1 юли 2002 г. Това е един акт от особена важност предвид привличането на чужди инвестиции и извоюване на място на европейския пазар за българските промишлени стоки.

Законът за закрила на новите сортове растения и породи животни /от 1997 г./ е в съответствие с **Регламента на Съвета № 2100/94/ЕО** и принципите на Международната конвенция за защита на новите растителни сортове (UPOV).

През месец септември 1999 г. Народното събрание прие следните нови закони: Закон за промишления дизайн, Закон за марките и географските означения и Закон за топологията на интегралните схеми, които са в сила от 15 декември 1999 год. Тези закони съответстват до голяма степен на релевантните актове на страните-членки на ЕС, на директивите на Общността и на установената международна практика.

Паралелно с приемането на Закон за промишления дизайн, Закон за марките и географските означения и Закон за топологията на интегралните схеми до края на 1999 г. Патентното ведомство подготви и Министерският съвет прие на 30.12.1999 г. **Наредба за оформяне, подаване и експертиза на заявки за регистрация на промишлен дизайн и Наредба за оформяне, подаване и експертиза на заявките за регистрация на марки и географски означения. Наредбите са в сила от 7 февруари 2000 г.**

С влизането в сила на законите за дизайна, за марките и географските означения и за топологията на интегралните схеми, както и с приемането на подзаконовите актове за тяхното прилагане, бяха изпълнени належащите приоритети до края на 1999 год. в областта на индустриалната собственост.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Осигуряване ефективното прилагане на Закона за промишления дизайн, Закона за марките и географските означения, Закона за топологията на интегралните схеми

Осигуряване ефективното прилагане на новите закони: Закон за промишления дизайн, Закон за марките и географските означения, Закон за топологията на интегралните схеми.

Предвижда се посочената цел да бъде реализирана чрез прилагане на разпоредбите на приетите наредби; подобряване организацията на работата по предоставяне на закрила в

Патентното ведомство; автоматизация на експертните процеси и обучение на експерти. Отчита се и необходимостта за оформяне на отделно звено по установяване на нарушения на правата и налагане на санкции, както и разкриване на нови работни места за осъществяване на новите функции, определени в законите.

Ефективно приложение на мерките за граничен контрол

Осигуряване на ефективното приложение на мерките за граничен контрол, залегнали в Закона за промишления дизайн и Закона за марките и географските означения. Предвижда се приемането на подзаконов акт от Министерски съвет относно граничните мерки за закрила на права върху интелектуална собственост, който ще съдържа детайлна регламентация за реда и начина на приложението им.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Разширяване възможностите на обществеността за достъп до информация в областта на индустриалната собственост

Разширяване възможностите на обществеността за достъп до информация в областта на индустриалната собственост от страни – членки на Световната организация за закрила на интелектуалната собственост, включително от страни – членки на Европейския съюз.

За целта се предвижда подготовка и приемане до средата на 2001 год. на Закони за присъединяване на Република България към редица международни договори и спогодби в областта на закрила на правата върху индустриалната собственост: Ницка спогодба за международна класификация на стоките и услугите за целите на регистрация на марките; Виенска спогодба за международна класификация на образните елементи при марките; Локарнска спогодба относно международната класификация на промишлен дизайн; Страсбургска спогодба за международна класификация на изобретенията.

Облекчаване режима за получаване на международна закрила на права върху марки и промишлен дизайн

До средата на 2001 год. се предвижда подготовка и приемане на следните закони:

- Закон за присъединяване на Република България към Протокола относно Мадридската спогодба за международна регистрация на марките; и
- Закон за ратификация на Женевския акт на Хагската спогодба за международна регистрация на промишления дизайн.

Регламентиране и създаване на механизми за действие на Европейския патент на територията на Република България

Регламентиране и създаване на механизми за действие на Европейския патент на територията на Република България, което е продиктувано от бъдещото присъединяване на страната ни през 2002 год. към Европейската патентна конвенция. Нормативното уреждане се предвижда чрез Закон за изменение и допълнение на действащия Закон за патентите, което да влезе в сила до 1.06.2002 г. Отчита се и необходимостта от създаване на допълнителни механизми и усъвършенствания в съдебната система за гарантиране на защита на правата, предоставени с Европейски патент на територията на Република България.

Предоставяне на допълнителна закрила чрез сертификат за фармацевтичните продукти и за продуктите за растителна защита

Предвижда се въвеждането на допълнителна закрила за тези продукти да се извърши към момента на присъединяване на Република България към Европейския съюз.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Основен правоприлагащ орган по отношение на предоставяне на закрила по Закона за патентите, Закона за марките и географските означения, Закона за промишления дизайн, Закона за закрила на новите сортове растения и породи животни и Закона за топологията на интегралните схеми е **Патентното ведомство**.

Със законите за промишления дизайн, за марките и географските означения и за топологиите на интегралните схеми на Патентното ведомство се възложиха нови функции и дейности по предоставяне на закрила на нови за законодателството ни обекти и се предвиди разширяване на дейностите по търсене на административно-наказателна отговорност при нарушения на правата върху индустриалната собственост. Във връзка с тези нови функции и разширяване на дейностите на Патентното ведомство трябва да се разшири неговия административен капацитет, като се разкрият нови работни места за новите обекти и се създаде отделно звено за установяване на нарушения на правата и налагане на административно-наказателни санкции.

Необходима е техническа помощ, най-вече изразяваща се в запознаване с опита на страни - членки на ЕС на служители на Патентното ведомство с оглед функциониране и организация на звената по предоставяне на закрила на права върху индустриалната собственост в съответствие с регламентациите и нормите

на нови закони и предвижданото присъединяване към Европейската патентна конвенция. Отчита се като необходимо и предоставянето на техническа помощ за автоматизация на производствените процеси и програмно осигуряване.

В областта на защита и упражняване на правата върху индустриалната собственост правоприлагащи структури се явяват **органите на полицията, следствието и съда**. С въвеждането на мерки за граничен контрол по отношение

на стоки, произведени и търгувани в нарушение на права върху индустриална собственост, нараства и ролята на **ГУ "Митници" при Министерството на финансите**. По отношение и на тези органи следва да се предприемат мерки за изпълняване на предвидените по законите дейности.

С оглед на координиране функциите и дейностите на правоприлагащите органи в областта на интелектуалната и индустриалната собственост, е необходимо **Съветът за закрила на авторското право и сродните му права** да разшири обхвата си и да обхване и защитата на обектите на индустриалната собственост.

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

Патентното ведомство е бюджетна организация, финансирана изцяло от собствени бюджетни приходи /държавни такси/, представляващи неразделна част от консолидирания републикански бюджет.

Допълнителните финансови потребности, необходими за прилагане и ефективно действие на мерките посочени за 2000 - 2002 г. се очаква да са годишно в размер на 55 000 /петдесет и пет хиляди/ евро. Средствата са необходими за

разкриване на нови работни места в експертизата, за създаване на звено за разглеждане на искания за установяване на нарушения и налагане на санкции, автоматизация на производствените процеси, както и за обучение и проучване на чужд опит от специалисти от Патентното ведомство.

Необходими са и средства за оказване на техническа помощ и на служителите на другите правоприлагащи структури - съд, полиция и митници. Средствата следва да се предвидят към съответните глави, третиращи статута и потребностите на тези структури.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРИЛАГАНЕ НА МЕРКИТЕ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ПРИОРИТЕТНИТЕ ЦЕЛИ

Очертаните по-горе законодателни и организационни мерки установяват една съвременна система за закрила на обектите на индустриална собственост, отговаряща на изискванията

на международните стандарти, Европейската общност и Световната търговска организация и по-специално ТРИПС. Те са важна предпоставка за интегриране на страната ни в европейските структури. В условията на пазарна икономика марките на производители и търговци представляват един от най-важните им активи. Закрилата на промишления дизайн по нов начин ще стимулира родното производство и ще спомогне за привличане на интереса на чуждестранните инвеститори като ще увеличи рязко качествата на предлаганите стоки. Регламентирането на закрилата на топологията на интегралните схеми, като обект, който до този момент не е бил защитен, ще гарантира правата на нашите и чуждестранните създатели на интегрални схеми, което е предпоставка за повишаване трансфера на познания и технологии за производството на полупроводникови прибори. Наред с това, законодателството в областта на закрила на правата върху индустриалната собственост се очаква да стимулира иновационната дейност и конкурентноспособността на българските фирми и предприятия, както и да бъде един от основните лостове за активизиране на индустрията и привличане на чуждестранни инвестиции.

6. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА КОНКУРЕНЦИЯТА И ДЪРЖАВНИ ПОМОЩИ**КОНКУРЕНЦИЯ****ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ.**

Българското законодателство е хармонизирано във висока степен с правото на Европейския съюз. Законодателната рамка включва: Закон за защита на конкуренцията, в сила от 12.05.1998г., Методика за извършване на проучване и определяне на пазарното положение на предприятията на съответния пазар, Правилник за устройството и дейността на Комисията за защита на конкуренцията и Правила за приложение на правилата за конкуренция, валидни за предприятията по чл.64 от ЕСА.

Тези актове създават добра основа за провеждане на ефективна конкурентна политика в Република България.

В периода май 1999 г. – април 2000 г. не са приемани нови нормативни актове по приложението на ЗЗК. През м.март 2000 г. с решение на КЗК беше допълнена Методиката за извършване на проучване и определяне на пазарното положение с форма за уведомление по чл. 20 от ЗЗК . Целта е да се улеснят органите, предоставящи държавни помощи при изготвяне на уведомления за проекти за държавна помощ, като им се разясни от каква информация се нуждае КЗК за да извърши оценка за съвместимостта.

Осигурява се ефективно приложение на законодателството в областта на конкуренцията. Поради изключително вредните последици, които имат тайните споразумения за пазара, КЗК по собствена инициатива провежда разследвания като особено внимателно следи ценовите картели и квотните разпределения на пазара. Увеличен е броят на уведомленията за концентрация на стопанска дейност, като голяма част от тях са свързани с големи приватизационни сделки

В периода май 1999 г. – април 2000 г. беше укрепена структурата на КЗК, като се създаде сектор “Държавни помощи”. Функция на сектора е проучване на уведомления за държавни помощи по чл.20 от ЗЗК и изготвяне на проекти за решения на КЗК по съвместимостта на тези помощи с ЕСА.

В периода май 1999 г.- април 2000 г. не са подписвани международни споразумения.

До този момент са преведени шест акта на ЕС като нито един от тези преводи не е официален. В аналитичния преглед на законодателството Европейската комисия е включила 60 акта в областта на конкуренцията. В краткосрочните и в средносрочните приоритети са предвидени средства за превод, с източник – Държавния Бюджет.

С оглед повишаване квалификацията на служителите, работещи в областта на конкуренцията, в началото на м. ноември 1999 г. със съдействието на Генералната дирекция по конкуренция към Министерство на икономиката, финансите и индустрията на Република Франция, се проведе тридневен семинар на тема “Контрол на концентрациите”. По същата програма петима служители на КЗК бяха на обучение във Франция. През месец март 2000 г. Американската асоциация на юристите, Правна инициатива за Централна и Източна Европа осъществи едномесечна програма за подпомагане на България в областта на защитата на конкуренцията. В рамките на тази програма се проведе семинар на тема “Картели и други хоризонтални споразумения, забранени от правото на конкуренцията” . За участие в семинара бяха поканени не само експерти от КЗК, но и съдии от ВАС, и адвокати.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Приоритетите съответстват на “Партньорство за присъединяване”, 1999 г. и на препоръките в Доклада на Европейската комисия относно напредъка на България в процеса на присъединяване.

Осигуряване на ефективно приложение на законодателството в областта на конкуренцията.

Тази ще продължи да бъде приоритетна и през 2000 г. Отново особено внимание КЗК ще отдели на борбата срещу забранените споразумения и съгласувани практики, както и на контрола върху поведението на държавните монополи с търговски характер и предприятията със специални и изключителни права.

Хармонизиране на специалните закони, регулиращи дейността на държавните монополи с търговски характер и предприятията със специални и изключителни права.

Тази цел съответства на препоръката в Доклада на ЕК за напредъка на България в процеса на присъединяване да бъдат продължени усилията за либерализиране на държавните монополи с търговски характер и предприятията със специални и изключителни права, съгласно чл. 86 от ДЕС. Като резултат, дейността на тези предприятия ще бъде подчинена на общите правила на конкуренцията, ще се отворят съответните пазари за конкуренция и ще се премахнат бариерите пред навлизането на нови участници на тях.

По-нататъшно хармонизиране на правото на конкуренцията с европейските правила.

Независимо от високата степен на хармонизация, съществуват известни различия между текстовете на ЗЗК и правото на конкуренцията на ЕС. Развитието на правото на ЕС и необходимостта от отстраняване на някои слабости на ЗЗК обосновават тази цел.

ЗЗК предвижда възможност с решение КЗК (чл. 14 от ЗЗК) да освобождава от забрана определени категории споразумения и съгласувана практика.

На 29.12.1999г. беше обнародван новият регламент на ЕС в областта на груповите освобождавания. КЗК също ще изработи и приеме решение за групово освобождаване с което ще изпълни препоръката от Доклада за напредъка на България в процеса на присъединяване за възприемане на вторичното право на ЕС в тази област.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ**По-нататъшно хармонизиране на правото на конкуренцията с европейските правила.**

Ще продължи дейността на КЗК по възприемане на правото на ЕС в областта на групово освобождаване по отношение на някои категории договори и по-конкретно: за дистрибуцията на моторни превозни средства; за изследване и развитие; за специализация; споразумения в застрахователния сектор; за трансфер на технологии.

Тъй като много актове на ЕС регламентират специфични въпроси на конкуренцията в отделни отрасли, експерти от КЗК ще участват в изготвянето на проекти за нормативни актове и становища по проекти в отделни сектори на икономиката.

Осигуряване на ефективно приложение на новото законодателство в областта на конкуренцията.

В периода до присъединяването България ще продължи да работи за повишаване на ефективността на прилагане на законодателството.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Комисията за защита на конкуренцията е независима институция на бюджетна издръжка. Състои се от 83 души, от които:

- 11 членове на Комисията, избрани от Народното събрание;
- 1 главен секретар;
- 14 технически персонал;
- 7 информационен отдел;

50 служители (юристи и икономисти), разпределени в специализирани сектори.

ЕК одобри съвместния проект на КЗК и Министерство на финансите по програма ФАР – 1999. Той е предназначен за засилване на административния капацитет на България за приемане достиженията на правото на ЕС в областта на конкуренцията и държавните помощи. Проектът ще бъде реализиран през 2000 – 2001 г. Професионалното развитие на сътрудниците ще се осъществи чрез участие в семинари, консултации по казуси, квалификационни курсове, учебни посещения в страни-членки на ЕС, чрез съвместна работа с краткосрочни и дългосрочни консултанти от съответни институции на ЕК и страните-членки

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

За реализиране на мерките за постигане на приоритетните краткосрочни и средносрочни цели са необходими следните финансови средства:

- за реализиране на краткосрочните приоритети (2000г.) - общо 0,077 млн.ЕВРО, в т.ч.:
- от ДБ – 0,065 млн. ЕВРО
- от ФАР – 0,012 млн. ЕВРО
- други – няма предвидени*

за реализиране на средно-срочните приоритети – общо 0,993 млн. ЕВРО, в т.ч.:

- от ДБ – 0,005 млн. ЕВРО
- от ФАР – 0,988 млн. ЕВРО
- други – няма предвидени*

В съответствие с чл. 20 от ЗЗК за осъществяване на контрол на новите помощи ще се проведе обучение на експерти от КЗК, които работят по уведомленията за предоставяне на държавни помощи. В общата сума от 0,988 млн. ЕВРО са предвидени 0,134 млн. ЕВРО за изпълнение на тази мярка / посочени в приоритетна цел № 5 на подраздел “Държавни помощи”, средносрочни приоритети /.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРИЛАГАНЕТО НА МЕРКИТЕ ЗА ПОСТИГАНЕТО НА ПРИОРИТЕТИТЕ.

- Засилен капацитет на Комисията за защита на конкуренцията за ефективно прилагане на новото конкурентно законодателство.
- Икономическите оператори ще работят по едни и същи правила, ще се гарантира тяхната равнопоставеност. Те ще знаят своите права и задължения, предвидени в закона, както и ролята на КЗК при решаването на отделните казуси.
- Познаване на европейското законодателство в областта на конкуренцията от състава на КЗК, съдиите от Върховния административен съд и прокурорите от Върховната административна прокуратура, които се произнасят по жалби срещу решения на КЗК.
- Либерализиране на пазарите в регулираните сектори – транспорт, телекомуникации, енергетика.

ДЪРЖАВНИ ПОМОЩИ

Текущо състояние.

През периода май 1999 – април 2000 г. Министерството на финансите продължи дейността си на наблюдаващ държавен орган по държавните помощи в следните направления:

Актуализирани са действащи подзаконовни нормативни актове в областта на държавните помощи като Наредбата за управление на субсидиите за текуща дейност, предоставени от републиканския бюджет за енергетиката и Наредбата за управление на субсидиите за текуща дейност за вътрешноградските пътнически превози и за междуселищните пътнически превози в слабо населените планински и гранични райони в страната, издадени от Министерството на финансите.

През периода м.октомври 1999 г. – м.януари 2000 г. бе извършена програмна актуализация и тестване на нов вариант на базата данни на регистъра (inventory) на държавните помощи, отпуснати в България за периода 1996 – 1998 година. Базата данни е разработена изцяло на основата на програмния продукт "Microsoft Access 97" със съвместяване на "Microsoft Word".

Понастоящем данните се актуализират, като се въвежда информация за отпуснатите държавни помощи през 1999 год. на база отчетни данни, която ще бъде основа за подготовката на Годишния доклад на държавните помощи, представян на Европейската комисия.

В момента отдел "Държавни помощи" работи по годишния доклад за предоставените държавни помощи през 1999 г.

Правилата за прилагане на разпоредбите относно държавната помощ, визирани в чл. 64 на Европейското споразумение за асоцииране, са одобрени и предложени от ЕК в Съвета по асоцииране за подписване.

В дейността по привеждането на законодателството в областта на държавните помощи в съответствие с правните норми на ЕС се очертава следният проблем: проучването на многобройните европейски правни норми в областта на държавните помощи и съответно отразяването им в българското законодателство се затруднява от отсъствието на пълен легализиран превод на български език на тези нормативни документи. Досега са преведени: Наредбата относно предоставянето на държавна помощ за оздравяване и реструктуриране на фирми във финансово затруднение и Наредбата относно правилата за прилагане на чл.88 от Римския договор в областта на държавните помощи, Директивата за финансовите взаимоотношения между предприятията и страните-членки на Европейския съюз. Необходим е превод на още около 35 нормативни акта на ЕС.

Подготвя се изпълнението на двегодишен проект на МФ в областта на държавните помощи чрез побратимяване с консорциум от сродни институции на Обединеното кралство, Австрия и Испания. Той ще стартира към края на 2000 г. Проектът е предназначен да подпомогне хармонизирането на българското законодателство с европейското в областта на държавните помощи, институционално изграждане на наблюдаващата институция и изграждането на система за наблюдение на държавните помощи на национално и регионално ниво.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Краткосрочните приоритети в областта на държавните помощи съответстват на "Партньорство за присъединяване", 1999 и са посочени в Редовния доклад на ЕК относно напредъка на България в процеса на присъединяване.

Изграждане на законодателна рамка в съответствие с *Acquis* в областта на държавните помощи.

Предвижда се да се приемат нови нормативни актове за регулиране на специфични проблеми на държавната помощ, в съответствие с вторичното европейско законодателство и практика (правилници, ръководства, наредби, указания и др.).

Ускоряването на привеждането на законодателството ни в съответствие с *Acquis* по държавните помощи ще се осъществи с помощта на двегодишен проект по Програма ФАР, изпълнението на който ще започне към края на 2000 година.

Целесъобразността от приемане на отделен нормативен акт за държавните помощи ще се прецени след вземане на компетентното мнение на консултанти на страни-членки на ЕС в областта на законодателството, в хода на изпълнение на проекта по Програма ФАР.

Провеждането на семинари за обучение на представители на заинтересованите министерства, ведомства, областните администрации и др., за запознаване с изискванията произтичащи от вторичното законодателство на ЕС в областта на държавните помощи ще продължи, ако се осигурят необходимите финансови средства.

Институционално укрепване на наблюдаващия орган по държавните помощи.

С оглед засилване на административния капацитет на отдел "Държавни помощи" на МФ за изпълнение на задълженията му по наблюдението на държавните помощи на национално, в т.ч. регионално ниво, предстои попълване на неговия състав с необходимите специалисти. Продължава подготовката на служителите на отдел "Държавни помощи" с цел съблюдаване на необходимите изисквания и процедури за извършването на дейността по наблюдението на държавните помощи. За целта се предвиждат посещения на експерти от ЕС по линия на ТАИЕКС за консултации по проблеми от дейността по наблюдението на държавните помощи. Проектът на МФ по линия на програма ФАР ще подпомогне по-нататъшното институционално укрепване на наблюдаващия орган.

Изграждане на система за наблюдение и контрол на държавните помощи, вкл. информационна система на национално и регионално ниво.

Системата за наблюдение на държавните помощи е в процес на изграждане. Предвижда се тя да обхване всички сектори на икономиката и всички региони на страната. Чрез нея ще се събират, обработват и предоставят необходимите данни за подготовката на годишните доклади, регистъра на предоставените помощи, нотификациите и работата по конкретни случаи на държавна помощ. Бъдещото трансформиране на информационната система в единна компютризирана мрежа ще допринесе за по-добрия и бърз обмен на информация.

Предвижда се обучение на специалисти от отрасловите министерства, други държавни организации и областните администрации, които са включени да работят в системата за наблюдение на държавните помощи.

СРЕДНО-СРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ**Изграждане на законодателна рамка за приемане на *Acquis* в областта на държавните помощи.**

Ще продължи хармонизирането на законодателството чрез приемане на нови нормативни актове, регламентиращи специфични проблеми в областта на държавните помощи в съответствие с вторичното европейско право и практиката на ЕК (постановления, наредби и др.).

Наред с тях ще се прилагат и правилата за държавните помощи и специалното ръководство.

Ще продължи обучението на специалистите, работещи в системата за наблюдение на държавните помощи, чрез провеждане на семинари относно конкретните изисквания на *Acquis* и новите и изменените български законодателни актове.

Ще се предостави съответната необходима документация на заинтересованите административни и съдебни органи.

Институционално укрепване на наблюдаващия орган по държавните помощи.

Ще продължи институционалното укрепване на отдел "Държавни помощи" на Министерството на финансите. Предвижда се трансформирането му в дирекция с увеличение на състава. Повишението на квалификацията на служителите ще се осъществи чрез обучение в семинари, курсове, учебни посещения в страни-членки на ЕС, консултации от експерти на ЕС по практически случаи, предоставяне на материали и литература, работни контакти с представители на ЕК и сродни институции на страни-членки на ЕС.

Изграждане на националната система за наблюдение на държавните помощи.

Системата ще обхване МФ, КЗК, Централния статистически институт, отрасловите министерства, областните администрации.

Повишаване на осведомеността в областта на държавните помощи на държавната администрация, неправителствените организации, бизнес-средите и други заинтересовани институции.

За повишаване осведомеността по въпросите на държавните помощи в страната ще се проведат семинари за представители на държавната администрация, неправителствени организации, регионалните органи. Ще се предоставят справочници, публикации, документация. С оглед осигуряване прозрачност на дейността на наблюдаващия държавните помощи орган, периодично ще се предоставя информация чрез публикуване на годишните доклади, пресконференции, страница в Интернет и др.

Осигуряване ефективен контрол върху държавните помощи от страна на Комисията за защита на конкуренцията.

Контролът ще се осъществява чрез разглеждане на уведомления относно проекти за държавна помощ и издаване на решения по тях съгласно чл.20 от ЗЗК.

Предвижда се обучение на специалисти от КЗК за работата им по оценка на уведомленията за предоставяне на държавни помощи.

Административен капацитет

Министерството на финансите е натоварено да изпълнява функцията наблюдение на държавните помощи на национално и регионално ниво с ПМС N 29 от 25.02.1991 г., изменено с ПМС № 215 от 29.11.1999 г. относно основните функции и задачи на Министерството на финансите. Съгласно Правилата за приложение на разпоредбите относно държавните помощи, одобрени от Министерския съвет, Министерството на финансите е наблюдаващата институция по държавните помощи на национално и регионално ниво в България.

В рамките на Министерството на финансите функционира отдел "Държавни помощи" в състав 6 сътрудници с университетско икономическо образование и квалификация в икономическата дейност.

В средносрочната стратегия за институционалното укрепване на МФ се предвижда увеличение на състава на отдела. Професионалното развитие на сътрудниците ще се осъществи с обучение чрез участие в семинари, квалификационни курсове, учебни посещения, консултации по случаи от практиката с консултанти от съответни институции на ЕК и страните-членки.

Съгласно основните си функции и отговорности, наблюдаващият орган събира информация и наблюдава на национално и регионално ниво предоставените държавни помощи (чрез текущо поддържане на регистър), прави проучвания, анализи и оценки на предложенията за предоставяне на държавни помощи, поддържа контакти със съответни служби на Европейската комисия по въпроси свързани с държавните помощи, вкл. представяне на годишни доклади и нотификации за държавните помощи, инвентаризацията им и др. Отдел "Държавни помощи" действа и като консултативен орган по държавните помощи в процеса на подготовка на държавния бюджет в сътрудничество и взаимодействие с другите участващи правителствени органи на национално и регионално ниво.

Финансови потребности

За реализиране на мерките за постигане на приоритетните кратко-срочни и средносрочни цели са необходими следните финансови средства:

- За реализиране на краткосрочните приоритети – общо 0.207 млн. ЕВРО, в т.ч.:
- от ДБ – 0.007 млн. ЕВРО
- от ФАР – 0.180 млн. ЕВРО
- други – 0.020 млн. ЕВРО
- За реализиране на средно-срочните приоритети – общо 0.825 млн. ЕВРО

- от ДБ – 0,005 млн. ЕВРО
- от ФАР – 0.820 млн. ЕВРО
- други – няма предвидени

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРИЛАГАНЕТО НА МЕРКИТЕ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ПРИОРИТЕТИТЕ

- Законова рамка, хармонизирана с правото на ЕС в областта на държавните помощи и ефективното ѝ прилагане на практика ;
- Засилен капацитет на наблюдаващия орган по държавните помощи, осигуряващ ефикасно управление на механизмите по предоставянето, наблюдението и докладването, в съответствие с правната рамка;
- Познаване на законодателството и практиката на страните-членки на ЕС в областта на държавните помощи;
- Повишена осведоменост и по-висока степен на прозрачност на държавните помощи чрез проведени информационни кампании с различните министерства, неправителствени организации, областни администрации;
- Подготвяните годишни доклади, нотификации, поддържането на регистъра на държавните помощи са съобразени с изискванията на ЕК;
- Изградена система за наблюдение и контрол на държавните помощи на национално и регионално ниво.

7. ЗЕМЕДЕЛИЕ

Селското стопанство е сектор с ключово значение в подготовката за присъединяване на България към ЕС. Това се обуславя както от ролята на аграрния сектор в икономиката на България, така и от централната му роля в общите политики и цялостното законодателство на ЕС.

Мерките, които България предприема за присъединяване към ЕС в областта на земеделието са в два основни аспекта: общоикономически и правно-административен.

ОБЩОИКОНОМИЧЕСКИ АСПЕКТ

Общоикономическият аспект на селското стопанство включва:

- Изграждане на ефективен и конкурентоспособен аграрен сектор, който да отговаря на икономическите критерии за членство в ЕС, т.е. който да е в състояние да функционира в условията на интензивен конкурентен натиск на пазарните сили, действащи в ЕС, чрез провеждане на стратегическа инвестиционна политика, която да мобилизира и съчетава ефективно всички финансови източници с цел постигане на европейски стандарт на производство и търговия в областта на земеделието и горското стопанство.
- Устойчиво развитие на земеделието и на селските райони, съобразено с опазването на околната среда, чрез създаване на трайни селски общности въз основа на алтернативна заетост и диверсификация на икономическата дейност и изграждане на необходимата инфраструктура.

Текущо състояние

- През 1999г. приключи процеса на възстановяване на собствеността върху земеделските земи. Това създава условия за ефективно управление на поземлената собственост и за активизиране на пазара на земята, което е икономическа основа за устойчиво и ефективно развитие на аграрния сектор.
- От 1999 г. започна реституцията на горите и земите от горския фонд на бившите им собственици. Общият горски фонд на България е около 38.8 млн. дка. За възстановяване са заявени около 6 млн. дка частни гори и около 6 млн. дка общински гори. Разработени са правилата за методите на провеждане на търговете, ценообразуването и формирането на гороразделянето по територии или лотове.
- За да се създадат условия за ефективна икономическа реализация на собствеността върху земята са необходими и допълнителни законодателни мерки. През 1999г. беше приет нов Закон за кооперациите.
- Ускоряването на приватизацията в аграрния сектор, хранително-вкусовата промишленост и обслужващите земеделието отрасли е важно условие за създаването и утвърждаването на пазарни структури, които да благоприятстват развитието на ефективно и конкурентноспособно земеделско производство.
- Към 31.12.1999 г. приватизираните активи, отнесени към общия размер на неприватизираните активи от всички дружества от системата на МЗГ възлизат на 85% към 01.01.1996. От общата стойност на дълготрайните активи е изключен капиталът на "Напоителни системи" ЕАД, тъй като по отношение на напоителните съоръжения ще се прилага специфична схема за реструктуриране и стопанисване.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ**Завършване на процеса на възстановяване на собствеността върху земеделските земи**

Предстои да завърши процеса на възстановяване на собствеността върху земеделските земи

Възстановяване на собствеността върху горите и земите от горския фонд

Предвижда се окончателното възстановяване на собствеността върху горите и земите от горския фонд да приключи до края на 2000г., като част от трасирането или материализирането върху терена, придружено със скица и документ за въвод във владение ще стане в началото на 2001г.

Закон за кадастъра и поземления регистър

Предстои приемането на разработения проект на Закон за кадастъра и поземления регистър, който ще бъде законова база за изграждане на единен кадастър и регистър на поземлената собственост. Тази задача трябва да бъде решена до края на 2000 г. Създаването на поземлен регистър ще осигури информационната инфраструктура, необходима за реално действащ пазар на земята.

Приватизацията на активите в земеделието и горското стопанство

Предвижда се през 2000 г да се приключи с приватизацията на активите в земеделието и да започне приватизацията на активите в горското стопанство.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ**Изграждане на производствено-техническа и пазарна инфраструктура**

Изграждането на производствено-техническа и пазарна инфраструктура в земеделието е важно условие за пазарното функциониране на отрасъла. То ще допринесе за създаване на благоприятна и прозрачна стопанска среда за развитие на аграрния сектор. В периода 2000-2005г. дейността на Министерството в това отношение ще се концентрира в инвестиционни проекти по две основни направления:

- изграждане на пазари на едро за пресни плодове, зеленчуци и цветя;
- проучване на възможностите, проектиране и започване на изграждането на рибни тържища, които да служат за опорни търговски точки и представителни пазари при прилагането на принципите на общата организация на пазара за риба и рибни продукти в рамките на ОПР (Обща политика в областта на рибарството);

Закона за сдруженията за напояване

Ще се предприемат мерки за поддържане и модернизация на хидромелиоративната мрежа като основен специфичен елемент на производствената инфраструктура в селскостопанския сектор. Предстои да се внесе в МС **Закона за сдруженията за напояване**, чрез който ще се регламентира създаването, правата и задълженията им. Със закона ще се уточнят условията за ползването на вода и експлоатацията на напоителни и отводнителни системи от сдруженията на водоползвателите.

Изграждане на адекватна инфраструктура в селските райони

Предстои изграждане на адекватна инфраструктура в селските райони.

ВЕТЕРИНАРНИ ВЪПРОСИ

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ

През периода май 1999 – април 2000 г. в областта на ветеринарно-медицинската дейност са приети следните нормативни актове:

- Наредба № 4 от 10.02.2000 г. за ветеринарномедицинските изисквания за хуманно отношение към животните по време на транспорт, обн., ДВ, бр. 16 от 25.02.2000 г.
- Наредба № 13 от 6.07.1999 г. за минималните изисквания за хуманно отношение при отглеждане на кокошки носачки в клетки, обн., ДВ, бр. 64 от 16.07.1999 г., в сила от 1.01.2002 г.
- Наредба № 26 от 5.11.1999 г. за минималните изисквания за хуманно отношение при отглеждане на свине (ДВ, бр.99/16.11.1999 г.)
- Наредба № 27 от 5.11.1999 г. за намаляване до минимум страданията на животните по време на клане (ДВ, бр.99/16.11.1999 г.)
- Наредба № 28 от 5.11.1999 г. за профилактика и борба с африканската чума по свинете (ДВ, бр.99/16.11.1999 г.)
- Наредба № 30 от 29.11.1999 г. за минималните изисквания за защита и хуманно отношение при отглеждане на телета (ДВ, бр.108/16.11.1999 г.)
- Наредба № 31 от 29.11.1999 г. за общите ветеринарномедицински мерки за профилактика и борба със зоонозите (ДВ, бр.108/16.11.1999 г.)
- Наредба № 32 от 30.11.1999 г. за ветеринарно-санитарните изисквания и контрол на стоките тържища. (ДВ, бр.108/16.11.1999 г.)
- Закон за ветеринарно-медицинската дейност (ДВ, бр.42 05/05/1999г.)

Маркирани са всички едри преживни животни в 28 окръга. На животните са издадени паспорти. Закупени са два сървъра за Главно управление на НВМС. Граничните райони по сухоземната граница са снабдени с компютри.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Изготвяне на нормативни актове

Продължаване работата по хармонизация на ветеринарното законодателство. Ще бъдат изготвени следните нормативни актове:

- Наредба относно ветеринарно санитарния контрол при производството на кайма и месни полуфабрикати с цел привеждане в съответствие с Директива на ЕС 94/65.
- Наредба за идентификация на разплодните овце, кози и свине.
- Наредба за ветеринарно-санитарните изисквания за птицекланиците, преработването и предлагането на пазара на прясно птиче месо.
- Наредба за контрол на бруцелозата по овцете и козите.
- Наредба за контрол на бруцелозата по говедата.
- Наредба за контрол на левкозата по говедата.
- Наредба за основните принципи за граничен ветеринарен контрол при вноса на живи животни в България.
- Наредба за основните принципи за граничен ветеринарен контрол при вноса на животински продукти в България.
- Наредба относно общите мерки за опазване здравето на животните, отглеждани със стопански цели и конкретно при съвременни условия на интензивно животновъдство.
- Наредба относно здравните правила при производството и търговията със сурово и топлинно обработено мляко, и с млечни продукти.
- Наредба, установяваща забрана за употреба на определени вещества с хормонално и тиреостатично действие.

- Наредба за пределно допустимите концентрации на остатъци от ветеринарно медицински препарати в хранителните продукти от животински произход.
- Наредба регламентираща минималните хигиенни изисквания за рибни продукти обработвани на борда на определени плавателни съдове съгласно чл.3(1)(a)(i) на Директива 91/493
- Наредба за здравните условия при продажбата на пазара на аквакултури и продукти от тях
- Наредба по болести по рибите
- Инструкция относно детайлните правила за въвеждане на здравни проверки от собствениците на предприятия за производство на продукти от животински произход, предназначени за консумация от хора , съгласно чл. 62 , т. 4 на ЗВМД
- Наредба за финансиране на ветеринарни здравни инспекции и контрол
- Наредба за профилактика и борба със салмонелозите по птиците

Укрепване на административните и други структури

- Създаване на отдел за идентификация на животните и регистрация на животновъдните обекти към НВМС.Оторизиране звената по здравеопазване на животните по контрола на изискванията за хуманно отношение към животните
- Създаване на отдел по сертификация на животни и продукти от животински произход към НВМС
- Създаване на система за сертификация
- Преговори с ЕС за въвеждане на Европейската информационната система за обявяване на болестите ADNS в България
- Създаване на информационна система, обслужваща идентификацията на едрите преживни животни и регистрацията на животните и животновъдните обекти

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Изготвяне на нормативни актове

- Наредба относно здравните изисквания за производството и продажбата на живи миди
- Наредба относно болести по конете.
- Наредба относно изискванията за опазване здравето на животните и хората при търговия и внос в България на вторични продукти. (рога и копита)
- Наредба относно хигиенните изисквания при производството и търговията с яйчни продукти.
- Наредба относно изискванията при приготвянето, продажбата и употребата на обработени с лекарствени препарати храни за животни.

Укрепване на административните и други структури

- Обучение на 15 специалисти по мерките за контрол на хуманното отношение към животните
- Въвеждане на Европейската информационната система за обявяване на болестите ADNS в България
- Преговори с Европейската комисия на ЕС за въвеждане на системата АНИМО в България
- Изграждане на система за идентификация и регистрация на дребните приживни животни и свине и регистрация на животновъдните обекти
- Дооборудване на 3 лаборатории за изследване на остатъчни вещества
- Оборудване на осем референтни лаборатории по ДВСК
- Подготовка на проект за граничен ветеринарен пункт на "Капитан Андреево", който ще действат като външна граница на ЕС след присъединяването на България

- Оборудване на граничен ветеринарен пункт “Капитан Андреево” и зелена граница с Турция.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Към НВМС съществуват:

- ГИВКК – Гранична инспекция по ветеринарен контрол и карантина
- ДВСК – Държавен ветеринарно-санитарен контрол
- ЦЛВСЕЕ – Централна лаборатория по ветеринарно-санитарна експертиза и екология

От 1 януари 2000 г. като поделение на НВМС е Дирекция “Контрол на развъдната дейност”

Към НВМС предстоят да бъдат изградени следните структури:

- Отдел за идентификация на животните и регистрация на животните и животновъдните обекти обслужващ;
- Информационна система за идентификация и регистрация на животните и животновъдните обекти;
- Информационна система за обявяване на болестите по животните – ADNS ;
- Информационна система за обмен на информация между властите на страните членки на ЕС и България – ANIMO.
- Отдел за сертификация на животни и продукти от животински произход към НВМС
- Лаборатории по ДВСК
- 8 референтни лаборатории за контрол на хранителни продукти от животински произход, фуражи и др.
- 3 лаборатории за изследване на остатъчното количество вредни вещества в хранителните продукти от животински произход.

ХРАНЕНО НА ЖИВОТНИТЕ

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ

Приет е Закон за фуражите (ДВ бр.82/13.9.1999г.), който позволява приемането на новото законодателство в тази област с цел привеждането му в пълно съответствие с европейското законодателство. Приетият закон дава рамката на законодателството в този сектор. Предстои изработването и приемането на подзаконовите нормативни актове по прилагане на закона. На основание Закона за фуражите е публикувана Наредба № 24 от 20 октомври 1999г. за условията и реда за одобряване и регистрация на производители и търговци на храни за животни (ДВ бр.106/24.10.1999г.).

Разработен е проект на Наредба за обръщението на фуражните суровини, въвеждащ изискванията на директиви 96/25 и 82/471

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Изготвяне на нормативни актове

- Въвеждане на изискванията към добавките при храненето на животните - директиви 70/524 и 96/51
- Въвеждане на принципите, които управляват организацията на официалния контрол в областта на храненето на животните - директива 95/53
- Въвеждане на изискванията към храните за животни със специални хранителни цели - директива 93/74
- Въвеждане на методите за анализ при контрола на храните за животни - директиви 71/250, 71/393, 72/199, 73L0046, 74L0063, 74L0203, 76L0371, 76L0372, 78D0523, 78L0633, 81/715, 84/425, 93/70, 93/117.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ**Изготвяне на нормативни актове**

- Въвеждане на изискванията към нежеланите вещества и продукти при храните за животни - директиви 74/63, 91/516
- Въвеждане на изискванията към търговията с комбинирани фуражи - директиви 79/373, 80/511, 82/475, 91/357
- Въвеждане на изискванията към търговията с комбинирани фуражи - директиви 79/373, 80/511, 82/475, 91/357

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Със Закона за фуражите се създава Главна Дирекция за контрол на фуражите към Министерство на земеделието и горите. Главната дирекция за контрол на фуражите е структурата, която ще извършва държавния контрол по спазване на закона и произтичащите от него подзаконовни нормативни актове. Предвижда се и създаването на Междуведомствен експертен съвет по хранене на животните като консултативен орган към министъра на земеделието и горите, който ще изготвя годишните списъци на одобрените продукти и вещества за храна за животните.

Провеждането на държавния контрол върху храните за животни е свързано с вземането на проби и извършването на анализи, което ще се извършва в лаборатории от системата на МЗГ.

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

За дооборудване със съвременна апаратура и консумативи на лаборатории за контрол на фуражите - приблизително 1 000 000 EUR.

ФИТОСАНИТАРНИ ВЪПРОСИ**Текущо състояние**

За периода м. май 1999 г. - м. април 2000 г. бяха изготвени и приети следните нормативни актове:

- Наредба № 15 за биологично производство на земеделски и хранителни продукти и неговото означаване върху тях /Държавен вестник бр. 75 от 24.08.1999 г./;
- Инструкция за приложение на Наредба №5 за ограничаване разпространението на Огнения пригор по овощните култури;
- Въведени са фитосанитарни паспорти;

Изброените нормативни актове хармонизират националното ни законодателство със следните директиви и регламенти на ЕС:

Директива 77/93, Директива 92/90, Директива 92/105, Директива 69/465, Регламент 2092/91.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ**Изготвяне на нормативни актове**

- Изменение и допълнение на Закона за защита на растенията - частично въвеждане на изискванията на Директиви: 77/93, 91/414, 79/117, 93/71, 94/93 и Регламент 3600/92;
- Изготвяне на Наредба за торене на земеделските земи - въвеждане на изискванията на Директиви: 76/116 и 86/278;
- Изготвяне на Наредба за изпитване на продукти за растителна защита за ефикасност - въвеждане на изискванията на Директиви: 93/71 и 94/43;

- Изготвяне на Наредба за регистрация на продукти за растителна защита - въвеждане на изискванията на Директиви: 91/414, 79/117, 94/43 и Регламент 3600/92;
- Съвместно с МЗ изготвяне на Наредба за пределно допустимите количества от микотоксини в храните - въвеждане на изискванията на Директиви: 98/53 и Регламент 194/97;

Укрепване на административните и други структури

- Дооборудване на НСРЗКА, РСРЗКА, ЦЛКПНТТМ и ЦЛКР;
- Подготовка за изграждане на станции за изпитване на препарати за растителна защита;
- Подготовка за въвеждане на Добрата експериментална практика;
- Подготовка за създаване на специализирани звена за контрол върху производството по методите на биологичното земеделие;
- Подготовка за изработване на наръчник по качеството;
- Подобряване на граничния фитосанитарен контрол;
- Обучение на специалисти.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Изготвяне на нормативни актове

- Изготвяне на Наредба за транспорт и маркиране на растителна продукция през свободните зони;
- Въвеждане на изискванията на Директива 93/51.
- Изготвяне на инструкции за приложение на Наредба №1 за фитосанитарен контрол и карантина на растенията и растителните продукти;
- Въвеждане на изискванията на Директиви: 94/3, 98/22, 69/464 и 98/57
- Подготовка и изработване на наръчник по качеството;

Укрепване на административните и други структури

- Дооборудване на НСРЗКА, РСРЗКА, ЦЛКПНТТМ и ЦЛКР;
- Подготовка за изграждане на нови станции за изпитване на препарати за растителна защита;
- Въвеждане на Добрата експериментална практика;
- Създаване на специализирани звена за контрол върху производството по методите на биологичното земеделие;
- Продължаване работата по подобряване на граничния фитосанитарен контрол;
- Обучение на специалисти.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Националната служба за растителна защита, карантина и агрохимия, към Министерство на земеделието и горите, в този си вид е създадена през 1992 година. Националната служба за растителна защита, карантина и агрохимия, съгласно правилника за устройството и дейността осъществява основни функции в областта на фитосанитарния контрол, биологичното изпитване за ефикасност и регистриране на продукти за растителна защита, биологичното земеделие и остатъчните количества от пестициди, тежки метали и други опасни вещества в растителната продукция.

Съгласно утвърдената от Министъра на земеделието и горите структура, НСРЗКА се състои от:

- Централно управление;
- Централна лаборатория по карантина на растенията /ЦЛКР/ - София;
- Централна лаборатория за контрол на пестициди, нитрати, тежки метали и торове /ЦЛКПНТМТ/ - София;

- 15 регионални служби за растителна защита, карантина и агрохимия /РСРЗКА/. Гранични фитосанитарни инспекции се провеждат на 15 шосейни, 5 влакови, 13 водни и 4 въздушни гранични пунктове.

През 1999 г. беше подобрен административния капацитет и материалната база на НСРЗКА в следните направления:

- Приключи изграждането на Централната лаборатория по карантина на растенията (ЦЛКР).
- Материалната база на НСРЗКА, РСРЗКА и граничните контролни фитосанитарни пунктове беше подобрена чрез закупуване на: автомобили, компютри, копирни и факс машини, видеокамери, хладилна техника, скенери и др.
- Средствата за подобряване на материалната база на всички звена от системата на НСРЗКА бяха отпуснати единствено от Държавния бюджет. За 1999 г. не е получавано финансиране по програма Фар.

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

За 2000 г. са предвидени 1.38 млн. евро за изпълнение на гореизброените административни и законодателни мерки. Сумата предвидена от Държавния бюджет е 0.88 млн. евро, а по програма Фар - 0.5 млн. евро.

За периода 2001-2002 г. се предвижда по програма Фар да бъдат отпуснати 0.59 млн. евро.

СЕЛЕКЦИЯ И РЕПРОДУКЦИЯ

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ

Разработен е проект на Закон за животновъдството, който позволява приемането на ново законодателство в тази област с цел привеждането му в пълно съответствие с европейското законодателство. Проектът дава рамката на законодателството в този сектор. Предстои изработването и приемането на подзаконови нормативни актове по прилагане на проектозакона.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Изготвяне на нормативни актове

Въвеждане на принципите, които управляват организацията на репродуктивния процес в животновъдството- директиви 88/124, 89/503,89/506,90/257,90/258,96/79, 96/80

- Въвеждане на правила за провеждане на селекционно-племенната работа в биволовъдството и говедовъдството - директиви 77/504, 84/419, 88/124, 86/130 86/404, 87/328, 96/463
- Въвеждане на правила за провеждане на селекционно-племенната работа в свиневъдството - директиви - 88/661,89/501, 89/502, 89/503, 89/504, 89D0505, 89/507, 90/118, 90/119, 91/174
- Въвеждане на правила за провеждане на селекционно-племенната работа в овцевъдството и козевъдството - директиви - 89/361, 90/254, 90/255, 90/256, 90/257, 90/258, 91/174

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Изготвяне на нормативни актове

- Въвеждане на правила за провеждане на селекционно-племенната работа в коневъдството - директиви - 90/427, 90/428, 91/174, 92/216, 92/353, 92/354, 93/623, 96/078, 96/79

Административен капацитет

В момента структурата, която извършва контрола върху селекцията и репродукцията в животновъдството е НВМС.

В проекта на закона за животновъдство е заложено министърът на земеделието и горите да организира, ръководи, осъществява и контролира държавната политика в областта на животновъдството. Областните дирекции "Земеделие и гори" ще провеждат държавната политика в животновъдството на територията на областта. С този проект се предвижда и създаването на Съвет по животновъдство като консултативен орган към министъра на земеделието и горите, който да работи на обществени начала. Съветът по животновъдство ще подпомага министъра на земеделието и горите при провеждане на политиката в областта на животновъдството. Органите на държавния контрол в животновъдството ще осъществяват контрол върху производството, селекцията, репродукцията и търговията със селскостопански животни, животински и биологични продукти.

СЪЗДАВАНЕ НА ПРЕДПОСТАВКИ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ОСП

През 2000 г. по проект на Програма ФАР ще бъдат разработени подробни **анализи на приложимостта** на механизмите на ОСП по част от най-важните пазарни регулации в секторите: мляко, плодове и зеленчуци, зърнени култури. Целта на тези анализи е осъществяване на подготовка, планиране и постепенното цялостно въвеждане на тези механизми и практики в областта на селскостопанската политика, което ще създаде необходимите икономически предпоставки и административни структури за ефективното приложение на правилата на Общите пазарни организации (ОПО) на ОСП.

За режимите, за които се прилага Общата аграрна политика на Общността, и за които се очакват значителни изменения, не са залегнали мерки в Националната програма.

Засилване на ролята на организациите на производителите с оглед осъществяване на мерките на ОСП

- приемане на Наредба в съответствие с чл.7, ал.1 от Закона за подпомагане на земеделските производители за въвеждане на критериите за признаване на организациите на земеделските производители и Наредба за признаване на организациите на производителите на плодове и зеленчуци съгласно Регламент 2200/96;
- подкрепа на асоциациите на производителите, които изпълняват критериите на законодателството на ЕС и в съответствие с чл.9 на ЗПЗП.

Плодове и зеленчуци

Текущо състояние

Законодателно е въведен контрол на съответствие на пресни плодове и зеленчуци. В процес е изработването на проект на наредба за условията и реда за признаване на организации на производители на плодове и зеленчуци, която частично въвежда регламенти 2200/96, 478/97, 20/98, 412/97.

Краткосрочни приоритети

Окачествяване, изкупуване и контрол за съответствие при пресни плодове и зеленчуци
Предстои да се приеме проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба №33 от 17.12.1998г. за окачествяване, изкупуване и контрол за съответствие при пресни плодове и зеленчуци. Текстовете на посочените регламенти и части от регламенти са въведени в Приложение №5 на Наредба №33 цялостно и пълно. Въведени са следните регламенти: 1730/87, 2213/83 – Приложение 1 и Приложение 2, 1292/81 - Приложение 1, 1591/87- Приложение 1 и Приложение 2 и 3, 1677/88, 1292/81- Приложение 2, 58/62 , 920/89- Приложение 1 и Приложение 3 , 10/65, 1591/87- Приложение–4, 1076/89, 410/90, 1108/91, 3596/90, 899/87 – Приложение 1 и Приложение 2, 2213/83, 79/88 –Приложение 2.

Анализ на приложимостта на механизмите на ОСП в сектора

През 2000 г. по проект на Програма ФАР ще бъде разработен подробен **анализ на приложимостта** на механизмите на ОСП в сектора.

Признаване на организации на производители на плодове и зеленчуци

Приемане на проекта на Наредба за условията и реда за признаване на организации на производители на плодове и зеленчуци, която е в съответствие с изискванията за подпомагане по програма САПАРД.

Разработване на изисквания за качество

Разработване на изисквания за качество: Къпини; Артишок – 362R0058; Домати – 383R0778; Картофи; Култивирани гъби; Броколи-387R1591; Аспержи – 392R0454; Сливи-387R1591; Пъпеша –397R1093; Дини- 397R1093; Бакла – 362R0058.

Средносрочни приоритети*Въвеждане на мерките по общата организация на пазара на пресни и преработени плодове и зеленчуци*

Поетапно въвеждане на мерките по общата организация на пазара на пресни и преработени плодове и зеленчуци. Изграждане на браншови и междубраншови организации на производители на плодове и зеленчуци.

Административен капацитет

В Министерство на земеделието и горите е създаден Отдел “Анализ и контрол на плодове и зеленчуци” в Дирекция “Маркетинг и търговска политика”. Предстои изграждането на регионални звена, които ще провеждат контрол на съответствието на пресни плодове и зеленчуци.

Полски култури**Текущо състояние**

Общата нормативна уредба за подпомагане на селскостопанските производители, в т.ч. зърнопроизводителите, се съдържа в рамковия Закон за подпомагане на земеделските производители (обн. ДВ, бр. 58/22.05.98 г.).

Специалната нормативна уредба в сектора се съдържа в приетите:

- Закон за съхранение и търговия със зърно (обн.ДВ, бр. 93/11.08.98 г.) и подзаконовите актове, които регламентират механизма на прилагането му;
- Наредба №24 за условията и реда за регистриране на търговците на зърно (от 31.08.98 г.);
- Наредба на МС за лицензиране на публичните складове за зърно и зърнохранилищата (Приета с ПМС № 237/21.10.98 г., обн. ДВ, бр. 125/28.10.98 г.);
- Наредба за условията и реда за създаване на компенсационни фондове и техните функции (Приета с ПМС № 158/ 28.07.99 г., обн. ДВ, бр. 69/3.08.99 г.);
- Правилник за организацията и дейността на Националната служба по зърното (обн. ДВ, бр. 10/5.02.99 г.).

Краткосрочни приоритети*Хармонизиране на стандарти*

Хармонизиране на стандартите, уреждащи методи за определяне качеството на зърнените култури – Регламент 1908/84:

Стандарти:

- БДС- ИСО 7970-99: Обикновена пшеница. Спецификация.
- БДС-ИСО 11051-99: Твърда пшеница.Спецификация.

- БДС-ИСО 6540 (I): Царевица. Определяне съдържанието на вода на смлени и цели зърна.
- БДС-ИСО 6540 (II): Царевица. Определяне съдържанието на влага. на вода на смлени и цели зърна.
- БДС 520 – Зърно. Определяне масата на хиляда зърна.
- БДС-ИСО 5531 – Пшенично брашно. Определяне на мокър глутен.

Въвеждане на европейски стандарти чрез потвърждаване за прилагане като български:

- EN ISO 1185-1997: Нишесте и производни продукти. Определяне на съдържанието на сулфатен диоксид. Киселинен метод.
- EN ISO 1666-1997: Нишесте. Определяне на съдържанието на влага. Метод чрез изсушаване в сушилня.
- EN ISO 1741-1994: Декстроза. Определяне загубата на маса при сушене. Метод с вакуумно сушене.
- EN ISO 3188-1994: Нишесте и производни продукти. Определяне съдържанието на азот по метода на Kjeldahl – титриметричен метод.
- EN ISO 3593-1994: Нишесте. Определяне на пепел.
- EN ISO 3946-1994: Нишесте и производни продукти. Определяне на общо съдържание на фосфор – спектрометричен метод.
- EN ISO 3947-1994: Нишесте, натурално и модифицирано. Определяне на общото съдържание на мазнина.
- EN ISO 5378-1994: Нишесте и производни продукти. Определяне съдържанието на азот по метод на Kjeldahl – спектрометричен метод.
- EN ISO 5377-1994: Нишестени продукти, получени при хидролиза. Определяне на намалената сила и еквивалентната декстроза. Метод на Lane и Eupon на постоянното титруване.
- EN ISO 5381-1994: Нишестени продукти, получени чрез хидролиза. Определяне съдържанието на вода. Модифициран метод на Karl Fischer.
- EN ISO 10520-1998: Природно нишесте. Определяне съдържанието на нишесте. Поляриметричен метод на Ewers.
- EN ISO 11212-1 -1997: Нишесте и производни продукти. Съдържание на тежки метали – Част 1: Определяне съдържанието на арсеник чрез атомен абсорбционен спектрометър.
- EN ISO 11212-2 -1997: Нишесте и производни продукти. Съдържание на тежки метали – Част 2: Определяне съдържанието на живак чрез атомен абсорбционен спектрометър
- EN ISO 11212-3 -1997: Нишесте и производни продукти. Съдържание на тежки метали – Част 3: Определяне съдържанието на олово чрез атомен абсорбционен спектрометър
- EN ISO 11212-4 -1997: Нишесте и производни продукти. Съдържание на тежки метали – Част 4: Определяне съдържанието на кадмий чрез атомен абсорбционен спектрометър
- EN ISO 11213-1995: Модифицирано нишесте. Определяне съдържанието на ацетил. Ензимен метод.
- EN ISO 11214-1996: Модифицирано нишесте. Определяне съдържанието на карбоксилна група.
- EN ISO 11215-1998: Модифицирано нишесте. Определяне съдържанието на киселина Газ – хроматографски метод.
- EN ISO 11216-1998: : Модифицирано нишесте. Определяне на групата на карбоксиметил.

Анализ за приложимост и планиране на мерките по въвеждане на общата организация на пазара на зърно в ЕС

- Анализ за приложимост и планиране на мерките по въвеждане на общата организация на пазара на зърно в ЕС – регламент 1766/92.

Средносрочни приоритети*Мерки по прилагане на ОСП*

Детайлизиране на по-късен етап на конкретните мерки по прилагане на ОСП и нужните финансови средства.

Създаване на информационна система за надзор на пазара

Изследване възможностите за създаване на информационна система за надзор на организацията на пазара в сектора, съгласно изискванията на общата пазарна регулация в областта на зърното – регламент 1766/92.

Окачествяване и изкупуване на зърното

Изготвяне на Наредба за окачествяване и изкупуване на зърното – Регламент 689/92.

стандартите за качество

Хармонизиране на стандартите за качество на зърнените култури:

Стандарти:

- БДС 602 – Пшеница
- БДС 604 – Ръж
- 606-73 – Ечемик
- 607 – Царевица
- 6509 – Сорго
- БДС 13378 – Определяне на стъкловидния вид.
- БДС 13381 – Измерване на специфичното тегло.
- БДС 13375-81 – Измерване съдържанието на глутен.
- БДС 754-80 – Млевни продукти. Правила за вземане на проби и методи за изпитване.
- БДС 13490-76 - Определяне съдържанието на протеин.
- БДС - Зърно слънчогледово. Технически изисквания.
- БДС – Соя. Технически изисквания.
- Преустройство и оборудване на Националната служба по зърно.
- Обучение на персонала от нейните структури по прилагане ЗСТЗ.

Административен капацитет

- Национална служба по зърното
- ДФ “Земеделие”

Финансови потребности

За целите на хармонизиране на стандартите за качество през 2000 –2001-2 г. са предвидени средства по ФАР – Twinning project в допълнение на средствата от Държавния бюджет.

Мляко и млечни продукти**Краткосрочни приоритети***Въвеждане на стандарти*

- Въвеждане на производствено-стоковата класификация в млечния сектор – Регламент 804/68
- Въвеждане на правилата за вземане на проби - Регламент 1080/96

Въвеждане мерките на ОСП

- Анализ на възможностите и планиране на мерките за въвеждане на Общата селскостопанска политика в млечния сектор – Регламент 804/68

Средносрочни приоритети*Въвеждане на стандарти*

- Въвеждане на методите за микробиологично изпитване – Регламент 1080/96
- Въвеждане на методите за определяне съдържанието на лактоза и захароза – Регламент 2730/75

Система за надзор на пазара

- Изследване възможността за създаване на система за надзор на пазара (информационна система) в сектора, съгласно изискванията на общата пазарна регулация в областта на млякото и млечните продукти – Директива 96/16, Решение 80/97

Месо и месни продукти**Краткосрочни приоритети***Изготвяне на наредби*

- Наредба за пчеларството
- Наредба за производство, складиране, транспорт и търговия на птиче месо
- Наредба за производство и търговия с яйца

Средносрочни приоритети*Изготвяне на наредби*

- Наредба за изкупуване на свине и окачествяване на кланичните трупове от свине,
- Наредба за изкупуване на овце и окачествяване на кланичните трупове от овце
- Наредба за изкупуване на птици и окачествяване на месо от птици
- Наредба за изкупуване на ЕРД и окачествяване на месо от ЕРД
- Наредба за обща организация на пазара на говеждо и телешко месо
- Наредба за общата организация на пазара на овче и козе месо
- Наредба за общата организация на пазара на свинско месо
- Наредба за производство и търговия на домашни птици

Въвеждане мерките на ОСП

- Анализ на възможностите и планиране на мерките по въвеждане на пазарния механизъм за говеждо и телешко месо
- Анализ на възможностите и планиране на мерките по въвеждане на пазарния механизъм за свинско месо
- Анализ на възможностите и планиране на мерките по въвеждане на пазарния механизъм за овче и козе месо

Въвеждане на стандарти

- БДС - Месо от свине. Класификация и маркиране на парени трупове.
- БДС – Месо от овце. Част II. Методи за оценка на показателите за качество на кланични трупове
- БДС – ЕРД -Класификация и маркиране на кланични трупове – I и II част

Административен капацитет*Система за надзор на пазара*

- Изследване възможността за създаване на система за надзор на пазара (информационна система) в сектора, съгласно изискванията на общата пазарна регулация
- Създаване на консултативен съвет по говедовъдство
- Създаване на консултативен съвет по овцевъдство и козевъдство
- Създаване на консултативен съвет по птицевъдство
- Създаване на консултативен съвет по свиневъдство

- Създаване на Национален животновъден съюз

СЕМЕНА И ПОСАДЪЧЕН МАТЕРИАЛ

Текущо състояние

Изготвен е проект на Закон за посевния и посадъчния материал. С решение № 195 от 12 април 2000 г. Министерски съвет на Р България одобри проекта и предложи на Народното събрание да разгледа и приеме законопроекта.

Краткосрочни приоритети

Изготвяне на наредби

Предстои значителна по обем работа за изработване и приемане на подзаконовите нормативни актове по прилагане на закона. Предвижда се изготвяне на следните наредби:

- Наредба за официалната сортова листа;
- Наредба за регистрация на производители и търговци на посевен и посадъчен материал;
- Наредба за организацията на производството и търговията с посевен и посадъчен материал;
- Наредба за опаковане и етикетиране на посевен и посадъчен материал;
- Наредба за контрол на посевния и посадъчния материал.

Укрепване на административни и други структури

- Преоборудване на централната семеконтролна станция.
- Дооборудване на 5 регионални лаборатории по контрол върху семената и посадъчния материал.
- Съкращаване на семеконтролните станции от 21 на 17, успоредно с разкриване на частни акредитирани семеконтролни станции и оправомощаване на частни апробатори.
- Изграждане на работни колекции за съхранение на семена и посадъчен материал към ГДС /Главна дирекция "Сортоизпитване"/
- Доставка на техническо оборудване за ИАСАС

Административен капацитет

В Закона за посевния и посадъчния материал са разграничени функциите на Изпълнителната агенция по сортоизпитване, апробация и семеконтрол, Изпълнителната агенция по лозата и виното и Националната служба за растителна защита, карантина и агрохимия, чрез които МЗГ осъществяват вписване на сортовете в официалната сортова листа на страната и контрол на посевния и/или посадъчен материал.

Финансови потребности

В средносрочен план по програма Фар ще бъдат осигурени 960 000 евро.

Вино

Текущо състояние

От 01.01.2000 г е в сила новият Закон за виното и спиртните напитки. През месец май предстои обнародването на четири наредби, издадени на основание §2 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона. Това са:

- Наредба за условията , на които трябва да отговарят качествените вина от определен район, реда и начина за тяхното утвърждаване;
- Наредба за разрешените енологични практики, обработки и контрол на тяхното извършване;

- Наредба за условията и реда за регистриране и лицензиране, заличаване от регистъра и отнемане на лицензиите, данните, подлежащи на вписване, начина на водене на дневниците, съдържанието и формата на декларациите на реколтата и стоквата наличност и контрола върху лицензираните лица и дейността им;
- Наредба за означаването и търговското представяне на вината, спиртните напитки и продуктите от грозде и вино

Краткосрочни приоритети

Изготвяне на наредби

В процес на изготвяне са останалите подзаконовни нормативни актове, предвидени в Закона, а именно:

- Наредба за условията и реда за класифициране на лозарските терени по категории и тяхното кадастрално очертаване, засаждането на нови лозя, презасаждането, присаждането и изкореняването на съществуващи лозя;
- Наредба за правилата за класифициране на винените сортове лози и за класифициране на сортовете лози;
- Наредба за правилата и изискванията за регионални вина;
- Наредба, уреждаща правилата за производство на пенливи и искрящи вина и реда за използване на разрешените подсладящи средства, аромати и вкусови добавки;
- Наредба за разновидностите специални вина и правилата за тяхното производство;
- Наредба за условията за производството, означаването, търговското представяне и контрола на непреработени и преработени екологични земеделски продукти;
- Наредба за определенията на видовете спиртни напитки и правилата за тяхното производство, разрешените добавки и условията за използването им;
- Наредба за придружителните документи при превоз на местни и вносни вина, продукти от грозде и вино, спирт, дестилати и спиртни напитки;
- Наредба за контрол и координация на контрола върху вината, спирта, спиртните напитки и другите лозаро-винарски продукти;
- Правилник за устройството, структурата, организацията и дейността на Изпълнителната агенция по лозята и виното;
- Правилник за устройството и дейността на дегустационните комисии;
- Наредба за вземането на проби и методите за анализ за установяване състава на вината, продуктите от грозде и вино, и спиртните напитки.

Административен капацитет

Към 01.07.2000 г. следва да се създаде и да започне дейността си Изпълнителната агенция по лозята и виното (ИАЛВ), която ще осъществява контрола по спазването на изискванията на Закона за виното и спиртните напитки по отношение на лозовите насаждения, гроздето, предназначено за производство на вино, гроздовата мъст, продуктите от грозде и вино и вината. ИАЛВ първоначално ще разполага с 39 щатни бройки.

Финансови потребности

По програма ФАР в средносрочен план ще бъдат осигурени 2,5 млн. евро за проекта за подобряване и насърчаване на държавния и професионален контрол в лозаро-винарския сектор.

ВЪВЕЖДАНЕ НА СТРУКТУРНАТА ПОЛИТИКА НА ЕС ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ.

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ

Отдел САПАРД към дирекция "Развитие на селските райони" в МЗГ разработи Националния план за развитие на земеделието и селските райони. В момента планът е предаден за становище в ЕК.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Създаване на Финансова агенция

- Създаване на правила за определяне на критерии за акредитация
- До 30 септември 2000 г ще бъде акредитирана агенция по САПАРД чрез нормативен акт на МС за определяне на акредитиращата институция. Акредитиране на Държавен Фонд Земеделие като единствената Финансова агенция
- Изменение и допълнение на Закона за подпомагане на земеделските производители
- Създаване на механизъм и процедурни правила за мониторинг, финансов контрол и одит на средствата по САПАРД
- Подготовка на предпроектни проучвания за публични инвестиции
- Изготвяне на Годишна програма за 2000 г. на базата на Плана за развитие на селските райони, одобрен от ЕК.
- Създаване на механизъм за съ-финансиране, по смисъла на Регламент №1268/99 за САПАРД Изпълнение на пилотния проект, предвиден в рамките на Специалните подготвителни програми
- През 2000 г. ще бъдат изготвени подзаконовите нормативни актове относно условията и реда за прилагането и използването на средствата по мерките от Националния план.
- Изменение и допълнение на правилника устройството и дейността на ДФ "Земеделие"

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Засилване ролята на организациите на производителите

С оглед осъществяване на мерките на ОСП и създаване на предпоставки и подготовка за въвеждане на Структурната политика на ЕС се предвижда засилване на ролята на организациите на производителите чрез:

- приемане на Наредба в съответствие с чл.7, ал.1 от Закона за подпомагане на земеделските производители за въвеждане на критериите за признаване на организациите на земеделските производители и Наредба за признаване на организациите на производителите на плодове и зеленчуци съгласно Регламент 2200/96;
- подкрепа на асоциациите на производителите, които изпълняват критериите на законодателството на ЕС и в съответствие с чл.9 на ЗПЗП.
- На основата на Плана за развитие на земеделието и селските райони, на Рамката за подпомагане от Общността и въз основа на заложените приоритети в Партньорство за присъединяване се специфицират конкретни схеми по отделните мерки, подкрепяни чрез програмата САПАРД

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

В краткосрочен план предстои изграждането на нови структури и укрепване на съществуващите:

- Акредитиране на Държавен Фонд Земеделие като единствената Финансова агенция.
- Създаване на Комитет по наблюдение на Националния план за развитие на земеделието и селските райони, мониторинг и контрол на проектите по САПАРД – МЗГ, ДФ “Земеделие”, МФ, МРРБ, МП, ЕК, Неправителствени организации
- Определяне на структурите по места, изпълняващи мерките по САПАРД
- Изграждане на звено за вътрешен контрол на Финансовата агенция

ГОРСКО СТОПАНСТВО

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

- Изграждане на противопожарни пунктове за наблюдение

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Изготвяне на наредби

- Наредба за опазване на горите от пожари
- Изготвяне на инструкция за противопожарното устройство на горите
- Наредба за производство и търговия на репродуктивни материали, регистрацията на производители и търговци и контрол

Укрепване на административните и други структури

- Осъвременяване на лабораториите за семеконтрол в гр. София и Пловдив
- Компютризация и програмни продукти

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

- Национално управление по горите (НУГ)
- Държавни лесничейства (ДЛ)
- Горско семеконтролна станция гр. София и гр. Пловдив
- Районни управления по горите (РУГ)

АГРОСТАТИСТИКА

Текущо състояние

Агростатистиката е важен приоритет на законодателната и административна програма, непосредствено произтичащ от факта, че основа за приемане на структурните мерки и за прилагане на механизмите на ОСП е достоверната и систематична статистическа информация.

В областта на агростатистиката най-голямо е съответствието с документите и практиките на ЕС по отношение на статистическата информация за основните селскостопански култури, където се очаква пълна хармонизация да бъде достигната през 2001г.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Плана за развитие на агростатистиката

Ще продължи работата по Плана за развитие на агростатистиката до 2002г., който има за цел изграждане и заздравяване на структурата по агростатистика и постепенното въвеждане на необходимите анкети, съгласно изискванията на законодателството на ЕС.

Въвеждане на Европейските документи и практики в областта на статистическата информация

Работата по въвеждане на Европейските документи и практики в областта на статистическата информация за животновъдните продукти и лозята ще започне през 2000 г., а за овощните градини, системата за земеделска счетоводна информация (FADN) и типологията на стопанствата - през 2001г.

8. РИБАРСТВО**ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ**

Сектор "Рибарство" има важно значение за страната, особено в някои по-слабо развити райони и населени места. Към м. януари 2000 г. над 80% от предприятията в подотраслите сладководно рибовъдство и черноморски риболов са приватизирани. В тази област функционират над 70 частни, държавни и фирми със смесена собственост. Заедно с лицензираните индивидуални риболовци в Черно море и р. Дунав и със занимаващите се с рибовъдство и промишлен риболов в големите държавни язовири и в по-малките местни такива, броят на пряко заетите в сектора "Рибарство и аквакултури" надхвърля 7 000 души. Годишният улов на риба от Черно море е около 6 000 тона. Средногодишното производство в сладководното рибовъдство – около 7 хил. тона, вкл. уловите от язовирите.

Риболовната дейност в р. Дунав се извършва изцяло от частни "индивидуални" рибари, снабдени с разрешителни за промишлен риболов (лицензи), издавани от Изпълнителната агенция по рибарство и аквакултури (ИАРА)¹, към МЗГ. Тя осигурява поминъка на повече от 900 семейства и за някои от крайбрежните селища риболовът е определящ поминък. Средногодишните улови от реката през последните 4-5 години по официалните данни са около 1 200 тона. През 1998 година са издадени 1600 разрешителни за риболов, а през 1999 год. - 1 500 бр.

В Черно море риболовните дейности също се извършват практически от частни рибари (индивидуалният лодкарски риболов, далянският и другият крайбрежен риболов са 100 % частни, а корабният риболов – почти 95 %), които също са обхванати от въведената експериментално през последните години система за риболовно лицензиране. Тя се прилага по образец на действащите в света риболовни практики и в съответствие с конкретните изисквания на риболовното законодателство на ЕС, като на практика замени бившия държавен монопол.

През последните години се наблюдава увеличение на броя на риболовните кораби, но това не води до увеличение на общия тонаж на черноморския риболовен флот, тъй като на мястото на излизащите от употреба средни риболовни сейнери с размер около и над 80 бр. рег. т.² навлизат по-малки и мобилни такива от 10 до 50 бр. рег. т. Независимо от това, в следващите години ще се наложи определяне на оптималното риболовно усилие за този флот и регулиране на неговата численост, както това се прави в ЕС. През 1999 год. общият брой на издадените разрешителни за Черно море е 2 827.

Промишленият риболов във вътрешните водоеми (язовирите от системата на ЕАД "Напоителни системи", Предприятие "Язовири и каскади" към "НЕК" АД и предприятията "Вик") в по-голямата си част също се извършва от частни лица, които през настоящата година ще бъдат обхванати от лицензионната система с оглед определяне на условията и параметрите на тяхната дейност най-вече по отношение на охраната, контрола и възпроизводството на ресурса (изкуственото зарибяване). В страната има над 250 броя големи (над 5 000 дка) и средни (над 1 000 дка) държавни язовири, както и над 2 200 броя малки и средни язовири собственост на общините (от хидромелиоративния фонд на бившите ТКЗС/АПК).

В процес на активна подготовка е проектът на нов Закон за рибарството и аквакултурите, по който работи широка междуведомствена работна група. Проектът ще бъде внесен в Министерски съвет през м. април 2000 г.

Законопроектът предвижда възприемане достиженията на Европейското риболовно законодателство, в т.ч. и приемане на ниво Правителство на Национална програма за рибарството и аквакултурите. Той ще създаде възможност и чрез система от подзаконови

¹ С Постановление на МС № 203 от 10.10.1999 г. /ДВ бр.105/ Държавната инспекция по рибарство (ДИР) е трансформирана в Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури. ДИР остава в структурата на ИАРА.

² Бруто регистър тона

нормативни актове ресорният министър да може да въвежда чрез наредби елементи на риболовните режими, на техническите изисквания, на мерките по опазване и възпроизводство на ресурсите при ефективна и природосъобразна експлоатация, на цялостната централизирана държавна система за контрол върху риболовните дейности и на мрежата от местните органи по нейното изпълнение, на техническите средства за контрол, вкл. сателитна система за мониторинг и контрол на риболовните плавателни съдове в Черно море и р. Дунав, въвеждането на регистър на риболовните плавателни съдове (от органите на "Морска администрация" към Министерството на транспорта с участието на Изпълнителната агенция по рибарство и аквакултури в рибностопанската му част) и други.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

ЗАКОН ЗА РИБАРСТВОТО И АКВАКУЛТУРИТЕ

Влизане в сила на проекта на Закон за рибарството и аквакултурите;

ПОДЗАКОНОВИ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ КЪМ ЗАКОНА ЗА РИБАРСТВОТО И АКВАКУЛТУРИТЕ

Подготовка на подзаконовни нормативни актове към Закона за рибарството и аквакултурите;

КОРАБЕН РЕГИСТЪР – РИБОЛОВНИ КОРАБИ

Определяне на формата и съдържанието на корабния регистър по отношение на риболовните кораби;

СИСТЕМА ЗА СТАТИСТИЧЕСКА ИНФОРМАЦИЯ ЗА УЛОВИТЕ

Подготовка за създаване в ИАРА на структура и система за събиране, обобщаване и разпространение на статистическа информация за уловите;

ТЕХНИЧЕСКО ДООБОРУДВАНЕ

Дооборудване на ИАРА, регионалните ѝ поделения и лабораториите в отрасловите научно-изследователски институти;

МАРКЕТИНГОВИ СТАНДАРТИ НА ЕС

Проучване на маркетинговите стандарти на ЕС и възможностите за тяхното въвеждане в България;

АСОЦИАЦИИ НА РИБОПРОИЗВОДИТЕЛИ

Подготовка за разработване на система за функциониране на асоциациите на рибопроизводители в производствените и пазарните структури на отрасъла;

КОНСУЛТАТИВЕН СЪВЕТ ПО РИБАРСТВОТО

Подготовка за създаване на Консултативен съвет по рибарството към МЗГ;

ПОДОБРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИОННАТА БАЗА

Снабдяване на ИАРА и НПО с компютърна техника и софтуер;

СИСТЕМА ЗА КОНТРОЛ НА ТЪРГОВИЯТА С РИБА И РИБНИ ПРОДУКТИ

Създаване в ИАРА и НВМС/ДВСК на структура и система за контрол върху търговията с риба и рибни продукти;

РАЗРЕШИТЕЛНИ ЗА РИБОЛОВНА ДЕЙНОСТ

Подготовка за създаване в ИАРА на структура и система за издаване на разрешителни за риболовните дейности и за контрол върху тях;

СИСТЕМА ОТ РИБНИ ТЪРЖИЩА

Предварително проучване на възможностите и условията за въвеждане на система от рибни тържища;

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ**ПОДЗАКОНОВИ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ КЪМ ЗАКОНА ЗА РИБАРСТВОТО И АКВАКУЛТУРИТЕ**

Подготовка и въвеждане на подзаконовни нормативни актове към Закона за рибарството и аквакултурите;

АНАЛИЗ НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА ВЪВЕЖДАНЕ МЕХАНИЗМИТЕ НА ОРП

Анализ на възможностите за въвеждане механизмите на Общата политика в областта на рибарството на ЕС;

ПРОУЧВАНЕ ЕКОЛОГИЧНОТО СЪСТОЯНИЕ НА ВОДНИТЕ ЕКОСИСТЕМИ

Проучване екологичното състояние на водните екосистеми и ресурсите в тях

КОНТРОЛ ВЪРХУ ВЪЗПРОИЗВОДСТВОТО НА РЕСУРСИТЕ

Контрол върху възпроизводството на ресурсите;

НАЦИОНАЛНА ИНФОРМАЦИОННО-СТАТИСТИЧЕСКА СИСТЕМА ЗА ОТРАСЪЛА

Изграждане на национална информационно-статистическа система за отрасъла;

СИСТЕМА ЗА ЛИЦЕНЗИРАНЕ НА РИБОЛОВНИТЕ ДЕЙНОСТИ

Въвеждане на система за лицензиране на риболовните дейности;

АСОЦИАЦИИ НА ПРОИЗВОДИТЕЛИТЕ

Подготовка за изграждане и финансиране на асоциации на производителите в областта на рибарството и аквакултурите и включването им в Националната отраслова информационно-статистическа система;

ВЪВЕЖДАНЕ НА ПРИНЦИПИТЕ ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ

Подготовка за въвеждане на принципите за устойчиво развитие на ресурсите от риба и други водни организми във водните екосистеми;

ПРОУЧВАНЕ СЪСТОЯНИЕТО НА МАЛКИТЕ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ С ОГЛЕД

Проучване състоянието на малките и средни предприятия с оглед: увеличаване производството на висококачествена продукция (по изискванията на ЕС и НАССАР);

АСОЦИАЦИИ НА РИБОПРОИЗВОДИТЕЛИТЕ

Изграждане на асоциации на рибопроизводителите – (Неправителствени организации - НПО);

НАЦИОНАЛНА ФЕДЕРАЦИЯ НА НПО

Създаване и укрепване на Национална федерация на НПО;

УКРЕПВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИТЕ И ДРУГИ СТРУКТУРИ

Укрепване на административните и други структури и органи, прилагащи и контролиращи законодателството;

РИБНИ ТЪРЖИЩА

Изграждане на рибни тържища;

ОБУЧЕНИЕ НА КАДРИ

Обучение на кадри.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Основната администрация с отговорности в сектора е структурата на МЗГ, под чиято юрисдикция са: рибностопанските дейности в Черно море, р. Дунав и вътрешните водоеми (рибностопанските води за промишлен и спортен риболов и за рибовъдство по смисъла на чл. 3 от Закона за рибното стопанство); определянето на режима на риболова и лицензирането на основните дейности на риболовците (разрешителни за промишлен и за спортен риболов); контролните дейности във връзка с режима на риболова; ветеринарно-санитарния контрол върху качеството на продукцията и нейната реализация на пазара. МЗГ е отговорно и за учредяването на концесиите върху риболовни обекти в Черно море.

МЗГ осъществява своите правомощия и функции в сектора чрез Изпълнителната агенция по рибарство и аквакултури (ИАРА), която е орган на МЗГ и извършва общия контрол по риболова във всички води и водоеми в страната, включително река Дунав и Черно море.

Освен ИАРА още няколко структури в рамките на МЗГ имат пряко отношение към прилагането на *acquis* в сектора.

- НВМС - по отношение на ветеринарно-санитарния контрол върху качеството на продукцията и нейната реализация на пазара;
- Националното управление по горите в МЗГ - по отношение на контрола, свързан с опазването на рибните ресурси във водите за спортен риболов.

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

За 2000 г. са предвидени 0.4 млн. евро за изпълнение на гореизброените административни и законодателни мерки. Сумата предвидена от Държавния бюджет е 0.3 млн. евро, а по двустранни международни проекти - 0.1 млн. евро.

За периода 2001-2002 г. се предвижда по програма Фар да бъдат отпуснати 2.53 млн. евро, а от Държавния бюджет 0.55 млн. евро.

9. ТРАНСПОРТ

Процесът на транспониране на европейското законодателство в транспортния сектор включва създаването на ново и усъвършенстване на действащото национално законодателство както и изравняване на приложимите у нас правила, с нормите и стандартите на европейските страни. Едновременно с това се изграждат необходимите за приложение на тази нормативна база административни структури.

Целта в предприсъединителния период е да се елиминират различията и бариерите между държавите в отделните видове транспорт, да се отстранят нарушенията на правилата на конкуренцията и да се създадат всички условия за участие в транспортния пазар на оператори, предоставящи услуги без дискриминация. В центъра на вниманието е въвеждането на изисквания за достъп до пазара, в т.ч. за професионална компетентност, за безопасност, за гарантиране изпълнението на задълженията за обществено обслужване, за хармонизиране на социалните стандарти, защита на потребителите, опазване на околната среда и други.

Основните приоритети са: **хармонизация на транспортното законодателство, развитие на транспортната инфраструктура**, осъществяване на **структурна реформа и приватизация** в транспорта. Провежда се целенасочена държавна политика за **насърчаване на чуждестранните инвестиции** като за целта е разработана и се осъществява Програма за развитие на транспортната инфраструктура с основни приоритети **Европейските коридори 8, 4, 10, 9, 7; летище София; рехабилитация и модернизация на националната пътна мрежа; преструктуриране, оздравяване и модернизация на железопътния транспорт** и други.

ВЪЗДУШЕН ТРАНСПОРТ**ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ**

Основни приоритети в областта на въздушния транспорт са:

- Либерализиране на въздушния транспортен пазар,
- Повишаване безопасността и сигурността в авиацията
- Усъвършенстване управлението на въздушното движение
- Защита на потребителите
- Опазване на околната среда
- Усъвършенстване на намирането и обработката на статистически данни.

Рамково законодателство и подзаконови актове

След приемането на измененията и допълненията в Закона за гражданското въздухоплаване, в сила от 01.01.1999 г. като правна рамка за въвеждане на *“acquis communitaire”*, пред българското министерство бе поставена нелеката задача да разработи и приеме подзаконовите актове. На практика, именно чрез приемането на подзаконовите актове, се осъществи реалното и цялостно хармонизиране на транспортното законодателство в под-сектор въздушен транспорт.

Приети и обнародвани са следните подзаконови актове:

- Наредба № 7 / 14.01.1999 г. за регистрация на гражданските въздухоплавателни средства – обнародвана в Държавен вестник бр 9/02.02.1999 година, в сила от 1 март 1999 г.;
- Наредба № 8 / 14.01.1999 г. за определяне летателната годност на гражданските въздухоплавателни средства в България – обнародвана в държавен вестник бр.9/02.02.1999 г., в законна сила от 1 март 1999 година;
- Наредба № 13 за разследване на авиационни произшествия, обнародвана в Държавен вестник бр. 12 / 12.02.1999 година, в законна сила от 1 март 1999 година;

- Наредба № 16 / 14.01.1999 г. за авиационен шум и газови емисии на авиационните двигатели – обнародвана в Държавен вестник бр. 8 / 29.01.1999 година, в законна сила от 1 март 1999 година
- Наредба № 18 / 04.03.1999 год. за безопасен превоз на опасни товари по въздуха- обнародвана в ДВ бр. 25/19.03.1999 година, в законна сила от 18.04.1999 година;
- Наредба № 19 / 27.01.1999 година за реда за въвеждане и правила за работа на единната система за гражданско и военно управление на въздушното пространство;
- Наредба № 145 / 14.01.1999 година за лицензиране на организации за техническо обслужване и ремонт на авиационна техника- обнародвана в Държавен вестник бр. 8 / 29.01.1999 година, в законна сила от 1 март 1999 година;
- Наредба № РД-08-20 / 14.01.1999 година за събиране на статистическа информация за гражданското въздухоплаване в Република България- обнародвана в Държавен вестник бр.8 / 29.01.1999 година, в законна сила от 01.02.1999 година;
- Наредба за таксите за използване на летищата за обществено ползване и за аеронавигационно обслужване в Република България- обнародвана в Държавен вестник бр. 2 / 08.01.1999 година, в законна сила от 01.06.1999 година.
- Правилник за структурата, дейността и функциите на Главна дирекция “Гражданска въздухоплавателна администрация” – обнародван в Държавен вестник бр.37/ 22.04.1999 година
- Наредба № 21 от 20.04.1999 г. за правилата при определяне на медицинската годност за летателна работа и други видове авиационни дейности в гражданската авиация – обнародвана в ДВ бр. 34/99 година;
- Наредба № 2 “Правила за полети” – обнародвана в ДВ бр.26/23.03.1999 година;
- Наредба № 3 за метеорологично обслужване на гражданското въздухоплаване – обнародвана в ДВ бр. 40 / 29.04. 99 година;
- Наредба № 20 от 07.04.1999 година за удостоверяване годността за експлоатация на летища, летателни площадки и за лицензиране на летищни предприятия и оператори на летищна дейност, обнародвана в ДВ бр. 34/ 99 година.

В периода след месец май 1999 година бяха приети :

- Наредба № 5 за измервателните единици в гражданската авиация – обн. ДВ бр.77/99 г.;
- Наредба № 22 за извършване на полети във въздушното пространство от и до летищата на Република България – олн. ДВ бр. 69/99 година;
- Наредба № АН-8 за изискванията за летателна годност на въздухоплавателните средства – обн. ДВ бр. 55/99 година;
- Наредба № 11 за обслужване на въздушното пространство на република България – обн. ДВ бр.50/99 година;
- Наредба № 15 за аеронавигационното обслужване – обнародвана ДВ бр.96/99 година;
- Инструкция 4444 за правилата за полети и процедурите за обслужване на въздушното движение, обн. ДВ бр.101/99 година;
- Наредба № 17 за условията и реда за постигане на сигурността в гражданското въздухоплаване, обн. ДВ бр. 111/ 99 г.;
- Наредба № 24 за издаване на свидетелства за авиационните оператори, обн. ДВ бр. 17/2000 година;
- Наредба № 25 за определяне на летателната годност и вписване на национални и регистрационни знаци на свръх леки въздухоплавателни средства, обн. ДВ бр. 19 / 2000 година

Всяка наредба на практика въвежда една или няколко директиви, регламенти или JAR-ове, като стремежът е да се използва дори съответната им номерация, възприета и приложима за анексите на ИКАО.

Усилията в под-сектор Въздушен транспорт са насочени към създаване на условия за лоялна конкуренция и към либерализация на пазара по метода "стъпка по стъпка".

По-нататъшните действия на министерството на транспорта и съобщенията са свързани с целта да бъде нормативно покрит целия асquis . Съществуват реални възможности за изпълнение на приоритетите в тази област, а именно по отношение и на компютъризираните системи за управление, отговорностите и пр.

Институционално изграждане

По отношение необходимите структури за въвеждане и прилагане законодателството на Европейския съюз, праграмата е реализирана изцяло.

С цел формиране на адекватна структура за въвеждането на законодателството, отговаряща за приложението на Закона за гражданското въздухоплаване, още в края на 1998 г. бе създадена Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация", като самостоятелно юридическо лице на бюджетна издръжка, пряко подчинено на Министерство на транспорта и съобщенията.

- Прието бе Постановление № 253 на Министерския съвет за устройството на Гражданската въздухоплавателна администрация / ГВА /, обнародвано в Държавен вестник бр.138/24.11.1998 година.

Приет е също и **Правилник за структурата, дейността и функциите на Гражданската въздухоплавателна администрация**, обнародван в ДВ бр. 37/ 22 април 1999 година. Структурата на Главна дирекция "ГВА" е утвърдена от министъра на транспорта и е съобразена с изискванията и препоръките на Бялата книга за асоцииране на Република България към Европейския съюз, на международната организация за гражданска авиация / ИКАО/, на европейската конференция за гражданска авиация /ЕКАК/

Функциите на ГВА са подробно фиксирани в закона и Правилника и най-общо се свеждат до :

- национално регулиране и контрол на процесите, свързани с безопасността в гражданската авиация;
- освидетелстване на авиационните превозвачи и оператори;
- удостоверяване годността за експлоатация на летища и летателни площадки;
- освидетелстване на летищни предприятия и оператори на летищна дейност;
- лицензиране на авиационния персонал;
- контрол върху средствата за безопасност на полетите;
- освидетелстване на авиационни учебни центрове;
- изпълнение на задълженията на Република България във връзка с членството ѝ в ИКАО, ЕКАК и ЕВРОКОНТРОЛ и международните конвенции.

Съществено внимание се обръща на повишаването на квалификацията на персонала от въздухоплавателната администрация, в съответствие с европейските стандарти.

През м. април миналата година бе осъществена полезна програма за обучение на персонала от Гражданската въздухоплавателна администрация, под формата на серия семинари по европейско гражданско въздушно право, представени по линията на програма ФАР от Карол Блекшоу-ГОПА Консултантс.

- Създадена е Главна дирекция "Ръководство въздушно движение"/РВД/, като отделно юридическо лице на бюджетна издръжка, също пряко подчинено на Министерство на транспорта и съобщенията, с численост около 1400 души, с функции, определени в Правилника за функциите, устройството и дейността на РВД, обнародван в Държавен вестник бр97 / 24.10.1997 година.

Главна дирекция "Ръководство въздушно движение" е специализирана администрация, към Министерство на транспорта и съобщенията, която изпълнява държавни и други

специфични функции по организацията и обслужването на въздушното движение. Тя е комплексна структура, съоръжена с технически средства, технологии и високо квалифициран персонал за осигуряване безопасността, управлението и обслужването на въздушното движение. **Предвид членството на Република България в Евроконтрол, чрез ГД “РВД” се реализира програмата “ЕАТСНIP”, която хармонизира и интегрира системите за управление на въздушното движение на Република България с тези на страните от Европейския съюз.**

Международни споразумения във въздушния транспорт

Приключиха многостранните преговори за сключване на СПОРАЗУМЕНИЕ ЗА ОБЩО ЕВРОПЕЙСКО АВИАЦИОННО ПРОСТРАНСТВО, както и преговорите между Европейската комисия и всяка една от десетте асоциирани страни за определяне преходните периоди и мерки за въвеждане изискванията на *acquis comminautaire*”

Република България е член на ИКАО от 1967 година, на ЕКАК – от 1991 година и на ЕВРОКОНТРОЛ от 1997 година.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Финансирани на Многостранното споразумение за установяване на общоевропейско авиационно пространство

ДОПЪЛНИТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ ОТНОСНО НОРМАТИВНИТЕ АКТОВЕ, ВКЛЮЧЕНИ В МНОГОСТРАННОТО СПОРАЗУМЕНИЕ ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НА ОБЩОЕВРОПЕЙСКО АВИАЦИОННО ПРОСТРАНСТВО, ИЗВЪН КОМПЕТЕНЦИЯТА НА МИНИСТЕРСТВО НА ТРАНСПОРТА И СЪОБЩЕНИЯТА:

- Директива 93/104/ЕЕС за някои аспекти на организацията на работното време: Разпоредбите на Директивата са въведени частично в Кодекса на труда. Пълното ѝ въвеждане в законодателството ще се осъществи чрез проекта за изменение и допълнение на Кодекса на труда.
- Директива 90/314/ЕЕС за пакетни пътувания, пакетни почивки и пакетни екскурзии: Директивата е въведена частично още през 1998г. чрез Закона за туризма и Наредбата за лицензиране на туристическите дейности. Посочените български нормативни актове въвеждат разпоредбите на член 3 и член 4 т.1 от Директивата, които изискват туроператорите и туристическите агенти да предоставят достоверна информация за вида, качеството и цената на туристическата услуга под формата на брошура, листовка, ценоразпис или друг материален носител. В предвидената актуализация на Националната програма за възприемане правото на ЕО, в рамките на сектор “Защита на потребителите”, е заложено изменение и допълнение на Закона за туризма през 2000г., с оглед пълното въвеждане на изискванията на Директивата в българското законодателство.
- Директива 95/46/ЕС за защита на лицата при обработка на личните данни и за свободното движение на такива данни: Директивата е частично въведена чрез Конституцията на Р. България, Наказателния кодекс, Закона за гражданската регистрация, Закона за българските документи за самоличност, Закона за бежанците и Наредбата за гражданското състояние. С приемането на Закона за защита на личните данни, Директивата ще бъде изцяло отразена.

Присъединяване към Обединените авиационни власти

От 3 декември 1999 година е в ход е процедура за присъединяване към Обединените авиационни власти (JAA). Очаква се Съветът на Обединените авиационни власти да се произнесе по кандидатурата на 9 май 2000 година.

По-нататъшно хармонизиране на законодателството

Европейското законодателство се въвежда в практиката чрез закона, и чрез правилниците и наредбите от подзаконов характер. Тези действия ще продължат и в средносрочен аспект, за да бъде покрито цялото acquis.

За отделни наредби пълното имплементиране ще бъде направено с влизане в сила на Споразумението за общо европейско авиационно пространство, например по отношение директиви 93/65, 2299/89, 93/67, 97/15 и 3089/93, 295/91 и 2027/ 97.

- **Директива 91/670** относно взаимното признаване на лицензите на авиационния персонал ще бъде въведена чрез разработената наредба, която се очаква да бъде приета през втората половина на 2000 година.
- **Директива 90/314** е частично транспонирана чрез Закона за туризма от 1998 година. В частност чл. 3 и 4 от директивата са въведени чрез изискването за предоставяне на съответна информация за типа, качеството и цените на услугите от страна на тур-операторите и агенциите. До края на 2000 година, директивата ще бъде въведена напълно от сектора "Защита на потребителите" в Националната програма за възприемане достиженията на правото на ЕС.
- **Директива 93/104** за някои аспекти на организацията на работното време е възприета частично в чл. 114, 115, 136-154 и 155-178 от Кодекса на труда. Пълното ѝ въвеждане в законодателството ще се осъществи чрез измененията и допълненията на Кодекса на труда.
- **Директива 92/59/ЕЕС** относно общата безопасност на продуктите:
 - Директивата е въведена през 1999г. чрез Закона за защита на потребителите и правилата за търговия и Наредбата за изтегляне от пазара и унищожаване на опасни стоки.
- **Директива 93/13/ЕЕС** относно неравноправните условия в договорите с потребители: Директивата е въведена в българското законодателство през 1999г. чрез Закона за защита на потребителите и правилата за търговия – обнародван през месец април 1999 година.
- **Директива 89/391/ЕЕС** за въвеждането на мерки за поощряване на подобрения по отношение безопасността и здравето на работниците на работното място: Всички изисквания на директивата за залегнали в Закона за здравословни и безопасни условия на труд, Кодекса на труда и Наредба № 7 за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работното място и при използване на работното оборудване.

АВТОМОБИЛЕН ТРАНСПОРТ

Текущо състояние

Основни приоритети в областта на автомобилния транспорт са :

- Либерализиране на пазара и достъпа до професията
- Повишаване на безопасността
- Осигуряване на социална хармонизация
- Усъвършенстване на намирането и обработката на статистически данни.

Рамково законодателство

- **Приет е ЗАКОН ЗА ДВИЖЕНИЕТО ПО ПЪТИЩАТА** – обнародван в Държавен вестник бр. 20 /99 година, в законна сила от 01.09.1999 година;
- Приет е и **ЗАКОН ЗА АВТОМОБИЛНИТЕ ПРЕВОЗИ**, (Обн., ДВ, бр. 82 от 17.09.1999 г., в сила от 17.09.1999 г.)

В периода след месец май 1999 година :

- Приет е от Народното събрание **ЗАКОН ЗА ПЪТИЩАТА**– предстои обнародване в Държавен вестник

- Приет е **ЗАКОН за ратифициране** на Основната многостранна спогодба за международен транспорт за развитието на коридора Европа - Кавказ – Азия (Обн., ДВ, бр. 57 от 25.06.1999 г.), в сила за Република България от 7.08.1999г.
- Приет е **ЗАКОН** за ратифициране на Спогодбата за организационните и експлоатационните аспекти на комбинираните превози между Европа и Азия (Обн., ДВ, бр. 30 от 2.04.1999 г.)
- Приет е **ЗАКОН** за ратифициране на Спогодбата за приемане на еднакви технически предписания за колесни превозни средства, оборудване и части, които могат да бъдат монтирани и/или използвани на колесни превозни средства, и на условия за взаимно признаване на одобрения, издавани на основата на тези предписания (Обн., ДВ, бр. 95 от 2.11.1999г. и ДВ, бр.1 от 04.01.2000г.
- Подписан е **МЕМОРАНДУМ за разбирателство за улеснение на международния автомобилен превоз на стоки в региона на ИСЮЕ**, утвърден с РМС № 550 от 30.07.1999 г. обнародван в ДВ, бр. 80 от 10.09.1999 г., в сила за Република България от 1.07.1999 г.

Подзаконовни актове

АКТУАЛНО СЪСТОЯНИЕ на подзаконовите актове, които заедно със посочените по-горе закони създават цялостната юридическата рамка в подсектор Автомобилен транспорт:

В законна сила са следните подзаконовни актове :

- Наредба № 3 за международни автомобилни превози на пътници и товари – приета на 20.11.1997 година, в сила от 01.01.1998 година;
- Тарифа № 14 за таксите, които се събират в системата на Министерството на регионалното развитие и благоустройството – в сила от 12.08.1998 година – относно таксите за влизачи и транзитиращи през България превозни средства с чуждестранна регистрация, такси за преминаване по автомагистрала, за преминаване на превозни средства с обща маса над 40 тона, с натоварване на ос, превишаващо 10 тона на единична ос и др.

В периода след месец май 1999 година :

- **НАРЕДБА № 34 от 6.12.1999 г. за таксиметров превоз на пътници**, издадена от министъра на транспорта, обн., ДВ, бр. 109 от 14.12.1999 г., в сила от 14.12.1999 г.
- **НАРЕДБА № 32 от 5.08.1999 г.** за периодичните прегледи за проверка на техническата изправност на пътните превозни средства – ДВ, бр.74/ 20.08.1999, в сила от 01.09.1999 год.
- **НАРЕДБА № 4 от 5.05.1999 г.** за защита от шум на територията на населените места. Издадена от министъра на регионалното развитие и благоустройството, обн., ДВ, бр. 41 от 4.05.1999 г., в сила от 1.07.1999 г.
- **НАРЕДБА № 31 от 26.07.1999 г.** за изискванията, условията и реда за придобиване на правоспособност за управление на моторно превозно средство – ДВ, бр.69/03.08.1999 год., в сила от 01.09.1999 год.
- **НАРЕДБА № 33 от 3.11.1999 г.** за обществен превоз на пътници и товари на територията на Република България. Издадена от министъра на транспорта, обн., ДВ, бр. 101 от 23.11.1999 г., в сила от 23.11.1999 г.
- **НАРЕДБА № I-165 от 7.09.1999 г.** за условията и реда за издаване на свидетелство за управление на моторни превозни средства, отчета на водачите и тяхната дисциплина. Издадена от министъра на вътрешните работи, обн., ДВ, бр. 85 от 28.09.1999 г., в сила от 28.09.1999 г. и ДВ бр. 111/ 21.12.1999 г.
- **НАРЕДБА за изменение и допълнение на Наредба № I-165 от 1999г.** за условията и реда за издаване на свидетелство за управление на моторни превозни средства, отчета на водачите и тяхната дисциплина (ДВ, бр.85/1999) – обн. ДВ, бр.111/21.12.1999г.

- **ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 212 на МС от 29.11.1999 г.** за създаване и преобразуване на административни структури и за определяне на второстепенни разпоредители с бюджетни средства към министъра на транспорта и съобщенията, (Обн., ДВ, бр. 104 от 1.12.1999 г., в сила от 1.12.1999 г., изменен и допълнен с Постановление на Министерския съвет № 4 от 21 януари 2000 година.)
- **НАРЕДБА за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и на опасни отпадъци,** приета с ПМС № 53 от 19.03.1999 г., обн., ДВ, бр. 29 от 30.03.1999 г., в сила от 30.03.1999 г.
- **ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 243 на МС от 27.12.1999 г.** за създаване на Държавно-обществена консултативна комисия по проблемите на **безопасността на движението** по пътищата към министъра на транспорта и съобщенията - Обн., ДВ, бр. 114 от 30.12.1999 година;
- **НАРЕДБА № 4 от 10.02.2000 г.** за ветеринарномедицинските изисквания за хуманно отношение към животните по време на транспорт, издадена от министъра на земеделието и горите - обн., ДВ, бр. 16 от 25.02.2000 г.
- **ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 66 на МС от 15.04.1991 г.** за определяне минимални размери на намаленията на превозните цени по автомобилния транспорт на някои групи граждани - Обн., ДВ, бр. 33 от 26.04.1991 г., доп., бр. 15 от 22.02.2000 г.
- **Наредба I-45** за регистрацията и отчета на моторните превозни средства и на ремаркетата, теглени от тях, обн. ДВ бр. 31 от 14 април 2000 година, приета от Министерство на вътрешните работи

Съвместимост на националното законодателство с европейските норми и стандарти

Цялостното развитие на транспортното законодателство, в подсектор Автомобилен транспорт е подчинено на идеята за постигане на максимална съвместимост, съответствие и синхрон с правото на Европейския съюз. Подходът на българското министерство на транспорта е насочен към цялостна хармонизация, която може да бъде осъществена чрез постепенно изврняване на нормите и сближаване на стандартите.

Разпоредбите, които се въвеждат нормативно чрез законовата рамка и подзаконовите актове са предназначени да улеснят свободната конкуренция и свободното движение на хора, стоки и услуги, както и да подобрят безопасността на движението по пътищата.

Развитието на транспортната политика в този транспортен подсектор е подчинено на концепцията за икономическата важност на сухоземния транспорт. Всички закони и подзаконови мерки са насочени към либерализиране на пазарния достъп и взаимно признаване на дипломите, сертификатите и другите квалификационни документи, към подобряване транспортната безопасност и др. Цялостно са възприети и въведени в законодателството директивите и регламентите, свързани с достъпа до пазара, а именно : 881/92 г.; 3916/90; 684/92 и други; допустим е каботажа, при условията, предвидени в международните договори, при които Република България е страна; актовете, свързани със социалното законодателство, съдържащи се в *acquis* - 3820/ 85 ; 88/599; 96/26 ; и 76/914 вече се прилагат ; въвеждат се стъпка по стъпка, по график, разпоредбите по отношение инфраструктурните такси, както следва :

- От 1 януари 2000 г.:
- Е 79 (Е 83) участък "Ботевград – София"
- Е 80 участък "София – Пловдив – Оризово"
- От 1 януари 2002 г.:
- Е 79 участък "София – Кулата"
- Е 80 участък "граница на Федеративна Република Югославия – Калотина – София"
- Е 80 участък "Оризово – Хасково"
- Е 80 (Е 85) участък "Хасково – Свиленград"
- Е 83 участък "Бяла – Плевен – Ботевград"

- Е 85 участък “Русе – Бяла”
- Е 85 участък “Свиленград – гръцка граница”
 - От 1 януари 2005 г.:
- Е 79 участък “Видин – Ботевград”
 - От 1 януари 2008 г.:
- Е 85 участък “Бяла – Велико Търново – Стара Загора – Хасково”

въведени са изискванията, свързани с контролните проверки от страна на съответните власти, както и изискванията по безопасността. Предстои непосредствено приемане на наредба за тахографите, в съответствие с разпоредбите на Директора № 3821/85 г. ; напълно приложими в практиката са разпоредбите на директива № 96/96 относно периодичните прегледи за техническа изправност на МПС и други.

Министерство на транспорта и съобщенията участва и ръководи подгрупа 1,1 “Моторни превозни средства”, но органът, който провежда държавната политика в автомобилната промишленост и вноса на автомобили и резервни части за тях, е Министерство на икономиката.

Правилата за конкуренцията се разглеждат и в глава 6 “Политика по конкуренцията”.

По отношение на автомобилния транспорт България ще направи постъпки за едногодишен преходен период по отношение изискванията на Директива 98/76 за финансова стабилност на превозвачите.

Институционално изграждане

- От 01.01. 2000 г. е създадена самостоятелна структура Главна дирекция “Автомобилна администрация” към Министерство на транспорта и съобщенията, като юридическо лице на бюджетна издръжка. Същата е формирана на база съществуващите управления “Държавна автомобилна инспекция” и “Автомобилен транспорт”. Числеността на персонала е 397 души, седалището ѝ е в гр. София. Създадени са и 27 териториални звена в областните градове. Функциите на Главната дирекция са регулативни и контролни и произтичат от разпоредбите на Закона за автомобилните превози. Те са пряко свързани с проверката на изпълнението на изискванията за достъп до професията и до пазара на превозвачите, водачите и превозните средства, осъществяващи обществени превози на пътници и товари, издаване на лицензи и разрешителни, проверка квалификационното равнище на водачите и професионалната компетентност на превозвачите и водачите, контрол върху техническата експлоатация на моторните превозни средства, провеждане на изпити за водачи на таксиметрови автомобили и други контролни функции, пропаганда, обучение и консултации по безопасността на движението и др.
- Изпълнителна агенция “ Пътища” – административна структура, със статут на самостоятелно юридическо лице към Министерство на регионалното развитие и благоустройството, която управлява всички физически и юридически лица, извършващи дейности, свързани или произтичащи от проучването, проектирането, строителството, поддържането и охраната на републиканските пътища в Република България , а също и тези извършващи транспортни операции с тежки или извън габаритни моторни превозни средства. В системата на Изпълнителната агенция по пътищата работят 7 296 служители, разпределени в следните поделения:
 - Централен офис в София - 100 човека;
 - Пътни управления – 27 броя във всеки регионален център, 6 875 служители;
 - Централен офис на дирекция “Пътни такси и разрешителни” в София – 40 човека;
 - Регионални офиси на дирекция “Пътни такси и разрешителни” – 7 офиса, обхващащи 20 КПП, 200 служители;
 - Централна лаборатория по пътища и мостове – 81 човека;
 - Регионални лаборатории – 27 броя, 80 служители.

- Направление “Пътна полиция” към Министерство на вътрешните работи, сектор “Контрол по автомобилните превози-пътна полиция” /КАТ/ – **съществуваща структура на пряко подчинение на Министерство на вътрешните работи, с конкретни функции за контрол по спазване правилата за движение по пътищата, произтичащи от Закона за движението по пътищата.**
- Специализиран орган за координиране действията между държавните органи и обществеността по проблемите на безопасността на движението, **към Министерство на транспорта и съобщенията**
- Този специализиран орган е създаден с новия Закон за движението по пътищата и представлява Държавно-обществена консултативна комисия по проблемите на безопасността на движението по пътищата. В нея членуват държавни и обществени институции и организации, като : представители на министерство на вътрешните работи, на министерство на образованието и науката, на министерство на регионалното развитие и благоустройството, на министерство на здравеопазването, на министерство на отбраната, на Асоциацията на българските предприятия за международни превози и пътищата, на националното бюро на българските застрахователи, на Българския червен кръст и други.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

По-нататъшно хармонизиране на законодателството

- **Наредба за условията и реда за организиране на движението по пътищата** – наредбата ще бъде издадена от Министерство на регионалното развитие и благоустройството, предстои обнародване в Държавен вестник;
- **Наредби за пътните знаци, сигнали и маркировка**- наредбите ще бъдат издадени от Министерство на регионалното развитие и благоустройството , предстои обнародване в Държавен вестник ;
- **Наредба за нормите за размери, маса и натоварване на ос и за реда за движение на МПС, надхвърлящи определените норми** - наредбата е разработена съвместно от Министерство на транспорта и съобщенията и Министерство на регионалното развитие и благоустройството, предстои обнародването ѝ в Държавен вестник ;
- Наредба за типовото одобрение за измененията в конструкцията на регистрираните пътни превозни средства – наредбата се разработва и ще бъде издадена от министерство на транспорта и съобщенията;
- **Наредба за измененията в конструкцията на регистрираните пътни превозни средства** – наредбата се разработва и ще бъде издадена от министерство на транспорта и съобщенията;
- Наредба за условията и реда за разкомплектоване и съхранение на снетите от отчет МПС и за изискванията към специалните площадки за това- наредбата се разработва и ще бъде издадена от министерство на транспорта и съобщенията;
- Наредба за водене на централен регистър на водачите на МПС и за отчет на наложените им наказания- наредбата се разработва и ще бъде издадена от министерство на вътрешните работи ;
- **Наредба за определяне употребата на алкохол или друго упойващо вещество** –наредбата се разработва и ще бъде приета от министъра на здравеопазването, министъра на вътрешните работи , министъра на правосъдието ;
- **Наредба за превоз на опасни товари** – проектът се разработва и ще бъде приет съвместно от министерство на транспорта и съобщенията, министерство на вътрешните работи и министерство на околната среда и водите ;
- Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 3 за международен автомобилен превоз на пътници и товари – проектът е разработен и ще бъде издаден от министерство на транспорта и съобщенията.

- **Наредба за превоз на специални товари** / лесноразваляеми товари, живи животни и птици и други/ - проектът е в процес на разработване;
- Наредба за задължителната употреба на записващи устройства /тахोगрафи/ - проектът се разработва;
- **Наредба за документите за работа на екипажите на превозните средства, извършващи автомобилни превози** – проектът е разработен и ще бъде издаден от министерство на транспорта и съобщенията ;
- Инструкция за съставяне на Генералните планове за организация на движението в населените места – от министерство на регионалното развитие и благоустройството;
- Инструкция за използване на изпъкнали напречни неравности за намаляване скоростта на пътните превозни средства - от министерство на регионалното развитие и благоустройството.

Финализиране на международни споразумения в автомобилния транспорт

- СПОРАЗУМЕНИЕ МЕЖДУ РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ И ЕВРОПЕЙСКАТА ОБЩНОСТ ЗА УСЛОВИЯ ЗА ПРЕВОЗ НА СТОКИ ПО ШОСЕ И ЗА СТИМУЛИРАНЕ НА КОМБИНИРАНИЯ ТРАНСПОРТ –

Проектът на Споразумението е одобрен от Министерския съвет, като основа за водене на преговори.

Министърът на транспорта и съобщенията е упълномощен да подпише споразумението от името на Република България.

Споразумението беше парафирано на 4.12.98 година по време на заседанието на Подкомитет 6 “ Транспорт и трансевропейски мрежи”.

- ЕВРОПЕЙСКА СПОГОДБА ЗА СЛУЧАЙНИ МЕЖДУНАРОДНИ ПРЕВОЗИ НА ПЪТНИЦИ С АВТОБУС (INTERBUS)

Проектът на Спогодбата е одобрен от Министерския съвет като основа за водене на преговорите.

Министърът на транспорта и съобщенията е упълномощен да подпише спогодбата от името на Република България.

Очаква се Спогодбата да бъде парафирана в най-скоро време.

ЖЕЛЕЗОПЪТЕН ТРАНСПОРТ

Текущо състояние

От 1995 година е в сила Закон за Българските държавни железници./БДЖ/. По силата на този закон БДЖ е със статут на национална компания, която прилага принципите на търговското право и има характер на публично предприятие.

Законова рамка

Закон за железопътния транспорт

Проектът за Закон за железопътните превози / и за комбиниран транспорт/, беше одобрен от Министерския съвет през 1999 година. Предстои гласуване в Народното събрание на второ четене.

ПРЕДСТОЯЩИ НОРМАТИВНИ ЗАДАЧИ В КРАТКОСРОЧЕН АСПЕКТ ПРЕЗ 2000 ГОДИНА:

- Наредба за лицензиране на железопътните предприятия;
- Наредба за изискванията за издаване на сертификат за безопасност;
- Наредба за превоз на пътници по железница;
- Наредба за превоз на товари по железница;
- Наредба за комбинираните превози;

- Правилник за структурата, функциите и дейността на Изпълнителна агенция “ Железопътна администрация”;
- Наредба за превоз на опасни товари по железница и за определяне и квалификация на съветниците по безопасността;
- Наредба за възлагане и за изпълнение на задълженията за обществени услуги от железниците;
- Тарифа за таксите за използване на железопътната инфраструктура;
- Наредба за категориите железопътни линии;
- Наредба за планиране и строителство на железопътни линии и други

Съвместимост на националното законо-дателство с изискванията на европейското право

Законът за железопътния транспорт /и за комбиниран транспорт/ определя правната рамка за въвеждане на основните изисквания на европейските регламенти и директиви, а именно : за осигуряване на независимост на железниците от държавата, за счетоводно отделяне на управлението на инфраструктурата от железопътната експлоатация на превозната дейност, за регламентиране на правната основа на взаимоотношенията между държавата и железницата, във връзка с осъществяването на задълженията за обществени услуги, както и във връзка с изграждането, развитието и поддържането на железопътната инфраструктура. Специално внимание е обърнато на изграждането на институциите, свързани с приложението на закона и осъществяването на реформата.(виж по-горе)

Правилата за конкуренцията се разглеждат и в глава 6 “Политика по конкуренцията”.

Отчитайки ролята и значението на железопътния транспорт и необходимостта от реформиране на железниците, министерството на транспорта и съобщенията отрази в проекта на закона всички основни изисквания, поставени от директивите и регламентите на ЕС, а именно: Директиви 91/440, 95/18; 95 /19, 91/1893, 92/106 и други. Пред вид предстоящото приемане на законопроекта от Народното събрание, в ход са дискусии, обсъждания и други мероприятия, свързани с информиране на обществеността и заинтересованите среди с философията на реформата в железопътния сектор.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Либерализиране на транспортния пазар

Либерализиране на транспортния пазар - равнопоставен достъп и лицензиране,

Разделяне управлението на експлоатацията и инфраструктурата от осигуряването на транспортните услуги

Разделяне управлението на експлоатацията и инфраструктурата от осигуряването на транспортните услуги

Осигуряване на адекватна система за финансиране на подсектора.

Осигуряване на адекватна система за финансиране на подсектора.

Институционално изграждане

В законопроекта за железопътните превози /и за комбиниран транспорт/ се предвижда създаване на специализиран орган, наречен Изпълнителна агенция “Железопътна администрация” като обособено и самостоятелно структурно звено на бюджетна издръжка към Министерство на транспорта и съобщенията. Функциите му ще бъдат дефинирани в закона и в Правилника за структурата, функциите и дейността на изпълнителна агенция “ Железопътна администрация” и ще са свързани с регулативни, контролни и други функции във връзка с лицензирането и други дейности.

ВОДЕН ТРАНСПОРТ

Текущо състояние

- ВЪТРЕШНИ ВОДНИ ПЪТИЩА;
- МОРСКИ ТРАНСПОРТ.
- ПРИСТАНИЩА

Основен приоритети в областта на водния транспорт са:

- Либерализиране на пазара - свобода на предлагане на услугите на движението на работна сила, на достъпа до пазара, признаване сертификатите на морските лица
- Хармонизиране на техническите изисквания и на изискванията за безопасност
- Повишаване безопасността на корабоплаването.

Въпросите, свързани с морския транспорт, транспортът по вътрешните водни пътища и пристанищата са приоритетни за българското Министерство на транспорта и съобщенията. Приоритетът бе избран с цел приобщаване към европейската политика за предоставяне на надеждни, икономични и безопасни превози по река и море, при минимално равнище на риска за всички участници в транспортния процес и за околната среда. Чрез предвидените и понастоящем въведени законодателни и административни действия се предприемат мерки за либерализиране на пазара и за създаване на добре организирана морска и речна администрация. България притежава речен път, който е директно свързан със страничленки на Европейския съюз, което увеличава важността на тези законодателни и административни мерки, свързани с безопасността на транспорта по вътрешните водни пътища, повишаване нивото на квалификация на превозвачите и пр. По отношение морския и речен транспорт, фокусът на вниманието е насочен освен в тези направления, и към достъпа до професията и пазара, свободата за предоставяне на услуги, правото на установяване, правила за изравняване на конкуренцията, техническата хармонизация и безопасност и много други .

Законова рамка

В периода и след месец май 1999 година бяха предприети редица стъпки, характеризиращи текущата ситуация в под-отрасъла, а именно :

- Приет е ЗАКОН ЗА МОРСКИТЕ ПРОСТРАНСТВА, ВЪТРЕШНИТЕ ВОДНИ ПЪТИЩА И ПРИСТАНИЩАТА, обн. ДВ бр. 12/ 2000 година.
- МЕЖДУНАРОДНА КОНВЕНЦИЯ за търсене и спасяване по море, 1979, ратифицирана със закон, приет от 38-о Народно събрание на 12.05.1999 г. - ДВ, бр. 47 от 21.05.1999 г. Издадена от Министерството на транспорта, обн., ДВ, бр. 75 от 24.08.1999 г., в сила от 7.08.1999 г.
- ЗАКОН за ратифициране на Конвенцията за преследване на незаконните действия, насочени срещу сигурността на морското корабоплаване, и на Протокола за преследване на незаконните действия, насочени срещу сигурността на неподвижни платформи, разположени върху континенталния шелф - Обн., ДВ, бр. 43 от 11.05.1999 г.
- ЗАКОН за ратифициране на Протокола за комбинирани превози по вътрешноводни пътища към Европейското споразумение за най-важните линии за международни комбинирани превози и свързаните с тях обекти (AGTC) - Обн., ДВ, бр. 30 от 2.04.1999 г.
- ЗАКОН за ратифициране на Допълнителния протокол към Конвенцията за режима на корабоплаване по река Дунав от 18.08.1948 г. и на Протокола във връзка с подписването на Допълнителния протокол към Конвенцията за режима на корабоплаване по река Дунав от 18.08.1948 г. - Обн., ДВ, бр. 18 от 26.02.1999 г.
- ЗАКОН за ратифициране на Европейското споразумение за най-важните вътрешни водни пътища с международно значение - Обн., ДВ, бр. 18 от 26.02.1999 г.

- ЗАКОН за ратифициране на Конвенцията за улесняване на международното морско корабоплаване - Обн., ДВ, бр. 59 от 26.05.1998 г.
- Прието е Постановление за създаване на Главна дирекция "Морска администрация"- обнародвано в Държавен вестник бр. 123 / 98 г.; С Постановление на Министерския съвет № 212/ 99 година, Главна дирекция Морска администрация бе преобразувана в Изпълнителна агенция "Морска администрация" към министъра на транспорта и съобщенията, с функции по обезпечаване сигурността на корабоплаването в морските пространства и вътрешните водни пътища. Изпълнителната агенция има териториални звена в Варна, Бургас, Русе и Лом.
- С Постановление на Министерския съвет № 212/ 99 година бе създадена Изпълнителна агенция "Пристанищна администрация" към министъра на транспорта и съобщенията, с функции по обезпечаване на сигурността и безопасността на пристанищата и осигуряване равнището на обявените категории пристанища и стандарти.
- С Постановление на Министерския съвет № 212/ 99 година, бе преобразувана Изпълнителна агенция "Проучване и поддържане на река Дунав" към министъра на транспорта и съобщенията за обслужване проучването и и поддържането на условията за корабоплаване във вътрешните водни пътища на Република България.
- НАРЕДБА № 6 от 3.08.1999 г. за компетентност на морските лица в Република България – ДВ, бр.73/17.08.1999 год.
- ПРАВИЛНИК за отмяна на Правилника за корабостроенето в Народна република България (Изв. , бр.87 от 1957г.) – обн. ДВ бр.111/21.12.1999г.;
- НАРЕДБА за отмяна на наредба №7 от 1994г. за условията и реда за лицензиране на корабните снабдителите в Република България (ДВ, бр.12 от 1995г.) – обн. ДВ, бр.111/21.12.1999г.)

Институционално изграждане

- Изпълнителна агенция "Морска администрация" е съществуваща структура, самостоятелно юридическо лице на бюджетна издръжка, към Министерство на транспорта и съобщенията. Тя има 4 регионални звена – във Варна, Бургас, Русе и Лом. Персоналът ѝ възлиза на 400 души. Функциите ѝ са подробно изброени в Постановлението на Правителството. В средносрочен аспект ще продължи усъвършенствването на дейността ѝ за прилагане на приетото законодателство, включително по отношение контрола във всички негови проявления.
- Изпълнителна агенция "Пристанищна администрация", като самостоятелно юридическо лице на бюджетна издръжка, подчинено на Министерство на транспорта и съобщенията, е новосъздадена структура за обезпечаване сигурността и безопасността на пристанищата, за водене на регистър и за набиране статистически данни за пристанищните оператори, за контрол по спазването на изискването за свободен достъп и прилагане на еднакви конкурентни условия за операторите, както и за решаване всички въпроси от непосредствен обществен интерес.

Съвместимост с европейското законодателство

Съвместимостта на националното законодателство с изискванията на европейското законодателство се постига чрез приемане на редица закони и подзаконови актове за въвеждане на разпоредбите, съдържащи се в Директивите и регламентите на ЕС.

Правилата за конкуренцията по вътрешните водни пътища се разглеждат и в глава 6 "Политика по конкуренцията".

Съществено място в тематиката на вътрешните водни пътища и морския транспорт заемат въпросите за безопасността, и по-конкретно в нейните аспекти, свързани с

техническите правила на конструкцията на плавателния съд (директива 82/714, директива 93/75) и по отношение на лицата, които се намират на борда. (директива 94/58). В проекта на Закон за изменение и допълнение на Кодекса на търговското мореплаване /КТМ/ са предвидени текстове, свързани с класификационните общества, в съответствие с директива № 94/57 за общите правила и стандарти за инспектиране на кораби и проверяващи организации, и за съответните дейности на администрациите за морски транспорт. Морската безопасност е приоритетна материя, която е предмет на третиране и в звата закона- приетият закон за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата, и в одобрения, но все още неприет от народното събрание Закон за изменение и допълнение на КТМ. Въпросите, свързани с изискванията при регистриране на корабите и трансфера на кораби от един регистър в друг , са подробно регламентирани в закона. Възприет е принципа, залегнал в директива 4055/86 година относно свободата за предоставяне на услуги за морски превози. Въведени са и изисквания за предоставяне на статистически данни за корабоплаването. Обект на особено внимание са и въпросите, свързани с административното институционално изграждане. Предвиждат се семинарни обучения за инспекторите, осъществяващи контрол на корабоплаването в пристанищата и контрол , свързан с флага(flag and port State control) и други.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ**По-нататъшно хармонизиране на законодателството**

- Одобрен е от Министерския съвет ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОДЕКСА НА ТЪРГОВСКОТО МОРЕПЛАВАНЕ, който предстои да бъде гласуван от Народното събрание през 2000 година.
- През 2000 година предстои приемане на подзаконовни актове, произтичащи от Закона за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата и Кодекса на търговското мореплаване.
- Устройствен Правилник за структурата, функциите и дейността на Изпълнителна агенция **“Пристанищна администрация”**; Правилникът ще влезе в сила през първата половина на 2000 година. Пристанищната администрация ще функционира като юридическо лице на бюджетна издръжка, към Министерство на транспорта.
- Наредба за режима на плаване във вътрешните морски води и териториалното море- до края на 2000 година;
- Наредба за условията и реда за превоз на пътници и товари между българските пристанища, от кораби, плаващи под чужд флаг – до 30.12.2000 година;
- Наредба за реда и условията за издаване на корабни документи – до 30.12.2000 година и други.
- Наредба за превоз на опасни товари;
- Допълнение на Наредба № 1 за вписване на корабите в регистрите на корабите в българските пристанища – до 30.12.2000 година;
- Допълнение на Наредба № 5 за корабните документи и други.

РАЗВИТИЕ НА ТРАНСПОРТНАТА ИНФРАСТРУКТУРА**Текущо състояние**

В резултат на приетата национална транспортна политика за приоритетно развитие на транспортните коридори и ползотворното сътрудничество между България и Европейският съюз в областта на стратегическото планиране на Трансевропейските транспортни мрежи, е натрупан значителен опит при определяне на националните транспортни приоритети, свързани с общеевропейските транспортни коридори. Разработват се бизнес планове, пред-инвестиционни и технико-икономически проучвания, финансови схеми за изграждане и др. за всички основни инфраструктурни обекти в страната, включващи железопътната инфраструктура, пътищата, пристанищата в Бургас, Варна, Русе и Лом, летищата в София и Бургас. Разработени бяха проекти за оздравяване на Българските държавни железници и на републиканската пътна мрежа. Това мащабно проучване е осъществено с финансиране предимно от програма ФАР и с участието на европейски консултантски фирми. Обобщаващ документ за планиране развитието на транспортната инфраструктура на България е проучването “ Прогнози и инвестиционни програми за развитие на транспортната инфраструктура на България за периода до 2000 и до 2010. Гръбнакът на Трансевропейската транспортна мрежа на територията на България е окончателно дефиниран в следствие на активната работа на страната в разработването на програмата ТИНА. Определени са и необходимите допълнителни връзки между коридорите и приоритетните обекти, които трябва да се реализират до 2015 година.

Програмата на Министерство на транспорта и съобщенията, като част от Средносрочната национална инвестиционна програма за периода 1998-2001 година, обхваща 40 проекта, от които 25 са включени в раздела с общонационално значение. Необходимите инвестиции възлизат на около 840 милиона евро. От тази стойност в мандата на настоящото правителство се предвижда усвояването на над 400 милиона евро. За реализация на обектите с регионална значимост са необходими общо над 420 млн. Евро.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ**Изграждане на инфраструктура**

Актуализираната програма на Правителството “България 2001” и планът за действие на Министерството на транспорта и съобщенията за периода 2000 – 2001г. и стратегията за развитие на сектора “Транспорт” до 2006г. потвърдиха определените инфраструктурни приоритети на страната, като част от изгражданата общо-европейска транспортна мрежа. От особено значение за развитие на общо-европейските, регионалните и локалните транспортни връзки са подписаните документи между представители на Комисията на ЕС, на Пакта за стабилност, на Република България и Румъния (Протокол от 02.02.2000г. в Брюксел, експертен доклад - 23.02.2000г. в Брюксел и Декларация, подписана от министър-председателите на България и Румъния на 27.03.2000г., в присъствието на главния координатор на Пакта за стабилност – г-н Бодо Хомбах) за изграждане на нов мост на река Дунав, в района на Видин-Калафат (км 796+/-1), по трасето на транспортен коридор №4.

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ ЗА ИНСТИТУЦИОНАЛНО ИЗГРАЖДАНЕ

Ролята на административните инфраструктури, създадени за осъществяването на целите, заложили в законодателството и за точното приложение на законите, безспорно е голяма. Правилното им структуриране, подбора на персонала и неговия квалификационен и образователен ценз са от голямо значение за ефективността от приложението на хармонизираното законодателство. Решаването на този съществен въпрос изисква сериозни финансови средства, чието разходване е предназначено за обучение, семинарни занятия, работни посещения и други. Общо за системата на транспорта финансовите потребности, свързани с осъществяване на консултации с юридически и административни експерти върху правната система на ЕС, тълкуването на текстовете на първичното и вторично законодателство и други, могат да се обобщят по следния начин:

- За провеждане в България на **семинарни занятия**, дискусии и обмяна на мнения, за широк кръг от експерти, съответно от Гражданската въздухоплавателна администрация, Морската администрация, Пристицната администрация, Автомобилната администрация и Железопътната администрация, с трайност 3-5 дни – общо на стойност **240 000 евро**;
- За **работно посещение** в страна от ЕС на 10 правни експерта от **Министерство на транспорта и съобщенията** и **Министерство на правосъдието**, с тематика за запознаване с европейското право и хармонизация на българското законодателство с правото на Европейския съюз, с продължителност 3 - 5 дни, общо на стойност **25 000 евро**;
- За **работно посещение в страна от ЕС** на 7 експерта от звено “**Транспортна политика**” в Министерство на транспорта и съобщенията в областта на развитието на трансевропейските мрежи, комбинираните превози, статистиката и финансирането, с продължителност 3-4 дни, общо на стойност **18 000 евро**;
- **Работно посещение** на 4 европейски експерти **в България** за дискусии и обмен на идеи в областта на транспортната администрация във всички транспортни подсектори и по-конкретни по въпроси, свързани с контрола при лицензирането, издаването на сертификати и провеждането на инспекции.- общо на стойност **80 000 евро**.
- Осигуряване на административно, езиково и специализирано техническо обучение на специалисти от Министерство на транспорта и съобщенията – общо на стойност **150 000 евро**.
- **Финансови средства за довършване летателното обучение** на 16 студента от катедра “Въздушен транспорт” в Техническият университет София – общо на стойност около **500 000 евро**;
- Необходими финансови средства за **техническо оборудване** за връзка на Гражданската въздухоплавателна администрация с летищата /създаване на мрежа/ – **10 500 евро** ;

- Работни посещения на експерти от Гражданската въздухоплавателна администрация във връзка с присъединяването ни към Обединените авиационни власти **/JAA/** , с продължителност 3-5 дни, общо на стойност около **50 000 евро**.
- Изследване и оценка на въздействието на транспортното законодателство върху транспортния пазар и предприемане на адекватни мерки- проектът следва да се разработи диференцирано по отношение всички видове транспорт шъй като има съществено значение при определянето на транспортната политика и управленските решения , на обща стойност около 100 000 евро.
- Осигуряване на финансови средства за превод на директно приложимите правни актове на Европейския съюз, около 6000 страници, на обща стойност около
- 156 000 евро.

10. ДАНЪЧНО ДЕЛО**ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ****МАТЕРИАЛНИ ЗАКОНИ: ЗАКОН ЗА ДАНЪК ВЪРХУ ДОБАВЕНАТА СТОЙНОСТ**

С измененията на ЗДДС /ДВ бр. 111 от 21 декември 1999 г./, в сила от 01.01.2000 г. продължи процеса на модернизация на материалните данъчни закони в посока детайлно унифициране със законодателството на ЕС в областта на ДДС.

Повиши се степента на хармонизация в следните насоки:

- облагане на туристическите услуги, в сила от 01.01.2000 г., съгласно специалната схема, предвидена в чл. 26 от Шеста Директива на Съвета 77/388/ЕИО от 17 май 1977 г. за уеднаквяване на законодателството на държавите членки, уреждащо данъка върху оборота-обща система на данъка върху добавената стойност: унифицирана база за оценка.
- облагане на сделките, свързани с инвестиционно злато, в сила от 01.01.2000 г. съгласно специалната схема, предвидена със Златната директива на Съвета 98/80/ЕО от 12 октомври 1990 г., изменяща Директива 77/388/ЕИО, създавайки чл. 26 б – специална схема за облагане на инвестиционното злато.

За точното прилагане на ЗДДС са разработени и предстои обнародването на Наредба за реда за възстановяване на платен ДДС от дипломатически представителства, консулства, представителства на междуправителствени организации и членове на техния персонал, Наредба за възстановяване на платения ДДС на чуждестранни юридически лица, регистрирани по този закон в страни, които възстановяват ДДС на български юридически лица за ползвани от тях услуги на територията на страната.

ПРОЦЕСУАЛНИ ЗАКОНИ

С Данъчно процесуалния кодекс /ДПК/, обн. в ДВ бр. 103 от 30.11.1999 г., в сила от 01.01.2000 г., в който са залегнали основните принципи, изграждащи съвременните данъчни администрации, се уреждат производствата по регистрацията на данъчните субекти, установяване, обезпечаване и събиране на данъчните и другите държавни и общински публични вземания, обжалването на свързаните с това актове, както и структурата и правомощията на данъчната администрация.

С влизането в сила на ДПК се приключва вторият етап от данъчната реформа в законодателната област.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ**ПРОДЪЛЖАВАНЕ ПРОЦЕСА НА СБЛИЖАВАНЕ НА БЪЛГАРСКОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО СЪС ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО НА ЕС В ДАНЪЧНАТА ОБЛАСТ**

Изготвяне на нормативна уредба за изграждане и функциониране на система от складове за акцизни стоки под фискален контрол в съответствие с Директива на Съвета 92/12/ЕИО относно общите правила за стоки, обект на облагане с акциз и за движението и наблюдението на тези стоки.

Разработване на придружаващи документи при движението на стоките в съответствие с изискванията на Регламент на Комисията 92/3649/ЕС от 22 ноември 1993 г. относно опростен административен документ за движение на акцизни стоки.

Разработване на проект на програма за постепенно повишаване на акцизните ставки до достигане на минималния размер за Общността към момента на присъединяване на Република България като пълноправен член на ЕС.

Разработване и приемане на концепция за изграждане на Единната Агенция по събиране на приходите

Изготвяне на предложение за изменение и допълнение на данъчното и осигурителното законодателство във връзка със създаване на Единна Агенция по събиране на приходите /данъци, социално осигуряване и други държавни вземания без косвените данъци при внос на стоки, събирани от ГУ "Митници"/.

Издаване на Наредба за реда за възстановяване на платен ДДС от дипломатически представителства, консулства, представителства на междуправителствени организации и членове на техния персонал.

Издаване на Наредба за възстановяване на платен ДДС на чуждестранни юридически лица, регистрирани по този закон, в страни, които възстановяват ДДС на български юридически лица за ползвани от тях услуги на територията на страната.

ПОВИШАВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНАТА СПОСОБНОСТ ЗА ПРИЛАГАНЕ ПРАВОТО НА ЕС В ДАНЪЧНАТА ОБЛАСТ ЧРЕЗ ПРОДЪЛЖАВАНЕ ПРОЦЕСА НА ПРЕСТРУКТУРИРАНЕ И МОДЕРНИЗАЦИЯ НА ДАНЪЧНАТА АДМИНИСТРАЦИЯ.

Обучение

Въвеждане на нови стандарти в дейността на данъчната администрация.

Разработване на система за ръчна оценка на риска и селекция на случаи за ревизии.
Разработване и прилагане на унифицирана система за анализ, планиране и отчитане на ревизиите.

Информационни кампании по събиране на данъците

Информационни технологии

Разработване на "Информационна стратегия" в съответствие с концепцията за изграждане на Единна Агенция по приходите.

Разработване на "Политика на информационна сигурност" и "План за внедряване за 2-годишен период".

Анализ на информационните потоци и потребности на ДА и разработване "Глобален информационен модел" и дефиниране на работна структура и функционалност на "склад за данни"

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

ПРОДЪЛЖАВАНЕ ПРОЦЕСА НА СБЛИЖАВАНЕ НА БЪЛГАРСКОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО СЪС ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО НА ЕС В ДАНЪЧНАТА ОБЛАСТ

Преглед на българското данъчно законодателство и подготовка на проекти за изменение му с цел детайлното му хармонизиране с европейското в областта на ДДС и акцизи. Изработване на стратегия и план за действие за постепенното му транспониране в българското законодателство.

Преглед на българското данъчно законодателство и подготовка на проекти за изменение му с цел хармонизирането му с европейското в областта на преките данъци – Директива на Съвета 69/335/ЕИО относно косвеното облагане на увеличаването на капитала, Директива на Съвета 90/434/ЕИО относно общата данъчна система, прилагана за компании от различни държави-членки при сливания, разделяния, прехвърляния на активи и замяна на дялове и Директива на Съвета 90/434/ЕИО относно общата данъчна система, прилагана за компаниите-майки и дъщерните компании от различни държави-членки. Изработване на стратегия и план за действие за постепенното му транспониране в българското законодателство.

Разработване на план за действие за въвеждане на преходен ДДС режим с оглед изискванията на ЕС.

Разработване на нормативна уредба, регламентираща данъчното маркиране на газьола и керосина в съответствие с изискванията на Директива 95/60/ЕС.

Проучване ефекта и изготвяне на доклад и стратегия относно прилагане принципите и изискванията на Кодекса на ЕК за поведение при данъчно облагане на юридическите лица.

Разработване на методологии за:

- Оценка на взаимната зависимост между съществуващите нормативни актове и
- Въвеждане на пропорционална зависимост между административните нарушения и наказания.

Подготовка на проект за Данъчен кодекс, обединяващ цялото българско данъчно законодателство.

ПОВИШАВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНАТА СПОСОБНОСТ ЗА ПРИЛАГАНЕ ПРАВОТО НА ЕС В ДАНЪЧНАТА ОБЛАСТ ЧРЕЗ ПРОДЪЛЖАВАНЕ ПРОЦЕСА НА ПРЕСТРУКТУРИРАНЕ И МОДЕРНИЗАЦИЯ НА ДАНЪЧНАТА АДМИНИСТРАЦИЯ.

Подобряване дейността на данъчната администрация

Създаване на Единна Агенция по събиране на приходите - данъци, вноски по обществено осигуряване и други държавни задължения с изключение на събираните от Митниците косвени данъци при внос.

Изграждане на система от свързани складове за акцизни стоки под фискален контрол в съответствие с изискванията на Директива 92/12/ЕИО относно регламентиране правилата за въвеждане и функциониране на складовете.

Въвеждане на нови стандарти в дейността на данъчната администрация

Въвеждане на система за автоматизирана оценка на риска и селекция на случаи за ревизии.

Разработване и прилагане на методология за използване на репрезентативни методи за извършване на ревизии съгласно най-добрата практика на Европа.

Преглед на функциите на звеното Оперативен контрол с оглед създаване на ново звено за борба с данъчните измами. Създаване на звено за борба с данъчните измами.

Преглед на функциите на звеното по вътрешен контрол с цел засилване на контрола.

Въвеждане на нови стандарти в управлението на човешките ресурси /УЧР/ и обучението на данъчните служители.

Разработване и прилагане на Етичния кодекс на данъчната администрация.

Разработване на обща стратегия по УЧР на данъчната администрация /ДА/ /за 1-3 година/, която да поддържа бизнес стратегията на ДА.

Разработване на план за действие по обучение и развитие на човешките ресурси на данъчната администрация.

Създаване, развитие и използване на собствен обучаващ екип на данъчната администрация.

Прилагане на общата стратегия по УЧР на ДА за 1-та година чрез:

- Разработване на методология за специализирано обучение по прилагането на новото законодателство.
- Разработване на процедури по управление на риска във връзка с осъществяването на управлението.
- Осъществяване на серия от целенасочени курсове по обучение в определени области на дейност на ДА /прилагане на данъчното законодателство, данъчен контрол, събиране на неизпълнените задължения, обслужване на

данъкоплатците, управление и етика, комуникации, прилагане на спогодбите за избягване на двойното данъчно законодателство/.

Закупуване на необходимото оборудване и софтуер.

Разработване на профили, роля и задължения на мениджърите от данъчната администрация.

Развитие и усъвършенстване на методология за обучение на мениджъри от различните нива на данъчната администрация по основи на мениджмънта.

Информационни технологии

Разработване и внедряване на данъчна интегрирана информационна система, включваща събирането и на социални осигуровки.

Административно сътрудничество и взаимно подпомагане

Преглед на настоящата ситуация и предложение за рационализация и обмен на информация между ДА и други институции в страната.

Разработване на нормативна уредба и на модел на двустранно споразумение за обмен на информация между българската ДА и ДА на другите държави членки на ЕС в съответствие с изискванията на Директива 77/799/ЕИО и Регламент 218/92/ЕИО и асоциирани такива.

Институционализиране на "Националното звено за връзка"(Central Liaison Office) и подготовка за работа по обмен на информация за косвени данъци, данъчни измами, превантивен контрол и ранно известяване.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

РЕФОРМИРАНЕ НА ДАНЪЧНАТА АДМИНИСТРАЦИЯ

С приемането на Данъчно процесуалния кодекс (ДПК) и влизането му в сила от 01.01.2000 г. се утвърди функционалната структура в управлението на българската данъчната администрация като на централно ниво действа Главна данъчна дирекция, а на местно ниво – 5 регионални, 28 териториални данъчни дирекции, данъчни подразделения и бюра. На всяко ниво съществуват следните функционални направления, в които се осъществяват съответните функции.

- оперативни функции - регистрация и обслужване на данъкоплатците и отчитане на приходите, ревизии /данъчен контрол/, събиране на държавните вземания, разкриване на данъчни измами, обжалване;
- вътрешни поддържащи системата функции - управление на човешките ресурси, управление на финансовите ресурси и отчетност /Финансово-счетоводен отдел/, управление на инвестициите и обслужване на данъчната администрация /отдел Административно-стопански дейности/;
- компютърни и информационни системи и технологии;
- обслужващи системата функции-статистика, анализи и прогнози, правно обслужване, вътрешен контрол, връзки с обществеността.

Главна данъчна дирекция направлява действията на структурните единици като определя целите и задачите, стоящи за решаване пред данъчната администрация съгласно стратегическия план и плана за действие на данъчната администрация.

С Данъчно процесуалния кодекс се създаде Агенция за държавни вземания към Министерството на финансите, с цел повишаване събираемостта на данъците с минимални разходи. Агенцията е юридическо лице. Тя организира и ръководи дейността по обезпечаването и принудителното събиране на публичните вземания.

С Постановление на МС №48 от 4 април 2000 г./ДВ бр. 30 от 11 април 2000 г./, в сила от 11 април 2000 г. към Министерство на финансите се създава Дирекция "Данъчна политика", която ще разработва единната данъчна политика на страната и ще координира дейностите по хармонизация на българското законодателство с европейското в тази област.

Към настоящия момент реформата и модернизацията на българската данъчна администрация се осъществява в съответствие с основните изисквания на ЕС към страните кандидатки, заложили като ключови индикатори във “Фискалните проекти” (Fiscal Blue Prints-Брюксел, 29.10.1999 г.). Мерките за осъществяване на краткосрочните и средносрочните приоритети се базират на анализите на пропуските и потребностите, извършени в рамките на подготвителната програма, ръководена от ЮТА, за разработване на “Планове за управление на бизнес промяната” за данъчните администрации на страните кандидатки.

В момента данъчната администрация кандидатства за техническо съдействие по програма ФАР 2000 с проект “Хармонизиране на законодателството и подобряване дейността на данъчната администрация”. На тази основа ще се определят и страните членки на ЕС, с които ще се осъществява Twinning. В момента се провежда проучване на страните от ЕС с най-добра практика съответно във всеки от тематичните раздели на Fiscal Blue Prints.

На основание Решение на МС от 28 октомври 1999 г. предстои изграждането на Единна Агенция по приходите, която ще отговаря за събирането на всички данъци, социални осигуровки и други държавни вземания без косвените данъци при внос на стоки, събирани от ГУ “Митници”. С помощта на МВФ се разработва концепцията за тази Агенция, която трябва да обедини ГДД и онези органи на НОИ, които изпълняват функцията по събиране на социалните осигуровки. Виждането на МВФ е, че това обединение ще осигури възможност за:

- по-нататъшното уеднаквяване на облагаемата основа за начисляване на данъците и социалните осигуровки;
- подобряване плащането на данъците и осигуровките;
- интегриране на функциите по доброволното събиране на данъците и осигуровките и тези по принудително събиране
- намаляване на разходите на работодателите и другите задължени лица по доброволното изпълнение на техните данъчни и осигурителни задължения.

УПРАВЛЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА НА ВСИЧКИ РАВНИЦА НА ГДД.

В момента в Министерство на финансите и Главна данъчна дирекция се обсъжда концепция за изграждането на единна информационна система с цел осигуряване на цялостната дейност на данъчната администрация и с оглед бъдещото изграждане на Единна Агенция по приходите.

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

Необходимите финансови ресурси за реализиране на мерките по краткосрочните и средносрочните приоритети по по-големите проекти, по които участват като донори Световната банка, МВФ се уточняват. По останалите проекти необходимите финансови ресурси възлизат на:

ПО КРАТКОСРОЧНИТЕ ПРИОРИТЕТИ

Държавен бюджет	273,05 хил евро
Phare	500 хил евро
Други	уточняват се

ПО СРЕДНОСРОЧНИТЕ ПРИОРИТЕТИ

Държавен бюджет	232,5 хил евро
Phare	2 млн евро
Други	уточняват се

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРИЛАГАНЕ НА МЕРКИТЕ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ПОСТАВЕНИТЕ ЦЕЛИ.

- Постепенно сближаване на българското с Европейското законодателство в областта на данъците.
- Изготвяне на проект за кодифициране на материалните данъчни закони
- Подобряване дейността на данъчната администрация и качеството на предлаганите услуги на данъкоплатците
- Увеличаване на дела на доброволното плащане и намаляване дела на данъчните измами.
- Повишаване на общественото доверие.
- Увеличаване на събираемостта на приходите към държавния бюджет чрез постигане на по-висока степен на доброволното събиране на данъчните и други държавни вземания.
- Подобряване на административното сътрудничество и обмяната на информация с данъчните администрации от държавите членки и асоциираните държави.

11. ИКОНОМИЧЕСКИ И ВАЛУТЕН СЪЮЗ.**ИКОНОМИЧЕСКА ПОЛИТИКА****ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ**

Икономическата политика на Правителството на Република България следва правителствената програма "България 2001", одобрена от Народното събрание през юни 1997г. и поддържана от международните финансови институции.

Макроикономическото положение на България остава стабилно (в съответствие на чл. 121 [стар чл. 109j] на Договора) въпреки негативното влияние на външни смущения (по-специално кризата в Косово през март-юни 1999) и напрежението, породено от ускоряването на структурните реформи. В следствие на това темпът на икономически растеж се забави през първата половина на 1999. Въпреки всичко, през втората половина на годината бяхме свидетели на значително подобряване на икономическото развитие и темпът на растеж на БВП през третото тримесечие достигна 4.5% сравнено със същото тримесечие от предишната година (2% за първите девет месеца от годината.) Очакваният годишен темп на растеж на реалния БВП е около 2.5%. Средната годишна инфлация остана относително ниска (1.8%), въпреки покачването през втората половина на годината. През годината основният лихвен процент варираше в интервала между 4.46% и 5.04%. Според предварителни данни консолидираният държавен бюджетен дефицит за 1999 е около 1%, т. е. под планираното равнище от 2.7%. Тази по-строга от предвижданата фискална политика беше от съществено значение за овладяване на въздействията на различните шокове върху външния сектор. Отношението на държавния дълг към БВП за 1999г. е около 95%. В края на 1999г. чуждестранните резерви се увеличиха с 5.6% в доларово изражение.

През март 2000г. Правителството внесе в Народното събрание актуализираната програма "България 2001", която съдържа целите на икономическата политика и мерките, които следва да се предприемат през периода до април 2001г.

Надзор и прозрачност на мерките и резултатите на икономическата политика

Националните счетоводни сметки, подготвени от Националния статистически институт като цяло съответстват на **ESA 95**. Националният статистически институт, в сътрудничество с EUROSTAT стартира известен брой пилотни проекти в областта на хармонизирането на макроикономическата статистика (Протокол 6 от критериите за конвергентност и Регламент на Съвета (Regulation (EC) No 2494/95 от 23 октомври 1995). Националният статистически институт и Министерството на финансите сключиха споразумение за сътрудничество по бюджетна статистика на общия държавен баланс (дефицит/излишък) и държавен дълг в съответствие с изискванията на Регламента на Съвета (Council Regulation (EC) No 3605/93) от 22 ноември 1993. Двете институции участват в пилотни проекти съвместно с EUROSTAT в тази сфера.

Правителството изгражда информационна система и *web страница* на МС, подхранвана от *web страници* на министерствата и агенциите в състава на Правителството. *Web страниците* предоставят данни, ключови документи и информация за основните дейности. Актуализираната програма "България 2001" е достъпна на *web страницата* на МС. Централната банка – БНБ – също предоставя изобилни седмични и месечни парични и банкови данни и информация за деиността си на *web страницата* и на хартиен носител.

Агенцията за икономически анализи и прогнози към Министерството на финансите публикува месечен икономически преглед с детайлизирана информация на макро и микро ниво. Два пъти годишно Агенцията публикува полугодишен и годишен икономически доклад за състоянието на икономиката на България. Публикациите на Агенцията са достъпни за обществеността чрез абонамент.

Министерството на финансите публикува месечни данни и информация относно изпълнението на бюджета в две публикации, които са достъпни за обществеността чрез абонамент: "Бюджетът" и "Държавен дълг". (чл. 104[стар чл. 104с] от Договора и Регламент на Съвета - Council Regulation (EC) - 1466/97 от 7 юли 1997, чл. 4 (2)).

Всички тези публикации са на разположение на обществеността в страната на хартиени носители или на съответните *web страници* и допринасят за прозрачността на мерките и резултатите на икономическата политика.

Фискална политика и избягване на значителен бюджетен дефицит

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Ускоряване на икономическия растеж на основата на поддържане на макроикономическа стабилност

Тази цел ще бъде постигната посредством прилагането на същия ключов икономически инструментариум – Паричен съвет, поддържане на балансиран консолидиран държавен бюджет и строга финансова дисциплина. Напредъкът на структурните реформи вече намира изражение в икономически растеж.

Продължаване на структурните реформи.

Този приоритет ще бъде осъществен посредством реструктуриране на естествените монополи, завършване на процеса на приватизация на активите, разпределени за тази цел (до края на 1999 70% притежавани от държавата активи са приватизирани), и по-нататъшен напредък в реформите в областта на социалната сфера, и по-специално в здравното осигуряване. Постигането на тази приоритетна цел ще улесни плавното функциониране на частния и на обществения сектор. Актуализираната програма на Правителството и Плановите за действие на правителствените органи, които са нейна съставна част, в детайли разясняват мерките за постигането на първата и втората краткосрочна цел.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Основна цел на макроикономическата политика в средносрочен период е постигането на устойчив темп на икономически растеж от поне 4-5% годишно при стабилно ценово равнище и подобряване на жизнения стандарт на българските граждани. В процеса на преговорите Българското правителство и БНБ ще продължат да следват своята политика, която е насочена преди всичко към поддържане на макроикономическа и финансова стабилност в съответствие с целите на Икономическия и валутен съюз.

Създаване на необходима макроикономическа статистика, с цел по-добър контрол на макроикономическите променливи в съответствие с с изискванията на чл. 121 [стар чл. 109j] на Договора

Националният статистически институт, в сътрудничество с Министерството на финансите и заедно с EUROSTAT ще развие необходимата макроикономическа статистика.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Постигането на гореспоменатите приоритети ще даде възможност на Правителството на Република България да постигне устойчив икономически растеж и стабилна микроикономическа среда.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Всички министерства, други правителствени органи, независими и държавни институции и БНБ са отговорни за очертаването и прилагането на приоритетите на икономическата политика. Предприеманите мерки за укрепване на публичната администрация осигуряват

създаването на административен капацитет за приемането и прилагането на *достиганията на законодателството* на Европейския съюз и по-специално законодателството на Икономическия и валутен съюз.

БЮДЖЕТНА ПРОЦЕДУРА

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ

Фискалната година на България съвпада с календарната година. Общият държавен бюджет включва републиканския бюджет, бюджета на националния социалноосигурителен фонд, бюджета на националната здравноосигурителна каса, фонд "Преквалификация и безработица", както и всички други фондове на извънбюджетни сметки и фондовете на общините. Отделен закон урежда дейността и бюджетирането на всички тези съставни части.

С Устройствения закон за държавния бюджет е установена общата рамка на бюджетния процес. Републиканският бюджет включва централния републикански бюджет, бюджета на съдебната система и на Сметната палата. Изготвянето на Републиканския бюджет за следващата година започва през пролетта на текущата година. Основава се на тригодишни макроикономическа прогноза и целеполагане, отнасящи се до бюджетния дефицит. (чл. 3 (1), (2), (3) от Договора и Регламент на Съвета (ЕС) No 1466/97 от 7 юли 1997).

Оценката на очакваните приходи и разходи се актуализира през есента на текущата година. Законопроектът за държавния бюджет, приет от МС се внася в Народното събрание. Докладът, приложен към годишния законопроект за държавния бюджет представлява важен вътрешен документ за икономическата политика. През 1999 докладът беше развит и значително подобрен. Докладът включва не само макроикономическата рамка и целите за бюджетния дефицит за следващите три години, но и подробно разработване на целите и приоритетите на икономическата политика, както и инструментариум за тяхното постигане. В доклада се дава оценка на фискалните рискове и се извеждат политически мерки за противодействие. Сърцевина на доклада са целите на общия баланс на държавния бюджет и държавния дълг, както и мерките за поддържането им под строг контрол.

Към Законопроекта за държавния бюджет са приложени таблици на консолидирана основа, в които е представено финансовото състояние на консолидирания държавен бюджет (чл. 3 от Протокол No 5).

При изготвянето на законопроект за бюджета на Националната здравноосигурителна каса и Националния социалноосигурителен фонд се следва същия времеви план както при Републиканския държавен бюджет. Министерството на финансите тясно сътрудничи със съответните правителствени органи с оглед на контрола върху общия консолидиран държавен бюджет (чл. 3 от Протокол 5).

Преди да бъде представен в МС законопроектът за бюджета на Националната здравноосигурителна каса е одобрен от Общото събрание, докато законопроектът за бюджета на Националния социалноосигурителен фонд се одобрява от Надзорен съвет. Народното събрание приема годишен Закон за държавния бюджет не по-късно от декември.

Годишният Закон за държавния бюджет 2000 бе приет от Народното събрание на 20 декември 1999 и на 22 декември 1999 Парламентът прие Закон за бюджета за 2000 на Националната здравноосигурителна каса и Националния социалноосигурителен фонд.

Общините приемат свои закони за бюджета след като Народното събрание одобри Закона за държавния бюджет. Те вземат под внимание взаимоотношенията между тях и централното правителство, както е прието в Закона за държавния бюджет.

Изпълнение на годишните закони за бюджета.

През последните две години бяхме свидетели на значими промени в правилата за изпълнение на годишния закон за бюджета, с което се оптимизира и засилва ефективността на управлението на бюджетните ресурси. През 1999г. броят на първостепенните разпоредители с бюджетни кредити бе намален до 33 едновременно със значително намаляване на броя на извънбюджетните сметки и фондове. През 1999г. бе въведена единната сметка за републиканския бюджет в Централната банка - БНБ. Всички плащания на централния републикански бюджет и бюджетите на първостепенните разпоредители с бюджетни кредити минават през нея. Тези мерки значително заздравиха управлението на разходите и фискалната прозрачност. В хода на годината ще бъде отбелязан по-нататъшен напредък в изграждането на новата информационна система за финансово управление (ИСФУ). По силата на Данъчния процесуален кодекс към Министерството на Финансите бе създадена и действа от януари 2000г. Агенция за събиране на държавните вземания. Тази Агенция организира и управлява дейностите, свързани с подsigуряването и принудителното събиране на държавни вземания, установява и събира законови държавни вземания от частния сектор, като събирането им се осъществява съгласно с процедурата за държавни вземания.

През март 2000г. Правителството прие стратегия за управление на държавния дълг с оглед гарантирането на устойчиво фискално и външно развитие и намаляване на общия държавен дълг. Бяха формализирани основните насоки за договарянето и гарантирането на концесионни кредити и индикаторите за уязвимост.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Поддържане на балансиран консолидиран държавен бюджет.

Правителството поставя като цел бюджетен дефицит на консолидирания държавен бюджет от 1.5% към БВП. (в съответствие с чл. 104 (1) [стар чл. 104с (1)] от Договора). Въпреки че предвижданата фискална политика е в съответствие с макроикономическата рамка за 2000г., Правителството е в готовност да затегне фискалната политика в течение на годината, в случай че салдото по текущата сметка на платежния баланс не се подобри съгласно очакванията. За да улесни необходимото затягане при необходимост, Законът за бюджета за 2000г. съдържа разпоредба, с която се разрешава на Министерството на Финансите да ограничи дискреционната разходна част до 90% от бюджетното разпределение. Бюджетът включва също така и разходни контингенти от 1.25% към БВП, основно за покриване на преходни разходи от структурната реформа.

През 2000г. ще бъде засилен надзора върху общините. През 2000г. в Закона за бюджета бяха въведени нови разпоредби, в които се включва ограничаване на разходите до равнището на събраните приходи (по-скоро на реалните приходи, отколкото на прогнозираните), и свързване на трансферите от държавата с бюджетното изпълнение, като са предвидени и санкции при отклонения.

Подобряване на управлението на бюджетните разходи.

През 2000г. в следствие на Закона за държавния бюджет за 2000г., всички сметки и единици на държавния бюджет ще бъдат включени във вече създадената система на единна сметка. Плащанията на бюджетните организации ще се осъществяват през единната сметка на републиканския бюджет в БНБ или през транзитни сметки (с нулево салдо) в търговските банки. В края на всеки работен ден платежните нареждания ще се уреждат в единната сметка на републиканския бюджет в БНБ. На този етап извън системата на единната сметка остават бюджетните и извънбюджетните сметки на общините.

Подобряване на събирането на данъци и социалните осигуровки.

Правителството започна подготовката на създаване на Единна агенция за приходите към Министерството на Финансите, която ще обедини дейностите по събиране на данъчната и социалноосигурителна администрация.

Подобряване на счетоводството.

През 2000г. подготовянето на нова бюджетна класификация и унифициран сметкоплан ще отбележи по-нататъшен напредък, като ще бъде установена единна счетоводна процедура за всички бюджетни организации. Тя ще обхваща както касовите операции, така и поеманите ангажименти (заявки и договори) и счетоводните операции на начислена основа. Тя ще отговаря на всички национални и международни счетоводни стандарти. Проектът беше завършен през септември 1999, подготвен от експертна работна група от Министерството на Финансите, от Националния статистически институт, от Сметната палата, от други заинтересовани министерства и от експерти от SIGMA. Мисия на експерти от Международния валутен фонд консултираше работната група. SIGMA ще предостави помощта си за привеждането в действие на проекта, което включва изготвянето на ръководство за прилагането на новия сметкоплан и поэтапното му въвеждане в бюджетния сектор. Това ръководство ще бъде изпробвано успоредно с изграждането на новата информационна система за финансово управление (ИСФУ) – първоначално в МФ и по-късно в пилотните министерства. Проектът за ръководство за прилагането на новия сметкоплан следва да бъде завършен до края на ноември. До края на 2000г. ръководството и новия сметкоплан следва да бъдат завършени.

Създаването на новата информационна система за финансово управление (ИСФУ).

Ключово за бюджетната реформа е Създаването на новата информационна система за финансово управление (ИСФУ). Тя е в съответствие с най-съвременните тенденции на развитите икономики. Новата информационна система в значителна степен ще подобри управлението на бюджетните ресурси.

На 24 януари 2000г. се откри процедура за възлагането на държавна поръчка за изграждането на ИСФУ – етап 1, доставчикът вече е избран и за кратък срок ще бъде сключен едногодишен договор.

На този етап ще бъдат въведени основните функции на системата в първостепенните разпоредители с бюджетни кредити и в някои второстепенни разпоредители. Първоначално системата ще включва основните модули по изпълнението на бюджета, а именно:

- Главна счетоводна книга;
- Сметки за задълженията и вземанията;
- Управление на ликвидността на плащанията;
- Управление и контрол на бюджета.
-

Главната счетоводна книга ще бъде изготвена на базата на разработвания унифициран сметкоплан за бюджетния сектор. Тя ще обхваща както касовите операции, така и поеманите ангажименти (заявки и договори) и счетоводните операции на начислена основа. Системата дава възможност за интегриране и автоматизиране на всички счетоводни функции. Ще има улеснения за прогнозиране и анализ на паричните потоци. Разпоредителите с бюджетни кредити ще изпращат платежни нареждания до системите за плащания по електронен път. В допълнение към схемите за разрешаване, включени във функцията по контрола на бюджета, ще има механизми за разрешаване на плащанията от по-високо административно ниво. Предложения, които надхвърлят лимитите ще бъдат отхвърляни от системата. Ще има средства за допълнителен контрол на различни нива на агрегиране. Определянето и установяването на контролни функции ще се извършва под контрола на Министерството на Финансите.

Подобряване на управлението на държавния дълг.

През първата половина на 2000г. ще бъде изготвен Законопроект за управление на държавния дълг, въз основа на Стратегията на Правителството за управление на дълга. Очаква се приемане на Закон за държавния дълг в края на 2000г. или началото на 2001г.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ**Поддържане на балансиран консолидиран държавен бюджет**

Правителството ще продължи политиката си на поддържане на балансиран държавен бюджет. Все пак, тъй като основното предизвикателство в краткосрочен план би могло да дойде от платежния баланс, Правителството е в готовност да реагира чрез затягане на фискалната политика, в случай че текущата сметка на платежния баланс се влоши повече от предвижданото. По този начин Правителството ще защити плавното действие на Валутния борд.

Средносрочната приоритетна цел ще бъде постигната посредством по-нататъшно подобряване на бюджетното развитие и изпълнение в средносрочен период. Създаването на Единна агенция за приходите и пълноценно действащо държавно съкровище представлява ядрото на фискалните реформи.

Създаване на Единна агенция за приходите.

Единната агенция за приходите следва да започне да функционира до края на 2001г. Досега данъчната и социалноосигурителната администрация имаха успоредни структури и отделни информационни системи. Обединяването на дейностите по събиране на двете агенции в единна информационна система и система за принудително изпълнение следва да доведе до икономия от мащаба и да намали понастоящем широкоразпространените избягване на данъци и представяне на отчетни документи с по-ниски стойности на данъчната база. За да се минимизират смущенията, Единната агенция за приходите ще бъде въведена поетапно за периода 2000 – 2001, с техническата помощ на МВФ и Световната банка.

Завършване на новата информационна система за финансово управление (ИСФУ) и създаването на държавно съкровище.

Първият етап на ИСФУ ще приключи през първата половина на 2001г. и ще се открие процедура за избора на доставчик при втория етап. Държавното съкровище, създадено посредством ИСФУ ще засили капацитета на Министерството на финансите за ефективно управление на изпълнението на бюджета.

Вторият етап ще обхване всички второстепенни разпоредители с бюджетни кредити, като функциите на системата ще бъдат допълнени с модули за:

Осчетоводяване на активите и разходите;

Бюджетно планиране и изготвяне на бюджета.

ИСФУ ще включва разширена система за информация и анализ по управлението. Тази система ще извлича информация от всички модули на ИСФУ, както и от външни системи. Системата ще обработва и анализира информацията и ще я представя за управленските нужди на Министерството на финансите и разпоредителите с бюджетни кредити.

На следващите етапи системата ще бъде разширена с допълнителни функции и модули (например за управление на човешките ресурси, материалите, производството и др.) и с нови потребители.

Динамично намаляване на отношението държавен дълг/БВП

Приемане на на Закон за държавния дълг в края на 2000г. или началото на 2001г.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Законопроектът за държавния бюджет, приет от **МС** се внася в **Народното събрание**. **МФ** тясно сътрудничи със съответните правителствени органи с оглед на контрола върху общия консолидиран държавен бюджет. Годишният закон за държавния бюджет се приема от **НС**. **Парламентът** приема Закон за бюджета на **Националната здравноосигурителна каса** и **Националния социалноосигурителен фонд**. **Общините** приемат свои закони за бюджета след като **НС** одобри Закона за държавния бюджет. Единна сметка на републиканския бюджет е въведена в Централната банка-**БНБ**. Към **МФ** е създадена **Агенция за събиране на държавните вземания**. **МФ** играе ключова роля при прилагането на фискалната политика.

ПАРИЧНА И ВАЛУТНА ПОЛИТИКА

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ

Законът за БНБ регламентира режима на функциониране на централната банка и всички въпроси, свързани с паричната политика на България. Паричният съвет е въведен в България на първи юли 1997г. (Закон за БНБ). Съгласно Закона за БНБ националната парична единица – лев – е фиксирана към германската марка в съотношение BGL 1000 към DEM 1. Съгласно същия закон, БНБ е длъжна да продава и да купува без ограничения на територията на страната германски марки срещу левове на основата на спот валутни курсове, които не могат да се отклоняват от официалния валутен курс с повече от 0,5 на сто, включително начисляваните такси, комисионни и други разходи за клиента. Общата сума на паричните задължения на БНБ не могат да надвишават левовия еквивалент на брутните международни валутни резерви, като левовият еквивалент се определя на основата на официалния валутен курс на лева към DEM.

Валутен курс.

Съгласно Закона за БНБ от 1 януари 1999 официалният валутен курс на лева е фиксиран към *еврото* в същото съотношение, в което германската марка е фиксирана към еврото - 1955.83 лева за 1 евро (1.95583 нови лева за 1 евро, в сила от 5 юли 1999). Изборът на DEM като котва и последващо заместване с *еврото* изрично декларира намерението на България да се присъедини към Европейския съюз и Икономическия и валутен съюз. Законът за БНБ съответства на основните принципи на Договора за създаване на ЕО (Treaty Establishing the European Community) и Устава на Европейската система на централните банки и Европейската централна банка за установяване на финансова дисциплина и на стабилна макроикономическа среда.

Цели на централната банка

В чл. 2 от Закона за БНБ се определя основната цел на Централната банка като: "Основна задача на Българската народна банка е да въздейства за поддържане на стабилността на националната парична единица чрез провеждане на парична и кредитна политика, предвидени в този закон". Поддържането на стабилността на националната парична единица води до ценова стабилност, като по този начин се постига съответствие с основната цел на Европейската система на централните банки за "поддържане на ценова стабилност" (чл. 105[стар чл. 105] от Договора за създаване на ЕО).

Независимост на БНБ

Законът за БНБ е в съответствие с изискванията за независимост на Централната банка (чл. 107 [стар чл. 106], чл. 108 [стар чл. 107] от Договора за създаване на ЕО). Институционалната независимост на БНБ произтича от принципа за въвеждане на Паричен съвет и от чл. 44, чл. 45 от Закона за БНБ. Със Закона за БНБ се гарантира, че при

осъществяването на правомощията и изпълнението на задачите и задълженията, които са й възложени по силата на закона, БНБ е независима от указанията на Министерския съвет и другите държавни органи. В подкрепа на тезата за независимост на БНБ са чл. 1, чл. 50 и чл. 51 от закона, които постановяват, че Централната банка докладва за дейността си пред Народното събрание.

Редът и начинът за учредяване на управителния орган на БНБ – Управителен съвет – отговарят на изискванията за независимост: Народното събрание избира управителя и тримата подуправители, а Президентът на Републиката назначава другите трима членове на Управителния съвет. Решенията на Управителния съвет се приемат с мнозинство от присъстващите (чл. 17), но не с по-малко от четири гласа, като всеки от членовете има по един глас.

Чл. 12 от Закона за БНБ регламентира персоналната независимост на Управителния съвет на БНБ. Съгласно закона, мандатът на членовете на Управителния съвет е шест години. В Преходните и заключителните разпоредби на закона се определя мандата на членовете на първия Управителен съвет както следва:

- Управителят - за 6 години;
- Подуправителят, ръководещ управление “Емисионно” – за шест години; подуправителят, ръководещ управление “Банков надзор” – за четири години; и подуправителят, ръководещ управление “Банково”- за две години;
- За останалите членове: единият - за една година, другият – за три години, и третият – за пет години.
-

Избраните след това членове са с мандат от 6 години.

Мандатът на член на Управителния съвет се прекратява предсрочно единствено на основанията, определени в закона (фактическа невъзможност да изпълнява задълженията си повече от шест месеца, когато с влязла в сила присъда е наложено наказание за лишаване от свобода за умишлено престъпление, при съществено нарушение на служебните задължения). Членовете на Управителния съвет, назначени от Президента не могат да извършват друга дейност в БНБ. Никой от членовете на Управителния съвет на БНБ не може да извършва друга платена дейност за банки или изпълнителната власт.

Забрана за финансиране на бюджетния дефицит от БНБ

Българското законодателство е хармонизирано с разпоредбите на чл. 101 [стар чл. 104] от Договора за създаване на ЕО, съгласно който централните банки не могат да кредитират правителството, регионални, местни или други публични власти, други органи, чиято дейност се регламентира от публичното право, други публични предприятия, вкл. по *овърдрафт*. В Закона за БНБ изрично е предвидено, че БНБ не може да предоставя кредити, под каквато и да е форма, на държавата или на държавни институции освен кредити за сметка на покупки на специални права на тираж (СПТ) от Международния валутен фонд (МВФ), при спазване реда и условията на закона (чл. 45).

Забрана за привилегирован достъп на държавата до финансовите институции.

В българското законодателство не съществуват разпоредби, които да постановяват под каквато и да било форма привилегирован достъп на Правителството, регионални, местни или други публични власти, други органи, чиято дейност се регламентира от публичното право или държавни предприятия до финансовите институции (в съответствие с чл. 102 [стар чл. 104а] от Договора за ЕС).

Банков надзор

Що се отнася до банковото законодателство (освен Закона за БНБ), България отчита висока степен на хармонизация със законодателството на ЕС в областта на финансовите услуги и по-специално на банковите услуги. Законът за банките и Наредбите на БНБ са изготвени в съответствие с Първа и Втора банкова директива, Директивата за капиталова

адекватност и за платежоспособността на банките, Директивата за големите експозиции на банките, Директивата за надзор и контрол върху пазарните рискове.

Измененията на Закона за банките, в сила от юли 1999 увеличиха правомощията на служителите на банковия надзор при осъществяване на функциите им (процедури по банкова несъстоятелност, поредица от възможни надзорни мерки). В следствие на това нарастна ефективността на банковия надзор, защитата на интересите на вложителите и стабилността на банковата система.

Свободно движение на капитали

Значителен напредък в областта на хармонизирането на българското законодателство с европейското беше постигнат в друга област, която е пряко свързана с Икономическия и валутен съюз – свободното движение на капитали. С новия Валутен закон, приет през миналата година и в сила от 1 януари 2000, значително се либерализира движението на капитали, като едновременно с това се осигурява ефективна система за отчитане на капиталовите потоци.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

България счита, че Паричният съвет осигурява необходимата стабилност и доверие във финансовата система и че Паричният съвет следва да бъде запазен до момента на присъединяването ни към ЕС.

България си поставя като средносрочна цел присъединяване към Икономическия и валутен съюз (ИВС). Стратегиата предполага постигането на три основни цели преди присъединяването към ЕС:

- Изпълнение на критериите за конвергентност;
- Своевременна подготовка на подходяща законова рамка;
- Създаване на необходимата вътрешна организация и инструментариум на БНБ с оглед на постигане на готовност за покриване на изискванията на Устава на Европейската система на централни банки.

Поддържане на стабилността на националната парична единица в условията на Паричен съвет

България счита, че Паричният съвет осигурява необходимата стабилност и доверие във финансовата система и че Паричният съвет следва да бъде запазен до момента на присъединяването ни към Европейския съюз. Въвеждането на функции и инструментариум на централна банка с независима парична политика преди членството ни в ЕС не се счита за целесъобразно. Преди присъединяването на страната ни към ЕС ще бъде подготвено законодателството за пълно съответствие със законодателството на Европейския съюз.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Министерството на финансите играе ключова роля при прилагането на фискалната политика. В съответствие със средносрочната стратегия, разработена с помощта на PHARE, Министерството на финансите претърпява структурни промени с оглед на засилване на капацитета за прилагането на *законодателството* на ЕС.

Съществува необходимост от обучение и експертна техническа помощ по въпросите на Икономическия и валутен съюз за служителите на БНБ, МФ и Агенцията за икономически анализи и прогнози.

12. СТАТИСТИКА**ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ**

Националният статистически институт като основен координационен орган на националната статистическа система разработва Национална програма за приемане на достиженията на правото на Европейския съюз (НРАА) в областта на статистиката. Тази програма има за цел да установи достигнатото равнище на съгласуваност с изискванията на европейското право и в частност с изискванията към статистическата дейност на Евростат, представени в Статистическия компендиум (Statistical Requirements Compendium), издание от юли 1998 година. Освен Националният статистически институт, други органи на статистиката, които отговарят за внедряването на изискванията на правото на Европейския съюз и участвуват в разработването на отделни модули (самостоятелно или съвместно с НСИ), са: Българската народна банка (БНБ), Министерството на финансите (МФ), Министерството на труда и социалната политика (МТСП), Министерството на земеделието и горите (МЗГ), Националният център по здравна информация (НЦЗИ), Националният осигурителен институт (НОИ) и други министерства и ведомства.

С цел уточняване и прецизиране на оценките за достигнатото равнище на съгласуваност с изискванията на Евростат е направен преход от четиристепенната към петстепенна скала за оценка степента на съответствие с изискванията на ЕС по всеки статистически модул:

- напълно хармонизиран ;
- в голяма степен ;
- в средна степен ;
- в малка степен ;
- няма хармонизация.

В детайлна и актуализирана годишна Програма са разработени и включени 125 модула на статистическата дейност, в резултат на което общият брой на разработените модули достигна 92% от всички модули в Компендиума. От тях близо 30% (от всички модули в Компендиума) са напълно или в голяма степен хармонизирани, 13% - в средна степен, а 30% в малка степен са достигнали изискванията на Евростат.

През 1999 г. беше приет нов Закон за статистиката. Той осигурява внедряването и изпълнението на изискванията на ЕС в областта на статистиката и по-специално на Регламент на Съвета 322/97 за статистиката на ЕО. Чрез закона са регламентирани приложението на фундаменталните принципи на официалната статистика, както и обхватът, съдържанието и достъпа до информацията от Единния регистър за идентификация на стопанските и други субекти "БУЛСТАТ". Координацията на статистическата дейност, с оглед последователното формиране на единна национална статистическа система, е определена като приоритетна задача.

През февруари 2000 г. беше приет Закон за преброяването на населението, жилищния фонд и земеделските стопанства през 2001 г. В изпълнение на неговите разпоредби през март 2000 г. беше проведено пробно преброяване на населението в община Ихтиман.

В изпълнение разпоредбите на закона, а и в съответствие с препоръките на Евростат за подробно планиране на статистическата дейност, през март 2000 г. Националният статистически съвет прие Стратегия за развитието на статистическата дейност в България за периода 2000-2006 г. По този начин се уреждат в детайли етапите в развитието на националната статистическа система, като се предвижда пълната ѝ хармонизация с европейската статистическа система към 2007 г.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ (ЗА 2000 Г.)**РАЗВИТИЕ НА СТАТИСТИЧЕСКАТА ИНФРАСТРУКТУРА**

На базата на вече разработения и действащ административен бизнес регистър БУЛСТАТ, ще бъде усъвършенстван статистическият регистър с оглед постигане на съответствие с

разпоредбите на Регламент 696/93 на Съвета на ЕС за статистическите единици и на Регламент 2186/93 на Съвета на ЕС за бизнес регистрите.

ПРИЛАГАНЕ НА ПРАВИЛАТА ЗА СТАТИСТИЧЕСКАТА ПОВЕРИТЕЛНОСТ И ЗАЩИТАТА НА ДАННИТЕ

В изпълнение на Закона за статистиката, НСИ е изработил проект на Правилник за информационното обслужване, чиито разпоредби уреждат в детайли процедурите по предоставянето на статистическите данни и акцентират върху закрилата на индивидуалните статистически данни.

ПРИЛОЖЕНИЕ НА ПЛАН-ПРОГРАМАТА ЗА ХАРМОНИЗИРАНЕ НА БИЗНЕС-СТАТИСТИКАТА

В изпълнение на съставената съвместно с МВФ и Евростат програма за усъвършенстване на бизнес-статистиката, през 2000 г. НСИ ще участва в проектите за подобрения в структурната бизнес-статистика, краткосрочните показатели, ПРОДКОМ изследването, индекса на цени на производител, статистика на иновациите и транспорта.

АГРОМОНЕТАРНА СТАТИСТИКА

В изпълнение на изработената план-програма за подготовка на методика и организация за изследване на цени в селското стопанство, НСИ ще участва през 2000 г. в проекта на Евростат по Агromонетарна статистика, включващ 4 компонента – икономически сметки в селското стопанство, цени в селското стопанство, труд в селското стопанство /съвместно с Министерство на земеделието и горите/ и SPEL моделиране.

УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ ИЗСЛЕДВАНИЯТА НА ТРУДОВИТЕ РЕСУРСИ

През 2000 г. НСИ ще проведе 4 изследвания на работната сила, което в пълна степен отговаря на поставените от правото на ЕС изисквания за тримесечната периодичност на това изследване. По отношение неговия обхват, усъвършенстване ще бъде постигнато чрез участието на НСИ през 2000 г. във водения от Евростат проект "Изследване на работната сила".

През текущата година НСИ ще насочи усилията си и в изработването на методология за изследването на разходите за труд, основно чрез участие в проект на Евростат "Индекси на разходите за труда".

РЕГИОНАЛНА СТАТИСТИКА

През 2000 г. ще продължи работата по усъвършенстване на Единния класификатор на административно-териториалните и териториалните единици /ЕКАТТЕ/.

През 2000 г. стартира дейността по създаването на база данни за регионите на ниво NUTS 2 и NUTS 3 в съответствие с Regio-Database на ЕС. Започва също така установяването на система от статистически индикатори на регионално ниво.

РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА СТАТИСТИЧЕСКАТА ИНФОРМАЦИЯ

През 2000 г. ще бъде внедрена Общата система за разпространение на данни и ще бъде подготвен стартът за внедряване на Специалната система за разпространение на данни. Чрез прилагането им ще бъде осигурено в максимална степен приложението на принципите за прозрачност и безпристрастност в статистическата дейност.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

МАКРОИКОНОМИЧЕСКА СТАТИСТИКА

Текущата дейност на НСИ по разработването на национални и регионални сметки, съпоставими с европейските стандарти на ЕСА 95, ще продължава и в средносрочен аспект. Дейността ще се реализира в следните направления:

- агрегати за националните сметки,

- сектор “Държавно управление” и други институционални сметки,
- таблици “Ресурс-Използване”,
- баланс на активите и задълженията,
- тримесечни национални сметки,
- регионален БВП,
- сметки за околната среда и възобновяеми енергийни източници.

СТАТИСТИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА

В средносрочен аспект ще бъдат развити система от класификации и номенклатури, регистри на статистически показатели, регистри на статистическите единици, ще бъде проведено изследване на качеството на бизнесрегистрациите. Ще продължи работата по изграждане на регистъра на населените места.

ДЕМОГРАФСКА И СОЦИАЛНА СТАТИСТИКА

През март 2001 г. ще бъде проведено Преброяване на населението, жилищния фонд и земеделските стопанства.

Дейността по постигане хармонизация с изискванията на ЕС в сферата на демографската и социална статистика в средносрочен аспект ще се извършва в следните направления:

- демографски прогнози,
- външна миграция,
- интегриране на наблюдения на домакинства и регистри,
- доходи и потребление на домакинствата,
- статистика на образованието,
- продължаващо професионално образование и обучение,
- статистика на културата,
- статистика на социалната защита,
- статистика на здравеопазването.

БИЗНЕС СТАТИСТИКА

В средносрочен аспект НСИ ще продължи работата по постигане на хармонизация в сферата на бизнес-статистиката в следните области:

- структурна бизнес-статистика,
- краткосрочни показатели в промишлеността, услугите, строителството и търговията,
- статистика на транспорта и комуникациите,
- статистика на информационното общество,
- статистика на научната и развойна дейност и иновациите,
- статистика на финансовите, застрахователи и бизнес-услуги.

СТАТИСТИКА НА ОКОЛНАТА СРЕДА

В средносрочен план НСИ ще вземе участие в подготовката от Евростат многонационален проект по Статистика на околната среда. Работата ще се развива в следните направления с оглед постигане съответствие с изискванията на ЕС:

- емисии в атмосферата,
- статистика на отпадъците и водите,
- разходи и инвестиции за околната среда.

МОНЕТАРНА И ФИНАНСОВА СТАТИСТИКА

БНБ планира да постигне в средносрочен план пълна хармонизация с изискванията на ЕС в областите на монетарната и финансова статистика и на платежния баланс.

АГРАРНА СТАТИСТИКА

НСИ ще насочи усилията си към постигане на пълно съответствие с изискванията на ЕС в средносрочен аспект в сферата на агромонетарната статистика.

Предвижда се провеждане на Селскостопанско преброяване през 2003 г. МЗГ работи по следните средносрочни приоритети:

- структура и типология на земеделските стопанства, ЕВРОФАРМ,
- статистика на лозарството и овощарството,
- статистика на зърнените култури,
- статистика на животинската продукция,
- статистика на рибното стопанство.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Националният статистически институт (НСИ) е водещото ведомство, осъществяващо приемането, изграждането и прилагането на статистическите регистри, класификации, номенклатури, методология и стандарти на ЕС. НСИ е държавна агенция към Министерски съвет на Република България, съставена от 1897 служители и с изградени централни и регионални структури. Статистическа дейност се извършва също така и от специализирани звена в следните ведомства: Министерство на финансите, Българска народна банка, Министерство на труда и социалната политика, Министерство на транспорта, Министерство на регионалното развитие и благоустройството, Министерство на земеделието и горите и др. За укрепване на административния капацитет на националната статистическа система е необходимо осигуряване на стабилно финансиране от държавния бюджет, както и от Националните и Многонационалните програми Phare.

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

ФИНАНСИРАНЕ ОТ ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ

На основание Решение № 19 на МС от 20.01.2000 г. за приемане на Отчета за дейността на Националният статистически институт през 1999 г. и на Национална програма за статистическите изследвания през 2000 г. /обн., ДВ, бр. 8 от 28.01.2000 г./, за финансиране на планираните статистически изследвания през тази година са предвидени 1 000 000 лева. За бъдещото ежегодно финансиране на необходимите статистически изследвания, съответстващи на изискванията на правото на ЕС в тази област предвидената за 2000 г. сума следва да бъде разглеждана като минимална и ще се очаква увеличение с поне 5% годишно.

За извършването на Преброяването на населението през 2001 г., както и на подготвителната работа по него в изпълнение на Закона за преброяване на населението, жилищния фонд и земеделските стопанства в Република България през 2001 г. /обн., ДВ, бр. 16 от 25.02.2000 г./, Националният статистически институт е заявил пред Министерство на финансите сумата от 40 003 166 лева, която да бъде разходвана целево за преброяването в рамките на тригодишен период – 2000, 2001 и 2002 г.

ФИНАНСИРАНЕ ОТ НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА ФАР

За подкрепа на дейността по хармонизиране с изискванията на ЕС в областта на статистиката, Националният статистически институт кандидатства с проект по Национална програма ФАР 1998. По този проект, озаглавен “Съответствие на българската статистическа практика с изискванията на членството в ЕС”, който стартира през април 2000 г. и приключва през септември 2001 г., НСИ е бенефициент на сумата от 700 000 евро, които са предназначени за три компонента:

- статистическа инфраструктура,
- икономическа статистика,
- регионална статистика.

По същия проект МЗГ е бенефициент на сумата от 300 000 евро, предназначени за Тест за приложимост на изследване структурата на земеделските стопанства.

МЗГ ще работи по проект "Подкрепа за реструктурирането на селскостопанската статистика и нейното съответствие на стандартите на ЕС", финансиран със сумата от 1 350 000 евро по Национална програма ФАР 1999. По Национална програма ФАР 2000 МЗГ е кандидатствал за финансиране от 2 000 000 евро за проекта "Реструктуриране системата на селскостопанската статистика".

За повишаване административния капацитет на националната статистическа система, НСИ кандидатства с проект по Национална програма ФАР 2000 за сумата от 2 000 000 евро. Проектът "Институционално укрепване, развитие и подобряване на националната статистическа система" ще бъде прилаган чрез twinning по следните пет компонента:

- подкрепа на провеждането на Преброяване на населението и жилищния фонд през 2001 г.,
- разработване на финансови сметки,
- подобряване статистиката на външната търговия,
- развитие и усъвършенстване на статистическата инфраструктура,
- подобрене на разпространението на статистическа информация.

За осигуряването на постоянно ниво на съответствие с изискванията на правото на ЕС в областта на статистиката е необходимо стабилно финансиране по Националната програма ФАР, с оглед развитието на статистическата методология, практика на изследване и технологична база.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Очакваните конкретни резултати от прилагането на мерките за постигане приоритетните цели могат да бъдат разделени в две групи:

ОЧАКВАНИ ГЕНЕРАЛНИ РЕЗУЛТАТИ

- въвеждане на статистическото *acquis communautaire*, активно участие в неговото развитие,
- координирана статистическа система на страната, общо укрепване на статистическата инфраструктура,
- покриване на празнотите в производството на статистическа информация,
- осигуряване на достоверни статистически данни с международна сравнимост.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ РАБОТАТА ПО ОТДЕЛНИТЕ СТАТИСТИЧЕСКИ МОДУЛИ

- Макроикономическа статистика – постигане на пълно приложение в статистическата практика на ЕСНС 95,
- Бизнес-статистика – подготовка на въвеждането на системата ИНТРАСТАТ за търговията със стоки между страните-членки на ЕС, хармонизирана структурна бизнес статистика, хармонизирани краткосрочни показатели в статистиката на бизнеса,
- Регионална статистика – осигуряване данни, представителни на регионални нива в съответствие с класификацията NUTS, регионални информационни системи,
- Селскостопанска статистика – въвеждане на нови методи за извадкови изследвания, статистическа информационна система за селското стопанство,
- Статистика на околната среда – хармонизирана с ЕС статистика, особено за сферите, където се очакват трудни преговори,
- Демографска и социална статистика – събиране на актуална информация за демографското състояние на страната, хармонизирана социална статистика, поддържане на актуална база данни "Население".

13. СОЦИАЛНА ПОЛИТИКА И ЗАЕТОСТ**ТРУДОВО ПРАВО****ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ**

Действащата нормативна уредба в областта на трудовото право регулира въпросите, свързани със социалния диалог; трудовия договор и трудовото правоотношение; организацията на труда (работно време, почивки и отпуски); трудовото възнаграждение; специалната закрила на някои категории работници и служители (непълнолетни, жени и лица с намалена трудоспособност); здравословните и безопасни условия на труд; контрола по спазването на трудовото законодателство; индивидуалните трудови спорове, в т.ч. съдебната процедура по трудови дела. По такъв начин КТ покрива до голяма степен изискванията на директивите от раздела "Трудово право", особено Директива 93/104/ЕО относно някои аспекти на организацията на работното време, Директива 91/533/ЕИО относно задължението на работодателя да запознава трудещите се с условията, приложими към трудовия договор или трудовото правоотношение и Директива 94/33/ЕО относно защитата на младите хора при работа. Създадена е работна група за изменение и допълнение на Кодекса на труда, която обсъжда интензивно въпросите, свързани с индустриалните отношения, пречупени през призмата на *acquis communautaire*. Измененията на КТ ще обхванат широк кръг от въпроси, като тристранно сътрудничество и колективно договаряне, организация на работното време, отпуски, прекратяване на трудовото правоотношение и т.н.

На 29 март 2000 г. бе ратифицирана Европейската социална харта (ревизирана), като Законът за нейното ратифициране е обнародван в "Държавен вестник", бр. 30 от 2000 г. Членовете на Хартата, отнасящи се до раздела "Трудово право", с които България се обвързва, са: Член 1 "Право на труд", параграфи 2, 4, 5, 6 и 7 от Член 2 "Справедливи условия на труд", Член 4 "Право на справедливо възнаграждение", Член 7 "Право на децата и младежите на закрила", Член 21 "Право на информация и допитване", Член 24 "Право на закрила при предсрочно освобождаване от работа", Член 25 "Право на работниците на защита на техните вземания в случаите на неплатежоспособност на техните работодатели", Член 28 "Право на представителите на работниците на закрила в предприятията и облекчения за работата им", Член 29 "Право на информация и консултации при масово съкращаване на работна ръка".

Подготвя се и ратифициране на Конвенция № 173 на МОТ относно защитата на вземанията на работниците в случай на несъстоятелност на работодателя. Към момента се провеждат тристранни консултации относно поемането на задължения от страна на Р България по част III от Конвенцията "Защита на вземанията на работниците от гарантираща институция".

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ**Хармонизиране на българското трудово законодателство с правото на ЕО**

Мярка:

- Разработване на Закон за изменение и допълнение на КТ
- Създаване на условия за ефективен диалог между работодателите и работниците (процедура за информиране и консултиране - Директиви 98/59/ЕО и 77/187/ЕИО, изменена с 98/50/ЕИО)
- Хармонизиране на уредбата на някои видове трудови договори (срочни трудови договори, минималните стандарти по условията на труд и гарантирането на равното третиране на различните категории работници – 97/81/ЕО, 1999/70/ЕО)
- Повишаване на минималния платен годишен отпуск до 20 работни дни (Директива 93/104/ЕО)

- Покриване на пълния обем на изискванията на Директива 91/533/ЕИО
- Уеднаквяване на специалната закрила на младите хора (работно време, нощен труд и т.н.) – директива 94/33/ЕО
- Уеднаквяване на правната терминология чрез въвеждането на легални дефиниции или привеждането на съществуващите дефиниции в съответствие с тези, залегнали в правото на ЕО (отнася се до всички актове на ЕО в областта на трудовото право и равното третиране)

Гарантиране на вземанията на работниците в случай на несъстоятелност на работодателя (Директива 80/987/ЕЕС).

Мярка

- Ратифициране на Конвенция № 173 на МОТ
- Разработване на Закон за създаване на Фонд за гарантиране на вземанията на работниците при фалит на работодателя

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Улесняване свободното движение на работници в рамките на предоставянето на услуги

Улесняване свободното движение на работници в рамките на предоставянето на услуги чрез недопускане на дискриминация по отношение на командировани работници в рамките на предоставянето на услуги и гарантиране на минимални изисквания към заплащането и условията на труд на тази категория работници (Директива на Съвета 96/71/ЕС).

Мярка

- Разработване на наредба на базата на ЗЗБНЗ (минимални изисквания към заплащането и условията на труд на тази категория работници)

Регламентиране на възможност за защита на права на работници при прехвърляне на предприятие

Регламентиране на възможност за защита по съдебен ред на накърнени права на работници при прехвърляне на предприятие (Директива 77/187/ЕЕС, изменена с Директива 98/50/ЕС).

Мярка

- Разработване на Закон за изменение и допълнение на КТ (регламентиране на правото на иск при накърнени права при прехвърляне на предприятие)

Гарантиране на правата на работниците с оглед глобализацията на икономиката

Гарантиране на правата на работниците с оглед глобализацията на икономиката чрез нормативно уреждане на Работническите съвети като представители на работниците в рамките на транснационални компании (Директива на Съвета 94/45/ЕС).

Мярка

- Разработване и приемане на Закон за изменение и допълнение на КТ

Изграждане на гаранционен фонд за защита вземанията на работниците в случай на несъстоятелност на работодателя

Мярка

- Изграждане на Фонд за защита вземанията на работниците в случай на несъстоятелност на работодателя

Уеднаквяване на правната терминология

Уеднаквяване на правната терминология чрез въвеждането на легални дефиниции или привеждането на съществуващите дефиниции в съответствие с тези, залегнали в правото на ЕО.

Мярка

- Приемане на Закон за изменение и допълнение на КТ

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

Необходимите средства за изработването на изменение на КТ възлизат на 0.0608 мевро, като сумата включва възнагражденията на членовете на работните групи; средствата за договорена консултантска помощ, както и средствата за консултантска помощ в средносрочен план.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Намаляване на социалното напрежение при осъществяване на структурната реформа в икономиката чрез насърчаване на автономен социален диалог.

Осигуряване на по-голяма гъвкавост на трудовия пазар в резултат на регламентирането на видовете трудови договори.

Подобряване условията на труд и на жизнения стандарт на работниците.

СОЦИАЛЕН ДИАЛОГ

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ

Социалният диалог се провежда на принципа на трипартизма, както и на принципа на двустранния диалог. Трипартитният принцип е уреден както в Кодекса на труда, така и в ЗЗБНЗ, Закона за здравословни и безопасни условия на труд (ЗЗБУТ) и в други закони и подзаконовни нормативни актове. Колективното договаряне е регламентирано в глава IV на КТ, като то се провежда на равнище отрасли, браншове, професии, административно-териториални единици, както и на равнище предприятие. Чл. 6 на КТ предвижда Общо събрание на работниците и служителите, което излъчва представители за защита на техните интереси пред работодателя, като в определени случаи има и функции по колективното договаряне. Колективните трудови спорове (посредничество, доброволен арбитраж, стачки) са регламентираны в Закона за уреждане на колективните трудови спорове. В момента се подготвя Закон за изменение и допълнение на КТ, като уредбата, отнасяща се до социалния диалог (тристранно сътрудничество, колективно договаряне, информирание и консултиране) се преразглежда съвместно със социалните партньори. Социалните партньори участват активно в процеса по хармонизирането на българското законодателство, като всички проекти на нормативни актове се съгласуват с тях. Нов елемент в това отношение е консултирането на най-високо равнище със социалните партньори от Съвета по европейска интеграция; включването им в работата на Координационния съвет за подготовка на Република България за присъединяване към Европейския съюз, както и в работните групи към Координационния съвет по силата на Постановление № 3 на МС от 20.01.2000 г. за координация на дейността по подготовката на Република България за присъединяване към Европейския съюз и за провеждане на преговорите за присъединяване. За осъществяване на ефективен диалог между българските и европейските работодателски и синдикални организации е сформирани и функционира Смесен икономически и социален комитет България - Европейски съюз. Законопроектът за Икономически и социален съвет, изготвен съвместно със социалните партньори, е внесен в Министерски съвет. С този закон ще се издигне ролята на социалните партньори в общественения живот. На 29.03.2000 г. България ратифицира Европейската социална харта (ревизирана), като Законът за нейното ратифициране е обнародван в "Държавен вестник", бр. 30 от 2000 г. Членовете на Хартата, отнасящи се до раздела "Социален диалог", с които България се обвързва, са: Член 5 "Право на

организиране”, Член 6 “Право на сключване на колективни трудови договори”, Член 21 “Право на информация и допитване”, Член 22 “Право на участие в определянето и подобряването на условията на труд и на работната среда”, Член 28 “Право на представителите на работниците на закрила в предприятията и облекчения за работата им”, Член 29 “Право на информация и консултация при масово съкращаване на работна ръка”.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Нормативно уреждане на автономния социален диалог чрез създаване на Икономически и социален съвет.

Мярка

- Приемане на Закон за Икономически и социален съвет
- Приемане на Закон за изменение и допълнение на КТ (изменения и допълнения на разпоредбите, отнасящи се до тристранното сътрудничество, колективното договаряне, Общо събрание, информирание и консултиране на работниците)

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Изграждане на новите административни структури по провеждането на социалния диалог.

Мярка

- Изграждане на Икономическия и социален съвет

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Регионални съвети по заетостта.

Предстои изграждане на Икономически и социален съвет.

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

За изграждането на Икономически и социален съвет са необходими 0.505 мевро.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Развиването на ефективен автономен диалог на национално, браншово и местно ниво ще спомогне за устойчиво социално-икономическо развитие и за намаляване на негативните социални последици, съпровождащи структурната реформа.

РАВНО ТРЕТИРАНЕ НА ЖЕНИТЕ И МЪЖЕТЕ

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ

Законът за допълнителното доброволно пенсионно осигуряване е в сила от 23.07.1999 г., а Кодексът на задължително обществено осигуряване – от 01.01.2000 г. Те съставляват основната част от законодателството в областта на социалното осигуряване и в тях не се съдържат дискриминационни разпоредби.

На 29.03.2000 г. България ратифицира Европейската социална харта (ревизирана), като Законът за нейното ратифициране е обнародван в “Държавен вестник”, бр. 30 от 2000 г. Членовете, отнасящи се до раздела “Равно третиране”, с които България се е обвързала, са: Член 20 “Право на равни шансове и еднакво отношение в областта на заетостта и професиите без дискриминация на основание на пола”, Член 26 “Право на зачитане на достойнството на работното място”, Член 27 “Право на работниците със семейни задължения да имат равни възможности и да са обект на еднакво отношение”.

Създадена е междуведомствена работна група с участието и на неправителствени организации, която се занимава с разработването на законопроект за равните права на жените и мъжете. В сферата на прилагането на принципа на равното третиране работят и много неправителствени организации: Женски алианс за развитие, Джендър-проект за България, Фондация "Български джендър-изследвания", Българска асоциация по семейно планиране и сексуално здраве, Български женски съюз, Асоциация "Анимус" (специално по проблемите на трафика на жени). Към двата най-големи синдиката в България - КНСБ и КТ "Подкрепа" функционират отделни звена: Съюз на жените в "Подкрепа" и комисии по изучаване на проблемите на работещите жени към КНСБ в цялата страна. Работната група по изменение и допълнение на Кодекса на труда ще предложи изменение в КТ, въвеждащо понятието "непряка дискриминация", както и на принципа за равно заплащане на труд с еднаква стойност.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Разгръщане на принципа за равно третиране на жените и мъжете в областта на трудовото право

Разгръщане на принципа за равно третиране на жените и мъжете в областта на трудовото право чрез изменение и допълнение на КТ (Директиви на Съвета 75/117/ЕИО, 76/207/ЕЕС, 92/85/ЕИО и 96/34/ЕО)

Мярка

- Приемане на Закон за изменение и допълнение на КТ (равно заплащане, предоставяне на работни условия)

Разработване на законопроект за равните права на жените и мъжете (84/43/ЕИО)

Мярка

- Формиране на работна група и разработване на проект.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Регламентиране на правото на иск при нарушаване на принципа на равно третиране

Регламентиране на правото на иск при нарушаване на принципа на равно третиране и на тежестта на доказване в случаите на дискриминация, основана на полова принадлежност

Регламентиране в българския граждански и административен процес на правото на иск при нарушаване на принципа на равно третиране и на тежестта на доказване в случаите на дискриминация, основана на полова принадлежност (чл.2 на Директива на Съвета 75/117/ЕС, чл.7 на Директива на Съвета 76/207/ЕЕС; чл.9 на Директива на Съвета 86/613/ЕЕС; чл.12 на Директива на Съвета 92/85/ЕЕС; чл.9 на Директива на Съвета 79/7/ЕЕС; чл. 10 на Директива на Съвета 86/387/ЕЕС; Директива 387/ЕЕС).

Мярка

- Разработване и приемане на нормативен акт

Въвеждане в българското трудово право на родителския отпуск (Директива на Съвета 96/34/ЕС).

Мярка

- Разработване съвместно със социалните партньори на изменение и допълнение на КТ, въвеждащо родителския отпуск

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Предстои изграждане на Национален съвет за равни възможности на жените и мъжете.

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

За реализация на проекта за създаване на Национален съвет за равните възможности на жените и мъжете са необходими 2.0 (0.61 – от ДБ и 1.4 – от програма Phare) мевро.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Практическа реализация на законите и нормативни разпоредби за равенство на жените и мъжете в съответствие с достиженията на правото на ЕО.

ЗАЕТОСТ И ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД

ЗАЕТОСТ

Текущо състояние

Приоритетите в политиката на пазара на труда се предопределят от:

- Актуализираната програма на правителството “България 2001г.” (януари 2000 г. – април 2001 г.)
- Разпоредбите на Закона за закрила при безработица и насърчаване на заетостта.
- Препоръките на международните организации за действия при прехода към пазарно стопанство в условията на валутен съвет;
- Бялата книга на Европейския съюз;
- Европейската стратегия за заетостта;
- Критериите за приобщаване на Република България към Европейския съюз.

Правителството предвижда в своята програма подобряване на нормативните условия за работа на чуждестранни граждани в страната; въвеждане на разрешителен режим за посредническа дейност по информизиране и наемане на работа в страната и чужбина.

Основен принцип в работата на МТСП е партньорството с институциите и неправителствените организации при разработването и провеждането на политиката по заетостта.

Синхронизацията на отделните нормативни актове по отношение на разпоредбите, касаещи функционирането на пазара на труда е важно условие за реализация на действията, свързани с изпълнението на правителствената програма до 2001г. Такава синхронизация задължително се осъществява с: Кодекса на труда; Кодекса за задължително обществено осигуряване; Закон за преобразуване и приватизация на държавни и общински предприятия; Търговския закон; Закон за социалното подпомагане; Закон за здравното осигуряване; Закон за професионално образование и обучение; Закон за регионалното развитие; Закон за администрацията; Закон за държавния служител; Директиви, Решения и Препоръки на ЕС.

- При разработването и реализирането на регионалните програми за заетост се налага **принципа на социалния диалог**. За целта са създадени Регионални съвети по заетостта по области и/или по общини на обществени начала. В състава на Регионалните съвети се включват представители на: областната управа, общинските администрации, Регионалната служба по заетостта /Бюро по труда/, регионалните структури на национално представителните организации на работодателите, регионалните структури на национално представителните организации на работниците и служителите, регионални структури на МОН, регионални координатори на фондове (фонд “Земеделие” и др.), териториални статистически бюра, НПО (по въпросите на социалната политика), Сдружения за заетост, агенции, бизнес центрове и др.

Със ЗЗБНЗ и Правилника за неговото прилагане са разписани активните и пасивни мерки/програми на пазара на труда.

Пасивните мерки при безработица са свързани със социалната защита при безработица. Те включват парични обезщетения при безработица и парични помощи при безработица. С влизане в сила на ЗЗБНЗ реално се разшири кръгът на лицата, които могат да ползват права на обезщетяване при безработица (като се включиха и тези, които доброволно са напуснали работа и на дисциплинарно уволнените). Със ЗЗБНЗ се измениха и границите на изплащаните обезщетения: горната бе повишена с 10 пункта и стана 150%, а долната, с цел стимулиране на по-активно търсене на работа, намалена с 10 пункта и стана 80% от минималната работна заплата.

В изпълнение на актуализираната правителствена Програма “България 2001”, действията са насочени към бърз икономически растеж, развитието на пазара на труда, насърчаване и увеличаване на трудовата заетост, развитие и усъвършенстване на професионалното обучение на безработни и заети, като същевременно се осигурява активна защита при безработица.

Необходимо е да се подчертае, че тези действия се реализират в условията на валутен съвет. Независимо от това в резултат на разширяване на услугите, и изпълнение на програми и мерки за заетост през периода юни 1997 г. – 1999 г. са:

- **устроени на работа безработни лица** - за периода юни – декември 1997 г. - 122 910 души; 1998 г. – 188 717 и 1999 г. – 216 939 души;
- **включени лица в програми и мерки** за насърчаване на заетостта - за периода юни – декември 1997 г. – 35 461; 1998 г. – 79 256 и 1999 г. – 119 846 души.

Налице е положителна тенденция на увеличаване дела на средствата за активна политика на пазара на труда (с изключение на 1999г.), в резултат от непрекъснато разширяващия се комплекс от мероприятия за насърчаване на заетостта.

В страната се реализират следните мерки и програми за:

Насърчаване на заетостта

- За намаляване на безработицата и насърчаване на заетостта:
 - о Посреднически услуги по заетостта;
 - о Програми за временна заетост в обществено полезни дейности
 - о Насърчаване на работодателите да наемат продължително безработни.
 - о Подпомагане на безработни да започнат работа в друго населено място
 - о Програми за осигуряване на заетост на безработни лица чрез сдружения за заетост
 - о Мерки за трудов преход при масово уволнение на работна сила – разработена е процедура, съгласно която работодателят е длъжен да уведоми 60 дни предварително съответния териториален орган за тристранно сътрудничество, Общинската администрация и териториалното поделение на НСЗ. Уведомлението съдържа информация за броя на лицата, които предстои да бъдат освободени, тяхната професионална квалификация, възраст и пол, както и за етапите и сроковете за тяхното уволнение. Сформират се локални комисии, които на основата на представената информация и анкети разработват и предлагат програми за професионално обучение и програми за алтернативна заетост;
 - о Осигуряване на заетост чрез изграждане на обекти от социалната и техническа инфраструктура. Със заем на Правителството на Република България от Световната банка през второто полугодие на 1998г е създаден Фонд “Регионални инициативи”.
 - о Програми за професионална квалификация и преквалификация - включване в курсове за обучение – квалификация, преквалификация, допълнителна квалификация;
 - о Насърчаване работодателите да наемат безработни на непълно работно време

- о Увеличаване заетостта чрез насърчаване за първите пет наети лица
- о Професионално информиране и консултиране
- о Програма за професионална квалификация на кадровите военнослужещи
- о Програма “Красива България”, с цел съхраняване на заетост и създаване на временна заетост и професионално обучение на рискови групи на пазара на труда.
- о По Програма “Леонардо да Винчи” са включени следните проекти: Развитие на нови знания чрез професионално обучение; Специализация на млади работници от община Неврокоп в областта на импрегниране на дървен материал; Социална интеграция на рискови групи на пазара на труда; Професионално ориентиране и начално професионално обучение за хора в неравностойно положение.
- За безработни младежи:
 - о насърчаване на работодатели да наемат на работа младежи;
 - о програми за професионално ориентиране, професионална квалификация и устройване на работа на безработни до 29г. възраст.
 - Преход от пасивни към активни мерки
 - о Програма “От социални грижи към заетост”;
 - о Мотивиране, стимулиране и подпомагане/обучение на безработните към самостоятелна заетост – безработни с право на обезщетение имат възможност да получат наведнаж паричните обезщетения и да започнат стопанска дейност сами или с други лица.
- Насърчаване на подхода на партньорство
 - о Създаване на областни и общински съвети /комисии/ по заетостта и методическа подкрепа за изработването на регионални програми за заетост;
 - о Методическа помощ и подкрепа за Програми на неправителствени организации за обучение и заетост
 - о Работа в екип при решаване на специфични проблеми на пазара на труда. Министерство на труда и социалната политика е подписало Споразумения за сътрудничество с Министерство на образованието и науката, Министерство на земеделието и горите, Министерство на отбраната и др. организации.
- Улесняване на прехода от училище към работа
 - о Устройство на работа на младежи, възпитаници на Домове за деца и юноши, в т.ч. сираци след завършване на средното образование, в резултат на споразумение за сътрудничество между МТСП и МОН.
 - о програми за професионално ориентиране, професионална квалификация и устройване на работа на безработни до 29г. възраст без трудов стаж.
- Насърчаване развитието на пазара на труда, отворен за всички
 - о насърчаване работодателите да наемат инвалиди;
 - о Програма за ограмотяване, квалификация и заетост;
 - о Национална рамкова програма за социално-икономическа интеграция на роми;
 - о Програма за предоставяне на икономически възможности на жените от района на Девин (изграждане на бизнес център за жени с краен срок на проекта декември 1999г.);
 - о Фонд Регионални инициативи финансира пилотни проекти за заетост на роми – събиране и обработка на пластмасови отпадъци (“КУПАТЕ”) в общините Русе, Враца, Пловдив, Стара Загора и др.; отглеждане и събиране на билки – Елхово;
 - о Програма за временна заетост и Програма “Зима”;
 - о включване в мерките, регламентирани със ЗЗБНЗ, съобразно изискванията за образование и квалификация.

Хора с увреждания

- Законова уредба

Политиката по отношение на лицата с увреждания се основава на Конституцията на Република България, като още с Преамбюла е изразен стремежа на България да стане социална държава. Този принцип е залегнал в чл. 51 от Конституцията, на основата на който е приет и действа Закон за защита, рехабилитация и социална интеграция на инвалидите (ЗЗРСИИ) и Правилник за неговото прилагане, както и редица подзаконовни нормативни актове. В момента се подготвя изменение на ЗЗРСИИ.

- Професионално образование и обучение (ПОО)

От 1998 г. Фонд "Рехабилитация и социална интеграция" (ФРСИ) е финансирал няколко проекта свързани с професионалната квалификация и обучение на увредени лица, като се наблюдава предимно на тяхната интегрираност и съпричастност към останалите членове на обществото.

ФРСИ ще се занимава с професионалната квалификация на хора в неравностойно положение на пазара на труда – увредени младежи в работоспособна възраст. Фондът е финансов координатор на най-големия пилотен проект за Р България по програма "Леонардо да Винчи" към Европейската комисия и съвместно са партньори от Германия, Австрия и Румъния ще бъдат обучени около 60 души с увреждания в нови съвременни професии, съобразени с уврежданията им и ще бъдат разработени учебни помагала за създаване възможност за интегрирано обучение и професионална квалификация. Проектът е с продължителност 18 месеца.

- Трудова заетост

Стимулите за заетост на увредените лица са залегнали в Закона за защита, рехабилитация и социална интеграция, според който работодател с над 50 заети лица, следва да има най-малко 4 на сто заети хора с увреждания.

През декември 1999 г. беше прието решение на Министерски съвет на Р България за възлагане на държавни и общински поръчки на специализираните предприятия на лица с увреждания по утвърден списък.

Развитие на предприемачеството

- Улесняване стартирането и развитието на бизнеса
- о Програма за подкрепа и насърчаване на стопанската инициатива (изграждане на центрове за бизнес консултации във Видин, Разлог и Благоевград);
- о Насърчаване на предприемачеството - Стимулиране на самонаемането
- о Програма "Започнете Вашия бизнес" с цел обучение и финансово подпомагане за успешен старт в бизнеса на безработни лица
- Развиване на възможности за разкриване на нови работни места
- о Разработване и реализиране на секторни и регионални/локални програми за заетост. - Правителството на Р България утвърди Правила за разработване и реализиране на национални, отраслови и регионални програми за заетост, с цел намаляване натиска върху пазара на труда в периода на структурната реформа чрез разкриване на работни места на местно ниво в рамките на социална пазарна икономика и на нови дейности, свързани с потребностите на пазара на труда.

Насърчаване на адаптивността в бизнеса и на заетите в него

- Подкрепа на адаптивността в предприятията
- о Проучване потребностите на пазара на труда в количествен и качествен аспект и обвързването им с възможностите и насоките на обучението за професионална квалификация на безработни;
- о В изпълнение на Правителствената програма и Закона за закрила при безработица и насърчаване на заетостта, дейността на Министерство на труда и социалната политика в областта на професионалната квалификация е насочена предимно към повишаване на професионалните знания и умения на безработните лица в съответствие с потребностите на трудовия пазар. С влизането в сила на Закона за закрила при безработица и насърчаване на заетостта се създаде нормативно и възможност за обучение и на заети лица - като превантивна мярка.

- о Разпространение на програмата за обучение “Бърз старт” за постигане на по-бърза адаптивност на работниците към реалната производствена среда и специфичните изисквания и условия за производство

Укрепване на политиката за равни възможности

- Джендър – подход
- о Приемане на джендър подход при изпълнение на политиката на пазара на труда.
- о Развитие и усъвършенстване на информацията за процесите на пазара на труда
- Равно третиране на жените и мъжете

Р. България прилага принципа за равенство в третирането на мъжете и жените по отношение на заетостта, професионалното обучение и развитие, отчитайки, че равенството в третирането представлява една от целите на Общността (Конституцията на Р. България, КТ и Закона за закрила при безработица и насърчаване на заетостта)

Съгласно провежданите от Националния статистически институт периодични наблюдения на работната сила, икономическата активност при мъжете (55.6%) е с 10 пункта по-висока от тази на жените (45.6%). Активността на жените се влияе от обичайното им отдръпване от пазара на труда, свързано с раждане и отглеждане на деца и по-ранното им пенсиониране, поради което коефициентите на икономическа активност се различават по възрастови групи. Освен това жените имат право на свободен избор. Независимо от това, данните за страната показват, че заетостта на жените е по-висока. Като уязвими групи се очертават жените по време и след отпуск по майчинство, младите жени и жените над 40-годишна възраст. За тяхната социално-икономическа интеграция са и мерките и програмите за обучение и заетост.

В Р. България няма определени квоти, основани на признак пол. Всички лица, независимо от техния пол имат равен достъп до работа, професионално обучение и развитие, те са равнопоставени при кандидатстване за работа и/или професионално обучение.

- Съвместимост на работа и семеен живот
- о Правото на отпуск по майчинство, съгласно българското законодателство, може да се ползва и от бащата.
- о Насърчаване на гъвкави форми на заетост.
- Улесняване на реинтеграцията на пазара на труда
- о На основата на регламентираните със Закона за закрила при безработица и насърчаване на заетостта действия се предоставят услуги по заетостта на лицата, които желаят да се върнат на пазара на труда. След консултиране и професионално ориентиране лицата се включват в програми за обучение и заетост.
- о В съответствие със сключеното Споразумение за съвместна дейност между Министерството на труда и социалната политика и Министерството на правосъдието се изпълнява постоянно действаща Програма за подпомагане ресоциализацията на освобождаваните от затворите чрез професионална квалификация и преквалификация.

Мониторинг на процесите и на политиката по заетостта

В Р. България са създадени условия за наблюдение на пазара на труда и разработване на оценка на активната политика на пазара на труда, а именно:

- Наблюдение на работната сила, провеждано три пъти ежегодно от Националния статистически институт - характеристика на работната сила по пол, възраст, образование, местоживеене, статус и т.н.;
- Административна статистика на лицата, търсещи работа;
- Наблюдение, оценка и контрол на целеви програми;
- Система за наблюдение и оценка на програмите и мерките на пазара на труда (в края на 1998г. с методическата помощ на НОУ-ХАУ ФОНД на Великобритания и Социологическия институт при БАН, Националната служба по заетостта проведе наблюдение и оценка на програмите и мерките и

представи изводите и препоръките). В процес на разработване и внедряване е методика за нетната оценка на въздействието на програмите и мерките на пазара на труда (проект разработван със заем на Световната банка).

В перспектива се предвижда по-нататъшно развитие на информационната база, особено в регионален аспект и развитие и разширяване на системата за наблюдение и оценка на програмите и мерките на пазара на труда.

Основополагащ документ на политиката по заетостта в краткосрочен и средносрочен план са Европейската стратегия по заетостта и насоките на ЕО по заетостта. Политиката за заетостта е приоритетно ориентирана към: развитие и усъвършенстване на законовата и нормативна уредба; увеличаване на заетостта; намаляване броя на безработните; намаляване на продължителния престой на безработните на пазара на труда; социално-икономическа интеграция на рискови групи; развитие на професионалното обучение на заети и безработни лица (непрекъснато обучение, обучение за придобиване на нова квалификация, повишаване на квалификацията, преквалификация на заети и безработни); укрепване на капацитета на структурите; развитие на предприемачеството; развитие на социалното партньорство по вертикала и хоризонтала; развитие и усъвършенстване на базата данни.

През 1999 г. бе разработен Национален план за икономическо развитие за периода 2000 – 2006 г. Очертани са основните насоки в развитието на човешките ресурси и на инструментите за увеличаване на заетостта.

Намаляването на допълнителния натиск на пазара на труда вследствие реструктуриране на икономиката и на социалната сфера следва да се постигне чрез:

- по-нататъшно синхронизиране и регулиране на действията от страна на държавата, организациите на работодателите, организациите на работниците и служителите, неправителствените организации и други партньори на пазара на труда въз основа на ясна браншова /отраслова/ и регионална стратегия;
- поддържане на професионална-квалификационна структура на работната сила /заети и безработни лица/, адекватна на потребностите на работодателите;
- усъвършенстване на услугите, предоставяни от службите по заетостта;
- стимулиране мобилността на работната сила по региони, сектори, статута на работа и професии;
- разработване и реализиране на регионални и отраслови програми за обучение и заетост;
- привличане на чуждестранни инвестиции за ускоряване процеса на реструктуриране на икономиката и разкриване на нови работни места.

Разработването и реализирането на регионалните програми за заетост е важен инструмент на политиката за намаляване напрежението на регионалните трудови пазари. Те се разработват в съответствие с разпоредбите на Закона за закрила при безработица и насърчаване на заетостта, Правилата за разработване на програми за заетост, одобрени от Министерския съвет, както и на методическо ръководство за разработване на регионални програми за заетост, утвърдено от министъра на труда и социалната политика.

Борба с расизма

Българското правителство е високо оценено в международен план за политиката си, насочена към етническите групи в страната. Към Министерски съвет функционира Националният съвет по етнически и демографски въпроси. Българското законодателство изключва всякаква форма на дискриминация.

Българското правителство прие Рамкова програма за равноправно интегриране на ромите в българското общество. В Регионалните съвети по заетостта също са включени представители на малцинствата.

На свое заседание Министерският съвет реши министрите и ръководителите на ведомства да създадат експертни групи с участието на представители на ромски неправителствени организации. В тази връзка експерт, представляващ ромските организации, е назначен в

дирекция « Пазар на труда » към МТСП. През декември 1999 г. се проведе работна среща с ромските организации, на която се обсъди програмата за действие през 2000 година. Програмата трябва да е продължение на съществуващите мерки и програми, както и да очертае бъдещите проекти. По този начин ще бъде гарантирани по-голяма прозрачност на действията и взимането на по-добри управленски решения за разрешаване на проблемите за квалификацията и заетостта на хората от ромски произход.

В някои градове и села с компактно ромско население са създадени клонове на бюрата по труда или информация за работните места, осигурени в тези места. Такива клонове съществуват в Пловдив и Пазарджик, а в Сливен и Кюстендил е осигурена информация за работните места. Специалисти от ромски произход са назначени като сътрудници към тези клонове.

Проблемите, пред които България се изправя при решаването на тези социални и икономически промени са определили като главен приоритет на правителството намаляването на безработицата и нейната продължителност сред хората в неравностойно положение на пазара на труда. Сред засегнатите групи са също безработните от ромски произход. Високото ниво на безработица в тази група през последните години е предопределена от несъответствието между характеристиките в качеството на предлаганата работна сила и високите изисквания на работодателите в условията на пазарна икономика. По-голямата част от ромското население е без образование и квалификация, със сравнително ниска трудова дисциплина и условия на живот. Това ги прави неконкурентноспособни на пазара на труда и дава основание за тяхното социално изолиране.

В момента на пазара на труда се прилагат голям брой програми и мерки на социална и икономическа интеграция на безработните лица от ромски произход. Тяхната основна цел е да осигурят на ромската общност адекватни възможности за трудова реализация и квалификация. Включването на безработни от ромската общност в различни програми и приоритетни мерки подпомага тяхната по-бърза интеграция в обществото – програми «Ограмотяване, квалификация и заетост», «От социални грижи до заетост», «Временна заетост», «Зима».

Едновременно с горе-посочените програми в страната се провеждат голям брой мерки, насърчаващи работодателите да наемат безработни, част от които са от ромски произход, например: Насърчаване на работодателите да наемат безработни; Насърчаване на безработни да започнат самостоятелен бизнес.

Фондът за регионални инициативи заедно с МТСП финансира проекти, гарантиращи заетост на лицата от ромски произход. Фондът финансира проекти от социалната и техническа инфраструктура, предлагани от общините, които от една страна осигуряват заетост на ромите, а от друга подобрява условията на живот на местата, където ромите живеят. Фондът финансира с предимство иновационни проекти и проекти, осигуряващи заетост за ромското население.

МТСП взе участие в конференция на Съвета на Европа за социалната и икономическа интеграция на ромското население. Изборът на София за домакин на това събитие е още едно признание на усилията на правителството да разреши горните проблеми.

Краткосрочни приоритети

Насърчаване на заетостта

Мярка

- Съвместен преглед на политиката по заетостта в сътрудничество с Европейската комисия с оглед изработване на Национална стратегия по заетостта
- Разработване на Национален план по заетостта

Насърчаване подхода на партньорство

Мярка

- Повишаване капацитета на Регионалните съвети по заетостта на областно и/или общинско ниво чрез провеждане на регионални семинари.

Намаляване на безработицата и насърчаване на заетостта в условията на структурната реформа

Мярка

- Реализиране на проект за възстановяване на околната среда и осигуряване на заетост в Перник.
- о Мерки за възстановяване на околната среда, подкрепа развитието на нови предприятия, осигуряване работни места и обучение на работната сила от мините в Пернишки регион.
- о Създаване на Група за управление на проекта
- о Подкрепа за партньорство в общността.
- Програма за преодоляване на социалните последици от структурната реформа в стоманодобивната и рудодобивната промишленост за районите Перник, София, Родопи и Бургас (Решение на Комисията № 1006/92 /ECS).
- Разработване и реализиране на специализирани програми за увеличаване на заетостта чрез развитие на малки и средни предприятия, стимулиране започването на стопанска дейност самостоятелно или с други лица, развитие на екотуризм, еко земеделие, осигуряване на заетост на рис-кови групи на пазара на труда.
- о Микропроекти, свързани с насърчаване на предприемачество
- о Обучение и заетост на неравностойно поставени групи на пазара на труда (жени, младежи, инвалиди, продължително безработни, ниско образовани и квалифицирани и др.)
- о Професионално обучение и преквалификация на лицата, загубили своята работа при реструктуриране на регионалната икономика.
- о Разкриване на нови работни места чрез реализация на инвестиционни програми и др.
- Разработване на програма за професионална квалификация на персонал в предприятия с пред-стоящо освобождаване на повече от 10 на сто от численият състав, потенциални безработни лица.

Осигуряване на конкурентноспособност, мобилност и адаптивност на националната работна сила

Мярка

- Разширяване правото на достъп до обучение за професионална квалификация чрез отстраняване на нормативните ограничения за обвързване на обучението с наличие на свободно работно място.
- Разработване на програма за организиране на обучение за овладяване на ключови квалификации, необходими за работа в условията на конкурентна икономика
- Разширяване прилагането на ориентирани към потребностите на клиента-работодател програми за професионална квалификация.

Развитие на предприемачеството

Мярка

- Улесняване стартирането и развитието на предприемачеството – подпомагане стартирането и развитието на бизнес чрез изграждане на бизнес центрове/инкубатори.

Укрепване политиката на равните възможности

Мярка

- Джендър подход

- о Разработване на програми за заетост на жени в региони с високо равнище на безработица – обучение на жени и стимулиране самостоятелна заетост на жени, подкрепа при създаване на организации, осигуряващи заетост на жени.
- о Разработване на програма за обучение за предприемачески умения на жени от райони с висока безработица и слабо развита икономика.
- о засилване на контрола по равното третиране на двата пола.
- Обучение за заетост на неравностойните групи работна сила
- о Разработване на програма за професионална квалификация на безработни в риск от дълготрайна безработица
- о Разработване на целева програма за професионално обучение и устройване на работа на лица с инвалидности
- о Разработване на програма за придобиване на образование, професионална квалификация и устройване на работа на отпадащите от системата на образованието.
- о Разработване на национална програма за подпомагане на възпитаници от домовете за деца и юноши за социалната им интеграция и професионалната и трудовата им реализация
- Мониторинг на програмите и мерките на пазара на труда
- о Развитие на системата за наблюдение и оценка на пазара на труда Националната служба по заетостта ще развива административната статистика и ще усъвършенства периодичните анализи за пазара на труда.
- о Провеждане на проучвания за брутния и нетния ефект на програмите и мерките на пазара на труда.

Актуализиране на законовата уредба по проблемите на хората с увреждания(Решение 399Y0702(01)).

Мярка

- Закон за изменение и допълнение на ЗЗРСИИ

Обучение на увредени лица в нови технологии

Мярка

- Нови пътища за интеграция на хора с увреждания на трудовия пазар чрез нови методи за професионално образование и преквалификация” (Проект Леонардо да Винчи № BG/99/1/086019/PI/I.1.1.e./FP)

ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД

Текущо състояние

Чрез прилагането на мерките по предприсъединителните фондове и Специалната подготвителна програма, България продължава подготовката за бъдещо членство в ЕС, както и обучението по принципите и процедурите на Европейския социален фонд.

В момента по програма Фар има два проекта за осигуряване на работни места и обучение за освободените работници от реструктуриращите се стаманодобивни и минодобивни предприятия (Кремиковци, Перник, Бургас и Родопите). Освен това проектите също целят създаване на институционална структура на национално и регионално равнище, способна на инвестиционно финансиране за целите на създаването на устойчиви работни места. По програма Фар 2000 са предложени за финансиране следните проекти: “Увеличаване на заетостта чрез укрепване на потенциала на туристическия сектор”, “Инвестиране на пазара на труда и професионално обучение”, “Инвестиране в бизнес инкубатори в райони в индустриален упадък” и “Закрила на децата - контингент на МТСП”. Също така Фондът за регионални инициативи използва техники, които са идентични с тези на Социално-инвестиционния фонд, като целта е съществуващият ФРИ да прерасне в СИФ. Има иновационни проекти в сферата на развитието на човешките ресурси, което ще доведе до подобряване качеството на живота и развитието на човешките ресурси, което е заложено в Националния план за икономическо развитие на България. Отговорни за проектите

свързани с развитието на човешките ресурси са Министерство на труда и социалната политика, Министерство на образованието и науката, Министерство на културата, Министерство на здравеопазването, между които има добро сътрудничество и координация, които се осъществяват на основата на подписани Споразумения за сътрудничество. Проектите на регионално ниво в момента се управляват от Регионалните съвети по заетостта (създадени с Решение на МС № 57 за приемане на Правила за разработване и реализиране на програми за заетост от 21.12.1998 г.), в състава на които са включени и социалните партньори, както и структурите на гражданското общество.

Краткосрочни приоритети

Законопроект за Социално– инвестиционен фонд (I фаза)

Законопроект за Социално– инвестиционен фонд (I фаза): (Регламент на Съвета (ЕСС) № 2396/71 от 8.11.1971г.). Изграждане на капацитет за управление на проекти на бъдещ Социално-инвестиционен фонд с помощта на ПРООН /група за управление на фонда/. Финансиране на проекти, които решават проблеми на инфраструктурата и създават заетост.

Мярка

- Разработване на законопроект за Социално-инвестиционен фонд (I фаза)

Средносрочни приоритети

Насърчаване на заетостта

Мярка

- Намаляване на безработицата и насърчаване на заетостта в условията на структурната реформа
- о Разработване и реализиране на проект “Насърчаване на заетостта чрез укрепване потенциала на туристическия сектор”.
- о Проект за изграждане на Национална мрежа от публични и частни консултантски центрове за подпомагане стартирането и развитието на самостоятелна стопанска дейност.
- о Реализиране на регионални програми за увеличаване на заетостта и ограничаване разпространението на безработицата. Финансиране на микропроекти, утвърдени от РСЗ и от НСЗБНЗ.
- о Разработване на национална програма за съвместни действия на МТСП и работодателските организации за разширяване и усъвършенствуване на обучението на заети и безработни за самостоятелна заетост.
- о Въвеждане на превантивни програми за обучение на освобождаваните от реструктуриращите се предприятия.
- Повишаване на качеството и поддържане на способността за заетост на работната сила
- о Разработване на Национална програма за основни мерки за развитие на непрекъснатото професионално обучение с оглед развитие на качествения потенциал на работната сила и намаляване на обществените разходи за издръжка на безработните и рисковите групи
- о Създаване на система за проучване на потребностите на пазара на труда и обвързването им с потребностите от обучение
- о Разработване на програма за професионално обучение на младежи без професия с оглед улесняване на прехода им от училище към труд (380Y0103(01))
- о Инвестиции за развитие на пазара на труда чрез професионално обучение

Развитие на предприемачеството

Мярка

- Инвестиране в бизнес-инкубатори в региони с индустриален упадък.

Укрепване политиките за равни възможности

Мярка

- Създаване на Национален съвет за равни възможности на мъжете и жените.
- Разработване на Правилник за функциите и задачите

Създаване на равни възможности на увредените лица

Мярка

- Разработване на Национална стратегия за равни шансове на увредените лица
-

Увеличаване дела на туристическия сектор в регионалната заетост и БВП

Мярка

- Увеличаване на заетостта чрез укрепване потенциала на туристическия сектор

Адаптиране на работната сила към новите икономически условия и европейската интеграция

Мярка

- Инвестиране на пазара на труда чрез професионално обучение

Развитие на предприемачеството

Мярка

- Инвестиране в бизнес инкубатори в райони в индустриален упадък

Изграждане на Социално-инвестиционен фонд.

Изграждане на Социално-инвестиционен фонд Регламент на Съвета (ЕИО) № 2396/71 от 8.11.1971г.

Мярка

- Създаване на Социално-инвестиционен фонд

Административен капацитет

В системата на Националната служба по заетостта е изграден Център за информационно издателска дейност, който осигурява методическите и информационни материали, необходими за функциониращите и изграждащите се Професионално-информационни центрове/ПИЦ/. Към 29.02.2000г. функционира 11 ПИЦ, в т.ч. 1 мобилен и 37 Клуба "Работа", от които 2 са мобилни.

Услугите по информиране, консултиране, обучение и посредничество за заетост, предоставяни от службите по заетостта на работодателите и безработните са безплатни и са формирани и усъвършенствувани на основата на опита на страните-членки на ЕС. Услугите се реализират на основата на разпоредбите на Закона за закрила при безработица и насърчаване на заетостта /ЗЗБНЗ/ и утвърдената политика от Правителството.

В страната услуги по заетостта се предоставят и от частни фирми, извършващи посредническа дейност при информиране и наемане на работа. Услугите на частните фирми са платени. Редът и условията за функционирането им са определени със ЗЗБНЗ и Наредба.

В страната са изградени структурите, необходими за прилагане на законите в социалната сфера. С цел развитие и укрепване на капацитета на структурите, прилагащи законите и създаване условия за прилагане достиженията на ЕС в областта на заетостта се предвижда:

- разширяване на секторите в МТСП, работещи по проблемите на заетостта;

- реформа в системата по заетостта с цел привеждане на структурата на НСЗ в съответствие с: административното деление на страната (образуване на 28 областни центрове) и създаване на условия за реализация на разпоредбите на действащи и нови закони, адекватни на правителствените приоритети;
- изграждане на професионално информационни центрове;
- изграждане клубове "Работа";
- изграждане и укрепване на групи за управление на проекти със смесено финансиране на национално и регионално ниво;
- изграждане и укрепване на Регионални съвети по заетостта.

Институционалната координация по прилагането на мерките по линията на ЕСФ се извършва от звено в структурата на МТСП.

Финансови потребности

За реализация на мерките в областта на заетостта и Европейския социален фонд в краткосрочен и средносрочен план са необходими 81.08 мевро. Предвидени са следните източници на финансиране: държавен бюджет (19.28 мевро); предприсъединителните фондове на ЕС (50.6 мевро) и други източници (10.1 мевро) :фонд "ПКБ"; Фондове за опазване на околната среда; фонд "Земеделие"; фонд "Регионални инициативи"; Българо-Американски инвестиционен фонд и др.

Очаквани резултати

Министерство на труда и социалната политика предвижда в резултат на развитието на мерките и програмите през следващите години да се:

- Развие и увеличи капацитета на министерството и службите по заетостта и създадат условия за управление на проекти със смесено финансиране от една страна, и от друга, реализиране на действия за прилагане достиженията на правото на ЕО.
- Разширяване на схемите за увеличаване на заетостта и повишаване качествена характеристика на работната сила.
- Създаване условия за преход от пасивна към активна политика на пазара на труда и разширяване на услугите за подпомагане на безработните лица да намерят работа.
- Подобряване на координацията, контрола и диалога между всички отговорни институции и социални партньори при въвеждането и изпълнението на действия на пазара на труда в прехода към пазарна икономика.
- Развитие и усъвършенстване на връзките между правителството, неправителствените организации и социалните партньори.
- Усъвършенстване на управленческите решения и повишаване ефективността от действието на програмите и мерките на пазара на труда.

Хора с увреждания

Развитието на политиката, свързана с професионалното образование и обучение на увредените лица в посока на интеграция с останалите членове на обществото, (мейнстриминг), в съответствие с Европейските стандарти за създаване на общество без "специални нужди" (общество за всички) ще доведе до по-пълното им интегриране в обществото, като се запазва и специализираното професионално образование и обучение при изчерпване на възможностите за мейнстриминг.

СОЦИАЛНА ЗАКРИЛА

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ

Социалната закрила в най-общ контекст обхваща: право на труд, социално осигуряване за всички осигурителни рискове, семейни добавки и универсални социални обезщетения без

вноски, социално подпомагане и социални грижи /в брой и в натура/, здравно осигуряване и финансиране.

В тази област правителството предприема сериозни стъпки за достигане нивото на международните стандарти и разпоредби.

А. В областта на социалната закрила МТСП съвместно с МЗ, НОИ, НЗОК и социалните партньори, участва в многонационална хоризонтална Програма "Консенсус", насочена към реформата в социалната закрила в страните от централна и източна Европа (ЦИЕ).

Подпомагайки разработването на политики в страните, обхванати от ФАР, и подкрепяйки финансово процеса на реформа в социалната закрила, тя основно има за цел изграждане и по-нататъшно развитие на жизнеспособни системи на социална закрила в съответствие с цялостното макро-икономическо развитие и с оглед на максимално съответствие с достиженията на правото на ЕС в тази област. Програма "Консенсус" допълва програмите за социална закрила на национално ниво, финансирани със средства на ФАР.

По програма **Консенсус II** България участва в следните проекти:

- Международен семинар по аспекти на финансовото управление на схемите за социална закрила - Будапеща, септември 1999 - *цели*:
- о предлага серия от семинари по три отделни, но свързани аспекта на управление на финансовите средства със следните цели: да повиши осведомеността по въпросите, възникващи при планиране и прилагане на системите за финансиране на социалната закрила, да се направи преценка на начина, по който тези въпроси могат да бъдат анализирани и оценявани, да се предоставят примери на добра практика и информация за подобряване на практиката в СЦИЕ, да се създаде база за създаване на мрежи на институциите в тази сфера.
- Мониторинг върху развитието на реформата в социалната закрила в СЦИЕ - *цели*: да предостави актуализиран, обхванат и сравнителен анализ на главните области на социалната закрила в СЦИЕ, насочен към социалната значимост, икономическото и финансово въздействие и към перспективата за по-нататъшно структуриране на бъдещите потребности на СЦИЕ. Анализът трябва да бъде направен на базата на надеждни и сравними концепции, терминология и данни. На него могат да се основават последващи или бъдещи реформи на социалната закрила или, когато е приложимо, преговори, отнасящи се до разширяването на ЕС за СЦИЕ.
- Подкрепа за разработване на комуникационна стратегия за междуведомствената комисия за реформата в социалната закрила(МКР) - *цели*: да развие по-нататък уменията, създадени при първия кръг от проекти в подкрепа на секретариатите на МКР. Да очертае комуникационната стратегия, която всяка СЦИЕ и нейният секретариат биха могли да поддържат за по-дълъг период от техните собствени ресурси. Стратегията би покрила връзката между самите членове на МКР и между МКР и институциите, създадени с цел решаване проблемите по присъединяването, предоставяне на информация и документи на външни заинтересовани лица /напр. печат,медия/ и определяне на всички източници на информация, които трябва да бъдат редовно предоставяни, както и управлението на информационните потоци.
- Терминологичен речник в социалната закрила - *цели*: да създаде терминологичен речник в социалната закрила на английски език и на езика на всяка включена СЦИЕ с цел уеднаквяване на терминологията при провеждане на международни дискусии по присъединяването, за улесняване на диалога и общото разбирателство, за разработването на стандартна терминология.
- Детайлна подготовка и планиране за прилагане на координационните правила на ЕС - *цели* : да се определи начина, по който институциите за различните видове осигуряване трябва да развият възможностите си, за да могат успешно да приложат регламентите по един устойчив и надежден начин и да осигурят част от разработването на методологията.

- Преход от услуги по домовете към нов вид социални услуги за инвалиди, възрастни и деца - *цели*: да подкрепи прилагането на новото законодателство и подготви предложения за по-нататъшни правителствени мерки за взаимодействие с представители на неправителствени организации и местни органи. Разработване на механизми за ефективно управление, финансиране и контрол на услугите така, че да се гарантира индивидуалността, неприкосновеността и човешкото достойнство на потребителите на системата.
- Втори стълб на социално-осигурителните схеми и инвестиционна стратегия - *цели* : да подпомогне избора на модел за изграждане и управление на фондовете от III-ти пенсионен стълб; да подпомогне разработването на такова законодателство, което да регламентира правата и задълженията на осигурените лица, размера на вноските, задължителния характер на осигуряването; да подпомогне създаването на стратегия за провеждане на инвестиционна политика и на капиталови пазари чрез инвестиционна дейност на професионалните пенсионни фондове.
- Разработване на модел за обучение на управленски и административен персонал на здравните институции във връзка с въвеждането на здравно-осигурителната система - *цели* : да окаже помощ на МЗ при обучение на управленския и административен персонал на здравните институции, както и на новосъздадения персонал за здравно-осигурителната система за придобиване на тясно специализирани познания в областта на: определяне на потребностите от здравна помощ, договарянето на медицинските услуги на национално, регионално и местно ниво, контрол на качеството на медицинските услуги и финансов контрол.

На 29.03.2000 г. България ратифицира Европейската социална харта (ревизирана), която се явява основен международно-правен инструмент в областта на социалната закрила, като Законът за нейното ратифициране е обнародван в "Държавен вестник", бр. 30 от 2000 г. Членовете от Хартата, с които България се е обвързала, са: Член 1 "Право на труд", параграфи 2, 4, 5, 6 и 7 на Член 2 "Право на справедливи условия на труд", Член 3 "Право на безопасни и здравословни условия на труд", параграфи 2, 3, 4 и 5 на Член 4 "Право на справедливо възнаграждение", Член 5 "Право на организиране", Член 6 "Право на сключване на колективни трудови договори", Член 7 "Право на децата и младежите на закрила", Член 8 "Право на жените на закрила", Член 11 "Право на опазване на здравето", параграфи 1 и 3 на Член 12 "Право на социално осигуряване", параграфи 1, 2 и 3 на Член 13 "Право на социална и медицинска помощ", Член 14 "Право на помощ от службите за социални грижи", Член 16 "Право на семейството на социална, правна и икономическа защита", параграф 2 на Член 17 "Право на децата и младежите на социална и икономическа защита", параграф 4 на Член 18 "Право на доходоносна дейност на територията на други договарящи се страни", Член 20 "Право на равни шансове и еднакво отношение в областта на заетостта и професиите без дискриминация на основата на пола", Член 21 "Право на информация и допитване", Член 22 "Право на участие в определянето и подобряването на условията на труд и на работна среда", Член 24 "Право на закрила при предсрочно освобождаване от работа", Член 25 "Право на работниците на защита на техните вземания в случаите на неплатежоспособност на техните работодатели", Член 26 "Право на зачитане на достойнството на работното място", параграфи 2 и 3 на Член 27 "Право на работниците със семейни задължения да имат равни възможности и да са обект на еднакво отношение", Член 28 "Право на представителите на работниците на закрила в предприятията и облекчения за работата им", Член 29 "Право на информация и консултации с работниците при масово съкращаване на работна ръка.

Предмет на тази глава са само два от компонентите на социалната закрила, които имат препоръчителен, а не - задължителен характер, именно: допълнително доброволно пенсионно осигуряване; социално подпомагане и услуги.

Усъвършенствването на системата на осигурителна закрила на гражданите е една от основните насоки в политиката на българската държава. Като една от нейните непосредствени основни задачи е усъвършенствването на пенсионната система с цел

намаляване на възможностите за ранно пенсиониране и стимулиране участието на осигурените във финансирането на осигурителните фондове чрез въвеждане на възможности за допълнително доброволно осигуряване.

В тази насока бе създадена работна група, която подготви проект за преход на България към триколонна пенсионна система.

За третия стълб на пенсионното осигуряване – доброволното, бяха предприети конкретни мерки за неговото изграждане:

- още през 1994 г. с промени в данъчните закони беше регламентирана основата на допълнителното доброволно пенсионно осигуряване в България, а именно – данъчното облекчение върху личните осигурителни вноски, т.е. внесените за тази цел суми се приспадат от облагаемия доход.
- през юли 1999 год. бе приет и обнародван в ДВ 65 Закон за допълнително доброволно пенсионно осигуряване (ЗДДПО), който влиза в сила от 4.01.2000 г. С тази законова рамка се създават условия да развитието на ДДПО като се уреждат обществените отношения, свързани с ДДПО, учредяване, лицензиране, преобразуване, прекратяване и ликвидация на пенсионно-осигурителни дружества, учредяване, управление и прекратяване на доброволни пенсионни фондове, държавния осигурителен надзор и защитата на осигурените лица. По смисъла на този закон ДДПО с предварително определени вноски е вид социално осигуряване, при което сумите, подлежащи на изплащане като пенсия, се определят от събраните по индивидуални партиди вноски и разпределените доходи от тяхното инвестиране.

Принципите, на които е изграден и функционира третият стълб за пенсионно осигуряване и законовата рамка, са: регулативен механизъм, който гарантира активите на пенсионния фонд в случай на неплатежоспособност, предоставяне на ясна, разбираема и безпристрастна информация, свободен избор на пенсионна схема, пълна информираност за управленските такси и за методиката на изчисляване на бъдещата пенсия при определени предпоставки, недопустимост на дискриминация по пол.

Реформата на системата за социално подпомагане в законодателно отношение по своите принципи, целенасоченост и видове помощи в голяма степен хармонизира с европейските стандарти. Независимо от това, в тази сфера като компонент на социалната закрила, се предвижда да бъдат приети следните промени в законодателството в рамките на 2000 г.:

Закон за социално подпомагане и правилника за прилагането му

Във връзка с приетия Кодекс за задължително обществено осигуряване, групите инвалидност по този закон ще бъдат приведени в съответствие с новите критерии за остатъчна работоспособност.

В минималния доход за достъп до системата на социално подпомагане ще отпаднат добавките към пенсиите на вдовиците.

Съгласно чл.19 от ЗСП, МТСП изготви Наредба, която влезе в сила от април 1999 г. Новите постановки в нея са следните:

- а) разширяване на мрежата от заведения за социални услуги с частни и със смесено участие заведения;
- б) създаване на бюра за социални услуги, които осигуряват социални и правни консултации, консултации за семейства, желаещи да осиновят дете, социална работа с лица в неравностойно положение.
- в) създаване на центрове за социална рехабилитация и интеграция на инвалидите и лица в неравностойно социално положение;
- г) откриване на приюти за безпризорни деца.

Закон за семейни помощи и добавки за деца

В изпълнение на ангажиментите, поети с програмата на правителството за създаване на модерно законодателство за семейството, МТСП разработи проект на Закон за семейни помощи и добавки за деца, който мина на първо четене в НС. С приемането му Указът за насърчаване на раждаемостта ще отпадне.

Предложеният законопроект е съобразен с правните норми на ЕС за социалната закрила, свързани с признаване правото на достатъчно средства за покриване на основните потребности на различните по тип и големина семейства с деца, свързано с гарантирания минимален доход, с предоставяне на диференцирани социални плащания.

Закон за закрила на детето

С особено внимание правителството се отнася към закрилата на детето като един от приоритетите с първостепенно значение. В тази насока е разработен и внесен в НС проектозакон за закрилата на детето. Законопроектът поставя под особена закрила от държавата и обществото всяко дете в случаите, когато :

- Детето е останало без родителска грижа;
- Родителите или лицата, упражняващи права и задължения по отглеждането и възпитанието му, не могат да му осигурят възможност за постигането на обществено приемлив стандарт за неговото развитие;
- Съществува опасност за неговия живот, физическо или психическо здраве;
- Детето страда от умствени, физически, психически увреждания или трудно лечими заболявания;
- Детето е извършило или съществуват предпоставки да извърши противообществени прояви;
- Детето изявява особена дарба или талант.

С приемането на този закон ще се създадат възможности да се наблегне и на следните принципи:

- заведенията за отглеждане на деца ще се считат като последна възможност;
- утвърждаване на тенденцията за развитие на дневни центрове за рехабилитация и социална интеграция на децата със съдействието на неправителствения сектор;
- създаване на предпоставки за алтернативни форми на отглеждане на децата;
- изграждане на центрове за работа с деца и семейства;
- създаване на условия за живот, професионална квалификация и заетост на децата – сираци над 18 год. възраст.

Приемането на този закон ще доведе до съответните промени в Семейния кодекс.

Закон за защита, рехабилитация и социална интеграция на инвалидите

В процес на съгласуване е проект за изменение и допълнение на този закон, с който се цели създаване на по-добри възможности за независим живот на лицата с увреждания чрез създаване на необходимите условия за социална рехабилитация, за трудова заетост и осигуряване на достъпна социална, културна и трудова среда.

В ход е разработването на национална стратегия за хора с увреждания, която акцентира на социалните услуги за лица с увреждания, извършвани без откъсване от обичайната домашна среда.

През м. ноември 1999 г. ЕК подписа финансов меморандум за изпълнението на програма “Консенсус III” за реформа в социалната закрила и прилагане на социалното законодателство на ЕС. МТСП съвместно със своите партньори е представила две предложения, които са одобрени на предварителен етап, а именно:

- I. Информационен и документационен център по социална политика – цели:

- да предоставя своевременно актуална информация на служителите от МТСП, всички институции и медии от страната, работещи в областта на социалната закрила;
- да подпомогне дейността на работните групи по координация на социално-осигурителните схеми чрез предоставяне на справки, анализи и преводи в тази област, както и информация за най-добрите практики на ЕС;
- да поддържа актуална база данни в тази област;
- да поддържа и актуализира разработения по програма “Консенсус II” речник на термините в социалната закрила;
- да предоставя достъп до интернетните страници на ЕК;
- да организира периодично семинари, дебати, лекции за предоставяне на актуална информация пред обществеността в тази област;
- да предостави обучение на служителите, работещи в социалната закрила, по най-добрите практики на ЕС.

II. Развитие на човешките ресурси и информационния капацитет на НЗОК – цели :

- да се извърши систематичен преглед на потребностите на НЗОК и РЗОК в областта на развитието на човешките ресурси;
- о да увеличи устойчивия капацитет на обучители на НЗОК и РЗОК посредством преглед на потребностите от обучение на обучители;
- о продължаване разработването на технически умения в управлението на системата за здравно осигуряване;
- о да създаде възможност доставчиците на услуги да извършват ефективно и ефикасно своите задължения;
- о да проведе обучение на доставчиците на услуги;
- о да развие капацитета на НЗОК и РЗОК за предоставяне на информация на обществеността.

Б. 1. В областта на социалното подпомагане на правителствено ниво в средно-срочен аспект предстои:

По Закона за социално подпомагане:

- полагане на нов модел социално подпомагане, регламентиран в закона, за съчетаване на усилията на държавата съвместно с физически и юридически лица при извършване на социални услуги
- разработване на законова рамка за изграждане на системата на осигуряване при ползване на социални услуги;
- разширяване на видовете социални услуги и подобряване на качеството на живота на обслужваните лица, както и създаване на нова заетост сред социално подпомаганите лица.

По Закона за закрила на детето:

1. прилагане на национална стратегия за реформа в грижата за децата и плана за действие;
2. изпълнение на програми за преобразуване на съществуващите социални домове във “фамилен” тип.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Повишаване на защитата на правата на човека в светлината на международните стандарти и препоръки

Мярка

- Разработване на Закон за изменение и допълнение на ЗРССИИ
-

Изграждане на нов модел социално подпомагане и услуги за подобряване на качеството на живота на обслужваните от системата лица**Мярка**

- Промени в Правилника за прилагане на ЗСП
- Организиране на семинари за обучение на служителите на НССП, социалните работници и др. по изискванията на новата система
- Изграждане на актуална информационна система за системата – хардуер и софтуер
- Информирание на обществеността и разработване на комуникационна стратегия

Приоритет: Създаване на предпоставки за осъществяване на реформа в закрилата на детето**Мярка**

- Изграждане на Държавна агенция за закрила на детето съгласно закона
- Провеждане на обучение по управление и администриране на служителите на агенцията
- Обучение на социални работници и др. за работа в системата на услуги за деца
- Изграждане на актуална база данни за децата под закрила
- Информирание на обществеността чрез семинари и др.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ**Създаване на условия за задълбочаване на социалната интеграция и обмяната на опит по най-добрите практики на ЕС с цел модернизирание на социалната закрила.****Мярка**

- Изграждане на информационен и документационен център за социална закрила към МТСП
- о Изграждане на центъра на територията на МТСП
- о Изграждане на софтуера на центъра
- о Създаване и поддържане на база данни
- о Създаване и поддържане на база данни
- о Обучение на служители на МТСП и работни групи за най-добрите практики на ЕС
- о Разработване на интернет страница на английски език за потребителите на системата
- о Организиране на дебати, семинари, лекции

Реформа в социалните услуги и закрилата на децата**Мярка**

- Създаване на функционираща и ефективна национална институционална система за закрила на детето
- Разработване на общинска стратегия за закрила на дете-то, вкл. децентрализация на управлението на общинско ниво
- Разработване на социални услуги за ефективно семейно подпомагане на общинско ниво със съдействието на НПО
- Подобряване на условията на живот и грижи за децата в заведенията с подкрепата на НПО
- Изграждане на капацитет в системата на грижи за децата

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

По програма “Консенсус” на Фар е изградена междуведомствена комисия по реформата, в която участвуват представители на следните институции:

- Министерство на труда и социалната политика
- Министерство на здравеопазването
- Министерство на финансите
- Национален осигурителен институт
- Национална здравно-осигурителна каса
- Национален статистически институт
- КНСБ
- КТ”Подкрепа”
- Българска стопанска камара
- Българска търговско-промишлена палата
- В областта на грижите за децата съвместно с МТСП и МЗ работят и :
 - о Министерство на образованието и науката
 - о Министерство на правосъдието
 - о Министерство на вътрешните работи
 - о Национална служба за социално подпомагане, областните и общинските служби
 - о Инспекторати по образованието към МОН
 - о Регионални центрове по здравеопазване към МЗ
 - о Регионални дирекции на вътрешните работи

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

Необходимите средства в тази област по приоритети са както следва :

- За краткосрочни приоритети – общо 1.37 млн. евро, от които 0.175 млн. евро от ДБ, 0.050 млн. евро по Фар и 1.145 млн. евро от други източници (Световна банка, Британски Ноу-Хау Фонд, двустранна техническа помощ).
- За средно-срочни приоритети - общо 4.72 млн. евро, от които 0.54 млн. евро от ДБ, 4.18 млн. евро по Фар.

ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ**ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ****Предпазване и борба срещу СПИН**

Р.България е в процедура на превеждане на членския внос за 1999 г. в програмата на Общността съгласно Решение 60 на МС от 23.02.1998 г. Участието на България в програмата цели създаването на възможности за придобиването на повече информация по отношение на знанията, нагласите и практиките в някои уязвими групи, което ще бъде използвано за разработването на програма за профилактика и контрол на HIV/СПИН и на полово-преносимите болести.

Борба с рака

Очаква се вземането на решение от членовете на комисията на програмата за борба с рака на 24.03.2000 г. относно участието на Р.България.

Р.България е в процедура на превеждане на членския внос за 1999 г. в програмата на Общността съгласно Решение 60 на МС. Участието на България в програмата цели подлагане на скрининг на целеви групи с оглед разкриване на преанцерози и профилактика на злокачествените заболявания. Също така ще се увеличи относителния

дъл на откритите и лекуваните в по-ранен стадий заболели от най-често срещаните онкологични заболявания.

Програма за изграждане на мрежа за регистрация и съобщаване на заразните заболявания на Балканските страни

Във връзка с Решение № 2119/98 /ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 24.09.1998г. за изграждане на мрежа епидемиологичен надзор и контрол на заразните заболявания в Общността е създадена Програма за изграждане на мрежа за регистрация и съобщаване на заразните заболявания на Балканските страни. Целта е да се създаде мрежа за бързо съобщаване на заразните заболявания и взривове от тях между Балканските страни с оглед ограничаване на вноса и разпространението им и сътрудничество при прилагане на противоепидемичните мерки.

Програмата се финансира от Европейския съюз и се ръководи от Гърция като главен изпълнител.

Закон за общественото здравеопазване

В изпълнение на т. 2 от гл.10 “Здравеопазване” на актуализираната програма на Правителството на Р.България (януари 2000 - април 2001) със Заповед РД-09-147 от 09.02.2000 г. на МЗ се формира работна група за изготвяне на проект за Закон за общественото здравеопазване.

Защита на здравето и информираност на потребителя

Законът за изменение и допълнение на Закона за тютюна и тютюневите изделия, който третира материята на Директиви 98/622, 90/239 и 98/438. С него се предвиждат наредби, регламентиращи етикетиранието на тютюневите изделия и съдържанието на катраните в цигарите, бе приет на 06.04.2000 г. и обнародван в “Държавен вестник”, бр.33 от 2000 г. . Наредбата за изискванията към етикетиранието на тютюневите изделия е подготвена и ще бъде обнародвана в кратък срок след обнародването на закона. Тя ще влезе в сила от 01.01.2001 г.

Във връзка с изискванията към съдържанието на катран в цигарите по Директива 90/239, България ще предложи утвърждаването на преходен период.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Участие на Р.България в програмите на Общността с цел стимулиране сътрудничеството в областта на здравеопазването и използване постиженията на ЕС в тази насока

Мярка

- Във връзка с Решение No 60 от 23.02.1998 г. на МС за одобряване участието на Р.България в програмите на ЕС “Борба срещу рака”
- Стартиране на програмата и определяне на 5 местни учебни центъра
- Изготвяне на учебни материали и ръководства
- Провеждане на курсове
- Провеждане на семинари
- Учебни пътувания на 10 специалисти в чужбина
- Образователни курсове за общопрактикуващите лекари в 5-те учебни центъра

Участие на Р.България в програмите на Общността с цел стимулиране сътрудничеството в областта на здравеопазването и използване постиженията на ЕС в тази насока

Мярка

- Профилактика на СПИН и ППБ сред жени включени в проституция и техните клиенти в югозападния граничен район

Защита на здравето и информираност на потребителя чрез изработване на нормативни актове, отнасящи се до тютюневите изделия

Мярка

- Наредба за изискванията към етикетирането на тютюневите изделия (Директива 89/622/ЕЕС)

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Участие на Р.България в програмите на Общността с цел стимулиране сътрудничеството в областта на здравеопазването и използване постиженията на ЕС в тази насока

Мярка

- Програма за изграждане на мрежа за регистрация и съобщаване на заразните заболявания на Балканските страни. Програмата предвижда да се изгради мрежа за бързо съобщаване на заразните заболявания и взривове от тях между Балканските страни с цел ограничаване на вноса и разпространението им и сътрудничество при прилагане на протиепидемичните мерки.
- Провеждане на работни съвещания за уточняване на необходимите активности и финансиране, провеждане на курсове за обучение на епидемиолози, събиране и изпращане на уточнената по програмата информация за заразните заболявания в България, анализиране на получаваните данни от другите Балкански страни.

Защита на здравето и информираност на потребителя чрез изработване на нормативни актове, отнасящи се до тютюневите изделия

Мярка

- Наредба за рекламирането и спонсорирането на тютюневите продукти.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Програмата “Борба срещу рака” ще спомогне за предотвратяване и намаляване преждевременната смъртност и заболяемост от рак, подобрявайки общото здравословно ниво, намаляване икономическите и социални последици от рака, подобряване качеството на живот на раково болните.

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

За реализация на програмите, в които участието на Република България е договорено, са необходими 0.205 мевро. За изготвянето на нормативни актове, свързани с тютюневите изделия – 0.02 мевро.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Програмата “Борба срещу рака” ще спомогне за предотвратяване и намаляване преждевременната смъртност и заболяемост от рак, подобрявайки общото здравословно ниво, намаляване икономическите и социални последици от рака, подобряване качеството на живот на раково болните. Програмата предвижда извършването на следните дейности: събиране и проучване на данни, информация и здравно образование, ранно откриване и профилактични прегледи, обучение, качествен контрол и гаранции.

Програмата “Предпазване от СПИН и други полово-преносими болести” ще спомогне за ограничаване на разпространението на СПИН и другите ППБ, които се очертават като водещи инфекции на настоящия и бъдещия век. Дейностите, които ще се извършват в рамките на тази програмата обхващат следните сфери: наблюдение и контрол на предаваемите болести, борба с предаването на болестите, информация, образование и обучение, подкрепа на хората с ХИВ/СПИН и борба с дискриминацията.

Чрез Програмата за изграждане на мрежа за регистрация и съобщаване на заразните заболявания на Балканските страни се предвижда да се изгради мрежа за бързо съобщаване на заразните заболявания и взривове от тях между Балканските страни с цел ограничаване на вноса и разпространението им и сътрудничество при прилагане на протиепидемичните мерки.

БЕЗОПАСНОСТ И ЗДРАВЕ ПРИ РАБОТА

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ

Извършеното досега по транспонирането и прилагането на Европейското законодателство в националната законодателна (нормативна) уредба включва:

- Директива **89/391/ЕЕС** за въвеждане на мерки за подкрепа на подобренията за безопасност и здраве на работещите при работа. В края на 1997 год. българският парламент прие **Закон за здравословни и безопасни условия на труд** (ЗЗБУТ) – ДВ, бр. 144 от 1997 г. Този закон е в сила от 01.01.1998 г., а съгласно § 3 от Преходните и заключителни разпоредби “Предприятията, обектите, работните места и работното оборудване, въведени в експлоатация преди влизането в сила на този закон, се привеждат в съответствие с изискванията му не по-късно от 3 години от датата на влизането в сила на закона” (01.01.2001 г.).
- ЗЗБУТ заедно с определени текстове от посочените по-долу нормативни актове, транспонира напълно в националното законодателство рамковата директива 89/391/ЕЕС:
 - о Кодекса на труда (измененията, отнасящи се до безопасността и здравето при работа, са направени през декември 1992 г - ДВ, бр. 100 от 1992 г.);
 - о Наредба № 7 от 1999 г. на Министерство на труда и социалната политика и Министерство на здравеопазването за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работното оборудване (приета на 23.09.1999 г., в сила от 08.01.2000 г.) - ДВ, бр. 88 от 1999 г.;
 - о Наредба № 3 от 1998 г. на Министерство на труда и социалната политика за функциите и задачите на длъжностните лица и на специализираните служби в предприятията за организиране изпълнението на дейностите, свързани със защитата и профилактиката на професионалните рискове (приета на 27.07.1998 г., в сила от 08.08.1998 г. - ДВ, бр. 91 от 1998 г.);
 - о Наредба № 3 от 1996 г. на Министерство на труда и социалната политика и Министерство на здравеопазването за инструктажа на работниците и служителите по безопасност, хигиена на труда и противопожарна охрана (приета на 14.05.1996 г., в сила от 01.07.1996 г.) - ДВ, бр. 44 от 1996 г.;
 - о Наредба № 5 на Министерство на труда и социалната политика и Министерство на здравеопазването за реда, начина и периодичността на извършване на оценка на риска (приета на 11.05.1999 г., в сила от 25. 05. 1999 г.) - ДВ, бр. 47 от 1999 г.;
 - о Наредба за установяване, разследване, регистриране и отчитане на трудовите злополуки, приета с ПМС № 263 от 30.12.1999 г., в сила от 01.01.2000 г. - ДВ, бр. 6 от 2000 г.;
 - о Наредба № 14 на Министерство на здравеопазването за службите по трудова медицина, приета на 7.08.1998 г., в сила 17. 08. 1998 г. - ДВ, бр. 95 от 1998 г.;

- о Закон за предложенията, сигналите, жалбите и молбите (в сила 7.07.1980 г.) - ДВ, бр. 52 от 1980 г.; изм. ДВ, бр. 68 от 1988 г.,

За осигуряване и подпомагане на прилагането на някои от изискванията на ЗЗБУТ, освен посочените по-горе наредби са приети и се прилагат, като елемент на законодателната реформа и следните нормативни актове:

- о Кодекс за задължително обществено осигуряване, приет от Парламента на 02.12.1999 г., в сила от 01.01.2000 г. - ДВ, бр.110 от 1999 г. Глава пета от Кодекса се отнася до Осигуряване за трудова злополука и професионална болест и въвежда принципите и подхода, прилагани в държавите-членки на Европейския съюз;
- о Наредба № 4 на МТСП и МЗ от 03.11.1998 г. за обучението на представителите в Комитетите и Групите по условия на труд в предприятията, в сила от 11.02.1999 г. - ДВ, бр. 98 от 1998 г.;
- о Наредба № 15 на МЗ и МТСП от 31.05.1999 г. за условията, реда и изискванията за разработване и въвеждане на физиологични режими на труд и почивка по време на работа, в сила от 21.06.1999 г. - ДВ, бр. 54 от 1999 г.
- о Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества, препарати и продукти, приет от Парламента на 20.01.2000 г., влизащ в сила от 05.02.2002 г. - ДВ, бр.10 от 2000 г. Този закон ще подпомогне прилагането на директивите за безопасност и здраве при работа свързани с химическите вещества.
- Директива **89/654/ЕЕС** за минималните изисквания за безопасност и опазване на здравето на работното място. Директивата е транспонирана напълно в националната нормативна уредба чрез текстове в Закона за здравословни и безопасни условия на труд и в Наредба № 7 от 1999 г. (в сила от 08.01.2000 г.) на Министерство на труда и социалната политика и Министерство на здравеопазването за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работното оборудване – ДВ, бр. 88 от 1999г.

По голямата част от изискванията на директивата се прилагат във фирмите още от 1996 г., защото се съдържаха в двете наредби, които бяха заменени от Наредба № 7, а значителна част от тях се прилагат от по-рано, защото се съдържаха в предишни нормативни актове.

- Директива **89/655/ЕЕС** за минималните изисквания за безопасност и опазване на здравето при използване на работното оборудване. Директивата е транспонирана напълно в националната нормативна уредба чрез текстове в Закона за здравословни и безопасни условия на труд и в Наредба № 7 от 1999 г. (в сила от 08.01.2000 г.) на Министерство на труда и социалната политика и Министерство на здравеопазването за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работното оборудване – ДВ, бр. 88 от 1999 г. Наредба № 7 от 1999 г. транспонира и значителна част от допълнението на директивата, извършено с директива **95/63/ЕС**, останалата част от която след провеждане на необходимата подготовка за прилагането на съответните изисквания ще бъде направено през 2001 - 2002 г. чрез допълнение на Наредба № 7.

Съгласно § 4 от Преходните и заключителни разпоредби на Наредба № 7 изпълнението на изискванията, които се съдържат в чл. 115, чл. 123, т. 2 и т. 3, чл.126, ал. 2, чл. 130, чл. 177, ал. 6 и ал. 7, т. 1, чл. 180 и чл. 181, за създадени работни места и въведено в експлоатация работно оборудване преди срока на влизане в сила на наредбата трябва да се осъществи в срок до 01.01.2001 г.

По голямата част от изискванията в директивата се прилагат във фирмите още от 1996 г., защото се съдържаха в двете наредби, които бяха заменени от Наредба № 7, а значителна част от тях се прилагат от по-рано, защото се съдържаха в предишни нормативни актове.

- Директива **92/58/ЕЕС** за предписания за знаци за безопасност и здраве при работа е транспонирана напълно със Закона за здравословни и безопасни

условия на труд и с Наредба № 4 от 1995 г. на МТСП и МВР – ДВ, бр. 77 от 1995 г. Директивата се прилага в предприятията. Проблеми по прилагането има в някои малки предприятия и учреждения.

- Директива **90/270/ЕЕС** за работа с оборудване с екран е транспонирана почти напълно в Наредба № 8 от 1996 г. на МЗ за хигиенните изисквания към работните места за работа с видеодисплей - ДВ, бр. 29 от 1996 г.

-Действащата наредба се прилага в практиката. През 2000 г. предстои приемане на изменение на наредбата с което ще завърши транспонирането на директивата.

- Директива **90/269/ЕЕС** за ръчно повдигане на товари е транспонирана напълно в националната нормативна уредба с Наредба № 16 на Министерство на здравеопазването и Министерство на труда и социалната политика (приета на 31.05.1999 г., в сила от 15.09.1999 г.) – ДВ, бр. 54 от 15.06.1999 г.

По отношение на останалите директиви за безопасност и здраве при работа, изброени по-долу анализът на националната нормативна уредба показва, че за пълното им транспониране е необходимо извършване на изменения в действащи или разработване на нови нормативни актове. За реализиране на това в приложените таблици за кратко срочни и средно срочни приоритетни цели са предвидени съответните задачи и времева рамка за изпълнението им:

89/656/ЕЕС за изискванията за безопасност и здраве при използването на Лични предпазни средства, **92/85/ЕЕС** за въвеждане на мерки, за подобряване на безопасността и опазване на здравето при трудова дейност на бременни, родилки и кърмачки, **92/57/ЕЕС** за минимални изисквания за безопасност и опазване на здравето на работещите на временни или мобилни строителни площадки, **92/91/ЕЕС** за минималните изисквания за безопасност и опазване на здравето на работещите в добива на минерали при сондиране, **92/104/ЕЕС** за минималните изисквания за безопасност и здраве на работещите на повърхността и под земята при добив на минерали, **93/103/ЕС** за минималните изисквания за безопасност и опазване на здравето при работа на борда на риболовни плавателни съдове, **82/130/ЕЕС** за сближаване на законодателствата на държавите-членки относно използването на електрическо оборудване в потенциално взривоопасна атмосфера в мини с газ гризу, **83/477/ЕЕС** за предпазване на работещите от рискове, свързани с експозиция на азбест, **93/88/ЕЕС** и **90/679/ЕЕС** за предпазване на работниците от рискове, свързани с биологични вещества, **90/394/ЕЕС** за предпазване на работниците от рискове, свързани с въздействието на канцерогени, **91/322/ЕЕС** и **96/94** за индикативни пределни стойности при експозиция на химични, физични и биологични агенти, **92/29/ЕЕС** за медицинско обслужване на борда на плавателни съдове, **86/188/ЕЕС** за предпазване на работещите от рискове, свързани с шума на работното място.

За осигуряване на провеждането на реформата до сега са предприети и институционални, структурни и организационни промени:

- Извършва се структурно и организационно укрепване на независимата Главна инспекция по труда с оглед изпълнението на стоящите пред нея задачи за цялостен контрол по спазване на трудовото законодателство (Кодекс на труда - чл. 399, 1991 г.), в т.ч. и за интегриран контрол за здравословните и безопасни условия на труд в аспекта на всички изисквания в тази област, както за безопасност, така и за здравето при работа (ЗЗБУТ). В практиката се прилагат и изискванията на ратифицираната от България Конвенция № 81 на МОТ за инспекцията по труда. В ход е обучение на инспекторите по труда с оглед повишаване на равнището на квалификация на персонала на Главна инспекция по труда. Въвежда се нов подход на инспектиране с оглед разширяване обхвата на контрола. Изгражда се информационна система, която да осигури необходимите данни свързани с контролната дейност и прилагането на изискванията на нормативните актове. Новият Устройствен правилник на Главната инспекция по труда е внесен в Министерски съвет за приемане.
- На основата на законови изисквания и тяхното прилагане са изградени структури за **социален диалог** по всички въпроси на безопасността и здравето при работа:

- о Функциониращ Национален съвет по условия на труд (НСУТ) със състав представители на представителните национални организации на работещите (синдикатите) и на работодателите, както и представители на държавата. НСУТ се председателства от министъра на труда и социалната политика, зам.-председатели са представителите на двете страни на индустрията, решенията се взимат с консенсус. Досега са проведени 20 срещи на НСУТ. Обсъждат се всички общи въпроси свързани с безопасността и здравето при работа, концепции и проектите на нормативните актове, понататъшно транспониране и прилагане на европейското законодателство, усъвършенстване на социалния диалог на браншово и регионално равнище и във фирмите и предприятията. През 1999 г. бяха изградени и започнаха да функционират Браншови съвети по условия на труд в промишлеността, енергетиката, строителството, транспорта и Регионални съвети по условия на труд в 11 области;
- о Функциониращи Комитети и Групи по условия на труд във фирмите и предприятията, където са представени паритетно (с равен брой) представителите на работещите и на работодателя и се обсъждат всички въпроси и проблеми свързани с безопасността и здравето при работа в предприятието. Към края на 1999 г. в страната са изградени около 4 000 комитети и групи по условия на труд.;
- Провежда се първоначално (не по-малко от 30 часа) и ежегодно (не по-малко от 6 часа) обучение на представителите на работещите и членовете на Комитетите и групите по условия на труд, въз основа на действащ под законов нормативен акт (Наредба № 4 на МТСП и МЗ от 03.11.1998 г.). За лектори се използват само високо квалифицирани специалисти. Внимание се отделя и на добрата практика при диалога между работодател и работещи в предприятията. С активното участие на Българската стопанска камара, синдикатите, министерствата на труда и на здравеопазването се реализират съвместни форми за обучение.
- Продължава изграждането на инфраструктура за подпомагане на работодателите при изпълнение на задължението им за осигуряване на безопасност и здраве при работа:
 - о регистрирани са 97 служби по трудова медицина (Occupational Health Services). С такива служби до 2006 г. трябва да бъдат обхванати не по-малко от 50% от работещите;
 - о изгражда се единна информационна система за безопасност и здраве при работа;
 - о полагат се усилия за осигуряване на необходимия капацитет за задоволяване на нуждите от измервания на всички фактори на работната среда и параметри на трудовия процес;
 - о започват да функционират юридически и физически лица за изпълнение на договорна основа на дейности свързани със защитата и профилактиката на професионалните рискове в предприятията.
- През 1999 г. започна провеждането на някои допълнителни инициативи:
 - о с активното участие на социалните партньори и с финансовата подкрепа на фонд „Условия на труд“ започна да функционира Национална мрежа от фирми укрепващи здравето и безопасността при работа с мото “Качество, здраве и безопасност в 21 век”. Националната мрежа от фирми е доброволно сдружение с идеална цел. До сега с мрежата са обхванати 23 фирми с над 50 хил. работещи. Стремелът е националната мрежа да сътрудничи и да стане член на Европейската мрежа за промоция на здравето;
 - о издаване на информационни бюлетини и брошури в областта на безопасността и здравето при работа.

На 29.03.2000 г. България ратифицира Европейската социална харта (ревизирана), като Законът за нейното ратифициране е обнародван в “Държавен вестник”, брой 30 от 2000 г. Членове, отнасящи се до раздела “Здраве и безопасност при работа, с които България се е обвързала, са: параграфи 2, 4, 5 и 6 на Член 2 “Право на справедливи условия на труд”,

Член 3 “Право на здравословни условия на труд”, Член 22 “Право на участие в определянето и подобряването на условията на труд и на работната среда”.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Засилване на административния капацитет

Мярка

- Разработване на Закон за инспекцията на труда

Съхраняване на трудоспособността и здравето на работната сила и на населението

Съхраняване на трудоспособността и здравето на работната сила и на населението, чрез осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд на основата на по-нататъшно въвеждане и прилагане на Европейското законодателство свързано с използване на личните предпазни средства, временни и мобилни строителни площадки, експозиция на азбест, биологични агенти, канцерогени и мутагени

Мярка

- Наредба на МТСП и МЗ за минималните изисквания за безопасност и опазване на здравето на работещите при използване на работното място на Лични предпазни средства (ЛПС). Наредбата ще осигури изцяло въвеждане на директива 89/656/ЕЕС.
- Консултации по транспонирането на чл. 6 от директивата в рамките на проект по Програма ФАР.
- Осигуряване на съгласуваност с проекта за въвеждане на директивата за ЛПС от “Новия подход” (89/686/ЕЕС).
- Обучение на представители на работодателите и на представители на работещите за изискванията в наредбата.
- Изменение на Правилник за безопасност на труда при строително-монтажните работи осигуряващо изцяло въвеждане на директива 92/57/ЕЕС.
- Изготвяне на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 8 на МЗ от 1996 г. за хигиенните изисквания към работните места за работа с видеодисплей. (Директива на Съвета 90/270/ЕЕС).
- Изготвяне на Наредба за азбеста, с която ще се отмени Наредба № 12 на МЗ за санитарно-хигиенните изисквания при производство, внос и употреба на азбест и азбестосъдържащи материали и изделия, (Директива 83/447/, изм. с Директива 91/382/ЕЕС).
- Ръководство за манипулиране на товари (ще подпомогне прилагането на Наредба № 16 от 1999 г., с която е транспонирана Директива 90/269/ЕЕС).
- Изготвяне на Наредба на МЗ за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд при работа с биологични агенти (Директива на Съвета 90/679/ЕЕС относно защитата на работниците от рискове, свързани с излагането им на въздействието на биологични вещества при работа, изм. 93/88/ЕЕС. Адапт. към техн. прогрес с 95/30/ЕС; 97/59/ЕС; 97/65/ЕС).
- Анализ на текущото състояние и финансова обосновка с оглед прилагане на директивата.
- Изготвяне на Наредба на МЗ за защита на работещите от рискове, свързани с експозицията на канцерогени и мутагени. (Директива на Съвета 90/394/ЕЕС и 97/42/ЕЕС).
- Наредба за предпазване на работещите от рискове, свързани с влиянието на шума на работното място, която ще се въведе напълно Директива 86/188/ЕЕС.
- Контрол (inspection) от Главната инспекция по труда за прилагане на законодателството за безопасност и здраве при работа.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ**Съхраняване на трудоспособността и здравето на работната сила и на населението**

Съхраняване на трудоспособността и здравето на работната сила и на населението, чрез осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд на основата на по-нататъшно въвеждане и прилагане на Европейското законодателство свързано с добив на минерали и сондиране, работа на борда на риболовни плавателни съдове, използване на електрическо оборудване в потенциално взривоопасна атмосфера, самоходно оборудване и оборудване за повдигане на товари, работа с определени специфични агенти и за въвеждане на индикативни пределно допустими стойности

Мярка

- Наредба за изменение на Наредба № 9 на МТСП от 1997г. за общите правила за управление на дейността по осигуряване на безопасност и опазване на здравето на работещите в мините, осигуряваща изцяло въвеждането на директива 92/104/ЕЕС .
- Анализ и изменение на други действащи нормативни актове в т.ч. Правилник за безопасност на труда при открит добив.
- Наредба за минималните изисквания за безопасност и опазване здравето на работещите в добива на минерали при сондиране. Директива 92/91/ЕЕС
- Наредба за минималните изисквания за безопасност и опазване на здравето при работа на борда на риболовни плавателни съдове. Директива 93/103/ЕС
- Специализиран контрол за прилагане на Наредбата от ДИК..
- Наредба за използването на електрическо оборудване в потенциално взривоопасна атмосфера в мини с газ гризу. Директива 82/130/ЕЕС.
- о Разработване на БДС EN въвеждащи съответните хармонизирани европейски стандарти.
- о Подпомагане на изграждането и оправомощаване на лаборатория и органи за оценяване на съответствието с изискванията на директивата и контрол при производството
- Наредба за допълване на нова глава в Наредба № 7 от 1999г. за минималните изисквания за осигуряване на безопасност и опазване на здравето на работещите на работното място и при използване на работното оборудване. Транспониране на останалата част от Директива 95/63/ЕЕС (за изменение .на 89/655/ЕЕС).
- о Анализ на действащи нормативни актове и други документи свързани със самоходно оборудване и оборудване за повдигане на товари.
- Информация за подготовката и за практиката за прилагане на директивата в държави-членки в рамките на съществуващ проект BG/IB/OT/01 по Програма ФАР.
- Изменение на Наредба № 7 на МТСП и МЗ от 1993 г. за вредните и тежки работи, забранени за извършване от жени.
- Изменение на Наредба за трудоустрояване приета с ПМС 72 от 30.12.1986 г. (Директива 92/85/ЕЕС)
- Наредба за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на химични вещества - пълно въвеждане на Директива 98/24/ЕЕС.
- Наредба за установяване на индикативни пределни стойности при прилагане на наредбата за предпазване на работниците от рисковете свързани с експозицията на химични, физични и биологични агенти (Директива на Съвета 91/322/ЕЕС за установяване на индикативни пределни стойности при прилагане на Директива 96/94/ЕС)
- Наредба за медицинското обслужване на борда на корабите (Директива на Съвета 92/29/ЕЕС за минималните здравословни и безопасни изисквания за подобро медицинско обслужване на корабите)
- Специализиран контрол от ДИК

- Наредба за минималните изисквания за подобряване на безопасността и опазване на здравето на работещи в потенциално експлозивна атмосфера. Пълно транспониране на директива 1999/92/ЕС.
- о Проучване и подготовка за транспониране и прилагане на директивата.
- Контрол от Главната инспекция по труда за прилагане на законодателството за безопасност и здраве при работа.

Засилване на административния капацитет

Мярка

- Разгръщане на новата структура на ГИТ в съответствие със ЗИТ
- Реализиране на I фаза на проект "Обучение на интегрирана инспекция на труда"
- Обучение на специалисти от ХЕИ, служби по трудова медицина, Главна инспекция по труда, свързано с някои специфични въпроси при оценка на риска при работа, експозиция от: химични, физични и биологични агенти; метално олово и неговите неорганични съединения; винилхлорид мономер; шум.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Главната инспекция по труда към МТСП е администрация на изпълнителната власт, която извършва интегрирано инспектиране по труда, като контролира осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд и дава предписания по ефективните методи за прилагане на законодателството в тази област. В резултат на разпоредба на Закона за здравословни и безопасни условия на труд, от август 1998 г. ГИТ осъществява интегриран контрол и по хигиената на труда (осъществяван преди това от ХЕИ). Във връзка с това от 1998 г. започна обучение на инспекторите по труда в специализирани курсове по хигиена на труда.

Поставено е началото и на промени в инспекционните подходи, с оглед постигане на по-голям обхват на контрола. Стремежът е на практика да бъде приложен принципа "един инспектор - едно предприятие". Ще се извършват рутинни, специални и контролни проверки. Основната задача на всяка проверка е контрол за наличието в предприятията на организация и управление на процеса за осигуряване на здраве и безопасност при работа.

Плановата дейност на ГИТ за 2000 г. се извършва по нов начин, съобразен с принципите на разработване на плановете за работа на сродните инспекции в някои страни-членки (Кралство Швеция и Кралство Дания). В плановете за работа на ГИТ, на административните ѝ звена и на инспекторите по труда, наред с приоритетните теми за инспектиране през годината, мерките и инспекционните средства за постигане на приоритетите, са посочени и критерии и показатели за оценка на качеството на дейността по инспектирането. Предвидено е средната продължителност на една проверка да бъде 1,5 работни дни.

За да бъде постигната препоръката на ЕК за наличие на адекватна администрация за налагане на законодателството, в краткосрочен план е необходимо да бъде приет Закона за инспекция по труда, с което ще се създадат условия за институционално укрепване и развитие на инспекцията по труда.

Към м.февруари 2000 г. структурата на ГИТ е: Централно управление, Център за обучение и квалификация и 28 Районни инспекции по труда.

За осигуряване на провеждането на реформата са предприети следните организационни промени:

- на основата на законови изисквания и тяхното прилагане са изградени структури за социален диалог по всички въпроси на безопасността и здравето при работа: функциониращ Национален съвет по условия на труд (НСУТ) със състав представителите на представителните национални организации на работещите (синдикатите) и на работодателите, както и представители на

държавата; функциониращи Комитети и Групи по условия на труд във фирмите и предприятията; някои браншови Съвети по условия на труд;

- провеждащо се първоначално и ежегодно обучение на представителите на работещите и членовете на Комитетите и групите по условия на труд, въз основа на действащ подзаконов нормативен акт;
- от 01.04. 1999 г. е в действие новата структура на Хигиенно-епидемиологичните инспекции, която включва принципно нови отдели изпълняващи функциите и задачите на служби по трудова медицина, както и отдели по профилактика и промоция на здраве, работещи върху програми за здравословен начин на живот; до момента са регистрирани 97 частни и държавни Служби по трудова медицина.

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

С оглед институционалното развитие, техническото и информационно обезпечаване и кадровото осигуряване на ГИТ чрез държавния бюджет за 2000 г. е необходимо да бъдат осигурени 2,3 млн. евро.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Подобряване на безопасността и опазването на здравето на работещите. Намалване на тежестта и честотата на трудовите злополуки и на професионалните заболявания и намалване на свързаните с това загуби в предприятията и в обществото. Намалване на натиска върху социално-осигурителните фондове и тяхното финансово укрепване. Повишаване на производителността на труда, като резултат от подобряването на условията на труд. Повишаване на икономическата ефективност на предприятията и на тяхната конкурентоспособност.

Запазване и подобряване на здравословното състояние и свързаната с него работоспособност на работещите.

Подобряване на координацията и взаимодействието при въвеждането, прилагането и контрола по изпълнението на съответните нормативни актове, отнасящи се до безопасността и здравето на работещите, между МТСП, МЗ и другите министерства и ведомства.

Засилване на социалния диалог:

- на национално равнище- в Националния съвет по условия на труд;
- на равнище предприятие- между работодателите и представителите на работещите в Комитетите и Групите по условия на труд в предприятията.

Повишаване на ролята на всички участници в социалния диалог по въпросите на безопасността и здравето при работа: работодателите, работещите и техните представители, представителните организации на работодателите, представителните синдикални организации, държавата.

Възможни рискове: Недостиг на финансови средства в предприятията за прилагане на някои от изискванията в определените срокове.

14. ЕНЕРГЕТИКА

На 13.10.1999 г. Европейската Комисия представи Доклад по подготовката на България за присъединяване към ЕС.

Въпросите на сектор "Енергетика" са залегнали основно в раздел 3.4. "Секторна икономика". В този раздел ЕК дава оценка на постигнатия напредък в областта, имайки предвид приетите от страната дългосрочна стратегия за развитие на отрасъла и Закон за енергетиката и енергийната ефективност. В анализа си Комисията подчертава необходимостта от ефективното прилагане на Закона за енергетиката, както и съответното приемане и прилагане на секторни нормативни актове с цел приспособяване към вътрешния енергиен пазар и повишаване на енергийната ефективност. Подчертава се необходимостта от продължаване на структурната реформа в областта на цените и тарифите и намаляване на държавната намеса (по-специално в областта на държавните помощи за въгледобива).

ЕК обръща специално внимание на ядрената енергетика, основавайки се на заключенията от Европейския съвет в Кьолн, чиито акценти са свързани с ядрената безопасност.

В своето Заключение ЕК отбелязва необходимостта България да обърне специално внимание на следните въпроси:

- ефективно прилагане на енергийния закон - приемане и прилагане на последващите подзаконовни актове и планове за реформа, установяване на ефективно действащ регулаторен орган;
- спазване на графици за структурна реформа на цените и тарифите и намаляване на държавната намеса (най-вече в сектор "Въгледобив"), в т.ч. спазване на графици за реструктуриране на сектор "Въгледобив";
- готовност за справяне с извънредни ситуации (вкл. създаване на задължителен 90-дневен запас от нефт и петролни продукти);
- подобряване на енергийната ефективност и качеството на горивата.

С отчитане на посочените по-горе акценти на ЕК за развитието на енергийния сектор, България следва да увеличи усилията в подготовката си за интегриране, като приеме и доразвие законодателната рамка в сектора, подзаконовни нормативни актове и предостави възможност за ефективна работа на съответните административни структури.

ЯДРЕНА ЕНЕРГЕТИКА**Текущо състояние**

Ядрената безопасност е основен приоритет в областта на енергийната политика на Р. България.

Водещите приоритети в областта на ядрената безопасност са:

- Укрепване на регулиращия орган (КИАЕМЦ) - промяна на статута му, начин на финансиране, права и задължения на инспекторите, както и оптимизиране на регулиращия режим.
- Повишаване на квалификацията на кадрите, работещи в ядрени съоръжения
- Повишаване на качеството на техническия контрол върху съоръжения на АЕЦ
- Повишаване на изискванията към безопасността на дейностите в АЕЦ и въвеждане на изисквания за безопасност при извеждане от експлоатация
- Повишаване на ефективността и разширяване на обхвата на системата за отчет и контрол на ядрения материал
- Регламентиране на законово ниво на отношенията, свързани с използването на атомната енергия за мирни цели и контрола върху дейността на лица, които ги извършват.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Подобряване на законодателната рамка

През 1999 г. е разработен проект на закон за изменение и допълнение на Закона за използване на атомната енергия за мирни цели (ЗИАЕМЦ). Проектът е разгледан от Министерски съвет (МС) през м. февруари 2000 г., въз основа на което Правителството отправи препоръки: 1) да бъде подготвен нов закон за безопасност при използване на ядрената енергия, 2) да бъде разгледана възможността за обединяване на новия закон със закона за радиационната защита и 3) да бъде разгледана възможността за обединяване на новия закон със закона за създаване на предприятие за безопасно управление на радиоактивните отпадъци.

Същевременно с Решение 777 на МС от 10.12.1999 г. е приета програма за разработване на цялостна нормативна база за безопасно управление на отработено ядрено гориво и радиоактивни отпадъци. Тази програма предвижда разработването на нормативни актове в тази област до 2001 г.

Въз основа на това са определени следните краткосрочни и средносрочни приоритети:

- Укрепване на регулирания орган (КИАЕМЦ) - промяна на статута му, начин на финансиране, права и задължения на инспекторите, както и оптимизиране на регулирания режим.

Кадровото осигуряване се извършва поетапно в съответствие с решение от 1 април 1999 г. на МС, с което в момента е налице обща численост на щатните бройки – 88.

Укрепването и реструктуриране на регулирания орган

Основният приоритет за 2000 г. е укрепването на регулирания орган и изменение на организацията (устройствения правилник), в съответствие със Закона за държавната администрация, което се предвижда да бъде осъществено до м. май. Целта е бъдещото преобразуване на КИАЕМЦ в специализиран държавен орган с по-голяма независимост, пълномощия и финансиране.

Квалификацията на кадрите, работещи в ядрени съоръжения

Актуализиране на изискванията към квалификацията на кадрите, работещи в ядрени съоръжения се предвижда да бъде реализирано в краткосрочен план, чрез актуализация на действаща в момента Наредба No. 6 на КИАЕМЦ до м. юни 2000 г. С това се цели промяна на условията и реда за придобиване на правоспособност на кадри, които работят в ядрени съоръжения.

Повишаване на ефективността и разширяване на обхвата на системата за отчет и контрол на ядрения материал

Това е краткосрочен приоритет, който се предвижда да бъде реализиран с разработването и приемането на закон за ратифициране на допълнителния протокол към споразумението между МААЕ и България за прилагане на гаранциите, с което се цели подобряване на ефективността на гаранциите.

Предвижда се разширяване на обхвата на контрола и отчета на ядрения материал извън ядрените съоръжения, както и усъвършенстване на реда за отчитане, съхраняване, уведомяване и превозване на ядрен материал на територията на Р. България, чрез актуализацията на Наредба No. 4 на КИАЕМЦ за отчет и контрол на ядрения материал.

Разработване на нов Закон за безопасност при използване на ядрената енергия

Предвижда се до м. януари 2001 г. разработване на нов Закон за безопасност при използване на ядрената енергия, който да замени действащия в момента ЗИАЕМЦ, и който ще прецизира функциите, правата и задълженията на инспекторите по контрола и ще оптимизира разрешителния режим в тази област.

Повишаване на изискванията към безопасността на дейностите в АЕЦ

Повишаването на изискванията към безопасността на дейностите в АЕЦ е една от основните цели на законодателната програма в областта на безопасното използване на атомната енергия. Краткосрочни мерки са предвидени в тази насока - усъвършенстване на разрешителния режим, и повишаване на изискванията към безопасността на дейности в АЕЦ, чрез изменение на действащата Наредба No. 5 на КИАЕМЦ.

Регламентиране на отношенията, свързани с използването на атомната енергия за мирни цели и контрола върху дейността на лица, които ги извършват

В процес на обсъждане е възможността за обединяване на новия закон за безопасност при използване на ядрената енергия със закона за радиационна защита на населението и закона за създаване на предприятие за безопасно управление на радиоактивни отпадъци.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ**Регламентиране на механизма на финансиране на КИАЕМЦ**

Регламентиране на законово ниво на механизма на финансиране на КИАЕМЦ се предвижда да бъде реализирано с разработване на закона за безопасност при използване на ядрената енергия през м. януари 2001 г.

Повишаване на квалификацията на кадрите

Повишаване на квалификацията на кадрите, работещи в ядрени съоръжения

Актуализация на организационните и технически изисквания към осигуряването на безопасността на АЕЦ

В средносрочен план се предвижда актуализация на организационните и технически изисквания към осигуряването на безопасността на АЕЦ, определен в действащата в момента Наредба No. 3 на КИАЕМЦ.

В допълнение на това се предвижда и наредба, която да определя критериите и изискванията към техническия контрол на съоръжения, тръбопроводи и оборудване на АЕЦ, с което се цели подобряване на контрола при проектиране, изграждане и експлоатация.

- Повишаване на изискванията към безопасността на дейностите в АЕЦ и въвеждане на изисквания за безопасност при извеждане от експлоатация

В процес на разработване са изискванията към безопасността на ядрени съоръжения при извеждането им от експлоатация, чрез подготвянето на нова Наредба за безопасност при извеждане на ядрени съоръжения от експлоатация до м. октомври 2000 г.

КОНВЕНЦИОНАЛНА ЕНЕРГЕТИКА**ХОРИЗОНТАЛНИ МЕРКИ****Текущо състояние**

По краткосрочен приоритет NPAА'99: разработване и приемане на Закон за енергетиката и енергийната ефективност и свързаната с него подзаконова нормативна база:

Законът за енергетиката и енергийната ефективност бе приет от Народното събрание на 02.07.1999г. (ДВ 64 от 16 юли 1999 г.). С него се създаде нормативна основа за насоките на дейността в енергетиката, набелязани в приетите "Стратегия за развитие на енергетиката и енергийната ефективност до 2010" и тригодишния "План за действие за реструктуриране, премахване на субсидиите и финансово оздравяване на търговските дружества от енергийния отрасъл за периода 1998-2001 г".

Законът като цяло отразява принципите на директивите на ЕО и по специално на директивите за общия пазар на електроенергия и природен газ.

В съответствие със законодателната практика на страната, както и с цел пълната хармонизация на българското енергийно законодателство с това на ЕО, законът предвижда приемането на подзаконовни нормативни акта, свързани с приложението му. Тяхното разработване е в компетенциите на Държавната агенция по енергетика и енергийни ресурси, Държавната комисия за енергийно регулиране, Държавната агенция по енергийна ефективност.

Подзаконовата нормативна база ще осигури ясни, прозрачни и трайни правила, които от една страна ще намалят до минимум инвеститорския риск, а от друга ще стимулират минимизирането на разходите за енергийните продукти и ще гарантират качеството и сигурността на енергийните доставки. Навременното приемане на наредбите, произтичащи от ЗЕЕЕ, ще даде реална възможност да продължи реформата в енергийния отрасъл - неговото финансово и организационно реструктуриране.

Във връзка с това и в съответствие с договорености с МВФ на 13.04.2000г. МС прие следните подзаконовни нормативни актове в съответствие с ЗЕЕЕ, които са определящи за юридическото разделяне на НЕК- ЕАД:

“Общи условия в договорите за продажба на електрическа и топлинна енергия и природен газ”

“Наредба за присъединяването на обекти на потребители на електрическа енергия и на електрически централи на независими производители към преносната и разпределителните мрежи”;

“Наредба за техническа експлоатация на енергообзавеждането”

“Наредба за условията и реда за издаване на разрешения и лицензи”;

“Наредба за образуване и прилагане на цените на електрическата и топлинната енергия и на природния газ”.

Останалите наредби се предвижда да бъдат предоставени поетапно за приемане от МС до края на септември 2000г., в съответствие с договореностите с МВФ.

По краткосрочен приоритет НРАА'99- създаване на нормативна база за поддържане на задължителни 90-дневни запаси от петролни продукти и прилагане на мерки в случай на криза в доставките им:

В България въпросите за запасите от суров нефт и петролни продукти, както и прилагането на кризисни мерки, се регулират от Наредба, приета от Министерския съвет през декември 1996г. Тази Наредба не съответства на изискванията на Директива 64/414 (и допълващата я Директива 98/93) по отношение на задължението за поддържане на 90-дневен резерв от суров нефт и/или петролни продукти.

Три основни закона ще регулират в бъдеще материята в областта на задължителните запаси и прилагането на кризисни мерки и на тяхна основа ще бъде разработена нормативна база, съответстваща на европейските директиви:

- Закон за енергетиката и енергийната ефективност (приет от парламента)
- Закон за управление на кризи (проектът му е приет от Министерския съвет на 6 март 2000г. и внесен за гласуване в Парламента)
- Законът за информацията, чрез който ще се осигури публичност на данните за такъв вид запаси от течни горива, все още се обсъжда на експертно ниво и в Министерския съвет

Законът за управление на кризи установява административната структура, която ще координира въпросите със запасите, в т.ч. и на задължителните 90-дневни запаси – Държавна агенция за управление на кризи.

Възприемането на постановките на европейското законодателство в областта на задължителните запаси и прилагането на кризисни мерки ще стане с приемането на

подзаконов акт, на основание на разпоредбите на Закона за управление на кризи. За тази цел в законпроекта е предвидено следното:

- чл.10. Държавната агенция за управление на кризи:
- т.10. Създава, съхранява, опазва, обновява, финансира и контролира държавните резерви и военно временните запаси по ред, определен от Министерския съвет.
- т.11. Осигурява създаване и поддържане на задължителните запаси от нефт и петролни продукти и прилагане на мерки в случай на криза в доставките им.
- чл.45, ал.1. Държавните резерви и военновременните запаси се създават, обновяват и управляват от Държавната агенция за управление на кризи по ред определен от Министерския съвет.
- Чл.45, ал.2. Видът и размерът на държавните резерви и военновременните запаси се определя от Министерския съвет по предложение на Държавната агенция за управление на кризи.
- чл.14,ал.1. Министерствата и ведомствата, държавните предприятия и търговците са длъжни да предоставят на Държавната агенция за управление на кризи необходимата за дейността ѝ информация незабавно – при поискването ѝ, или периодично – по утвърден график.
- Чл.14, ал.2. Информацията, предоставена по ал.1 се използва от Държавната агенция за управление на кризи само за изпълнение на нейните функции, без да се създават условия за нарушаване на търговската тайна и причиняване на икономически вреди на предоставящите информацията субекти.

По краткосрочен приоритет НРАА'99- Изграждане на необходимите административни структури:

В съответствие със Закона за енергетиката и енергийната ефективност, Министерския съвет прие постановления, с които се институционализираха: Държавната агенция по енергетика и енергийни ресурси (правоприемник на Комитета по енергетика) - ПМС № 179 и Държавна комисия за енергийно регулиране - ПМС №181, като с решение определи и нейните членове.

Разработването и провеждането на енергийната политика на страната се осъществява от Държавната агенция по енергетика и енергийни ресурси. В Закона за енергетиката и енергийната ефективност ясно са очертани правомощията на председателя на Държавната агенция по енергетика и енергийни ресурси и дейността на Държавния орган. В правомощията на Държавната агенция са: разработване на националната стратегия за развитие на енергетиката; съставянето на прогнози и дългосрочни програми относно енергийния отрасъл; разработването и контролирането на горивно-енергийния баланс на страната; разработването на нормативни актове в областта на енергетиката, дейността по предоставяне на концесии по добива на енергийни ресурси и др.

Със ЗЕЕЕ за първи път се въведе енергиен регулаторен орган - Държавна комисия за енергийно регулиране-независим от енергийните институции орган, назначаван от Министерски съвет. Комисията е колегиален орган и се състои от седем членове, в това число от председател и зам. Председател.

Основните цели в дейността на Комисията са:

- защита на интересите на потребителите ;
- осигуряване на баланс между интересите на енергийните предприятия и потребителите
- гарантиране на условия на равнопоставеност и недискриминация за всички участници в енергийния сектор;
- насърчаване на конкуренцията.

Правомощията на този орган са свързани с издаване и отнемане на разрешения и лицензии; регулиране на цените и тарифите; контрол; разработване и предлагане за приемане от МС на подзаконови нормативни актове свързани с: реда и условията за издаване на разрешения и лицензии, определяне на задължителните правила за образуване на цените на електро- и топлоенергията и природния газ; поэтапното

въвеждане на директен достъп до привилегировани потребители и др. нормативни актове предвидени в ЗЕЕЕ.

Основен акцент в дейността на ДКЕР в момента е подготовката на подзаконовите нормативни актове от нейните правомощия, предвидени в ЗЕЕЕ. За тяхното разработване се ползва съдействието на чуждестранни и местни консултанти, част от финансирането за които е обезпечено по линия на ЕК и Световната банка.

В своята дейност комисията се подпомага от обща и специализирана администрация, организирана в дирекции.

Общото число на дирекциите е четири и те, в зависимост от своите функции, са със следните наименования:

- административно- правно обслужване;
- икономика и финанси;
- разрешения и лицензи;
- контрол.

Набирането на опитни специалисти за работа в ДКЕР върви трудно не само поради голямата разлика в заплащането в сравнение с дружествата в отрасъла, но и поради липса на помещения за осигуряване на нормални работни места. До момента в ДКЕР са назначени 29 души при необходимост от 85.

Краткосрочни приоритети

Ценова реформа

В областта на реформата на цените и тарифите в енергийния сектор предвидените мерки се спазват в срокове, а в някои области дори се изпреварват заложените графици за постепенно-привеждане в съответствие с производствените разходи на цените за периода 1998г.-2001г., както е предвидено в утвърдения от Правителството тригодишен "План за действие за реструктуриране, премахване на субсидиите и финансово оздравяване на търговските дружества в енергийния отрасъл за периода 1998-2001 г.", а след 2001г. – преминаване към съответстващи на определени от Министерския Съвет задължителни правила и регулирани от ДКЕР цени на електроенергията, топлинната енергия и природния газ.

И през 2000г., в съответствие с договореностите за икономическа политика на правителството по тригодишното споразумение с МВФ, Законът за държавния бюджет за 2000г. предвижда субсидиите за финансово подпомагане на текущата производствена дейност на топлофикационните и въгледобивни дружества да се осъществяват пряко чрез целево предоставяне на средства от републиканския бюджет, като размерът им е намален около 2.6 пъти в сравнение с 1999г. с цел тяхното постепенно премахване към 2002г.

Реформите по отношение на цените са пряко свързани със съпътстващия процес на либерализация на търговията – така например, от 01.01.1999 г. е премахнат разрешителният режим за внос на природен газ, а от 1.01.2000 г. отпада регистрационният режим за износ и внос на въглища, суров петрол, течни горива и др.

Започнатият процес на реформа в областта на цените на енергията и енергоносителите се характеризира със следните особености:

- цените на всички видове въглища за стоковия фонд без брикетите са освободени на пазарен принцип. От 01.07.1999 г. беше повишена с 30% цената на брикетите за населението, с което се цели намаляване на необходимите субсидии. В момента се обсъжда въпросът за ускорена, предсрочна спрямо Националната стратегия по енергетика и енергийна ефективност, либерализация на цената на брикетите за населението.
- цената на топлоенергията за промишлените потребители и бюджетните ведомства се формира на база на пълните разходи и в съответствие с чл. 22 от ЗЕЕЕ. Цената на топлинната енергия за битови нужди е фиксирана, като се предлага субсидирането ѝ да продължи до 2004г. Предвижда се поэтапното ѝ

привеждане в съответствие с производствените разходи, което следва да се съобрази с покупателната способност на домакинствата. Във връзка с това временно се преустановява (до 31.06.2001г.) увеличаването на цената за битови потребители. По този начин ще се даде възможност за запазване на потребителите, което е от решаващо значение за нормалното функциониране на топлофикациите и за добра инвестиционна политика с привличане на чуждестранни инвеститори.

Равнището на цените ще бъде лимитирано от възможностите на държавния бюджет да осигури финансиране на дейността на топлофикациите до размера на непокритата загуба от производството и доставката на топлинна енергия за населението, отчитайки неблагоприятната конюнктура на увеличение цените на мазута и природния газ като основна горивна база.

Поетапното привеждане в съответствие с производствените разходи на цената на топлинната енергия за населението се предвижда да завърши към края на 2004г.

- Цените на електроенергията са определени за всички категории потребители в приетата от МС на 13.04.2000г. Наредба за образуване и прилагане на цените на електрическата енергия, топлинната енергия и брикетите за населението. Цените се променят в съответствие с приетия План за действие, в който по периоди са определени конкретните размери на нарастване на цените до 2001г. В този план за действие е предвиден по-бърз темп на нарастване на цените за битови потребители, което цели постепенно елиминиране на кръстосаното субсидиране между отделните категории консуматори. Последното увеличение с 10 % на цената на електроенергията за битови нужди е направено от 01.01.2000г., като при него цената за промишлени нужди не беше променена. Предвижда се временно преустановяване на увеличаването на цената за битовите потребители, което ще даде възможност да се запазят консуматорите на електроенергия.
- цената на природния газ е единна за всички промишлени потребители и се определя по правилата на приетата от МС, Наредба за образуване и прилагане на цената на електрическата, топлинната енергия и природния газ. В съответствие със ЗЕЕЕ и съответните наредби към него се предвижда въвеждането на диференцирани цени и тарифи за природния газ от началото на 2002г.

Регулирането на цените в енергийния сектор е основна функция на създадената със ЗЕЕЕ Държавна комисия за енергийно регулиране. Трябва да се отбележи обаче, че съгласно параграф 14 от преходните и заключителни разпоредби на ЗЕЕЕ, до края на 2001г. се прилагат определените от МС цени на топлинната, електрическата енергия и природния газ, а след този период ще се прилагат правилата за образуване на цените, съгласно глава III, раздел втори на Закона ("Цени и тарифи"). На 13.04.2000г. МС прие Наредба за образуване и прилагане на цените на електрическата енергия, които ще регламентират определянето на цените на търговските дружества в системата на електроенергетиката по дейности – производство, пренос и разпределение. Тези правила ще се прилагат експериментално за периода на действие на фиксираните цени след отделянето на независими производители и електроразпределителни предприятия от НЕК. През този период Държавната комисия по енергийно регулиране ще осъществява мониторинг над НЕК и независимите предприятия за действието на правилата при образуване и прилагане на цените.

Развитие на структурната реформа в сектор "Енергетика"

Що се отнася до структурната реформа, то тя продължава да се извършва съгласно графиците, залегнали в Плана за действие, както и съобразно поетите от страната ангажменти по тригодишното споразумение с МВФ в областта на енергетиката. Развитието на реструктурирането в отделните подсектори на енергетиката е както следва:

ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКА

Текущо състояние

На настоящия етап е осъществена първата стъпка за реструктуриране в електроенергетиката, а именно счетоводното отделяне на различните дейности (производство, пренос и разпределение), чрез което е постигната информационна прозрачност за регулаторния контрол.

Краткосрочни приоритети

Реструктуриране

Следващият етап в процеса е юридическото отделяне от НЕК - ЕАД на самостоятелни структури и създаването на новидружества. С цел минимизиране на рисковете, свързани с провеждането на реформата в енергийния сектор, отделянето ще се извърши поетапно, като се предвиждат следните действия:

- Отделяне на дейността по разпределение на електроенергията от НЕК- ЕАД и образуване на 7 регионални електроразпределителни предприятия;
- Обособяване на АЕЦ "Козлодуй", клон на НЕК - ЕАД, като независим производител на електроенергия;
- Отделяне на ТЕЦ "Марица изток 1" от НЕК- ЕАД и последващо сливане с "Брикетна фабрика" ЕАД;
- Отделяне на ТЕЦ "Русе" от НЕК- ЕАД и последващо сливане с "Топлофикация-Русе" ЕАД;
- Отделяне на ТЕЦ "Бобовдол", ТЕЦ "Варна" и ТЕЦ "Марица 3" като самостоятелни електропроизводствени предприятия;
- Отделяне на дълготрайни материални активи на клон ТЕЦ "Марица изток 3" от НЕК - ЕАД и апортирането им в смесено дружество с участието на американската компания "Ентърджи".
- Отделяне на дълготрайни материални активи на клон ТЕЦ "Марица изток 2" от НЕК - ЕАД и създаване на смесено дружество с чуждестранно участие.

Организационното реструктуриране на НЕК-ЕАД ще приключи, като до средата на 2000г. ще се обособи в съответствие със ЗЕЕЕ Национално електропреносно предприятие със 100% държавно участие, което ще изпълнява ролята на "единствения купувач". В рамките му ще е включено Централно диспечерско управление и две помпеноакомулиращи електроцентрали – ПАВЕЦ "Чаира" и ПАВЕЦ "Орфей". Предвид технологичната роля на помпеноакомулиращите водноелектрически централи, които се явяват своеобразно складово стопанство на електроенергийната система на страната, както и на принадлежащите към техните каскади ВЕЦ, не се предвижда приватизацията им в средносрочен план.

Непосредствено след разделянето на НЕК - ЕАД, за няколко електропроизводствени и електроразпределителни компании ще се предприемат стъпки за приватизация. Откриването на процедури за приватизация ще стартира към края на 2000г.

Създадените самостоятелни търговски субекти ще бъдат поставени в регулирани пазарни условия, чрез което ще бъдат оптимизирани финансовите потоци, в това число и инвестиционните разходи. Ще се даде възможност за рехабилитация на мощностите, съобразявайки се с енергийния баланс на страната. Чрез приватизацията ще се привлекат стратегически инвеститори и ще се постигне оптимизиране на управлението на дружествата

За ефективното приключване на процеса на реструктуриране на дружествата от енергетиката и функционирането им в конкурентна среда, от съществено значение е навременното приемане на ключовите подзаконови актове съгласно ЗЕЕЕ, четири от които вече са приети от МС.

ТОПЛОФИКАЦИЯ

Краткосрочни приоритети

Развитие на топлофикационните дружества

До края на м. май в съответствие с договореностите с МВФ ще бъде разработена съвместно със Световната банка стратегия за развитие на топлофикационните дружества. Тази стратегия за действие ще се основава на оценка по отношение на цените, субсидиите и инвестициите на топлофикациите и ще бъде съобразена с цялостната енергийна политика на страната. Стратегията ще се подготви на базата на анализ на финансовото, екологичното и социално въздействие и ще определи перспективи за развитие на всяко едно топлофикационно дружество и за топлофикационната система като цяло; ще определи кои топлофикации ще продължат да функционират; ще включи планове за тяхното реструктуриране и инвестиции.

Финансово стабилизиране на топлофикационните дружества

Основна задача през 2000г. е финансовото стабилизиране на топлофикационните дружества. По този начин ще се създаде необходимият интерес в общините и чуждите инвеститори за създаването на регионални акционерни дружества "Топлофикация".

Програма за подобряване на обслужването на потребителите на топлинна енергия

Въвежда се програма за подобряване на системата на обслужване на потребителите на топлинна енергия за битови нужди;

ПРИРОДЕН ГАЗ

Текущо състояние

В процес на изпълнение са мерките, залегнали в приетата с Решение № 471 на Министерския съвет от 30 юни 1999 год. комплексна Програма за реструктуриране на "Булгаргаз", както и в план-графика за реструктуриране и финансово оздравяване на дружеството - РМС № 671 от 27 октомври 1999г.

Краткосрочни приоритети

Счетоводно разделяне на дейностите

Счетоводно разделяне на дейностите по вноса, преноса, съхранението, разпределението и транзита на природен газ, което се предвижда да приключи в края на м. март 2000г.;

Въвеждане на диференцирани цени на природния газ

Въвеждане на диференцирани цени на природния газ по групи потребители с отчитане на обема на консумацията и режима на потребление – до края на 2000г. В съответствие с ЗЕЕЕ и наредбите към него ще бъдат изготвени предложения за определяне на диференцирани цени и тарифи за пренос и разпределение на природния газ за различните видове потребители;

Отделяне на функционален принцип на преносните от разпределителните газопроводи
Технологично и търговско отделяне на функционален принцип на преносните от разпределителните газопроводи;

Създаване на регионални газоразпределителни дружества със смесени капитали

Създаване на регионални газоразпределителни дружества със смесени капитали, в които "Булгаргаз" ЕАД да участва със стойността на разпределителните газопроводи, като апортна вноска. В процес на изпълнение са мерките по създаването на правни, финансови и технологични условия за създаването на газоразпределителните дружества.

Привличане на местни и чуждестранни инвеститори за създаване на пазар на разпределение на природен газ

Изготвя се и програма за привличане на местни и чуждестранни инвеститори за създаване на пазар на разпределение на природен газ чрез:

- Постепенно-привеждане в съответствие с производствените разходи на цените за периода до 31.12.2001г., както е предвидено в утвърдения от Правителството тригодишен “План за действие за реструктуриране, премахване на субсидиите и финансово оздравяване на търговските дружества в енергийния отрасъл за периода 1998-2001 г.”, а след 2001г. – преминаване към съответстващи на определени от Министерския Съвет задължителни правила и регулирани от ДКЕР цени на природния газ.. Със ЗЕЕЕ режимът за предоставяне на права за разпределение на природен газ е променен от концесионен на лицензионен, като лицензите ще се предоставят от ДКЕР въз основа на публично обявени, ясни и недискриминационни критерии. Наредбата за условията и реда за издаване на разрешения и лицензи е в процес на подготовка.
- Разработване и приемане на подзаконовите нормативни актове, свързани с ЗЕЕЕ
- В областта на газоснабдяването се предвижда продължаване на дейността по проектите за разширяване на транзитната система през България за съседните страни, изграждането на междусистемна връзка между българската и румънската газопредавателни системи, както и изпълнение на проекта за разширяване на подземното газово хранилище “Чирен”

Диверсификация на източниците на природен газ

С цел диверсификация на източниците на природен газ се реализират мерки за привличане на чуждестранни инвестиции за проучване и добив на нефт и газ на територията на България и българската акватория на Черно море.

Планира се да бъде въведено в експлоатация газовото находище “Галата”, за което ще бъде предоставена концесия.

Въгледобив

Текущо състояние

Сектор “Въгледобив е претърпял значително реструктуриране и се предприемат редица действия за неговото по-нататъшно развитие.

Девет неефективни рудника са закрити и всички правни препятствия за приватизацията на ефективните мини са елиминирани.

В съответствие с договореностите с МВФ се подготвя план за действие, имащ за цел анализ на възможностите за прекратяване на производството във всички останали неефективни рудници през 2000г. и подготовката на ефективните за приватизация. Планът за действие бе приет от Министерски съвет на 13.04. 2000г.

За тези губещи субекти, за които няма изявен инвеститорски интерес като цели дружества или обособени части от тях, ще се вземе решение за преустановяване на добивните дейности и откриване на процедури за ликвидация.

За намаляване на производствените разходи и подобряване на финансовите резултати на губещите въгледобивни дружества ще се спазват стриктно разработените програми за реструктуриране, отделяне на несвойствените дейности и приватизация, целящи намаляване на разходите, включително чрез намаляване числеността на персонала, незаем пряко в производствения процес.

Краткосрочни приоритети

Оптимизиране на работните места

През 2000г. особено важен аспект на процеса на реструктуриране е съпътстващата социална политика, изразена в оптимизиране на работните места и предлагане на алтернативна заетост, в т.ч.:

- използване на част от свободната работна ръка от неефективните рудници и участъци за изпълнение на процеса на техническа ликвидация и отстраняване на вредните последици от въгледобива върху природната среда;
- пренасочване на квалифицирания персонал от ликвидирания неефективни мощности към рудниците, които ще продължат да работят, съобразено с максимална степен с възрастовия състав и естествения отлив на работна ръка.

През 2000г. ще се разработят програми за алтернативна заетост на освободените от въгледобива под ръководството на Министерството на труда и социалната политика, Министерството на регионалното развитие и благоустройството и с участието на синдикалните организации. При изготвянето на програмите ще се разчита основно на откриване на нови работни места, свързани с реализацията на големи инфраструктурни проекти.

Затова ще се изпълнят следните основни задачи:

- подобряване на ефективността добива на въглища, включително чрез използване както на наличните ресурси, така и чрез предоставянето на концесии, привличането на допълнителни средства под формата на инвестиционни кредити от финансово-кредитни институции и потенциални български или чужди инвеститори;
- намаляване на загубите, постепенно намаляване и спиране на субсидиите. и натрупване на положителен паричен поток чрез:
- намаляване на разходите по икономически елементи;
- оптимизиране на персонала;
- продажба на имущество, липсата на което не може да повлияе отрицателно на производствения процес;
- прекратяване на натрупването и намаляване на просрочените краткосрочни и дългосрочни задължения;
- подобряване на събираемостта на вземанията;
- продължаване на процеса на реструктуриране.

Бъдещото развитие на въгледобива се базира на открития въгледобив и най-вече на рудниците в "Марица изток", които работят с ниска себестойност на произведената си продукция и най-висока производителност на труда, на ликвидирани на неефективните дружества, губещи рудници, звена и участъци от тях. Отделяне на несвойствените дейности от инфраструктурата на дружествата

Разработване и приемане на Закон за изменение и допълнение на Закона за енергетиката и енергийната ефективност

Процесът на подготовка на подзаконовите актове съгласно ЗЕЕЕ, както и на неговото приложение показва, че са необходими промени в самия енергиен закон. Приемането му от Народното събрание се очаква да приключи към края на м. Юли 2000г.

Разработване и приемане на свързаната с ЗЕЕЕ подзаконова нормативна база;

В съответствие със законодателната практика на страната, както и с цел пълната хармонизация на българското енергийно законодателство с това на ЕО, Законът за енергетиката и енергийната ефективност предвижда приемането на подзаконовите нормативни актове свързани с приложението му. Тяхното разработване и приемане е друг основен краткосрочен приоритет.

Подзаконовата нормативна база ще установи ясни, прозрачни и стабилни във времето правила, които ще дадат възможност за осигуряване на нови частни инвестиции и ще сведе до минимум инвеститорския риск, свързан с частните капиталови вложения така, че да се достигне възможно най-ниска себестойност на енергийните продукти, надеждност на енергийните доставки и осигуряване на енергия при минимални разходи.

Подзаконовите актове ще регламентират цялостната дейност по издаване на разрешения и лицензи за дейности в енергетиката, контрол по образуването и прилагането на цените на електрическата и топлинната енергия и природния газ; контрол на счетоводните баланси на енергийните предприятия; ще установят реда и условията за поэтапното въвеждане на директен достъп до мрежите за пренос и разпределение на електрическата

енергия, за осигуряване на достъп до преносната и/ или разпределителните системи за природен газ, за присъединяване на потребители и производители към разпределителната, съответно към преносната електрически мрежи, за налагане на енергийните предприятия на допълнителни задължения за обслужване на обществото; ще регламентират общите условия в договорите за продажба на електрическа и топлинна енергия и природен газ. Тяхното разработване е в компетенциите на Държавната агенция по енергетика и енергийни ресурси и Държавната комисия за енергийно регулиране.

На 13.04.2000г. МС прие четири от предвидени за приемане подзаконовни нормативни актове в съответствие на ЗЕЕЕ.

Изготвянето на подзаконовите нормативни актове се извършва съвместно с други заинтересовани министерства и ведомства, както и с дружества от системата на енергетиката, които в последствие ще ги прилагат. Наредбите се приемат от Министерски съвет. За разработването на някои от наредбите се ползва съдействие по TAIEХ и програма ФАР, по други програми на ЕС, както и финансиране от Световната банка.

Разработване на нормативната база за поддържане на задължителни 90-дневни запаси от петролни продукти и прилагане на мерки в случай на криза в доставките им;
Възприемането на постановките на европейското законодателство в областта на задължителните запаси и прилагането на кризисни мерки ще стане с приемането на подзаконов акт, на основание на разпоредбите на Закона за управление на кризи (чл.10, т.10 и 11, чл.14, ал.1 и 2 и чл.45, ал.1 и 2 от Проектозакон). За цялостното възприемане (достигането на 90 дневен запас) ще бъде необходим преходен период, който ще зависи от конкретните средства и начини на натрупване.

В съответствие със ЗЕЕЕ ще бъде разработена наредба за условията и реда за поддържане на запаси от нефт и петролни продукти. Тази наредба има за цел да регламентира технологичните запаси, които електрическите централи имат задължение да поддържат в случай на криза в доставките им.

Закон за информацията. В работния вариант на законопроекта се предвижда публичност на данните за този вид запаси от течни горива. Законопроектът за информацията се обсъжда на експертно ниво и в Министерски съвет.

Уточняване на необходимите средства за създаването и поддържането на 90-дневния запас от петролни продукти за обществения сектор и съгласуване на реалистичен график за достигането на тези запаси.

Средносрочни приоритети

Присъединяване на националната електропреносна мрежа към обединената европейска електропреносна мрежа на UCTE,

Присъединяването се очаква да бъде налице с техническа готовност до края на 2002г. След тази дата ще бъде съответно възможно и поетапното отваряне на електроенергийния пазар за достъп на трети страни до националната електропреносна мрежа за транзит. По отношение на транзит на електрическа енергия през територията на България, конкретните отношения се договарят между България и другата страна на база на съществуващите международни правни актове, по които България е страна.

Разработка на наредба, третираща конкретно натрупването и използването на запасите

Разработка на наредба за спестяване на суров нефт посредством използването на горивни компоненти-заместители.

Административен капацитет

В съответствие с договореностите с МВФ, акцент в проекта за изменение и допълнение на ЗЕЕЕ е ясното дефиниране на механизмите за финансиране на ДКЕР.

Предстои стартирането на проект по ФАР за институционалното укрепване на ДКЕР. Този проект има за цел да създаде ефикасна и прозрачна регулаторна рамка, която да бъде в

съответствие със законодателството на ЕС, и която ще осигури честна конкуренция след създаване на енергийния пазар в страната.

Един от приоритетите на ДКЕР е изпълнението на проект по линията на програма SARA II за създаване на управленска информационна система. С реализирането на този проект ще започне изграждането на управленска информационна система. По време на неговото изпълнение се предвижда да се уточнят изискванията към вида информация и да се изгради система за нейното събиране, вземайки в предвид и задълженията на ДКЕР.

Проектозаконът за управление на кризи установява и административната структура, която ще координира въпросите със запасите, в т.ч. и на задължителните 90-дневни запаси – Държавна агенция за управление на кризи (ДАУК).

Разработката на нормативната база в тази област ще се извършва от:

- Държаната агенция за управление на кризи (ДАУК), в частта за разработка на Наредбата за 90-дневните запаси;
- ДАУК, съвместно Министерството на финансите, ДАЕЕР и Министерството на икономиката, в частта за уточняването на необходимите средства за натрупването на резерва и графика за достигането му;
- ДАУК, съвместно с всички заинтересовани ведомства и организации, в частта за прилагането на кризисните мерки.
- Министерството на икономиката, в частта за разработка на наредба за спестяването на суров нефт посредством използването на горивни компоненти-заместители.

Финансови нужди

Краткосрочни приоритети- общо необходими средства- 439 х.евро

Необходими средства от ДБ- 67.5 х. евро.

Необходими средства от други източници- 361.5 х. Евро

Средства се предоставят по проекти по линията на Многонационална програма ФАР, програма SARA

ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ

Подобряването на енергийната ефективност е включено като основен приоритет на Правителството в актуализираната “Програма 2001” и в “Партньорство за присъединяване”.

Основни очаквани ползи за българската икономика от повишаването на енергийната ефективност са:

- Намаляване енергоемкостта на БВП;
- Повишаване сигурността на енергоснабдяването;
- Постигане на устойчиво икономическо развитие в България;
- Подобряване на околната среда в национален и световен мащаб чрез намаляване на вредните емисии;
- Подобряване на платежния баланс_чрез намаляване на вноса на енергийни носители;
- Улесняване въвеждането на пазарни условия в енергийния сектор и увеличаване на конкурентноспособността на българската продукция;
- Създаване на подходящи условия за широко използване на ВЕИ;
- Подобряване на обществената осведоменост и мотивация по въпросите свързани с енергоспестяването и по- широко използване на ВЕИ.

Текущо състояние

По краткосрочен приоритет НРАА'99- Доизграждане на необходимата регулаторна рамка за развитие на енергийната ефективност:

Законът за енергетиката и енергийната ефективност бе приет от Народното събрание на 02.07.1999г.(в сила от 20 юли 1999 г.; ДВ 64 от 16 юли 1999 г.). Законът съдържа и обособен раздел за енергийна ефективност. Той покрива основните елементи на европейската политика в тази област, включително стандарти и маркировки, енергиен одит, енергийни експертизи и лицензиране на физически и юридически лица за дейности в това направление.

Обособен раздел по енергийна ефективност се съдържа и в Националната стратегия за развитие на енергетиката и енергийната ефективност до 2010 г.

Продължава работата по разработването на Национална програма за енергийна ефективност до 2010 г. по отношение потреблението на енергия, която е в напреднал работен стадий.

По краткосрочен приоритет НРАА'99- Приемане на подзаконова нормативна база, свързана с рационалното използване на енергията (по отношение на стандарти, маркировка, етикетировка)

В момента в България няма действащи нормативни документи, съответстващи на директивите за етикетиране на битовите електроуреди. Липсват и хармонизирани стандарти, с изключение на такива за хладилните уреди.

Задачата за подготовката на нормативни документи в тази област е възложена на Министерството на икономиката и на Държавната агенция за енергийна ефективност. На основание на чл. 7 от Закона за защита на потребителите и правилата за търговия са подготвени проекти на две наредби, съответстващи на рамковата директива за етикетиране на битовите уреди и на директивата за етикетиране на хладилни уреди. Проектите на тези наредби в момента се обсъждат в Министерството на икономиката.

В съответствие на ЗЕЕЕ, предстои подготовката и приемането на редица подзаконови нормативни актове, свързани с рационалното използване на енергията (по отношение на стандарти, маркировка, етикетировка)

По краткосрочен приоритет НРАА' 99- Създаване на оптимална институционална рамка както следва:

В съответствие със Закона за енергетиката и енергийната ефективност, Министерския съвет прие постановление (ПМС №180), с което се институционализира Държавната агенция по енергийна ефективност като правопреемник на Националната агенция по енергийна ефективност.

Разработването и провеждането на държавната политика в областта на енергийната ефективност се осъществява от Държавната агенция по енергийна ефективност. Нейните основни функции са свързани с разработване на национални програми за енергийна ефективност и насърчаване използването на възобновяеми енергийни източници, на подзаконови актове и стандарти, с осъществяване контрол в областта на енергийната ефективност и др.

За разработката на нормативната база в областта на етикетиране на битови електроуреди е създадена Междуведомствена работна група от представители на Министерството на икономиката, Държавната агенция за енергийна ефективност, Държавната агенция по стандартизация и метрология и Браншовата камара по електротехническа промишленост (към БСК).

Въпросът за административната структура, която ще прилага тези наредби, ще се уточни с приемането на наредбите.

Краткосрочни приоритети

Изпълнение на проекти по програми на ЕС за насърчаване повишаването на енергийната ефективност:

- 2 проекта по програмата SAVE II на Европейския съюз;
- проекта в рамките на проект UNECE "ECE-CIS-99-043 Разработване на проект по енергийна ефективност за смекчаване на промените в климата" по програма "Енергийна ефективност 2000".
- Проект за разработване на база данни за енергийна ефективност в Унгария, Румъния и България за намаляване на емисиите от парникови газове" по програма SYNERGY-в процес на одобряване.

Създаване на Информационен Комплексен център към ДАЕЕ ;

Разработване и приемане на подзаконната нормативна база в съответствие със ЗЕЕЕ в областта на енергийната ефективност

- стандарт, установяващ реда за отчитане на показателите за разход и/или спестяване на енергия и горива при производството на стоки или извършването на услуги по член 144 от ЗЕЕЕ;
- стандарт, установяващ начина на маркировка по член 145 от ЗЕЕЕ на експлоатационните енергийни показатели на продукцията и стоките – местно производство и от внос, както и на сградите, които при използване по предназначение потребяват електрическа и топлинна енергия и природен газ, твърди итечни горива;
- наредба за реда и условията за издаване на сертификати за съответствие с установените стандарти за ЕЕ на стоки употребяващи, произвеждащи, преобразуващи или съхраняващи енергия по член 147, ал. 3 от ЗЕЕЕ;
- наредба за реда и условията за извършване на експертизи и обследвания за ЕЕ на обекти, чието годишно потребление на горива или енергия е над определени граници /член 149, ал. 2 и ал.3 от ЗЕЕЕ/;
- наредба за условията и реда за издаване на разрешения за извършване на експертизи и обследвания за ЕЕ на обекти, чието годишно потребление на горива или енергия е над определени граници /член 152, ал.3 от ЗЕЕЕ/;
- тарифа за таксите, които се събират при подаване на заявления за издаване на разрешения за извършване на експертизи и обследвания за ЕЕ /чл. 152, ал. 4 от ЗЕЕЕ/.

Уточняване на необходимите средства за хармонизиране на съответните български стандарти;

Разработка на нормативни документи, съответстващи на рамковата директива 92/75 и на директивата за хладилниците, фризерите и техните комбинации – 94/2.

Средносрочни приоритети

Подобряване на енергийната ефективност

- Разработване на национална програма по енергийна ефективност;
- Изготвяне и реализиране на национална информационна, образователна и пропаганда програма по енергийна ефективност и възобновяеми енергийни източници;
- Създаване на подвижни лаборатории за енергийна ефективност
- Разработка на нормативен документ, съответстващ на директива 95/12 за пералните машини;
- Разработка на нормативен документ, съответстващ на директива 95/13 за сушилните машини;
- Разработка на нормативен документ, съответстващ на директива 96/60 за комбинациите от перални и сушилни машини;
- Разработка на нормативен документ, съответстващ на директива 97/17 за миялните машини;

- Разработка на нормативен документ, съответстващ на директива 98/11 за битовите лампи.

Административен капацитет

По програма ФАР предстои изпълнението на проект “Комплексно институционално укрепване на Държавната агенция по енергийна ефективност”.

За разработката на нормативната база в областта на етикетиране на битови електроуреди е създадена Междуведомствена работна група от представители на Министерството на икономиката, Държавната агенция за енергийна ефективност, Държавната агенция по стандартизация и метрология и Браншовата камара по електротехническа промишленост (към БСК).

Въпросът за административната структура, която ще прилага тези наредби, ще се уточни с приемането на наредбите.

Финансови нужди

По краткосрочни приоритети- 27 х. Евро, заявени по програма ФАР.

По средносрочни приоритети- 7070 х. Евро, заявени по програма ФАР.

15. ИНДУСТРИАЛНА ПОЛИТИКА*ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ*

Индустриалната политика продължава да се базира на правителствената програма България 2001, насочена към постигане на стабилен икономически растеж и ускоряване на приватизацията и реструктурирането. Целта е подобряване на рамковите условия за индустриално развитие и конкурентноспособността на предприятията и установяване на благоприятна среда за развитието на малки и средни предприятия.

Особено внимание се отделя на подобряването на инвестиционния климат и привличането на чуждестранни инвестиции. Успоредно с това продължава и изпълнението на съгласуваната с МВФ програма за макроикономическа стабилност и структурна реформа, в контекста на сключеното 3-годишно споразумение. Споразуменията с финансовите институции /Световна банка, Международна банка за възстановяване и развитие/ за ускоряване на структурна реформа очертават графика за предприемане на стъпките, необходими за постигане на приоритетните цели

През 1999г. се извършиха значителни промени в законодателството, насочени към осигуряване на максимална прозрачност на приватизационния процес, усъвършенстване и опростяване на процедурите за ликвидация и несъстоятелност, повишаване ефективността на процедурите за отдаване на концесии, чрез привеждането им в съответствие с приватизационния процес. Търговският закон на Република България осигурява пълна равнопоставеност на местните и чуждестранните лица за учредяване на търговски дружества, а Законът за чуждите инвестиции регламентира равни права и еднакъв ред за извършване на инвестиционна дейност. Осигурена е и правна защита на конкуренцията и интелектуалната собственост.

С цел засилване на конкурентноспособността на българската икономика и либерализация на икономическата дейност в края на 1999 г. – началото на 2000 г. се извърши инвентаризация и анализ на въведените лицензионни, разрешителни и регистрационни режими с оглед на тяхната оптимизация. На основата на приетите принципи и разработените препоръки се пристъпи към подготовката на изменения и допълнения на закони и подзаконни актове, регламентиращи лицензионни, разрешителни и регистрационни режими, с цел тяхното отменяне и облекчаване, както и за опростяване на процедурите по прилагането им.

Представеният на Европейската комисия проект на Стратегия за развитие на индустрията /част от Националния план за развитие на България/ се базира на основните принципи на *Council Decision 96/413/EC*, съдържащо Програма на действията за повишаване на конкурентноспособността на Европейската индустрия.

Основната цел на Стратегията за развитие на индустрията е повишаване на конкурентноспособността и създаване на условия за устойчиво развитие на българската индустрия на базата на функциониращи жизнеспособни предприятия. Получени са коментарите на ЕК и в момента се работи по изпълнението на отправените препоръки. Съобразно резултатите от извършваните секторни анализи върху конкурентноспособността ще бъдат изготвени и секторни политики, както и дефинирани конкретни мерки, стимулиращи производството и конкурентно-способността.

От особено значение за финализиране на приватизацията и успешното реструктуриране на промишления сектор са чуждестранните стратегически инвестиции. Основен приоритет е подобряването на инвестиционния климат и привличането на чуждестранните инвестиции. Продължава изпълнението на инвестиционната програма на Правителството за периода 1998-2001г., обхващаща инфраструктурни инвестиционни проекти, чиято реализация създава условия за развитие и модернизация на индустрията.

През 1999 г. бяха раздържавени 71% от държавните предприятия, обявени за приватизация. Приватизацията на промишлените предприятия е към своя край. Завършено бе раздържавяването на малките и средните предприятия от компетентността на

отрасловите министерства и ведомства. Приключи приватизацията на значителна част от структуроопределящите големи предприятия, включени в програмата за приватизация чрез приватизационни посредници и консултанти. През 1999 г. бяха сключени редица успешни сделки за продажба на търговски дружества в тежко финансово състояние. Към средата на 1999 г. завърши успешно приватизацията на 35 предприятия от група Б на програмата за изолация, обхващаща 41 държавни предприятия. За останалите предприятия са открити процедури по ликвидация и несъстоятелност. Изпълнението на програмата доведе до намаляване на загубите в реалния сектор.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ:

Финализиране на приватизацията на големите държавните предприятия и реструктуриране на индустрията;

От особено важно значение за постигане на икономически растеж е успешното финализиране на приватизацията, както и ускоряване на процеса на реструктуриране. Реструктурирането на предприятията се изразява в създаването на конкурентноспособна индустрия на базата на жизнеспособни предприятия, работещи в условията на пазарните принципи на прозрачност и равнопоставеност.

Подобряване на финансовата дисциплина в реалния сектор;

Създаване на прозрачна и ефективна законодателна база, подпомагаща и ускоряваща процеса на реструктуриране. От особено значение е засилването на следприватизационния контрол по договорите за приватизация, както и продължаване на ликвидиране на неплатежоспособни те предприятия без бъдещи перспективи.

Засилване на конкурентноспособността на българската икономика чрез либерализация на икономическата дейност;

На основата извършената инвентаризация и анализ на въведените лицензионни, разрешителни и регистрационни режими се подготвят изменения и допълнения на закони и подзаконови актове, регламентиращи лицензионни, разрешителни и регистрационни режими, с цел тяхното отменяне и облекчаване, както и за опростяване на процедурите по прилагането им.

Актуализиране на Стратегията за развитие на индустрията за периода 2000-2006г., част от Националния план за икономическо развитие, съобразно отправените коментари от страна на Европейската комисия;

В края на май 2000 г. трябва да бъде предаден актуализираният вариант на Националния план за икономическо развитие въз основа на бележките на Европейската комисия. Изготвят се задълбочени финансови и икономически анализи въз основа на данни и в сътрудничество с Националния статистически институт, с цел да се осигури достоверна прогноза за развитието на инвестициите в частния сектор, които са от особено значение за повишаване конкурентноспособността на българската индустрия.

В рамките на тази задача предстои актуализиране и детайлизиране на Стратегията за индустриално развитие.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ:

Засилването на конкурентноспособността на българската индустрия ще се осъществи чрез провеждане на политика за насърчаване на качеството на произвежданата продукция и иновациите, увеличаване на чуждестранните инвестиции и създаване на жизнеспособни предприятия. Особено внимание се отделя на научно-технологичното развитие /навлизането на високите технологии/, насърчаването на индустриалното сътрудничество и развитието на малкия и средния бизнес в България. Наличието на последователна и гъвкава индустриална политика ще ускори процеса на икономическо развитие на българската икономика. Всички тези компоненти, обвързани в един механизъм ще

подпомогнат подготовката на българската индустрия да отговори на критериите за членство на Европейския съюз.

Засилване на конкурентноспособността на българската индустрия чрез провеждане на политика за повишаване на качеството;

Насърчаване на инвестиционния процес;

Жизненоспособност на промишлените предприятия в условията на пазарна икономика;

Високо-технологично развитие;

Развиване на индустриалното сътрудничество и насърчаване на малкия и средния бизнес;

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ:

- За изпълнение на краткосрочните приоритети:

Министерство на икономиката и ресорните министерства, Министерство на финансите, Агенция за приватизацията. От особена важност е активното сътрудничество с браншовите организации. Ще разчитаме и на възможността за оказване на експертна консултантска помощ.

- За изпълнение на средносрочните приоритети:

Министерство на икономиката, Комисия за защита на конкуренцията, Българска търговско-промишлена палата, Българска стопанска камера, Министерство на регионалното развитие и благоустройство, Съюз на потребителите, Агенция за малки и средни предприятия, Държавна агенция за стандартизация и метрология, Държавна агенция по енергетика и енергийни ресурси, независими браншови съюзи и асоциации, научни институти, университети, междуведомствена работна група и експертна консултантска помощ.

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ:

- за реализиране на краткосрочните приоритети ще бъдат уточнени на по-късен етап
- за реализиране на средно-срочните приоритети – общо 15,23 млн. ЕВРО, в т.ч.:
- от ДБ – 3,01 млн. ЕВРО
- от ФАР – 10,000 млн. ЕВРО
- други – 2.220 млн. ЕВРО

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРИЛАГАНЕТО НА МЕРКИТЕ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ПРИОРИТЕТИТЕ

- Успешно завършване на процеса на реструктуриране на българската икономика. Създаване на законодателна база, подпомагаща и ускоряваща процеса на реструктуриране.
- Установяване на жизненоспособни промишлени предприятия, които да оперират в условията на пазарните принципи на прозрачност и равнопоставеност.
- Повишаване на конкурентноспособността на българското производство, което ще доведе до увеличаване на икономическия растеж и износа, повишаване на заетостта и жизнения стандарт.
- Създаването на среда, благоприятстваща развитието на високите технологии.
- Развитието на силен и конкурентноспособен сектор на малките и средни предприятия.
- Създаване на благоприятен климат за нарастване на чуждите инвестиции.

16. МАЛКИ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ**МАЛКИ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ****ТЕКУЩА СИТУАЦИЯ**

Стимулирането и подкрепата на малките и средни предприятия (МСП) е приоритет в политиката на правителството на Република България. Делът на малките и средните предприятия в България през 1999 г. е над 98.6 %. Партньорство за присъединяване сочи като средносрочен приоритет насърчаване развитието на предприятията, включително малките и средни предприятия.

В съответствие с Националната стратегия и краткосрочните приоритети на Работната програма за нейното изпълнение бе приет **Закон за малките и средните предприятия** от Народното събрание на 9 септември 1999 г.

Законът за малки и средни предприятия отчита приоритетите и целите на Националната стратегия и въвежда легална дефиниция на понятията “микроредприятие”, “малко” и “средно предприятие”. Законът формира институционалната рамка за насърчаване на сектора на МСП и регламентира статута на Агенцията за малки и средни предприятия като орган към Министерски съвет. Законът урежда също така създаването на Консултативен съвет – съвещателен орган, включващ представители на бизнеса и администрацията. Браншовите камари и съюзи, Националното сдружение на общините в Република България, министерствата и Насърчителна банка направиха, в съответствие със Закона, предложения за членове на Консултативния съвет, като предстои в близко бъдеще Съветът да започне своята работа. Със Закона за малки и средни предприятия се въвеждат общи мерки за насърчаване развитието на МСП, прилагането на които да доведе до създаване на благоприятна среда за устойчиво развитие на сектора.

Предприети бяха и стъпки към опростяване на процедурите за административна регистрация чрез въвеждане на **единен регистрационен номер** за всички стопански субекти, извършващи стопанска или друга дейност на територията на Република България, включително и МСП. Единният идентификационен код следва да бъде ефективно въведен със започването на новата финансова година през 2000г.

Увеличаване на възможностите за достъп до финансиране за МСП е важен приоритет в политиката на правителството на Република България. Агенцията за малки и средни предприятия предоставя информация и консултантска помощ на МСП относно кредитни линии и програми, както и за банки, специализирани финансови институции и фондове.

“Насърчителна банка” АД започна своята дейност през септември 1999 г. и кредитира приоритетно МСП. До края на 1999 г. тя е отпуснала кредити в размер на 665 хиляди лева на МСП.

Българската държава получи заем 8,5 милиона DM от Кредитанщалт фюр Видерауфбау – Франкфурт на Майн (KfW за предоставяне на микрокредити за МСП. До края на 1999 г. са предоставени над 130 кредита в размер на 2,5 милиона DM.

В съответствие със споразумение между Американската агенция за международно развитие /USAID/ и Обединена българска банка /ОББ/, в процес на подготовка е **гаранционна схема** на Банката. Агенцията за малки и средни предприятия, Държавната агенция за енергийна ефективност и ОББ подписаха споразумение за сътрудничество при прилагане на схемата. Размерът на предоставяната в съответствие със схемата гаранция е 6 милиона щ.д. за кредити, отпуснани на МСП в периода до 2004 г., и съответно 6 милиона щ.д. за кредити, отпуснани за енергийно ефективни проекти в периода до 2006г.

Тъй като създаването и развитието на МСП се насърчава чрез гарантиране на част от кредитния риск по кредити, предоставени на МСП, Агенцията за малки и средни предприятия разработи проекто-концепция за създаване и функциониране на гаранционен фонд. За създаване на проекта бе сформирана работна група, включваща представители

на Министерство на финансите, Българска народна банка, търговски банки и застрахователни дружества.

Реализацията на приоритетите за сътрудничеството и партньорството между МСП, залегнали в Национална стратегия се улеснява и чрез участието на Република България в Третата многогодишна програма за МСП в ЕС (1997 –2000). В рамките на Програмата бе подпомогнато създаването на осем **Европейски информационни центрове** в страната, както и участието на 42 малки и средни предприятия в инициативата на Европейската комисия за **Европартньорство** в Потсдам през октомври 1999г.

В сътрудничество с Европейския иновационен център в България, Агенцията за малки и средни предприятия информира МСП за възможностите на **Втората хоризонтална програма** “Насърчаване на иновациите и участието на МСП” от Петата рамкова програма на ЕС за научни изследвания и развитие. Агенцията и Иновационният център участва в консорциум, чиято цел бе кандидатстване с проект “Иновационен релефен център – България” по Втората хоризонтална програма. Проектът бе одобрен от Европейската Комисия и се подготвя работна програма за неговото изпълнение.

За подобряване на информационното и консултантско обслужване на МСП в рамките на проект BG 9704/0202 по програма ФАР, бе осъществено финансово и техническо подпомагане на развитието на **пет регионални бизнес центъра** (Варна, Дупница, Шумен, Сливен и Хасково) през 1999 г.

Започна **проучване и на сектора МСП** с подкрепата на посочения проект BG 9704/0202.

Изграждането на **Интернет страница** на АМСП, както и публикуването на първите два броя на информационния бюлетин на Агенцията също така ще допринесат значително за подобряване на информационното обслужване на МСП.

През 1999 г. АМСП сключи споразумения за сътрудничество с регионалните агенции, които са членове на Българската асоциация на агенциите за регионално развитие и по този начин продължи подетата инициатива за създаване на регионална мрежа за подпомагане на МСП.

Органите на местно самоуправление имат ключова роля за стимулиране развитието на МСП, поради което АМСП насърчи и подпомогна изграждането на звена за МСП на местно ниво. В помощ на общинските ръководства за развитие на сектора МСП, Агенцията проведе над 20 семинара в различни региони на страната. Създаването на звена за МСП в общините ще продължи и в краткосрочен план.

Приоритет на насърчаване беше и изграждането на предприемачески умения. През 1999 г., от фонд “Професионална квалификация и безработица” (ПКБ), бяха отпуснати 1 132 000 евро за започване на самостоятелна стопанска дейност. В рамките на програма “**Започнете Вашия бизнес**”, проведена в пет региона на страната, от фонд “ПКБ” бяха предоставени 23 000 евро.

АМСП допринесе за развитието на предприемачески умения като продължи през 1999 г. организирането на международно обучение на ръководители на български МСП в Гръцката организация за малки и средни предприятия и занаяти (ЕОММЕХ). През 1999 г. в Атина бяха организирани два курса за обучение, в рамките на които българските предприемачи имаха възможност да проведат срещи с гръцки партньори.

В проекта на разработения през 1999 г. Национален план за развитие са предвидени редица мерки за насърчаване развитието на МСП в България за периода 2000-2006 г. Възможно е окончателното приемане на Националния план да се отрази върху изпълнението на Националната програма за приемане правото на ЕС, като съответно в Програмата бъдат добавени нови мерки или изменени вече заложените.

Одобреният Национален план за регионално развитие на България (ДВ, бр. 106/1999 г.) и съставляващите го регионални планове за развитие, също така предвиждат комплекс от дейности в подкрепа на МСП. Тези планове целят създаването на благоприятна за предприемачеството среда, както и повишаването на стопанската активност в различните региони.

Бъдещите усилия ще бъдат насочени към постигането на следните приоритети:

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Опростяване на административната и нормативната уредба за МСП

Укрепване на институциите, подкрепящи МСП и изграждане на регионална мрежа за насърчаване на МСП;

Улесняване на достъпа на МСП до финансови ресурси

Подобряване на информационното и консултантското обслужване

Изграждане на предприемачески дух и умения

Насърчаване на преки контакти между МСП посредством програми за сътрудничество. Европеизация и интернационализация на МСП.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Макар през последните години да се отбелязва положително развитие на МСП в България, за постигане на устойчиво развитие на сектора е необходимо да се преодолеят съществуващите пречки от нормативен, данъчен и административен характер, да се укрепят институциите, подкрепящи МСП, както и да продължи подобряването достъпа до финансиране. Предвид изложеното, следните приоритети за развитието на сектора МСП в България са определени като средносрочни:

Развитие на конкурентноспособни МСП като стабилен сектор на икономиката, посредством създаване на устойчива благоприятна институционална, нормативна, административна и финансова среда за тях в Република България.

Улесняване на достъпа на МСП до финансови ресурси

Изграждане на регионална мрежа за насърчаване на МСП

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

В съответствие със Закона за малки и средни предприятия, държавната политика в сектора се координира от Агенцията за малки и средни предприятия към Министерски съвет в тясно сътрудничество с неправителствените организации, подкрепящи МСП, министерствата и другите организации на държавната администрация. Агенцията работи в тясно взаимодействие и с областните управи и общините за подпомагане на сектора и при осъществяване на програми за МСП. Агенцията започна изграждането на национална мрежа за подкрепа на МСП, включваща новосъздадените Европейски информационни центрове, Европейския иновационен център в София, регионалните агенции за развитие, бизнес центровете и други неправителствени организации. Активна дейност по създаването на заетост се реализира от Националната служба по заетостта и нейните териториални поделения - регионални служби по заетостта и бюрата по труда.

АМСП разполага с квалифициран и обучен персонал, което ще направи възможно изпълнението на заложените приоритети в Националната стратегия за насърчаване развитието на МСП. От значение в тази връзка е техническата помощ, която Агенцията получи по проект на ФАР BG 9704/0202 "Подкрепа за развитието на МСП". В средносрочен план обаче ще е необходимо увеличаване броя на служителите и финансирането на Агенцията, особено предвид изграждането и функционирането на нейните регионални структури в страната.

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

По-нататъшното успешно реализиране на насърчителни мерки за МСП в съответствие с най-добрата практика на страните от ЕС изисква да се осигурят значителни финансови средства. Понастоящем, реализираните в страната мерки се финансират предимно от програми на чуждестранни донори. Все още се чувства остра нужда от създаването на финансови схеми за подпомагане на МСП, особено за новосъздадените предприятия. Успешното им прилагане поражда необходимостта от съпътстващи програми за разработване на бизнес планове, маркетингови проучвания, консултантски и информационни услуги. Понастоящем държавното подпомагане за сектора е ограничено, поради условията на валутен борд, като мерките за подпомагане на МСП се финансират основно от външни източници.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

- Ръст на сектора на МСП.
- Увеличаване на работните места, създадени от МСП.
- Интегриране на българските МСП в единния вътрешен пазар на ЕС.

ТУРИЗЪМ

НАСТОЯЩО СЪСТОЯНИЕ

Туризмът през 1999 г. доказва своя потенциал за растеж и делът на международния туризъм в БВП на страната се оценява на около 8 - 10 %. По предварителни данни броят на чуждестранните туристи посетили България е 5,5% повече в сравнение с 1998г..

В резултат на приватизацията и частната инициатива са реконструирани и изградени нови туристически обекти; туризмът се нарежда на четвърто място сред отраслите, получили чуждестранни инвестиции. Средства за реконструкция и модернизация на туристическата инфраструктура са вложили големите германски туроператорските фирми TUI, Nekerman, ITS. Привлечени са международни хотелиерски вериги.

До края на 1999 г. са раздържавени над 60% от дълготрайните активи, подлежащи на приватизация в отрасъла. Този относително нисък % се дължи на факта, че близо 80 % от дълготрайните материални активи в големите курорти са приватизирани на обособени части.

Чрез Закона за туризма и свързаните с него подзаконовни нормативни актове, които са в сила вече втора година, са въведени единни критерии и изисквания за осъществяване на туристически дейности. Нормативната уредба е насочена към повишаване на качеството на предлаганите туристически услуги и защитата на потребителя на туристически продукт. Законът създава институционална рамка, допринасяща за по-голямото участие на туристическите организации при формирането на политиката в туризма, както на национално, така и на местно ниво. В настоящия момент се подготвят промени в Закона за туризма в съответствие с европейското законодателство.

Осъществено е реструктурирането на отрасъла, управлението е децентрализирано. До края на 1999 г. съществуват 46 местни туристически съвета, 7 местни сдружения и 4 регионални туристически организации, конституиран е Национален съвет по туризъм. В процес на изграждане е Национална туристическа информационна система, в която са включени 23 информационни центъра; създадена е централна база данни и Web-страница.

През 1999 г за първи път е реализирана мащабна рекламна кампания на българския туристически продукт на основните туристически пазари, на базата на предварително разработена годишна план-програма, приета от Националния съвет по туризъм. Средствата възлизат общо на 3 200 000 н.лв., от които 1 000 000 лв. целева държавна субсидия и 2 200 000 н.лв. от собствени приходи на Министерство на търговията и туризма, сега Министерство на икономиката. Средствата са разходвани по приоритетни и значими целеви задгранични пазари за производство на рекламни материали, представяне на България като туристическа страна, международни туристически борси и изложения,

работа с рекламни агенции и агенции за връзки с обществеността, излъчване на рекламни клипове и филми по телевизионни канали, реклама в печатни издания, организиране на журналистически рейдове, директна реклама, външна реклама, насърчаване на продажбите, изграждане на информационна система за туризма и други.

През 1999 г. България сключи договори за сътрудничество в областта на туризма с Ливан, Казахстан, Гърция, Португалия, Азербайджан, Армения и тристранен договор България - Турция - Румъния.

Проведени са социологически проучвания за оценка на качеството на туристическия продукт в планинските и морски курорти.

Подобрено е управлението, редът и сигурността на курортите, засилен е контролът в туристическите комплекси.

През 1999 г. е регистриран Съвет за обучение по туризъм с цел обединяване усилията на образователните институции и туристическите организации и за подобряване на туристическото обслужване чрез образование и обучение.

Проведени са национални семинари и обучение на място в областта на културния, екологичен и селски туризъм за представителите на туристическата индустрия, изпълнителната власт, неправителствени организации и др. с лектори от Световната Организация по туризъм, Британски ноу хау фонд, Израел, Испания и др.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Законодателни мерки в сферата на туризма, целящи завършване на процеса на унифициране на българското законодателство със стандартите на Европейския Съюз.

Устойчиво развитие на туризма чрез усъвършенстване на туристическия продукт 2000 г.

Маркетинг и реклама

- маркетингови проучвания, анализи и прогнози в туризма;
- доизграждане на националната туристическа информационна система;
- усъвършенстване на националната рекламна и комуникационна политика в туризма;
- насърчаване дейността на туристическите информационни центрове;
- усъвършенстване координацията с браншовите, регионалните и местни туристически организации за осъществяване на съвместна маркетингова и рекламна дейност.

Развитие на човешките ресурси

- обучение в областта на културния, екологичен и селски туризъм за представителите на туристическата индустрия, НПО и др.
- съвместни инициативи в областта на обучението по туризъм с водещи страни в областта на туризма;

Продължаване процеса на приватизация

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

През 1999 г. е разработен Национален план за икономическо развитие на Република България в периода 2000 - 2006 г., в които туризмът се възприема като приоритетен отрасъл.

Развитие на устойчив туризъм чрез усъвършенстване на туристическия продукт 2000-2006 г.

Мерките за развитие са в следните главни направления: продуктова политика; маркетинг и пазари, обучението на кадри.

Развитие на традиционните за България туристически продукти

- Развитие, както на традиционните за България туристически продукти:
- лято-море
- балнеология
- зима-планина
- нови туристически продукти.

Разширяване на палитрата от туристически услуги, увеличаване качеството на обслужването, предлагане на нови и нетрадиционни за България видове туризъм.

Популяризиране на туристическите региони, притежаващи характерни ресурси и разнообразни възможности за развитие на туризъм.

Увеличаване на приходите от туризъм и възвръщаемостта на инвестициите.

Развитие на човешките ресурси

Развитие на устойчив туризъм чрез усъвършенстване на туристическата инфраструктура 2000-2006 г.

Привличане на инвестиции в туристическата инфраструктура

АДМИНИСТРАТИВНА СТРУКТУРА

Националният план за икономическо развитие на Република България в периода 2000 - 2006 г., се основава на партньорството между частния сектор и държавата.

ФИНАНСОВО ОСИГУРЯВАНЕ

Предвидените задачи и мерки за развитие ще се осъществят на базата на средства от двустранни и многостранни международни договори както и средства от европейските програми ФАР, САПАРД и др.

17. НАУКА И ИЗСЛЕДВАНИЯ**ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ**

През периода май 1999-май 2000 България предприе серия от мерки за възприемане на достиженията на Европейския съюз в областта на науката и технологичното развитие.

През този период бе подготвено включването на България в Петата Рамкова Програма (1998-2002) и в Петата Рамкова програма на ЕВРОАТОМ (1998 - 2002). Предложението за включването на България бе подкрепено от Националния съвет по научна и технологична политика и от Съвета по европейска интеграция. С решение на Министерски съвет предложението за решение на Съвета по асоцииране бе одобрен като база за воденето на формални преговори. На 30 юли 1999г. чрез размяна на писма бе прието решение N 4/1999+ADD1 на Съвета за асоцииране България-Европейски съюз, определящо условията за участие на България в тези програми. Съгласно това решение България бе официално присъединена към програмите от 1 септември 1999г. В допълнение бе решено 33% от общата вноска на България в бюджета на програмата за период от четири години да бъде отделен от програма ФАР както следва: 1999 - 30%, 2000 - 34%, 2001 - 34%, 2002 - 34%.

Като първа стъпка на българската страна за участие в Петата Рамкова Програма бяха финансирани научни проекти, гарантиращи подготовката на международни проекти от двете специализирани дейности в Министерството на образованието и науката. През този период бяха проведени серия информационни срещи по Пета Рамкова Програма и нейните подпрограми. Регулярно бяха давани консултации и презентации в големите университети и научни институти. Специализираното звено ФЕМИРК регулярно доставя информация за Малките и средни предприятия. Бе създадено и специализирано звено за финансиране, координация и контрол на Националната мрежа за образование и научна информация УНИКОМ Б, от който, както и от отдела по информационни технологии в МОН бе лансирана концепцията за Национален оператор за информация .

Бяха номинирани български представители в седемте Програмни комитета по различните дейности на Пета Рамкова Програма.

Като ответен акт с Решение на МС N 22 / 20 май 1999 бе одобрен текста на споразумението за отваряне на националните програми за изследвания и технологично развитие за участие на научни институции от ЕС, съответстващи на тези по Пета рамкова програма.

С цел доближаване на секторните политики до политиките и практиките на страните-членки на ЕС бяха приети нови закони или изменения към съществуващите, включително чрез оптимизиране на системата за висше образование, научното и технологично развитие:

- Измененията в Закона за висше образование. Целта е да се подобри системата на институционална акредитация на висшите училища, акредитация като средство за гарантиране едновременно качество на образованието и провеждане на научни изследвания.
- Закон за създаване на Националния център за аграрни науки. Целта му е реализацията на структурната реформа в системата на аграрната наука; гъвкав мениджмънт и координация; приспособимост към пазарната икономика; финансова подкрепа за науката на конкурентна основа; възможност за контрол от държавните органи и обществото.
- Закон за малките и средните предприятия. Неговата цел е установяването на подходящи условия за функционирането на МСП като база за пренос на научни и технологични продукти и развитието на модерна промишленостна среда.
- Пакет от нови или променени закони в областта на интелектуалната собственост, като: Закон за топологията и интегралните схеми, Закон за марките и географските названия, изменения в Закона за патентите, изменения в Закона за авторското право и сродните му права, Закон за промишления

дизейн, Закон за защита на нови сортове и породи. България бе поканена също за член в Европейската организация по патентите от 2002.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

РАЗВИТИЕ И ПРИЛАГАНЕ НА ДЪРЖАВНАТА ПОЛИТИКА

Развитие и прилагане на държавната политика чрез законодателна и икономическа регулация чрез:

- Проект на Закон за научните степени и звания. Целта на проектозакона е децентрализирането и демократизирането на процедурите за присъждане на научни степени и звания. Въведени са държавни изисквания, които позволяват запазването и повишаването на квалификацията на българските учени при провеждането на научни изследвания.
- Проект на Закон за стимулиране на научните изследвания. Проектът е в подготвителен стадий.
- Проект на стратегия за развитие на високотехнологични дейности в България и проект на Закон за високотехнологични дейности и високотехнологични паркове. Проектът бе одобрен от Министерски съвет с решение N 770 от декември 1999г., като целта му е запазването и подобряване нивото на приложните научни изследвания, водещи до високотехнологично развитие. Създават се условия за пренос на технологии и маркетинг на научни продукти.

ПОДОБРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИОННАТА БАЗА

Съвременен информационно обслужване в областта на науката и изследванията чрез:

- Разпространяване на информация от Национален център за информационно обслужване на научната и развойна дейност, създаден в МОН.
- Специализираното звено за финансиране, координация и контрол на националната мрежа за образователна и научна информация УНИКОМ Б ще продължи да осигурява: висококачествен достъп до Интернет; управление на мрежата и информационни услуги за всички университети, научни институти и изследователски центрове в страната. Разширението на мрежата се предвижда да обхване и средните училища до 2001г.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

РАЗВИТИЕ НА НАУЧНАТА И ТЕХНОЛОГИЧНА ПОЛИТИКА

Развитие на научната и технологична политика в съответствие с общата политика на икономическо развитие, националните традиции и достижения, международните тенденции и приоритетите на Европейския съюз, в съответствие с финансовите ресурси чрез:

- Разработване на Национална стратегия и програма за развитие на научната и технологична политика ;
- Преструктуриране на отраслевата наука
- Създаване на научно-технологични центрове и високотехнологични паркове

СИСТЕМА ЗА ОЦЕНКА ЕФЕКТИВНОСТТА НА ИНВЕСТИЦИИТЕ В ПРИЛОЖНАТА НАУКА И ТЕХНОЛОГИИ

Система за оценка ефективността на инвестициите в приложната наука и технологии чрез:

- Разработване на инструментариум за надеждна оценка на инвестициите
- Развитие на стратегии в областта на индустрията и технологиите по сектори

ПРИВЛИЧАНЕ НА ЧУЖДИ ИНВЕСТИЦИИ

Привличане на чужди инвестиции чрез участие на страните членки на ЕС в български научни програми

НАСЪРЧАВАНЕ НА ИЗСЛЕДВАНИЯ, КОИТО ДА ПРЕДОСТАВЯТ ТЕХНОЛОГИИ НА МАЛКИТЕ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Насърчаване на изследвания, които да предоставят технологии на Малките и средни предприятия за производство на конкурентни продукти чрез:

- Програма за прилагане на Националната стратегия за насърчаване на МСП.
- Програма за прилагане на задачите, произтичащи от Стратегията за развитие на високотехнологичната дейност в България.

РАЗВИТИЕ НА ИНСТИТУЦИИТЕ КООРДИНАРАЩИ И УЧАСТВАЩИ В МЕЖДУНАРОДНИ ПРОЕКТИ

Развитие и укрепване на управленския капацитет на институциите координиращи и участващи в международни проекти. Обучение върху принципите и практиките в европейските страни.

ПОДОБРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИОННАТА БАЗА

По-нататъшно подобрене на информационното обслужване в сектора на науката и изследванията

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

Обща финансова подкрепа - 10.875 MEURO

Държавния бюджет- 4.575 MEURO

ФАР 3.6 MEURO

Други 2.7 MEURO

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Членството на България към Петата Рамкова Програма е приоритет и основен елемент от пред-присъединителната стратегия в областта на науката и изследванията. Участието в тази програма ще позволи да се ускори процеса на интеграция и реструктуриране на научния сектор и сектора за технологично развитие. Ще се създадат условия за осигуряване на финансови източници, гарантиращи европейско конкурентно ниво на изследванията и ефективно прилагане на съвременни принципи на финансиране на изследванията- конкурсно - проектна база. Възможност за глобализирано научно общество и развитие на съвременни конкурентно способни национални структури; обслужваща научна мрежа за участие в европейски научни програми.

Участието в 5 Рамкова програма ще даде солидна основа за подготовката и включването ни в 6 Рамкова програма на ЕС.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Министерство на образованието и науката и съществуващи към него специализирани дирекции- Научна помитика; Научни изследвания Приложно- научни изследвания; Национален център за научна и развойна дейност

Българска академия на науките със съществуващите към нея научни звена, Университети; Национален Център по аграрни науки

Цялостна мрежа за институционална, програмна и регионална координация и информация по Пета рамкова програма. Националната контактна група разпространява получената информация според институциите, предмета на информацията, регионите и специфичността.

Специализирано звено за финансиране, координация и контрол на Националната мрежа за образование и научна информация МОН - УНИКОМ Б.

18 ОБРАЗОВАНИЕ, ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ И МЛАДЕЖ**ОБЩО ОБРАЗОВАНИЕ****Текущо състояние**

През отчетния период са предприети следните законодателни мерки по отношение на средното общо образование:

- Прието е изменение на Закона за народната просвета от юли 1999 год. относно продължителността на обучението в профилираните гимназии, в професионалните гимназии и в професионалните училища;
- Приет е Закон за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план – юли 1999 г. и наредби на Министъра на образованието и науката, осигуряващи прилагането на закона;
- Приети са промени в системата за одобряване и разпространяване на безплатните учебници за основната степен на образование – с ПМС 88 от 3 май 1999г.;
- Приет е Правилник за прилагане на Закона за народната просвета и наредби на Министъра на образованието и науката, осигуряващи изпълнението на правилника;
- Приети са промени в Наредба за условията за повишаване на квалификацията на педагогическите кадри в системата на народната просвета и реда за придобиване на професионално-квалификационни степени.

Предприети организационни мерки, създаване/укрепване на административни структури за прилагане на законодателството:

- Приет е Правилник за устройството и дейността на Инспекторатите по образованието на МОН;
- Приети са Правилници за устройството и дейността на:
 - Възпитателните училища-интернати;
 - Социално-педагогическите интернати;
 - Домовете за отглеждане и възпитание на деца, лишени от родителски грижи.
- Приета е Инструкция за условията и реда за предоставяне на учебници на ученици от социално слаби семейства;
- Утвърдени са от Министъра на образованието и науката “Рамкови изисквания за ДООИ за учебно съдържание”.
- Приета е Национална образователна стратегия по информационни и комуникационни технологии.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ**Подготовка на условия за гарантиране на качество и достъпност на образованието**

Подготовка на условия за гарантиране на качество и достъпност на образованието за ефективност на управлението му и за обществена подкрепа на промените, чрез дейности, свързани със:

- създаване на система за перманентно актуализиране на учебното съдържание и на методите на преподаване и учене;
- създаване на структури и въвеждане на система за анализи и планиране в средното общо образование;
- създаване на механизми за децентрализиране на системата на народната просвета.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ**Осигуряване на стабилност на предприетите мерки за гарантиране на качеството и достъпността на образованието**

Осигуряване на стабилност на предприетите мерки за гарантиране на качеството и достъпността на образованието, на ефективността на управлението му и на обществената подкрепа за промените. Поетапно актуализиране на иновационния процес на базата на резултатите от проведените анализи чрез:

- Актуализиране на Държавното образователно изискване (стандарт) за учебно съдържание и на учебните програми по учебни предмети.
- Разработване, апробиране и въвеждане на Държавното образователно изискване (стандарт) за оценяване
- Обсъждане и приемане на проекта на Държавното образователно изискване (стандарт) за обучение на деца с хронични заболявания и/или специфични образователни потребности.
- Разработване, обсъждане и приемане Държавното образователно изискване
- • (стандарт) за учителска правоспособност и квалификация.
- Организиране и провеждане на кампании за популяризиране на нововъведенията, произтичащи от работата по Държавните образователни изисквания (стандарти)
- Обучение на учители за прилагане на ДООИ за учебно съдържание, система за оценяване и за обучение на деца с хронични заболявания и/или специфични образователни потребности
- Обучение на учители и въвеждане на учебни програми за обучение по:
- Гражданско образование;
- Чуждоезиково обучение за всички вкл. ранно чуждоезиково и билингвално обучение
- Майчин език на деца на работници-мигранти
- Информационни и комуникационни технологии - II етап - разработване на изисквания на МОН към началната и следдипломната квалификация на учителите ;
- Другите общообразователни учебни предмети
- Продължаване на работата по създаване на механизми за оценяване на приоритетните направления в Националния план за развитие на образованието: качество, ефективност и достъпност
- Обучение на пилотна група директори на училища за придобиване на умения за работа в условията на децентрализация - II етап от осъществяване на пилотния проект

Административен капацитет

Предстои приемане на нова структура на МОН във връзка с разпоредбите на Закона за държавната администрация.

Сегашен капацитет на административни звена, споменати в таблиците:

- МОН- централно управление - 310
- ГУ "Общо образование" - 41
- ГУ "Професионално образование" - 22
- ГУ "Главен училищен инспекторат" - 18
- Ресор "Средно образование" (вкл. изброените по - горе ГУ) - 81
- Инспекторати по образованието на МОН - 701 души
- Центрове за образователни услуги и квалификации

Финансови потребности

Общо за краткосрочни и средносрочни приоритети - 5,9814 млн. ЕВРО

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

- създаване на условия за провеждане на активна и отговорна национална образователна политика
- постепенно засилване на ролята и съмостоятелността на отделните образователни институции и структури
- реално поемане на отговорност за качеството на образованието на регионално и училищно равнище
- реалното усвояване на ключови умения и формиране на ценностна система в съответствие с принципите на гражданското общество за личностната, професионална и социална реализация на младия човек
- осигуряването на гъвкави форми на обучение в зависимост от личните и обществени потребности
- предоставянето на информация на заинтересованите групи и на обществото за възможностите на системата да отговори на образователните потребности
- изработването на общовалидна основа за надеждно оценяване на постиженията на учениците и на способността на системата да осигурява високо равнище на тези постижения
- събирането на данни, правенето на анализи с цел прогнозиране и планиране на промените в динамично развиваща се среда.

ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ

Текущо състояние

- Приет е Закон за професионалното образование и обучение - ДВ бр.68/30.07.1999 год.
- Създадена е Национална агенция за професионално образование и обучение (НАПОО) - на основание чл. 41 от ЗПОО; назначен е председател на НАПОО; номинирани са членовете на управителния съвет, съгласно чл. 44 на ЗПОО;
- Подписани са българо-датски споразумения на равнище МОН за провеждане на обучение над средно образование в България по "Икономика и маркетинг" и "Спортен мениджмънт".

Професионално образование по изкуствата.

Художествените училища в момента са 9 като в 2 се изучават изящни изкуства, а в 7 - приложни. Всяко от приложните училища има свой специфичен облик, намиращ израз в отделните, неповтарящи се специалности. С изпълнение на ПМС204 от 11.11.1999 г. броят на художествените училища след 1.07.2000 г. се намалявае на 5 училища - две от художествените училища в София се преобразуват в Национално художествено училище за изящни и приложни изкуства, Национална гимназия за древни езици и култури, Национален учебен комплекс по културата с лицей за изучаване на италиански език, Държавно хореографско училище и Национална професионална гимназия по полиграфия и фотография.

Горепосочените училища са под ръководството на Министерство на културата и финансово се издържат от него. Принципите на функционирането на тези училища се определят съответно от Закона за народната просвета и Правилникът за прилагане на Закона за народната просвета.

Предприети законодателни мерки/изменения в действащо законодателство:

- Изготвяне и публикуване на Наредба N 9 на Министъра на културата за определяне броя на учениците в паралелките и групите на средните училища по изкуствата и културата.
- Изготвяне и публикуване на Наредби NN 1, 2, 3, 4 за прием на ученици в средните училища по изкуствата и културата.

Център за развитие на човешките ресурси

Центърът за развитие на човешките ресурси е създаден със споразумение между Министерство на образованието и науката и Министерство на труда и социалната политика с номер 226/28.07.99 година и заповед N РД-14-70/14.07.99 година. Управителният съвет се състои от четири члена - по двама зам.-министри от МОН и МТСП. ЦРЧР се отчита на министрите на образованието и науката и на труда и социалната политика.

Центърът осъществява реално насочване на професионалното образование и обучение към потребностите на обществото като реализира проекти в областта на развитие на човешките ресурси. Центърът съдейства за постигане на европейски измерения в качеството на професионалното образование и обучение.

Националното звено за координация по програмата “Леонардо до Винчи” и Българската обсерватория са звена към Центъра за развитие на човешките ресурси.

Програма “ЛЕОНАРДО ДА ВИНЧИ”

През изминалата година звеното съсредоточи дейността си върху изпълнението на първата фаза на програмата “Леонардо да Винчи” и подготовката на бъдещите инициатори на проекти.

Основни дейности:

- публикации в национални и регионални вестници , брошури и бюлетини, интервюта за радио- и телевизионни програми;
- създадена е база данни с активни адреси на български и чуждестранни институции;
- създадена е web-страница на НЗК (<http://www.leonargo-bg.org>), която за една година е посетена над 2200 пъти;
- подадени са 80 предложения за проекти, от които са одобрени 16 проекта на обща стойност 615 200 eur;
- в 32 проекта на други страни участват български институции, които ще бъдат финансирани с 280 781 eur;
- организиране и участие в конференции и семинари, в т.ч. Национална конференция за официално представяне на програмата /31.05.1999г./;

На 26 април 1999 година Европейският съюз гласува продължението на програма “Леонардо да Винчи” като “Леонардо да Винчи II” за срок от 7 години /01.01.2000 - 31.12.2006/, като решението беше публикувано в официалния вестник на ЕК на 11 юни 1999 година. Като се има предвид големия интерес и активност на българските организации и институции като инициатори и партньори по програмата, показан още през първата година от участието на България в нея считаме, че участието на Р България във втората фаза на програмата ще бъде от изключително значение за процеса на интегриране на страната ни към Европейския Съюз.

Работата на Националното звено се подкрепя от Министерството на образованието и науката, от Министерството на труда и социалната политика, както и от Националната служба по заетостта.

Българска обсерватория за професионално образование и обучение и за пазара на труда

Основни дейности през отчетния период:

- подготвен национален доклад за системата на професионалното образование и обучение по споразумение с Европейската фондация за обучение;
- подготвен доклад със статистическа информация за системата на професионалното образование и обучение и пазара на труда /на английски език/;
- администриране на работата на Съвета по реформата в образователната, научната, културната, здравната и социалната сфера;

- провеждане на изследвания;
- провеждане на семинари и конференции;
- проведено обучение на държавните служители за участие на България в структурните фондове.

Изследвания през 1999 година както следва:

- “Прозрачност и взаимно признаване на квалификациите”: проведено е обсъждане на резултатите от изследването с участници от министерства, синдикати, работодателски организации, университети, изследователски институти, програмите ФАР и ТЕМПУС;
- “Регулираните професии в България”: проведено е обсъждане на резултатите от изследването с участници от министерства, синдикати, работодателски организации, Национална агенция за оценяване и акредитация във висшето образование, изследователски институти, програми ФАР и ТЕМПУС, университети;
- “Преглед на политиката по заетостта в България”: изследването е проведено съвместно с Икономическия институт на БАН. Обсъдено е със заинтересованите институции;
- “Учениците, които отпадат от училище - проблеми и причини”: по проекта “Училище за всеки” на програма ФАР. Социологическото изследване бе проведено съвместно с Центъра за социални стратегии и инициативи;
- “Преглед на изследванията в областта на ПОО в България”;
- “Активни мерки за заетост и развитие на човешките ресурси: Обучение на безработни лица”, с участието на Албания, България, Македония, Румъния и Словения. Изследването е проведено съвместно с Националната служба по заетостта. Обсъдено е на специално организиран регионален семинар.
- “Обучение на работното място и чиракуване”: изследването е представено и обсъдено по време на третата среща на донорите в областта на професионалното образование и обучение.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Развитие на мобилна, адаптивна система на професионално образование и обучение

Развитие на мобилна, адаптивна система на професионално образование и обучение, съобразена със социално-икономическите изисквания и с пазарните потребности при гарантиран достъп на всички граждани и утвърждаване на активно социално партньорство чрез:

- Регламентиране на акредитацията и лицензирането на дейностите в системата на професионалното образование и обучение - определяне на единни критерии и изисквания за оценяване; определяне на процедури и изисквания за сертифициране. Осигуряване на условия за професионално обучение, задоволяващо изискванията и потребностите на пазара на труда с разработване на нов списък на професиите, съобразен с Международната стандартна класификация на образованието ISCED 97.
- Реализиране на политиката за ПОО чрез разработване на ДОО за : учебно съдържание по професия; придобиване на квалификация по професии; документи за системата на народната просвета. Продължава разработването на стандарти за придобиване на квалификация по професии и мултиплициране опита по програма ФАР.
- Реализиране на националната политика и стратегия за развитието на системата за професионално ориентиране и информиране. Съгласно ЗПОО предстои преобразуване на съществуващите педагогически консултационни кабинети и професионални информационни центрове в Центрове за информация и професионално ориентиране.
- Усъвършенстване на системата за непрекъснато обучение.

- Лицензия за институциите, извършващи професионално обучение. Изграждане на Центрове за професионално обучение (ЦПО)

Професионално образование по изкуствата

Оптимизиране на системата чрез въвеждане на нови учебни планове

Оптимизиране на системата чрез въвеждане на нови учебни планове и образователно съдържание чрез:

- подготовка и разработване на нови учебни програми за училищата по изкуствата ;
- създаване на информационна система за изследване на пазара на труда в областта на изкуството и културата

Програма ЛЕОНАРДО ДА ВИНЧИ

Постигане на ефективно пълноправно членство във втората фаза на “Леонардо да Винчи”

Постигане на ефективно пълноправно членство във втората фаза на “Леонардо да Винчи”. На 10.01.2000 МС на Р България взе решение за присъединяване към “Леонардо да Винчи 2” /Решение на МС N 8/.

За изпълнението на целта ще се предприемат следните мерки:

- Сключване на договор между България и ЕК за участие във втората фаза на програмата “Леонардо да Винчи 2”;
- Сключване на договор за функциониране на НЗК;
- Разработване на оперативен план за дейностите по децентрализираната процедура по програмата;
- Разработване на Работен план за дейността на НЗК;
- Провеждане на конференция за официално представяне на втората фаза на програмата в България;
- Подготовка и организиране на участието на български инициатори на пилотни проекти, транснационални мрежи, езикови компетенции и справочни материали за участие във втората фаза на програмата; оценяване на предварителни предложения.
- Организиране и провеждане на дейностите по мобилност: за млади работници; мениджъри по управление на човешки ресурси и планиращи професионално обучение във фирми; лица, провеждащи практическо професионално обучение; лица в начално професионално обучение на всички нива.
- Ежегодни дейности за функциониране на НЗК.

Българска обсерватория за професионално образование и обучение и за пазара на труда

Подготовка на национален доклад за системата на ПОО в България и кратки данни за системата на ПОО

Осъществяване на дейността чрез:

- организиране на дискусии и провеждане на изследвания;
- подкрепа в дейността на МОН и МТСП

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Развитие на мобилна, адаптивна система на професионално образование и обучение

Развитие на мобилна, адаптивна система на професионално образование и обучение, съобразена със социално - икономическите изисквания и с пазарните потребности при гарантиран достъп на всички граждани и утвърждаване на активно социално партньорство чрез:

- Изграждане на ефективна национална система за оценяване и сертифициране на професионалната квалификация чрез разработване на ДООИ за системата на оценяване и за документи за системата на ПО.
- Реализиране на политиката за ПОО чрез разработване на ДООИ за: учебно съдържание по професия; придобиване на квалификация по професии; учителска правоспособност и квалификация; учебници и учебни помагала; материално-техническа база; безопасни условия за възпитание, обучение и труд;
- Реализиране на националната политика и стратегия за развитието на системата на професионалното ориентиране и информиране чрез подобряване на материално-техническата база на ЦИПО и създаване на Национална информационна система за целите на професионалното информиране.
- Усъвършенстване на системата за непрекъснато обучение чрез разработване на стратегия за поетапно обучение и повишаване на квалификацията на учителите; разработване на учебна документация, осигуряваща дейността на ЦПО за нови професии и за правоспособност
- Присъединяване на Р България към нови програми за професионално образование и обучение на Европейския Съюз /ФАР 2000, EUROPASS и др./ - разработен е проект по ФАР 2000 "Инвестиране в инфраструктурата за професионално обучение в два целеви региона - Северозападен и Южен централен". Решение 99/51 на Европейския Съюз за "Създаване на европейски пътища за обучение на работното място, включително чиракуването" (EUROPASS) е в съответствие с определените в Националния план и Секторната стратегия приоритети за развитие на професионалното образование и обучение в България. Присъединяването на България към тази програма ще допринесе за изпълнение на приоритетите и за международното признаване на документите за професионално образование и обучение.

Професионално образование по изкуствата

Развитие на националната стратегия за обучение и реализация на специалистите в областта на изкуството и културата

Развитие на националната стратегия за обучение и реализация на специалистите в областта на изкуството и културата чрез:

- Проучване на потребностите на пазара от кадри в областта на изкуството и културата;
- Изработване на необходимите нормативни документи;
- Прецизиране на специалности съобразно нуждите на пазара.

Програма ЛЕОНАРДО

Успешно участие в програмата "Леонардо да Винчи 2"

Успешно участие в програмата "Леонардо да Винчи 2" чрез:

- Ежегодно сключване на договор с ЕК;
- Ежегодно обявяване на Поканата за предложения;
- Ежегодни договори между ЦРЧР - НЗК и ЕК за функциониране на НЗК;
- Ежегодни оперативни планове за децентрализираните мерки;
- Ежегодни работни планове за дейността на НЗК.

Българска обсерватория за професионално образование и обучение и за пазара на труда

Подготовка на България за участие в Структурните фондове на Европейския съюз

Подготовка на България за участие в Структурните фондове на Европейския съюз чрез:

- Администриране на Националния съвет за реформи в образованието, науката, културата и социалната сфера;

- Ежегодни прегледи на системата за професионално образование и обучение по договор с ЕФО;
- Провеждане на изследвания относно професионалното обучение и пазара на труда;
- Оказване на техническа помощ на МОН и МТСП.

Административен капацитет

Съществуващи институции за осъществяване на професионално образование и ориентиране са:

- техникуми, професионални гимназии, СПТУ, ПТУ;
- Педагогически консултационни кабинети и Професионално - информационни центрове.

Съгласно Проекта на ЗПОО и посочените приоритети се предвиждат следните структури:

- Национална агенция за ПОО;
- Центрове за професионално обучение;
- Центрове за информирани и професионално ориентиране. На практика тези Центрове ще бъдат изградени на базата на преобразуване на съществуващите ПИЦ и ПКК.
- Центрове за квалификация на обучаващите;
- Професионални колежи;
- Професионални гимназии - след преобразуване на техникумите и СПТУ.
- Професионални училища - след преобразуване на ПТУ.

Програма ЛЕОНАРДО

Административният капацитет на Националното звено за координация е 5 човека. Общият брой на работещите в Регионалните звена е 5.

Българска обсерватория за професионално образование и обучение и за пазара на труда

Административният капацитет на Българската обсерватория за професионално образование и за пазара на труда е 2 човека. БО работи активно с експерти от МОН, МТСП, Национална служба по заетостта, Националния статистически институт, Европейската фондация за обучение, университети, центрове за обучение и независими експерти от страната и чужбина.

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

Общо за краткосрочни и средносрочни приоритети - 2,60012 млн. ЕВРО

Програма ЛЕОНАРДО ДА ВИНЧИ

Необходимите финансови средства за "Леонардо 2" - 21 млн. ЕВРО (2000-2006)

Българска обсерватория за професионално образование и обучение и за пазара на труда

Необходимите финансови средства за 2000г са 21 440 Евро, а за следващия период се планират ежегодни договаряния.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

С изграждането и функционирането на НАПОО ще се усъвършенства системата за сертифициране на професионалната квалификация, акредитирането на институциите за професионално образование. Така ще се създадат необходимите предпоставки Р България да се включи успешно в Европейската система за взаимно признаване на дипломи и професионални квалификации.

Ще бъде изградена система за професионално ориентиране и информирание, с активно привличане на социалните партньори и на местните власти.

Програма ЛЕОНАРДО ДА ВИНЧИ

- Изпълнение на изискванията на втората фаза на програма “Леонардо да Винчи 2” като пълноправен член

Българска обсерватория за професионално образование и обучение и за пазара на труда

- Разработване на Национален доклад за системата на професионалното образование и обучение по споразумение с Европейската фондация за обучение/на български и английски езици/;
- Разработване на Доклад със статистическа информация за системата на професионалното образование и обучение и пазара на труда (на английски език);
- Администриране на работата на Съвета по реформата в образователната, научната, културната, здравната и социалната сфера;
- Участие в дейностите на ЮНЕСКО като асоцииран център на мрежата UNEVOC.

ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ

Текущо състояние

Дейностите допринасят за развитие на качествено образование, на европейско измерение на образованието, подпомагат мобилността на студентите и преподавателите, вкл. и чрез академично признаване на дипломите и на периодите на обучение, способстват за обмена на информация и опит между образователните институции.

През отчетния период са предприети следните действия:

- Беше приет Законът за изменение и допълнение на Закона за висше образование. Най-съществените изменения в него осигуряват равен достъп на българските граждани до висше образование, повишаване на качеството на обучение, усъвършенстване на съотношението между академичната автономия и държавното регулиране на висшето образование, конкретизиране на функциите на основните звена на висшите училища, създаване на органи за вътрешен контрол на дейността на висшите училища, въвеждане на нов модел на финансиране на висшето образование, оптимизиране на процесите на оценяване и акредитация на висшите училища.
- Продължава участието на България в образователни и научни програми на Европейския съюз, Съвета на Европа, ЮНЕСКО (Препоръка на Съвета OJ L 270/ 56 от 2.10.98 г.).
- През отчетния период продължи работата по изработване на държавните изисквания за придобиване на висше образование по специалности и/или професионални направления. Направени бяха някои изменения и допълнения на Държавния регистър на специалностите на висшето образование.
- Продължи изпълнението на двустранните и многостранни спогодби в областта на образованието и науката.
- В ход е процедурата по ратификация на Конвенцията за признаване в Европейския регион на квалификациите, отнасящи се до висшето образование /Лисабонска конвенция/.

Програма ТЕМПУС

Българските университети участват с 59 Съвместни Европейски проекта в третата фаза на програма Темпус - Темпус II bis (1998 г. - 2000 г.) На национално ниво програмата се

администрира от създаденото през 1994г. Българско Темпус Бюро, което разполага с добра материална база и натрупан управленчески и технически опит. В момента БТБ функционира на базата на сключен през м. Декември 1998г. договор с ЕК, обхващащ периода 1.01.1999 - 31.12.1999.

Основни дейности извършени през изминалия период:

- Оценяване и избор на 14 нови Съвместни Европейски Проекта (СЕП) измежду 73 предложения участвали в последната селекционна процедура в рамките на Темпус II bis, с период на финансиране две години (1.11.1999 – 31.10.2001).
- Оценяване на приключили Темпус проекти (28 СЕП) и предложения до ЕК и ЕФО, Торино за подобряване изпълнението на новите проекти и на програма Темпус като цяло. Мерки за засилен мониторинг и разпространение на резултатите от текущи и завършили Темпус проекти.
- Обучение на координаторите и контракторите на проекти за институционално изграждане (Януари, София и Ноември, Букурещ) следвайки новата политика на ЕК за този тип проекти. Консултиране и техническа помощ за всички действащи Темпус проекти.
- Повишаване квалификацията на служителите на Българско Темпус Бюро чрез участие в курсове за обучение в областта на интернационализацията на ВО и проблеми на неговото управление (Маастрих, Барселона и Мюнхен), организирани от EAIE и DAAD.
- Участие в работни срещи организирани от ЕК и ЕФО, Торино с директорите на Националните Темпус Бюра, представители на Националните Контактни точки в страните от ЕС и на бюрата в страните от ОНД, както и академични експерти.
- Поддържане на тесни контакти и взаимодействие с всички международни организации в областта на висшето и професионалното образование – EAIE, DAAD, OECD, ASCA, NUFFIC, EUGEN и др. Тясно сътрудничество с Националните агенции “Сократ” и “Леонардо да Винчи”, Националната обсерватория, Съвета на Ректорите, Британския Съвет, Френския Културен Институт и др., както и с всички заинтересувани Министерства.
- Разпространение на информация и оказване на съдействие на всички български университети и институции, желаещи да участват в новите Европейски програми, включително и за Темпус III (легитимни за участие в нея са единствено не-асоциираните страни и т.нар. Тасис страни).
- Оказване на пълно съдействие и участие във всички инициативи на Министерството на Образованието и Науката, свързани с ВО, национални и регионални конференции, семинари, университетски прояви и т.н. Подготовка и публикуване на книгата “Темпус II bis в България”.

Програма СОКРАТ

Етап на включване:

- Решение на Министерски съвет на Р България, вписано в Протокол N 72 от 15 септември 1997 година за подаване на молба пред Европейската комисия за присъединяване на Р България към програмата СОКРАТЕС;
- Решение на Министерски съвет на Р България, записано в Протокол N 5 от 5 февруари 1998 година за осигуряване на необходимите средства за финансиране на българското участие през 1999 и 2000 година в програмата на Европейския съюз СОКРАТЕС;
- Писмо N 12309 от 26 ноември 1999 г. от министъра на образованието и науката Веселин Методиев до г-жа Вивиан Рединг - комисар в Европейската комисия за готовност за започване на преговори за участие на Р България във втората фаза на СОКРАТЕС - Сократес 2;

Резултати от работата по Програмата от 01.04.1999 до 01.03.2000 година:

Подпрограма Еразмус - Сътрудничество във висшето образование

Учебна 1999/2000 година

Учебна 2000/2001 година

Срок за кандидатстване: 15.11.1998 г.
9 институционални договора на български университети

42 университета - партньори от ЕС
125 студентски мобилности
73 преподавателски мобилности
29 подготвителни визити
2 проекта по Европейска система за трансфер на кредити
1 интензивна програма

Срок за кандидатстване : 15.11.1999 г.
26 подадени форми за кандидатстване за институционални договори на български университети

189 университета - партньори от ЕС
493 студентски мобилности
147 преподавателски мобилности
54 подготвителни визити
10 проекта по Европейска система за трансфер на кредити
17 проекта за развитие на учебни програми; 11 интензивни програми

Подпрограма Коменски - средно образование

Дейност Транснационални европейски образователни проекти между училища - 28 български училища

По проектите - 32 подготвителни визити на българските участници; 11 участия в работни срещи по одобрени проекти.

Дейност Участие на български учители в европейски комуникационни курсове - 40 номинирани учители

Подпрограма Лингва - езиково обучение

По дейността Квалификационни курсове за учители по чужди езици при осигурено финансиране са номинирани 107 български учители след проведен конкурс по документи.

След срока за кандидатстване 01.03.2000 г. се очаква номинирането на около 100 учители.

Подпрограма Обучение за възрастни

Подпрограмата е отворена за България с първи срок за кандидатстване 01.03.2000 година. За учебната 1999/2000 два Български университета участват като партньори в два проекта. За учебната 2000/2001 година - очаквани 25 проекта, координирани от български институции.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Достъп до образование

- усъвършенстване на нормативните и финансови механизми за равен достъп
- разработване и въвеждане на нова Наредба за държавните изисквания за приемане на студенти.

Качество на образованието

- Държавният регистър на специалностите на висшето образование ще се приведе в съответствие с изискванията на Международната стандартна класификация на образованието /ISCED/.
- В краткосрочен план се предвижда утвърждаване на нов подход за разработване на държавни изисквания за придобиване на висше образование
- Ще се утвърди нов правилник за устройството и дейността на Националната агенция за оценяване и акредитация; цялостната ѝ дейност ще се приведе в съответствие с измененията и допълненията на Закона за висшето образование.
- Ще продължи изграждането на предвидените в Закона за изменение и допълнение на Закона за висшето образование системи за оценяване на качеството на образованието във всяко висше училище.

Програма ТЕМПУС

Успешното включване на българските висши училища в програма ТЕМПУС II bis
Краткосрочен приоритет на програма ТЕМПУС е успешното включване на българските висши училища в програма ТЕМПУС II bis чрез:

- осигуряване на оперативен бюджет за издръжка на Българското Темпус Бюро;
- осъществяване на засилен контрол върху изпълнението на настоящите Темпус проекти, особено тези в направление Институционално укрепване;
- разпространение на информация, представяща постигнатите резултати;
- подготовка на българските университети за трансфер от Темпус към новите европейски програми и инициативи на Европейския съюз

Програма СОКРАТ

Официално включване във втора фаза на програмата Сократ;

- Финализиране на преговорите за включване на България в Сократ 2
- Подготовка на решението на Съвета за асоцииране за присъединяване към СОКРАТ 2
- Подготовка и подписване на Договор между НА и ЕК за администриране на дейностите по Сократ 2

Успешно реализиране на Проектите по централизираните дейности, одобрени и финансирани за 2000 година;

Успешно провеждане на децентрализираните дейности през 2000 година;

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Достъп до образованието

Подобряване системата за достъп до образованието чрез:

- Актуализиране на държавните изисквания за приемане на студенти
- Утвърждаване от Министерския съвет на броя на приеманите за обучение студенти, а за държавните висши училища и по специалности, общия брой на студентите в частните висши училища и броя на докторантите във висшите училища, БАН, ССА и др. научни организации.
- Утвърждаване размера на таксите за кандидатстване и обучение в държавните висши училища
- Създаване на центрове за дистанционно обучение и обучение през целия живот
- Прилагане на изискванията на Конвенцията за признаване в Европейския регион на квалификациите, отнасящи се до висшето образование.
- Утвърждаване на държавни изисквания за признаване на висше образование, придобито в чуждестранни висши училища.

Качество на обучението

Повишаване качеството на образованието чрез:

- Оптимизиране на мрежата на висши училища и привеждане на структурите им в съответствие със Закона за висшето образование;.
- Развитие на системите за оценяване и поддържане на качеството на висшето образование:
- Поддържане на системите за вътрешно оценяване и осигуряване на качеството на висшето образование;
- Привеждане и поддържане на дейността на НАОА в съответствие с измененията и допълненията в Закона за висшето образование

- Въвеждане на нормативно регламентиране на система за трансфер на кредити в образованието и обучението, вкл. и признаване на периодите на обучение. Въвеждане на европейската система за трансфер на кредити във висшето образование (ECTS).
- Участие в Европейски образователни проекти и програми.
- Участие на Република България в Европейската мрежа от центрове за взаимно признаване на дипломите и професионалните квалификации.
- Усъвършенстване на административното и финансовото управление на висшите училища.

Програма ТЕМПУС

Участието на българските висши училища в следващата фаза на програмата - Темпус III

- Договаряне на средства за финансиране на българското участие в ТЕМПУС III, съответно с МФ или ЕК.
- Провеждане на информационна кампания сред академичната общност за подготовка на регионални проекти.

Преструктуриране на БТБ

- Вземане на решение на базата на предложените 3 варианта за бъдещите функции на БТБ
- Актуализиране на статута и Вътрешния правилник за дейността на бюрото
- Оценка на работата на персонала на БТБ
- Превръщане на БТБ в Национален център за продължаващо обучение (continuous and life-long learning education)

Програма СОКРАТ

Ефективно участие в програмата Сократ 2

Ефективно пълноценно участие в програмата Сократ 2 чрез:

- Успешно участие на българските образователни институции и неправителствени организации в подпрограмите на Сократ 2
- Коменски: средно образование
- Еразмус: висше образование
- Лингва: езиково обучение
- Грундвиг: обучение за възрастни
- Минерва: дистанционно обучение и използване на компютърни и информационни технологии в образованието
- Арион: обучение и обмяна на опит на ръководни кадри
- ЕНИК/НАРИК: хоризонтални информационни мерки
- Провеждане на успешни ежегодни информационни кампании на Националната агенция
- Ефективна организация на Националната агенция и ефективно администриране на дейностите по Програмите

Административен капацитет

Административният капацитет за постигане на приоритетните цели на висшето образование включва следните структури

- Министерство на образованието и науката;
- Висши училища;
- Национална агенция за оценяване и акредитация;
- ENIC/NARIC център към МОН.

Програма ТЕМПУС

В Българско Темпус Бюро работят 5 души на щат и 3 нещатни технически сътрудника.

Програма СОКРАТ

Националната агенция "Сократ" работи в състав : директор, трима главни експерти и един експерт, пряко отговарящи по отделните Програми, един финансов експерт и един специалист. Компютърен специалист е привлечен на граждански договор за поддръжка и администрация на компютърната мрежа и връзките със сървъритена Европейската комисия. В този състав и организационна структура Агенцията работи в първата година на реалното участие на страната ни в Програмата. При непрекъснатото нарастване на обема на работата /за втората година са подадени с около 4 пъти повече проекти/ и тенденцията да се прехвърлят повече дейности от Изпълнителния офис на Програмата в Европейската комисия към Националните агенции е необходимо оптимизиране на броя на експертите и финансистите в Националната агенция.

Предстои подписването на Договор между Националната агенция и Европейската комисия за администриране на втората фаза от програмата Сократ 2. Според условията на този Договор Националната агенция е задължена да гарантира необходимите ресурси - персонал с необходимото качество, оборудване, редовно финансиране от държавата, работна структура и организация.

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

Общо краткосрочни и средносрочни приоритети - 6,4472 млн. ЕВРО

Необходимите финансови ресурси са дадени в разгърнат вид по приоритетни цели и дейности в табличната част, като са предвидени разходи за материали, възнаграждения на служителите, заети с изпълнението на мярката, разходи за консултанти и участия в семинари.

Програма ТЕМПУС

Общо за краткосрочни и средносрочни приоритети - 0,897 млн. ЕВРО

Програма СОКРАТ

Общо за краткосрочни и средносрочни приоритети - 4,786 млн. ЕВРО

Сектор МЛАДЕЖ

До момента е постигнато споразумение бюджетът за 2000 година да бъде в размер 739 000 Евро, 517 000 от които от програмата ФАР и 222 000 от Националния бюджет. По-големият бюджет на програмата ще позволи не само повече млади хора да участват в нея, но ще разшири и спектъра на дейностите.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Очаквани резултати от прилагането на мерките за постигане на приоритетните цели са: прогресивно хармонизиране на българското законодателство в областта на висшето образование с достиженията на правото на ЕС, както и прогресивно хармонизиране на структурите. Желаните резултати са осигуряване на равен достъп на всички български граждани до висше образование, интернационализиране на съдържанието и на формите на обучение, повишаване на качеството и ефективността на висшето образование, осигуряване на възможност за свободно движение на студентите и преподавателите в рамките на ЕС, усъвършенстване на дейността по признаване на дипломите, професионалната квалификация и периодите на обучение.

Програма ТЕМПУС

Запазване и по-нататъчно оплзотворяване на натрупания опит и квалификация на Българското ТЕМПУС бюро, като то се реструктурира според един от предложените варианти.

Програма СОКРАТ

- пълноценно участие на всички български висши училища в Програмата на Европейския съюз за сътрудничество в образованието СОКРАТ/ЕРАЗМУС
- пълноценно участие на системата на българското средно образование в СОКРАТ/КОМЕНСКИ;
- пълноценно и ефективно участие на образователната колегия от средното образование в Програмата за сътрудничеството езиковото обучение;
- постигане на европейски измерения на българското образование;
- подкрепяне на свободното движение на студенти, преподаватели и учители в изпълнение на целите на Програмата;
- въвеждане на Европейска система за трансфер на кредити във висшето образование;
- пълноценно въвеждане на информационните и комуникационни технологии в процеса на обучение в образователните институции чрез дейността на СОКРАТ/МИНЕРВА

европейско признаване на качеството и съдържанието на българското образование.

МЛАДЕЖ

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ

"Младежта за Европа" е една от образователните Европейския съюз, която функционира успешно в България вече трета година. През 1999 г. всички дейности на програмата "Младежта за Европа" бяха отворени за българско участие. Националната агенция финансира 36 проекта за 502 822 лева. Общият брой на участниците в различните дейности на програмата надхвърля 1200 души, над 90 % от които са младежи на възраст между 15 и 25 години. Средният процент на финансиране на проект е 61 %. В рамките на **Дейност А** "Младежки обмени и мобилност" са одобрени за финансиране 26 международни проекта на обща стойност 335 391 лева, в които взимат участие 905 млади хора. По **Дейност В** "Обучение на работещите в младежката сфера" бяха осъществени две международни обучения за начинаещи в областта на международните младежки обмени, в които участваха 12 души. В кратките посещения с учебна цел, организирани от националните агенции на Холандия, Великобритания, Германия, Белгия, Австрия, Швеция, Люксембург бяха изпратени за участие 12 представители на български младежки организации. В България бе организиран "Семинар за осъществяване на контакти", в който участваха представители на Гърция, Италия, Испания, Македония. По **Дейност С** "Сътрудничество между институциите, работещи в младежката област" бяха одобрени за финансиране 2 многостранни проекта, по **Дейност Е** "Младежка информация и изследвания" - 2 проекта, по Дейност А.И. "Младежки инициативи" и "Доброволчески служби" - общо 8 проекта.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Включване в програмата на ЕС "Младеж".

- Решение на Министерски Съвет на РБългария относно участието на страната в програмата на ЕС "Младеж" и размера на българската контрибуция
- Двегодишни оперативни планове
- Сключване на финансов договор между Националната агенция и ЕК за изпълнение на дейностите по програмата за 2000/2001 година.
- Обучение на екип за координация на програмата "Младеж 2000"

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ**Изпълнение на проектите по всички дейности на програма “Младеж”**

- Финансиране на проекти по всички дейности на програмата.
- Дейност 1- Младежта за Европа / Младежки обмени
- Дейност 2- Европейска доброволческа служба
- Дейност 3-Младежки инициативи / капитал за бъдещето
- Индивидуални инициативи “капитал за бъдещето”: 1. Начало на професионална дейност; 2. Еднократни проекти; 3. Проекти за личностно развитие
- Инициативи на групи младежи
- Ползност от индивидуалните и групови инициативи
- Дейност 4- Съвместни дейности
- Дейност 5- Допълващи дейности: 1. Сътрудничество и партньорство; 2. Обучение; 3. Младежка информация; 4. Изследвания
- Координиране на дейностите и администриране на проектите от Националната агенция. Обучителен модул за регионалните координатори на програмата.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

В Национална агенция “Младежта за Европа” са ангажирани на щат 2-ма души.

19. ДАЛЕКОСЪОБЩЕНИЯ И ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ**ДАЛЕКОСЪОБЩЕНИЯ****Текущо състояние**

Изпълнението на НРАА '99 в периода 1 май 1999 г. – 30 април 2000 г. се състои основно в разработка на проекти на подзаконовни нормативни актове и укрепване на институциите, прилагащи законодателството в далекосъобщенията. Част от подготвените актове (посочени по-долу по приоритети) са приети и влезли в сила. Останалите са в процедура на съгласуване и са включени в краткосрочните приоритети на настоящата програма. Закъснението е свързано главно с продължителните ангажименти на Държавната комисия по далекосъобщения по приватизационната сделка на БТК. Две от мерките за 1999г. – Наредбата за взаимно свързване и Наредбата за прилагане на ONP за гласовата телефония и за всеобщо предлаганата далекосъобщителна услуга са отложени за 2002 г. поради необходимост от допълнителни проучвания.

Разработване и доразработване на новата нормативна база, съответстваща на европейските постановки

- Общи лицензии за осъществяване на далекосъобщителна дейност: чрез корабни и самолетни радиостанции; от радиолюбители; чрез късовълнови радиостанции в гражданския обхват 27 MHz;
- Наредба № 3 / 1999 г. на Председателя на КПД за издаване на индивидуална лицензия за инсталиране и експлоатация на система от телефонни апарати за обществено ползване;
- Изменение на Заповедта на Председателя на КПД за определяне на далекосъобщителните дейности, подлежащи на индивидуално лицензиране, на общо лицензиране и на свободен режим;
- Стратегия и Национална програма за развитие на Информационното общество в Република България;
- Наредба № 5 / 2000 г. за оценяване на съответствието на радиосъоръжения и крайни устройства за далекосъобщения и свързването им към обществени далекосъобщителни мрежи;
- Национален план за разпределение на радиочестотния спектър (актуализация от 30.12.1999г.);
- Принципи на Националния номерационен план.

Развитие и укрепване на институциите, прилагащи нормативната база

- Приет е Устройствен правилник на Министерство на транспорта и съобщенията
- Организира се текущо участие на служители от МТС и ДКД в специализирани семинари и курсове за обучение на международно и национално ниво
- Държавната комисия по далекосъобщения участва с предложение за проект за институционално изграждане в Национална програма ФАР 2000;
- Към Координационния съвет за развитие на информационното общество е създадена постоянна междуведомствена работна група по Стратегията за развитие на ИО.

Приоритетно въвеждане на общеевропейски услуги

Разработен е проект на фиш за "Национална система за спешни повиквания на базата единния европейски номер 112". Проектът е в резервния списък на Националната програма ФАР 2000.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ**Хармонизиране на секторната политика и нормативна база с европейската политическа и регулаторна рамка**

Актуализиране на секторната политика и разработване на вторично законодателство

Развитие и укрепване на институциите, прилагащи нормативната база

Укрепване независимостта на регулаторния орган

Въвеждане на общоевропейски услуги

Подготовка за въвеждане на : ERMES, единна система за спешни повиквания и др.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ**Хармонизиране на секторната политика и нормативната база с европейската политическа и регулаторна рамка**

Анализ на постигнатото съответствие, подготовка за пълна либерализация

Развитие и укрепване на институциите, прилагащи нормативната база

Укрепване независимостта на регулаторния орган

Осигуряване на всеобщо предлаганата далекосъобщителна услуга

Разработване на механизми за финансиране

Въвеждане на общоевропейски услуги

Разработване на план за освобождаване на честотни ленти; въвеждане на единна система за спешни повиквания

Подобряване на съотношението качество/цена на предлаганите услуги

Прилагане на европейските стандарти за качество

Осигуряване на международна конкурентноспособност на съобщителния сектор чрез достигане на конкурентни цени за международния транзитен трафик

Завършване ребалансирането на тарифите за далекосъобщителните услуги на БТК

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Изпълнението на приоритетите ще доведе до създаване на условия за:

- развитие на конкурентен пазар;
- осигуряване на всеобщо предлагана далекосъобщителна услуга на територията на цялата страна;
- по-голямо разнообразие от далекосъобщителни и информационни услуги за бизнеса и населението;
- привличане на международен транзитен далекосъобщителен трафик.

Изграждането на съвременна далекосъобщителна инфраструктура и информационна среда ще има положителен ефект върху управлението и икономическото развитие на страната.

Модернизацията на националната далекосъобщителна мрежа /в частност пълната цифровизация и въвеждането на широколентови технологии за пренос на данни/ и интегрирането ѝ в общеевропейската далекосъобщителна мрежа, както и наличието на широко разнообразие от услуги с високо качество, са основни предпоставки за

изграждането на единна далекосъобщителна и информационна среда, което ще способства за осъществяването на прехода към информационно общество в България.

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

Краткосрочен план

	Хил. евро
Държавен бюджет:	8.09
ФАР:	0.00
Други:	1840.70
Общо:	1,848.79

Средносрочен план

	Хил. евро
Държавен бюджет:	22.80
ФАР:	7,627.00
Други:	5,640.02
Общо:	13,289.82

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Министерство на транспорта и съобщенията разработва и провежда секторната политика в областта на далекосъобщенията и пощите.

Държавната комисия по далекосъобщения е колегиален орган към Министерски съвет, който регулира и контролира далекосъобщенията, по съответния законов ред.

Съветът по националния радиочестотен спектър /СНРЧС/ разработва националния радиочестотен план.

ПОЩЕНСКИ УСЛУГИ

Текущо състояние

Разработени са Проект на Пощенска политика и Законопроект за пощенските услуги. Законопроектът е одобрен от Министерския съвет на 13 април 2000 г., предстои приемането му от Народното събрание.

Приета е Наредба за определяне на правила за образуване и прилагане на цените на универсални пощенски услуги, предоставяни от Български пощи ЕАД, която ще бъде актуализирана след влизане в сила на Закона за пощенските услуги.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Въвеждане на правилата на ЕС за развитие на пазара на пощенските услуги и за подобряване качеството на обслужване

Приемане на Пощенска политика и Закон за пощенските услуги

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Прилагане на правилата на ЕС за развитие на пазара на пощенските услуги и за подобряване качеството на обслужване

Разработване на вторично законодателство, механизми за финансиране на универсалната услуга

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ**Краткосрочен план**

	Хил. евро
Държавен бюджет:	26.52
ФАР:	0.00
Други:	115.50
Общо:	142.02

Средносрочен план

	Хил. евро
Държавен бюджет:	572.80
ФАР:	3,700.00
Други:	3,369.00
Общо:	7,641.80

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

В Министерството на транспорта и съобщенията са създадени: отдел "Пощенска политика", който разработва политиката и я предлага на Министерския съвет за утвърждаване и отдел "Регулиране на пазара на пощенски услуги", който ще изпълнява функциите на пощенски регулатор съгласно Проектозакона за пощенските услуги.

20. КУЛТУРА И АУДИОВИЗУАЛНА ПОЛИТИКА**АУДИОВИЗУАЛНА ПОЛИТИКА****Текущо състояние**

В периода на подготовка за започване на преговори за присъединяване към ЕС, България заложи хармонизирането на националното си медийно законодателство с европейските норми като краткосрочен приоритет в Националната програма за приемане достиженията на европейското правото. Този ангажимент предполага координиране и, където е целесъобразно, хармонизиране на политиката относно регулирането на трансграничните предавания, техническите норми в аудиовизуалната сфера и стимулирането на аудиовизуална индустрия с оглед нейното модернизиране и укрепване.

В периода след втората фаза на аналитичния преглед, състоял се в края на м. март 1999 г., българската страна предприе серия от мерки, целящи пълното хармонизиране с Директивата «Телевизия без граници» на получилия висока оценка от ЕК Закон за радиото и телевизията. Законът, който урежда радио- и телевизионната дейност в нейната цялост - от възникването на радио- и телевизионните оператори до надзора върху тяхното функциониране в национален и регионален мащаб и формулира общи правила за работата на всички видове оператори - обществени и търговски, независимо от използвания от тях начин на разпространение на програмите - ефирен, кабелен или спътников., се усъвършенствува поетапно чрез следните изпълнени мерки :

- присъединяване към Европейската Конвенция за трансгранична телевизия (ЕКТТ), приета на 31.03.1999 г. и влязла в сила на 01.07 1999 г.;
- ратифициране на Протокола за изменение и допълнение на ЕКТТ на 12.01.2000 г. ;
- подготовка на Закон за изменение и допълнение на Закона за радиото и телевизията, чрез който се предвижда да се уреди материята, отнасяща се до реда и условията за лицензиране по чл.116 от ЗРТ и изготвянето на Списък на значимите обществени събития. Неговото изпълнение се забавя поради очакване на ръководни правила от Постоянния комитет за трансгранична телевизия към СЕ по чл.9а от ЕКТТ, съответно на чл.3а от Директивата «Телевизия без граници» ;
- порганизиране на съвместни образователни форми на НСРТ и програмата ФАР-интелектуална собственост, насочени към борба с пиратството ;
- укрепване на създадения през 1997 г. Национален съвет за радио и телевизия (НСРТ), който продължи дейността си като регулаторен орган в областта на аудиовизията, чрез полагане на конкурсно начало за създаване на юридически отдел и отдел по мониторинг. Същевременно, продължава лицензирането на програмите на обществените и търговски оператори, за различните способи на разпространение (кабел, сателит, ефир).

Като пряк резултат от съществената степен на хармонизация на националното медийно законодателство с европейските норми, през м. септември 1999 г. България бе официално поканена да се присъедини към програмата на ЕС «МЕДИА II» през 2000 г., като в началото на м. април 2000 г. се проведе информационен семинар за популяризиране на програмата сред заинтересованите професионални среди с участието на представители на ЕК. Понастоящем се очаква съответното решение на Съвета по асоцииране.

Съществува готовност за трансформирането на информационната Антена на «Аудиовизуална Еврика », функционираща към Националния филмов център, в MEDIA desk.

В заключение, предприетите мерки гарантират пълното хармонизиране на националното медийно законодателство с Директивата «Телевизия без граници».

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Пълно хармонизиране на ЗРТ с Директивата “Телевизия без граници

Постигане на пълно хармонизиране на Закона за радиото и телевизията с Директивата на ЕС “Телевизия без граници” и повишаване ефективността на прилагането му чрез :

- • Приемане на ЗИД на ЗРТ и обществени обсъждания ;
- • Създаване на актове за доразвиване на законовата уредба на електронните медии, включително изготвяне на Списък на значимите обществени събитията с оглед прилагането на ЕКТТ и ЗРТ ;
- • Осъществяване на дейности, диспозитивно разписани в Директивата или неотнасящи се до държавите-членки. Българската страна се ангажира с мерки, които не са задължителни за нея, но целят по-пълното приближаване към европейските стандарти. Те се отнасят най-вече до улесняване на контрола, упражняван от възрастните върху предаванията, които непълнолетните могат да гледат - чрез създаване на информационна инфраструктура за съответен мониторинг в аудиовизуалния сектор ;
- • Институционално укрепване на НСРТ, включително регистри за лицензираните оператори.

Включване в аудиовизуалната програма на ЕС “МЕДИЯ II”

Включване в аудиовизуалната програма на ЕС “МЕДИЯ II” чрез:

- • Приемане на Решение на Съвета по асоцииране за присъединяване към програмата “МЕДИЯ II” (през 2000 г.) ;
- • Създаване на Национално бюро “MEDIA desk” (на базата на сега съществуващата Информационна антена на “Аудиовизуална Еврика” в рамките на Националния филмов център) ;
- • Информационни форми за популяризиране на програмата “МЕДИЯ II” (през 2000 г.) ;

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Поддържане на пълно съответствие между ЗРТ и аудиовизуалното acquis

Поддържане на пълно съответствие на Закона за радиото и телевизията с динамичното по характер аудиовизуално acquis и прилагането му чрез :

- • Изменение и допълнение на ЗРТ ;
- • Приемане на актове на НСРТ за конкретизиране и актуализиране на аудиовизуалното законодателство в духа на приетото в края на 1999 г. Комюнике за основите на аудиовизуалната политика в цифровата ера COM (1999) 657 с оглед на:
 - • цифровизацията и новите информационни технологии за създаване и разпространение на радио- и телевизионни програми ;
 - • конвергенцията на аудиовизия, телекомуникации и информационни технологии в светлината на актовете на ЕС ;
 - • развитие на нови техники за реклама и телевизионен пазар в електронните медии
 - • подкрепата за националното кино- и телевизионно производство.

Участие в програмата “МЕДИЯ плюс”

Участие в програмата “МЕДИА плюс” (за 2001 - 2005 г.) чрез :

- • Подготовка на Решение на Съвета по асоцииране ;
- • Институционално укрепване на “MEDIA desk” ;

- Информационни и образователни форми за популяризиране на програмата “МЕДИЯ плюс”.

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

В краткосрочен план финансовите потребности ще се обезпечат със средства от Националния бюджет, програмата ФАР и други източници :

- Средства, необходими за заплащането на членски внос за участие в програмата “МЕДИЯ II” през 2000 г. - съгласно Решение на МС на Р България N 20/ 23.01.98 г. ;
- Средства, необходими за функционирането Националното бюро “МЕДИЯ II” ;
- Средства, необходими за организиране и провеждане на информационен семинар за популяризиране на програмата “МЕДИЯ II” ;
- Средства, необходими за укрепването на НСРТ.
- В средносрочен план финансовите потребности ще се обезпечат със средства от Националния бюджет и от програма ФАР, като ще бъдат търсени и други източници на финансиране :
- За участието на България в програмата “МЕДИЯ плюс” за периода 2001-2005 г.;
- Средства, необходими за по-нататъшното функциониране на Националното бюро “МЕДИЯ desk” ;
- Средства, необходими за организиране и провеждане на информационни семинари за популяризиране на програмата “МЕДИЯ плюс” ;
- Средства, необходими за по-нататъшното укрепване и развитие на дейността на НСРТ като орган, упражняващ мониторинг за аудиовизуални програми и цялостен надзор за спазване на закона.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРИЛАГАНЕТО НА МЕРКИТЕ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ПРИОРИТЕТНИТЕ ЦЕЛИ

Реализацията на предвидените мерки ще доведе до изпълнение на поставените цели и до следните влияния в аудиовизуалния сектор и в културната и социалната сфери :

В краткосрочен и средносрочен план:

- Насърчаване на националната аудиовизуална индустрия ;
- Интегриране на българските творци и аудиовизуални продукти в европейския аудиовизуален пазар ;
- Разкриване на нови работни места в аудиовизуалния сектор

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

В аудиовизуалния сектор съществуват два регулаторни органа - Държавна комисия за далекосъобщенията и Национален съвет за радио и телевизия.

- ДКД е административен орган, създаден въз основа на Закона за далекосъобщенията, с правомощия в сферата на техническото обезпечаване на радио- и телевизионното разпространение, който е натоварен с издаването на технически лицензи за радио- и телевизионна дейност.
- Националният съвет за радио и телевизия е независим специализиран колегиален орган, създаден въз основа на ЗРТ. НСРТ осъществява надзор върху дейността на радио- и ТВ-оператори за спазването на ЗРТ, взема решения по издаването, изменението и прекратяването на програмни лицензи за радио- и телевизионна дейност, избира и освобождава генералните директори на БНТ и БНР и изпълнява и други правомощия като регулаторен орган в областта на радиото и телевизията.

НСРТ осъществява своята дейност в динамична среда и с ограничен финансов ресурс. С оглед неговото подпомагане и преследване на по-висока ефективност, следва да бъдат потърсени възможности за използване на различни финансови инструменти (програма ФАР) за изграждане на информационна инфраструктура в аудиовизуалния сектор,

осъществяване на контакти със сродни организации за обмяна на опит и координация на дейността, партньорство с неправителствени организации, организиране на семинари, посветени на новите форми на пиратство и нарушенията на ЗРТ, проучвания за състоянието на пазара, както и цялостно укрепване на НСРТ.

Към Националния филмов център продължава функционирането си създадената през м. януари 1998 г. Информационна антена на "Аудиовизуална Еврика" с тенденция тя да прерасне в най-скоро време в Национално бюро "МЕДИЯ desk".

С оглед укрепване на съществуващите структури, следва да бъдат потърсени възможности за ефективното финансово обезпечаване на тяхното нормално функциониране, снабдяване с необходимите материали и оборудване и повишаване на езиковата и професионална квалификация на пряко или косвено заетия персонал.

КУЛТУРА

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ

Европейското споразумение за асоцииране /ЕСА/ на България чрез текстовете на чл. 98 регламентира сътрудничеството в културния сектор по посока на размяна на некомерсиални образци на изкуството и на творци ; сътрудничество във филмопроизводството и филморазпространението ; превод на литературни творби ; опазване и възстановяване на културни паметници и старини ; организиране на културни изяви с европейско измерение. Основен инструмент за изпълнение на тези клаузи е участието на България в културните програми на Общността.

В културната сфера не се предвижда задължително хармонизиране на културното законодателство. Съдържанието на *acquis* се свежда до Решенията на Европейския парламент и на Съвета относно културните програми. След като програмите « Ариана » и « Калейдоскоп » изтекоха в края на 1998 г. , а през 1999 г. в периода на едногодишното им извънредно удължаване асоциираните страни нямаха достъп до тях, то българското участие през 1999 г. бе сведено само до програмата "Рафаел", подкрепяща действия в областта на културното наследство, по която има един печеливш проект, иницииран от българска институция.

След получаването на обща информация за насоките на новата рамкова програма « Култура 2000 », българската страна очаква от ЕК конкретно предложение за участие в нея с оглед предприемане на съответни мерки за подготовка за присъединяване

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Подготовка за включването на България в програмата Култура "2000"

Подготовка за включване на България в програмата "Култура 2000" чрез:

- • Подготовка на Решение на Съвета по асоцииране ;
- • Създаване на контактното звено за управление на програмата (« contact point ») ;
- • Организиране на информационни семинари за популяризиране на програмата "Култура 2000" ;
- • Институционално укрепване на отдела "Европейска интеграция" в МК.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Участие в програмата "Култура 2000"

Участие в програмата « Култура 2000 » за периода до 2004 г. чрез :

- • Прилагане на съответното бъдещо Решение на Съвета по асоцииране ;
- • Укрепване на звеното « contact point » и на отдела по европейска интеграция към МК

- • Последващи информационни мерки за популяризиране на програмата.

Участие на България в новите инициативи на ЕС в културната област

Участие на България в новите инициативи на ЕС в културната област след 2004 г. чрез :

- • Подготовка на адекватни решения за присъединяване ;
- • Специализирани информационни и координационни форми.

Осъществяване на адекватна политика, отнасяща се до европейските норми за фиксирани трансгранични цени на книгите в европейските лингвистични зони

Осъществяване на адекватна политика, отнасяща се до европейските норми за фиксирани трансгранични цени на книгите в европейските лингвистични зони чрез :

- • Проучване на практиката в тази област в страните-членки на ЕС ;
- • Административни мерки.

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

В краткосрочен план за 2000 г. финансовите потребности ще се обезпечат със средства от Националния бюджет и от програма ФАР.

Следва да бъдат предвидени средства и за следните дейности :

- • Средства, необходими за заплащане на съответния членски внос за участие в програмата "Култура 2000" след получаването на конкретна информация от ЕК ;
- • Средства, необходими за създаването и функционирането на звеното « contact point » ;
- • Средства, необходими за организиране на информационни семинари за популяризиране на програмата "Култура 2000" ;
- • Средства, необходими за институционално укрепване на отдела "Европейска интеграция" в МК.

В средносрочен план за периода 2001- 2006 г., финансовите потребности ще се обезпечат със средства от Националния бюджет и от програмата ФАР, като ще бъдат търсени и други източници на финансиране.

- • За членски внос за участието на България в програмата « Култура 2000 » (за периода 2000 - 2004 г.) ;
- • Средства, необходими за организиране на информационни семинари за по-нататъшно популяризиране на програмата "Култура 2000" ;
- • Средства, необходими за изготвянето на адекватна политика, съобразена с европейските норми за фиксирани трансгранични цени на книгите в европейските лингвистични зони ;
- • Средства, необходими за по-нататъшното укрепване на звеното « contact point » и отдела по европейска интеграция в МК.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРИЛАГАНЕТО НА МЕРКИТЕ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ПРИОРИТЕТНИТЕ ЦЕЛИ

Реализацията на предвидените мерки ще доведе до изпълнение на поставените цели и до следните влияния в културната и социалната сфери :

- Интегриране на българските творци и културни продукти в европейския културен пазар
- Насърчаване на националните културни индустрии ;
- Разкриване на нови работни места в културната сфера.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Ръководството по участието на България в културните програми на ЕС се осъществява от Министерството на културата и по специално от сектора "Европейска интеграция" към

отдела “Международно сътрудничество и Европейска интеграция”. Секторът е съставен от 2 служители. Предвид течащата институционална реформа в администрацията, предстои неговото прерастване в Отдел по европейска интеграция. Дейността се подпомага и от Евро-Българския Културен Център.

21. РЕГИОНАЛНА ПОЛИТИКА И СБЛИЖАВАНЕ**ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ**

Предприети организационни мерки за създаване на адекватни и укрепване на съществуващи административни структури за прилагане на съответното законодателство, включително и за управление на структурните фондове след присъединяването.

По-голямата част от краткосрочните приоритети за 1999 г. са изпълнени още през текущата година. Те обхващат главно законодателни мерки за провеждане на политика за интегрирано регионално развитие (Закон за регионално развитие и подзаконови нормативни актове към негор други) и организационни мерки за създаване и укрепване на административни структури (Съвет по регионално развитие към МС, Областни съвети по регионално развитие) за прилагане на законодателството. Разработени са Национален план за икономическо развитие / варианти, представени за коментар в ЕК - м. май и м. ноември/ и Национален план за регионално развитие, разработен въз основа на Областните планове за развитие. Стартира Twinning програма в рамките на СПП. Продължи обучението на областните администрации от двата пилотни региона за планиране /Северозападен и Южен -централен/ в разработване на регионални планове за развитие - проект GTAF., Поради някои препоръчани от Делегацията на ЕС /ЕК/ промени в програмата на GTAF - разработването на планове за развитие за двата пилотни региона /Северо.западен и Южен-централен/ беше прекъснато и усилията се съсредоточиха върху подготовката на проектни фишове по ФАР 2000. По-нататъшното разработване и усъвършенстване на тези планове ще продължи с техническата помощ по СППл /по приоритет 4/.

Създадени са законодателни и институционални предпоставки за:

- Ежегодна актуализация на плановете за развитие на съответните административни нива.
- Доразвиване и усъвършенстване процеса на програмиране.
- Укрепване на необходимите финансови и управленски механизми

В сила от м. март е вторичното законодателство към Закона за държавния служител, с което се третират служебното положение на държавните служители, Единния класификатор на длъжностите в администрацията и прилагането на единния класификатор

•

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ**ХАРМОНИЗАЦИЯ НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО**

Проекто-законите за черноморското крайбрежие и за развитието на планинските територии ще бъдат представени в МС през Юни т.г., съгласно законодателната програма на Правителството. И двата проекта-закона регламентират компетенциите на ниво област и община в решаването на въпроси, свързани с устройственото и социално-икономическото развитие на съответните територии. С тях се допълва действащото първично и вторично законодателство за прилагане на ефективна регионална политика. Те ще създадат повече възможности за селективно прилагане на ефективни мерки за развитие и целево ориентиране на ресурсите /по-специално в областта на инвестициите/ в изпълнение на приоритетите от Националния план за икономическо развитие и на Националния план за регионално развитие.

Предвидено е приемането на вторично законодателство, с което ще се укрепи институционализирането на NUTS II районите.

ИНСТИТУЦИОНАЛНО УКРЕПВАНЕ

- Институционално укрепване, междуведомствена координация и повишаване на административния капацитет на национално, регионално и местно ниво.

- Обучение на местните и регионални власти в разработване на планове и стратегии за развитие; програми за реализация - провежда се по график текущо от януари до май 2000 г; Обучението е по работен план на главна дирекция "РР и АТУ" и се финансира от бюджета на МРРБ.
- Обучение на административния персонал в МРРБ, регионалните и местни власти в рамките на СПП
- Текущ тренинг/провеждане на консултации на регионалните и местни власти за разработване на планове/стратегии, за развитие/подбор на проекти - в памките на Работния план 2000 на Главната дирекция "РР и АТУ" в
- Създаване на необходимата администрация на ниво район за планиране /NUTS II/ и област / NUTS III/ в изпълнение на ПМС 220/1999 г. за създаване на главна дирекция "Регионално развитие и административно териториално устройство"
- За насърчаване на трансграничното сътрудничество в процес на подготовка от консултант на ЕК, в рамките на проект GTAF са задания относно разработване на планове за стратегическо развитие в трансграничните региони България-Гърция и България-Румъния. /Очаква се финализирането на първи вариант на заданията през м. април и провеждането на търг - през м. юли.

АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ПЛАНОВЕ

- Актуализация на областните планове за развитие / ниво NUTS III/, която ще приключи до 30 юни т.г.
- Актуализация на Национален план за регионално развитие /НППР/ 2000-внесянето на съгласувания актуализиран НППР 2000 в Министерски съвет е планирано за 01.12 2000 г.
- Актуализация на Национален план за икономическо развитие - съгласно препоръките на експертите от ЕК текущият етап на актуализацията ще приключи . до м. юни т.г. Актуализацията се извършва в сътрудничество с експертите по проектите "Туининг" и "Техническа помощ " в рамките на СПП. В дневния ред на заседанието на Смесения комитет за мониторинг на СПП - 19 юни 2000 г. в София се планира докладване по актуализацията.
- Усъвършенстване на разработените регионални планове по проект GTAF за развитие в двата пилотни района за планиране - Северозападен и Южен централен -. Работата ще продължи с техническото сътрудничество по СПП.
- Насърчаване на трансграничното сътрудничество чрез разработване на планове за стратегическо развитие на регионите /в границите на NUTS II.
- Усъвършенстване на разработените проектни фишове по ФАР 2000 - "Социално и икономическо сближаване"/,съгласно коментарите на ЕК/ за пилотните райони за планиране- в рамките на проект GTAF- Работата ще приключи през м. април;

РАЗРАБОТВАНЕ НА РЕГИОНАЛНИ ПЛАНОВЕ

- Разработване на регионални планове за развитие-ниво район за планиране /NUTS II/ е предмет на проектите по СПП--техническа помощ
- Разработване на планове за развитие за останалите планови райони е предмет на проектите по СПП- техническа помощ.

ПОДГОТОВКА ЗА УЧАСТИЕ В ПРЕДПРИСЪЕДИНИТЕЛНИТЕ ФОНДОВЕ И ПРОГРАМИ НА ЕС

Подготовка за участие в предприсъединителните фондове на ЕС и в програми на ЕС, чрез укрепване на съществуващите административни звена и създаване на нови на ниво област и ниво район за планиране.

СЪЗДАВАНЕ НА СИСТЕМА ОТ БАЗА ДАННИ ЗА РЕГИОНАЛЕН МОНИТОРИНГ

Подготовка за създаване на система от база данни за регионален мониторинг

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА ИНСТРУМЕНТИТЕ НА РЕГИОНАЛНАТА ПОЛИТИКА

Усъвършенстване на нормативната уредба, на управленските структури и на финансово-икономическия инструментариум за провеждане на политика за регионално развитие и сближаване с ЕС.

ИНТЕГРИРАНО РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Провеждане на политика за интегрирано регионално развитие чрез прилагане и периодично актуализиране на плановете за развитие

ТРАНСГРАНИЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО И КООПЕРИРАНЕ

Насърчаване процесите на трансгранично сътрудничество и коопериране

УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА РЕГИОНАЛНИЯ МОНИТОРИНГ

Усъвършенстване на регионалния мониторинг

АДМИНИСТРАТИВНИ СТРУКТУРИ

На национално ниво със законодателни актове на Министерски съвет /МС/ значително са променени съществуващите структури в ключовите министерства. Направените структурни промени са в съответствие с препоръките на Европейската Комисия /ЕК/, с приоритетите в "Партньорство за присъединяване и поетите ангажименти от българска страна за институционално укрепване за прилагане правота на ЕС, механизмите на Структурните фондове и управлението на проекти и програми.. На настоящия етап, ефективно работещите структури, създадени със Закон за регионално развитие са Съвет по регионлно развитие към МС, Областните съвети за развитие, Върховен експертен съвет по териториално-селищно устройство, строителство, архитектура и регионална политика към Министерството на регионалното развитие и благоустройството /МРРБ/. Разширен и актуализиран е съставът на работна група 21 към Координационния съвет по европейска интеграция.

- **На национално ниво в съответствие с ПМС No 209/25.11.1999 гв** структурата на МС се създаде нова дирекция "Регионална координация".

С ПМС No 220/декември 1999 г, ДВ бр.105 към МРРБ се създаде главна дирекция "Регионално развитие и административно териториално устройство" с щат 71 души. Основните й функции са координация по изпълнението на Национален план за икономическо развитие и координация на фаза "Програмиране" и изпълнение на проекти по ФАР - сектор "Социално и икономическо сближаване".

С ПМС NO 3/20.01..2000 За координация на дейността по подготовката на Р България за присъединяване към ЕС и за провеждане на преговорите за присъединяване /чл.6т.1,2,3/ се регламентират задълженията на ЦКЗ към Министъра на Регионалното развитие и благоустройството в изпълнение на дейностите по СПП и подготовката на проекти за кандидатстване за финасиране от фондовете на ЕС. С това постановление се регулират също и процедурите за постоянно отчитане и докладване в отговорната администрация на МС изпълнението на програмите и проектите, провеждането на търгове и др.

С ПМС NO 3/20.01..2000 За координация на дейността по подготовката на Р България за присъединяване към ЕС и за провеждане на преговорите за присъединяване /чл.6т.1,2,3/ се регламентират задълженията на Централното координационно звено по СПП /ЦКЗ/ към Министъра на Регионалното развитие и благоустройството в изпълнение на дейностите по СПП и подготовката на проекти за кандидатстване за финасиране от фондовете на ЕС. С това постановление се регулират също и процедурите за постоянно отчитане и докладване в отговорната администрация на МС изпълнението на програмите и проектите, провеждането на търгове и др; Министърът на Регионалното развитие и благоустройството, подпомогнат от ЦКЗ организира разработването на НПР.

- В изпълнение на горесцитираното решение, в процес на изграждане са децентрализираните структури на Министерството на регионалното развитие и благоустройството/МРРБ / в шесте района за планиране- ниво NUTS II по Евростат. Две структури се изграждат в целевите райони-бенефициенти по ФАР, две съществуват от известен период и предстои укрепването им; до края на месец май ще бъдат създадени и останалите.

Звената в районите за планиране ще имат ключова роля в програмирането и реализацията на проекти в сектор "Икономическо и социално сближаване" за прилагане на предприсъединителните инструменти. Очаква се чрез придобития опит да се подготви необходимия административен капацитет и структури за управлението на структурните фондове на ЕС след присъединяването към ЕС.

- На областно ниво /NUTS III / също се укрепва и надгражда административния капацитет.
- В края на 1999 г. съвместно с консултантите по отделните проекти и експерти от главна дирекция "Регионално развитие и административно териториално устройство", дирекция "Европейски интеграционни проекти" в МРРБ създаде комитет за текущо наблюдение на резултатите от съответните проекти.

Прилагане принципа на програмиране за осъществяване на интегрирана политика за регионално развитие, прилагане принципа на партньорство и субсидиарност; подготовка за прилагане на регионални програми за развитие.

- Работна група 21 "Регионална политика и структурни инструменти", ръководена от МРРБ. Актуализиран и разширен е състава ѝ, съобразно новата фаза на дейностите в областта на политиката за регионално развитие с представители на синдикатите, научни институции, Неправителствени организации и др. С ПМС No3/20.01.2000 се регламентират задачите и дейностите на работната група.
- Участие в работни групи към Министерство на труда и социалната политика, Министерство на образованието и науката, Министерство на земеделието и горите, Министерство на икономиката
- Подготовката на проекти по ФАР 2000 в сектор "Социално-икономическо сближаване" с участието на секторните министерства; Изпълнителна агенция е МРРБ.
- В изпълнение на под-проектите по СПП и програма ФАР-ТГС се провеждат ежемесечни срещи на мониторинговия комитет в МРРБ в състав консултантите по проектите и експерти от отговорните звена на министерството.

ФИНАНСОВИ НУЖДИ

Национални източници на финансиране - включва държавен бюджет, общински средства и частни източници и Пред-присъединителни фондове на ЕС

Съгласно финансовата разбивка в Национален план за икономическо развитие - Приоритет 5 "Регионално развитие"-

- Общо 2000 г.-174,69 мевро /Национално финансиране-130,69м Предприсъединителни фондове-44,0 мевро/
- Общо 2000-2006 г. - 1694,49 мевро/Национално финансиране - 1199,64 м евро/ Предприсъединителни фондове - 494,85 м евро/

22. ОКОЛНА СРЕДА

Законодателството в областта на околната среда е насочено към съхраняване на качеството на околната среда в екологично чистите райони на страната и подобряване състоянието на околната среда в замърсените и увредени райони. Законодателството в областта на околната среда предвижда специфични видове нормативни, административни и инвестиционни мерки, в зависимост от секторния му обхват – води, въздух, отпадъци. Наред с това има и значителен брой хоризонтални мерки, касаещи въпросите на екологичното управление, които са изключително важни за постигането на една от най-значимите цели в съвременното управление на околната среда в Европа – интегрираното предотвратяване и контрол на замърсяването на околната среда във всички компоненти едновременно.

Тази покана е логично следствие от извършената през последните две години и половина значителна работа в хармонизиране на екологичното законодателство. Само в раздел “Околна среда” бяха приети 8 закона и повечето подзаконови актове към тях. В области като опазване чистотата на въздуха и управлението на отпадъците хармонизацията с директивите на ЕС почти е приключила. Активно се работи в областта на използването на водите и управлението на химичните вещества. Планирана е подготовката и приемането и на най-тежките директиви свързани с комплексните разрешителни, управлението на риска и екологичната маркировка. По-голямата част от законодателната хармонизация ще приключи до средата на следващата година.

- България разполага с *рамков закон за опазване на околната среда*, където законодателно е уредено правото на обществеността на достъп до информация относно състоянието на околната среда. Хармонизирана е процедурата, обхвата и активното участие на обществеността в *процедурата по ОВОС*
- Въвеждане на основните изисквания за опазване на *качеството на околната среда по компоненти* чрез:
- **А. приети и прилагани рамкови закони:** Закон за опазване на чистотата на атмосферния въздух, Закон за изменение и допълнение на Закона за чистотата на атмосферния въздух, Закон за ограничаване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда, Закон за Водите, Закон за защитените територии, Закон за изменение и допълнение на Закона за защитените територии изменение и допълнение на Закона за защита на природата, Закон за лечебните растения, Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества, препарати и продукти.
- **Б. разработване на нови закони:** Закон за биологичното разнообразие, Закон за контрол на шума, Закон за генетично модифицираните организми, Нов закон за опазване на околната среда.

Успоредно с приемането на законите, активно се мисли и за тяхното прилагане. Основен приоритет в политиката за околна среда на България е разработването на подробни програми за реалното въвеждане на законодателството и осигуряване на механизми за контрола на изпълнението му. В тази посока са подготвени 5 програми, част от които вече са реализирани, а именно:

- Национална програма за управление на отпадъците;
- Национална програма за приоритетно изграждане на селищни пречиствателни станции за отпадъчни води за населени места над 10 000 жители;
- Националната стратегия за биоразнообразието;
- Национална програма за постепенно преустановяване на производството и употребата на оловни бензини;
- Националната програма за прекратяване на употребата на озоноразрушаващи вещества,

Предстои разработването и на още няколко програми и стратегии, по-важните от които са:

- Национална стратегия по околна среда;

- Програма за практическо приложение на европейското законодателство в областта на околната среда;
- Планове за управление на водите по речни басейни;
- Планове за управление на защитените територии;
- Стратегия за управление на хлоркарбоните;
- Национален план за действие
- Дългосрочни общински програми за подобряване качеството на въздуха;
- Национална програма за привличане на обществеността в решаване на проблемите на околната среда.

Паралелно с подготовката и финансирането на цитираните по-горе програми се засили *присъствието на темата "Околна среда" в процеса на реструктуриране и приватизация*. За всички предприятия, за които е открита процедура по приватизация, се изготвя одит, който включва задължително финансово обезпечена програма за привеждане на дейността им в съответствие с екологичните изисквания; план за собствен мониторинг и оздравителна програма за минали екологични щети. Тези документи са част от договорите за приватизация и предоставят реална възможност за отчитане на екологичните изисквания в хода на структурната реформа

От съществено значение е и целенасочената политика, която се реализира по отношение *принципа "замърсителят плаща"* чрез законова регламентация за покриване на пълните разходи за услугите по водоснабдяване и пречистване на отпадъчните води и третиране на битовите отпадъци чрез таксите, заплащани от ползвателите на тези услуги.

В периода до м. март 2000 г. България предприе редица стъпки по постъпателно изграждане на адекватна на изискванията на ЕС законодателна система.

В отделните сектори за разглеждания период бяха предприети следните конкретни мерки:

ХОРИЗОНТАЛНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ

Предприети законодателни мерки или изменения в действащо законодателство:

- Обнародвани в ДВ:
- Наредба за допълнение на Наредба № 1 от 1997 г. за преценяване на влиянието върху околната среда на проекти, обекти и дейности, неподлежащи на задължителна ОВОС.
- Подписани международни споразумения:
- Конвенция за оценка на въздействието върху околната среда в рансграничен контекст.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Хармонизация на законодателството:

- Наредба за събиране на информация за околната среда и осигуряване на достъп на обществеността до тази информация. С цел пълно синхронизиране на българското законодателство с изискванията на Директива 90/313/ЕС за достъп на обществеността до информацията относно околната среда, продължава *разработването на нормативна уредба в рамките на проекта за осигуряване достъп на обществеността до екоинформация*, одобрен от ЕК за финансиране от програма ФАР.
- Проект на нов Закон за опазване на околната среда.

Създаване и укрепване на административни структури

- Предприети организационни мерки, създаване и укрепване на административни структури за прилагане на законодателството:

- В рамките на Междуведомствена работна група 22 към Координационния съвет по европейска интеграция МОСВ започна разработването на цялостна Програма за практическо приложение на европейското законодателство в областта на околната среда.

ПРОМИШЛЕНО ЗАМЪРСЯВАНЕ И УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ

Предприети законодателни мерки или изменения в действащо законодателство:

- Обнародвани в ДВ:
- Наредба за условията и реда за определяне на отговорността на държавата за екологични щети, причинени от минали действия или бездействия, при приватизацията.
- Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества, препарати и продукти – ДВ бр. 10 от 4.02.2000 г. Законът дава правната база за транспониране на изискванията на Директива 96/82/ЕС.

Предприети организационни мерки, създаване и укрепване на административни структури за прилагане на законодателството:

- В рамките на съвместен проект с Датската агенция за опазване на околната среда (приключил успешно през м. март 2000 г.) започна подготовка за транспониране на Директива 96/61/ЕС в българското законодателство.
- В рамките на гореспоменатия проект бяха издадени две пилотни комплексни разрешителни за два обекта – кожарско предприятие “Севко” – гр. Севлиево, и ТЕЦ “Република” – гр. Перник.
- В рамките на пилотен проект на Световна Банка започна издаването на пилотни комплексни разрешителни за два обекта като целта на проекта е до 3 години да бъдат издадени пилотни комплексни разрешителни за най-големите български предприятия в химическата и металургичната промишленост.
- С подкрепата на ТАІЕХ през м. ноември 1999 г. в София бе проведен семинар-обучение по проблемите, свързани с прилагане на Директива 96/61/ЕС.
- Със средства по Програма ФАР и ЕБВР се изграждат 2 сероочистващи инсталации в ТЕЦ “Марица-изток 3”.
- 15-те РИОСВ съгласно получени указания от МОСВ започнаха инвентаризацията на предприятия и обекти, попадащи в обхвата на Директива 96/61/ЕС.
- За финансиране по програма ФАР-twinning' 99 бе одобрен проект “Прилагане на Директива 96/61/ЕС и транспониране на изискванията на Директива 96/82/ЕС”. Проектът се очаква да стартира през втората половина на 2000 г.

КАЧЕСТВО НА ВЪЗДУХА

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ

Предприети законодателни мерки или изменения в действащо законодателство:

- Обнародвани в ДВ:
- Наредба № 16 за ограничаване емисиите от летливи органични съединения при съхранение, товарене или разтоварване и превоз на бензини. Предвидена дата за влизане в сила е 31.07.2000 г. Наредбата сближава българското законодателство с Директива 94/63/ЕС за емисии на ЛОС от съхранението и транспортирането на бензини.
- Наредба № 17 за норми за съдържание в горивата на олово, сяра и други вредни за околната среда вещества, която сближава българското законодателство с Директиви 85/210/ЕЕС, 93/12/ЕЕС и 98/70/ЕС относно нормите за съдържание на вредни вещества в бензините, газьола за промишлени и комунални цели и дизеловото гориво.

- *Наредба № 32 на МТ за периодичните прегледи* за проверка на техническата изправност на пътните превозни средства.
- *Закон за изменение и допълнение на Закона за чистотата на атмосферния въздух* – сближава българското законодателство с Директиви 96/62/ЕС, 93/12/ЕЕС, 98/70/ЕС, 88/609/ЕЕС, 94/13/ЕС, 99/13/ЕС.
- По линия на програма ФАР-twinning'98 започна разработването на Национална програма за ограничаване на емисиите от серен диоксид и азотни оксиди от големите горивни инсталации.
- Разработването на план за прилагане на Директива 94/63/ЕС започна в рамките на подпроект 6 към Twinning-проект BG9807, финансиран по програма ФАР.
- В рамките на подпроект 6 към Twinning-проект BG9807, финансиран по програма ФАР ще бъдат разработени два пилотни плана за управление на разтворителите с цел определяне на възможностите за прилагане на Директива 99/13/ЕС.
- Програма за управление качеството на атмосферния въздух в община Перник и изготвяне на ръководство за изготвяне на такива програми от останалите общини - горещи точки (non-attainment areas) предстои да бъде разработена и финансирана по програма ФАР-twinning'99.
- Предприети организационни мерки, създаване и укрепване на административни структури за прилагане на законодателството:
- По линия на програма ФАР-twinning'98 започна разработването на Национална програма за ограничаване на емисиите от серен диоксид и азотни оксиди от големите горивни инсталации.
- Разработването на план за прилагане на Директива 94/63/ЕС започна в рамките на подпроект 6 към Twinning-проект BG9807, финансиран по програма ФАР.
- В рамките на подпроект 6 към Twinning-проект BG9807, финансиран по програма ФАР ще бъдат разработени два пилотни плана за управление на разтворителите с цел определяне на възможностите за прилагане на Директива 99/13/ЕС.
- Програма за управление качеството на атмосферния въздух в община Перник и изготвяне на ръководство за изготвяне на такива програми от останалите общини - горещи точки (non-attainment areas) предстои да бъде разработена и финансирана по програма ФАР-twinning'99.
- Подписани международни споразумения:
- Подписан е новият *Протокол за намаляване подкисляването, еутрофикацията и тропосферния озон* към Конвенцията за трансгранично замърсяване на въздуха на далечни разстояния.

УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Текущо състояние

Хармонизация на законодателството

Предприети законодателни мерки или изменения в действащо законодателство:

- Обнародвани в ДВ:
- *Наредба за изменение на Наредба № 5* от 1998 г. за разрешенията при внос, износ и транзитен превоз на отпадъци.

Създаване и укрепване на административни структури

- Приети са "Методически указания за издаване на за разрешения за извършване на дейности по управление на отпадъци и на разрешения за изграждане на съоръжения и инсталации за обезвреждане на отпадъци".

- Разработен и инсталиран е *програмен продукт за обезпечаване на поддръжката и обмена на данни* в рамките на Регистър на издадените разрешения.
- Проведен е *семинар с инспекторите от РИОСВ по издаване на разрешения за дейностите, свързани с управление на отпадъците*, запознаване с указанията и с разработения програмен продукт, обезпечаваш регистъра на издадените разрешения.
- Продължава успешното изпълнение на Националната програма за управление на дейностите по отпадъците

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Хармонизация на законодателството

Разработване на нормативни актове::

- *Проект на Наредба за батериите и акумулаторите, съдържащи вредни вещества*, в съответствие с Директива 91/157/ЕЕС – проектът е одобрен от ВЕЕС към МОСВ и предстои неговото утвърждаване от Колегиума на МОСВ. Проектът е финансиран от НФООС.
- *Проект на Наредба за обезвреждане на отработените масла* в съответствие с Директива 75/439/ЕЕЕ и 87/101/ЕЕС - предстои утвърждаването на проекта от Колегиума на МОСВ. Проектът е финансиран от НФООС.
- *Проект на Наредба за реда и начина на събиране и третиране на излезли от употреба стари автомобили* – реализацията на проекта започна в рамките на подпроект 8 към Twinning-проект BG9807, финансиран по програма ФАР.
- *Проект на Наредба за реда и начина на събиране и третиране на излезли от употреба домакински уреди* - реализацията на проекта започна в рамките на подпроект 8 към Twinning-проект BG9807, финансиран по програма ФАР.
- *Проект на Наредба за реда за обезвреждане на полихлорирани бифенили и полихлорирани терфенили*, съответстваща на Директива 96/59/ЕС. Реализацията на проекта ще бъде финансирана по програма ФАР-twinning'99 и се очаква да стартира през втората половина на 2000 г.
- *Проект на Наредба за ограничаване на количеството на опаковките в отпадъчния поток*, съответстваща на Директива 94/62/ЕС. Реализацията на проекта ще бъде финансирана по програма ФАР-twinning'99 и се очаква да стартира през втората половина на 2000 г.

Създаване и укрепване на административни структури

- Предприети организационни мерки, създаване и укрепване на административни структури за прилагане на законодателството:
- В ход е подготовка на въвеждане на разделно събиране на хартиени отпадъци в бюджетните учреждения.

КАЧЕСТВО НА ВОДИТЕ

Текущо състояние

Хармонизация на законодателството

Предприети законодателни мерки или изменения в действащо законодателство от м. юни до м. септември:

Обнародвани в ДВ:

- *Закон за водите*, който е в съответствие с Проекта за Рамкова Директива за политиката на Европейската общност по водите COM/97/49 FINAL.

Създаване и укрепване на административни структури

- Предприети организационни мерки, създаване и укрепване на административни структури за прилагане на законодателството:
- Проведени са редица работни срещи, свързани с прилагането на новото законодателство в областта на управление на водите.
- Издадена е Заповед на министъра на околната среда и водите за определяне на РИОСВ, които да изпълняват функциите на басейнови дирекции.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Хармонизация на законодателството

На етап разработване на проект на нормативен акт:

- С цел своевременно влизане в сила и започване на ефективно прилагане на цялостната правна уредба, започна подготовката на *предвидените в проекта на Закон за водите подзаконовни нормативни актове*. Приет е *план-график, свързан с разработването на 14 подзаконовни нормативни акта към Закона за водите до 1.07.2000 г.* Изготвени са Задания за разработка и Заповеди на Министъра за създаване на работни групи за изготвяне на 14-те наредби, а именно:
- Проект на Наредба за проучване, ползване и опазване на подземните води, съответстваща на Директиви 80/68/ЕЕС и 91/692/ЕЕС.
- Проект на Наредба за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели, съответстваща на Директива 98/83/ЕС.
- Проект на Наредба за качествените изисквания към повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, съответстваща на Директиви 79/869/ЕЕС и 91/692/ЕЕС.
- Проект на Наредба за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници, съответстваща на Директива 91/676/ЕЕС.
- Проект на Наредба за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди, съответстваща на Директиви 98/83/ЕС, 91/676/ЕЕС и 79/869/ЕЕС.
- Проект на Наредба за качеството на водите за къпане, съответстваща на Директива 76/160/ЕЕС.
- Проект на Наредба за качеството на водите за рибовъдство и за развъждане на черупкови, съответстваща на Директиви 78/659/ЕЕС и 79/923/ЕЕС.
- Проект на Наредба за категоризация на водите във водните обекти, съответстваща на Директиви 78/659/ЕЕС и 91/271/ЕЕС.
- *Проект на Наредба за качеството на крайбрежните морски води*, съответстваща частично на Директиви 76/464/ЕЕС и 91/271/ЕЕС.
- Проект на Наредба за условията и реда за заустване на производствени отпадъчни води в канализационните системи на населените места, съответстваща частично на Директива 91/271/ЕЕС.
- Проект на Наредба за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти (Дир. 76/464/ЕЕС за опасните в-ва и петте и дъщерни, 91/271/ЕЕС);
- Проект на Наредба за издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуалните емисионни ограничения на точкови източници на замърсяване, съответстваща на Директиви 91/271/ЕЕС и 80/68/ЕЕС.
- Проект на Наредба за реда и начина за създаване на мрежите и за дейността на националната система за мониторинг на водите.

- *Проект на Наредба за реда и условията за заустване* на производствени отпадъчни води в канализационните системи на населени места, сближаваща директиви 91/271/ЕЕС, 96/61/ЕЕС и 76/464/ЕЕС. реализацията на проекта започна в рамките на подпроект 5 към Twinning-проект BG9807, финансиран по програма ФАР.
- *Проект на Постановление за определяне на тарифа за таксите за водоползване и ползване на воден обект* – проектът е одобрен от ВЕЕС към МОСВ и предстои неговото утвърждаване от Колегиума на МОСВ. Проектът е финансиран от НФООС.

Създаване и укрепване на административни структури

- Предприети организационни мерки, създаване и укрепване на административни структури за прилагане на законодателството:
- *Проект “Институционално укрепване и структуриране на басейновите дирекции”* ще бъде финансиран по програма ФАР-twinning'99 и се очаква да стартира през втората половина на 2000 г.
- Разработва се Национална Програма за изграждане, разширение и реконструкция на канализационните системи на населените места.
- Продължава успешното изпълнение на Националната програма за приоритетно изграждане на селищни пречиствателни станции за отпадни води за населени места над 10 000 жители.
- Разработват се национални, общински и други програми и планове за действие, свързани с прилагането на новото законодателство.
- Подготвено е задание и е определен изпълнител за разработване на генерални схеми за използване на водите в районите за басейново управление.
- Провежда се *информационна кампания* по въвеждане и налагане на новата законова уредба.
- Разработват се бази данни и информационни системи.
- Проучвания за усъвършенстване на мониторинговата система.

ХИМИЧНИ ВЕЩЕСТВА

Текущо състояние

Хармонизация на законодателството

Предприети законодателни мерки или изменения в действащо законодателство:

- Обнародвани в ДВ:
- *Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества, препарати и продукти.* Законът е разработен в съответствие с Директиви: 67/548/ЕС относно класификацията, опаковката и маркировката на опасни препарати; 76/769/ЕЕС за ограничаване на маркетинга и използването определени опасни вещества и препарати; 88/379/ЕЕС за класификация, опаковка и маркировка на опасните препарати; SEVESO 96/82/ЕС; и Наредба 793/93 относно оценката и контрола на рисковете, произтичащи от съществуващи вещества.
- Постановление 254/30.12.1999 г. на МС за контрол и управление на веществата, които нарушават озоновия слой.
- Наредба за осъществяване на контрол и управление на веществата, които нарушават озоновия слой.
- Закон за ратифициране на Монреалските изменения към Монреалския Протокол от 1987 г. за веществата, които нарушават озоновия слой.
- Подписани международни споразумения:
- Закон за ратифициране на Монреалските изменения към Монреалския Протокол от 1987 г. за веществата, които нарушават озоновия слой.

Укрепване на административни структури

- Организационни мерки, създаване и укрепване на административни структури за прилагане на законодателството:
- С подкрепата на ТАИЕХ и Българската браншова камара на химическата промишленост през м. декември 1999 г. в София бе проведен семинар по проблемите, свързани с транспонирането и прилагането на химичното законодателство.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ**Хармонизация на законодателството**

Разработване на нормативни актове:

- *Проект на Закон за генетично модифицираните организми* – проектът ще въведе в националното законодателство изискванията на Директиви 90/219/ЕЕС и 90/220/ЕЕС.

Укрепване на административни структури

- Организационни мерки, създаване и укрепване на административни структури за прилагане на законодателството:
- Подготвя се Заповед на Министъра на околната среда и водите, съгласувана с Министрите на икономиката, на здравеопазването, на отбраната, на земеделието и горите и на финансите, за работни групи по разработването на подзаконовите нормативни актове към Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества, препарати и продукти. В работните групи ще бъдат включени и представители на Българската браншова камара по химическа промишленост.
- През м. март стартира двугодишен *Проект за по-ранно прекратяване употребата на метилбромид в страните с преходна икономика*. Проектът е финансиран от фонда GEF и се изпълнява от UNEP – Париж.

ОПАЗВАНЕ НА ПРИРОДАТА**Текущо състояние****Хармонизация на законодателството**

- Предприети законодателни мерки или изменения в действащо законодателство:
- Обнародвани в Държавен вестник:
- Закон за изменение и допълнение на Закона за защитените територии - ДВ бр. 28 от 4.04.2000 г. С промените на Закона се определят границите на парковете с национално значение, които са изключителна държавна собственост.
- Закон за лечебните растения – ДВ бр. От 7.04.2000 г.
- Наредба за разработване на планове за управление на защитени територии – ДВ бр. 13 от 15.02.2000 г. С тази Наредба се осигурява практическото прилагане на чл. 6, т. 1 на Директива 92/43/ЕЕС.

Внесени за разглеждане в Народно събрание:

- Проект на Закон за лова и за опазване на дивеча – в проекта за залегнали изискванията на Директиви 92/43/ЕЕС и 79/409/ЕЕС по отношение на система за контрол, въвеждане на срокове и норми за ловуване, забранени уреди и методи за ловуване и др.

Укрепване на административни структури

Организационни мерки, създаване и укрепване на административни структури за прилагане на законодателството:

- На база извършени проучвания бе изпратено предложение до Генерална Дирекция “Околна среда” за включване на 4 български вида птици в Анексите на Директива 79/409/ЕЕС.
- Продължи обезпечаването на кадри и тяхното обучение, както и оборудването на Дирекциите на 3-те национални парка. До момента в тези Дирекции са назначени 120 души допълнителен персонал.
- Проведени бяха серии от обучения на служители на МОСВ, отговорни за управлението и охраната на защитените територии.
- Проведени бяха семинари за обучение на митнически служители по прилагането на Конвенцията CITES.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Хармонизация на законодателството

Разработване на нормативни актове:

- Проект на Закон за биологичното разнообразие – проектът ще въведе липсващите в българското законодателство изисквания на Директиви 92/43/ЕЕС и 79/409/ЕЕС и ще създаде правна основа за изграждане на административна структура за прилагане на Регулация EC/338/97.

Укрепване на административни структури

Организационни мерки, създаване и укрепване на административни структури за прилагане на законодателството:

- Разработват се планове за управление на 2 национални парка, 1 природен парк, 4 резервата и 6 защитени местности /влажни зони и дюни/. Наскоро се възложи изготвянето на планове за управление на още 6 защитени територии. Повечето от тези защитени територии са обекти по програмата “Корине” и ще бъдат предмет на разглеждане за българското участие в Европейската екологична мрежа.
- По договор със Съвета на Европа бе разработен пилотен проект за изграждане на база данни, съвместима с програма “Емералд”, за определяне на 7 специални защитени територии.

КОНТРОЛ НА ШУМА

Текущо състояние

ЯДРЕНА БЕЗОПАСНОСТ И ГРАЖДАНСКА ЗАЩИТА

БЕЗОПАСНО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТРАБОТЕНОТО ЯДРЕНО ГОРИВО И РАДИОАКТИВНИТЕ ОТПАДЪЦИ

Текущо състояние

Единната конвенция за безопасност при управление на отработено гориво и за безопасност при управление на радиоактивни отпадъци е подписана на 22.09.1998 г. Проектът на закон за ратифициране на конвенцията е одобрен от правителството на 30 март 2000 г. и предложен за разглеждане от Народното събрание.

През 1999 г. беше приета от МС Национална стратегия за безопасно управление на отработено ядрено гориво и радиоактивни отпадъци. Предвижда се тази стратегия да бъде

преразгледана в съответствие с Единната конвенция и Споразумението между Р. България и ЕК от 29.11.1999 г.

В тази връзка са в процес на актуализация Наредбите за определяне на размера на вноските и реда за набиране, разходване и контрол на средствата по фондове "Безопасност и съхранение на радиоактивни отпадъци" и "Извеждане на ядрени съоръжения от експлоатация". Целта е да се извърши подробен анализ на финансовия механизъм и необходимостта от преразглеждане на средствата за съответните дейности.

Разработват се критерии за безопасност на съоръженията за съхранение на отработено гориво и радиоактивни отпадъци, както и изисквания към отчетите за анализ на безопасността на тези съоръжения чрез разработваната от КИАЕМЦ нова Наредба за безопасност на съоръженията за съхранение на ОЯГ и РАО (м. април 2000 г.).

Краткосрочни приоритети

Ратифициране на Единната конвенция

Предвижда се Единната конвенция да бъде ратифицирана в краткосрочен план (2000 г.), и във връзка с това да се преразгледат националните мерки за изпълнение на условията и задълженията, произтичащи от нея.

Актуализирането на изискванията към събирането, преработването, складирането и погребването на РАО

Една от приоритетните краткосрочни мерки в тази област е преразглеждането и актуализирането на изискванията към събирането, преработването, складирането и погребването на РАО, чрез изменение и допълнение на Наредба No. 7 на КИАЕМЦ.

Определяне на изисквания към извършването на оценка на влиянието на ядрени съоръжения, извеждани от експлоатация, върху околната среда

В краткосрочен план съществен аспект е определянето на изисквания към извършването на оценка на влиянието на ядрени съоръжения, извеждани от експлоатация, върху околната среда (ОВОС), чрез изменение и допълнение на Закона за опазване на околната среда, с което се цели хармонизиране на националното законодателство с Директива 97/11.

КРИТЕРИИ ЗА РАДИАЦИОНЕН КОНТРОЛ ПРИ ЛИКВИДИРАНЕ ПОСЛЕДСТВИЯТА ОТ УРАНОВАТА ПРОМИШЛЕНОСТ

Текущо състояние

През 1999 г. е разработена и приета на 15.11.1999 г. Наредба No. 1 от за норми за целите на радиационната защита и безопасност при ликвидиране на последствията от урановата промишленост в Р. България.

Краткосрочни приоритети

Подготовка на Инструкция за прилагане на Наредба No. 1

В процес на подготовка е Инструкция за прилагане на Наредба No. 1 за норми за целите на радиационната защита и безопасност при ликвидиране на последствията от урановата промишленост в Р. България.

ОПАЗВАНЕ ЖИВОТА И ЗДРАВЕТО НА НАСЕЛЕНИЕТО ОТ ВРЕДНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ЙОНИЗИРАЩИТЕ ЛЪЧЕНИЯ

Текущо състояние

Актуализацията и привеждането на основните норми за радиационна защита в съответствие с Директива 96/29/ЕВРАТОМ е свързано с отчитане на нормите за оперативен контрол, преразглеждане на категория лица Б, предвид което срокът на тази мярка е удължен до м. септември 2000 г.

В процес на обсъждане е обединяването на Закона за безопасност при използване на ядрената енергия и предвижданият за разработване Закон за радиационна защита на населението, което да се изпълни в средносрочен план (31.01.2001 г.).

Краткосрочни приоритети

Привеждане на основните норми за радиационна защита (ОНРЗ-92) в съответствие с Директива 96/29/ЕВРАТОМ

Краткосрочен приоритет (2000 г.) в тази област е актуализацията и привеждането на основните норми за радиационна защита (ОНРЗ-92) в съответствие с Директива 96/29/ЕВРАТОМ.

Средносрочни приоритети

Актуализиране на нормите за допустимо радиоактивно замърсяване на храни и фуражи
В средносрочен план се предвижда и актуализиране на нормите за допустимо радиоактивно замърсяване на храни и фуражи, в случай на радиационна авария, както и определяне на условията, изискванията и реда за внос и износ на храни и фуражи в случай на радиационна авария.

Актуализиране на правилата за безопасна работа с източници на йонизиращи лъчения
Планирано е подготвянето и приемането на актуализирани правила за безопасна работа с източници на йонизиращи лъчения; определяне на норми за допустимо съдържание на радионуклиди в метални и неметални суровини и изделия (включително и в строителни материали).

ПРОЦЕДУРА ЗА УВЕДОМЯВАНЕ ЗА СЪБИТИЯ И АВАРИЙНИ СЪСТОЯНИЯ СВЪРЗАНИ С ЯДРЕНАТА БЕЗОПАСНОСТ И РАДИАЦИОННАТА ЗАЩИТА

Текущо състояние

През 1999 г. е разработен проект на Закон за управление на кризи. Проектът е одобрен от правителството и внесен в Народното събрание.

Краткосрочни приоритети

Хармонизиране на законодателството

Приемането на закона е приоритетна краткосрочна мярка (2000 г.). Законът ще регламентира създаването на Държавна агенция за управление на кризи и ще усъвършенства организацията за реагиране, управление и прилагане на защитни мерки за населението и околната среда при кризи, аварии и природни бедствия.

Наредбата за планиране и готовност за действие при радиационна авария се предвижда да бъде актуализирана с реда за уведомяване на населението при радиационна аварийна обстановка, в съответствие с Директива 89/618/ЕВРАТОМ и Директива 87/600/ЕВРАТОМ.

Средносрочни приоритети

Актуализация на критериите и реда за уведомяване на Регулиращия орган за събития, свързани с ядрената безопасност

В средносрочен план се предвижда актуализация на критериите и реда за уведомяване на Регулиращия орган за настъпили експлоатационни изменения, събития и аварийни състояния, свързани с ядрената безопасност и радиационната защита, както и обмяна на информация между компетентните ведомства и министерства.

ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ И ОГРАНИЧАВАНЕ НА ОБЛЪЧВАНЕТО И РАДИОАКТИВНОТО ЗАМЪРСЯВАНЕ ПРИ ПРЕВОЗ НА РАДИОАКТИВНИ ВЕЩЕСТВА**Средносрочни приоритети**

Усъвършенстване на организацията и реда за трансграничен радиационен контрол

Особено важна мярка в тази област е прецизиране и усъвършенстване на организацията и реда за трансграничен радиационен контрол, което ще бъде предмет на новата Наредба за граничен радиационен контрол.

Актуализация на критериите, условията, изискванията и реда за превоз на радиоактивни материали и отпадъци

В средносрочен план се предвижда преразглеждане и актуализация на критериите, условията, изискванията и реда за превоз на радиоактивни материали и отпадъци, в съответствие с Директива 92/3/ЕВРАТОМ, Регламент 1493/93/ЕВРАТОМ и международните препоръки в тази област

Хармонизация на законодателството

Българското законодателство разполага с добре развита нормативна база по контрол на шума, но тъй като е изработена при различни изисквания, икономически механизми и регулатори, предстои да бъде актуализирана и приведена в съответствие с европейската.

Предприети законодателни мерки или изменения в действащо законодателство:

- Проект на Закон за шума

Укрепване на административни структури

- Хоризонтални мерки по укрепване на административния капацитет на централно и регионално ниво
-

Предприети организационни мерки, създаване и укрепване на административни структури за прилагане на законодателството:

- ПМС № 40 за допълнение на ПМС № 278 от 1997 определя *основните функции и задачи на МОСВ*.
- Приет и публикуван в ДВ е Правилник за устройството и дейността на Регионалните инспекции по околна среда и води (РИОСВ).
- С ПМС № 214 Националният Център по Околна Среда и Устойчиво Развитие /НЦОСУР/ към МОСВ бе преобразуван в Изпълнителна Агенция по Околна Среда.
- Сред практическите мерки по прилагане на законодателството са проведените редица курсове за обучение, *семинари и работни срещи* по актуални проблеми на сближаване на законодателството с европейското.
- В края на м. септември 1999 г. беше изготвен *доклад на експерти относно административния капацитет на МОСВ* за прилагане на изискванията на законодателството на ЕС.
- Участие на специалисти от МОСВ и от РИОСВ в семинар по международната мрежа AC IMPEL, организиран от Дирекция XI на ЕС в Чехия.

23. ЗАЩИТА НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ**ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ**

Основен нормативен акт в областта за защита на потребителите в българското законодателство е Законът за защита на потребителите и за правилата за търговия /ЗЗППТ/, /обнародван в Държавен вестник бр. 30 от 02.04.1999г./, в сила от 03.07.1999г. Закона за защита на потребителите и за правилата за търговия въвежда в българското законодателство основните елементи на следните европейски директиви:

Директива 98/6 за обозначаване на цените;

Директива 84/450 за подвеждащата реклама;

Директива 93/13 за неравноправните клаузи включени в договорите предлагани на потребителите;

Директива 92/59 за общата безопасност на стоките;

Директива 85/374 за отговорност за дефектна продукция;

Директива 85/577 за договорите сключени извън мястото на основна търговска дейност.

ЗЗППТ въвежда частично в българското законодателство някои съществени разпоредби на Директива 97/7 относно договорите от разстояние.

Под – законовите актове свързани с прилагането на Закона за защита на потребителите и за правилата за търговия обхващат следната проблематика:

Наредба № 3 на Министерство на търговията и туризма, за защита на потребителите при обозначаване на цените на стоките и услугите, обнародвана в Държавен вестник, бр. 56 от 1999г., в сила от 03.07.1999г. - /въвежда в българското законодателство изискванията на Директива 98/6 относно обозначаване цените на стоките/;

Наредба на Министерски съвет, за изискванията за етикетиране на нехранителни стоки, обнародвана в Държавен вестник, бр. 60 от 1999г., в сила от 03.11.1999г.;

Наредба № 4 на Министерство на търговията и туризма, за изтегляне от пазара и унищожаване на опасни стоки, обнародвана в Държавен вестник, бр. 60 от 1999г., в сила от 03.07.1999г.;

Правилник за работата на Помирителните комисии, обнародван в Държавен вестник, бр. 56 от 1999г., в сила от 03.07.1999г.;

Правилник за работа на Националния съвет за защита на потребителите, обнародван в Държавен вестник, бр. 56 от 1999г., в сила от 03.07.1999г.;

Правилник за работа на Консултативния съвет към министъра на търговията и туризма, обнародван в Държавен вестник, бр. 56 от 1999г., в сила от 03.07.1999г.

През 1999г. бе приет Закон за храните, обнародван в Държавен вестник бр. 90 от 15.10.1999г., в сила от датата на обнародване.

На основание чл. 4 от Закона за храните се предвижда изготвянето и приемането на Наредба, която да въведе в българското законодателство изискванията на Директива 87/357 относно заблуждаващи с външния си вид стоки, които са опасни за здравето и безопасността на потребителите.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ**СЪЗДАВАНЕ НА УСЛОВИЯ ЗА ЕФЕКТИВНО ПРИЛАГАНЕ НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО ЗА ЗАЩИТА НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ И ЗА ЕФЕКТИВНО ПРОВЕЖДАНЕ НА ПОЛИТИКАТА ЗА ЗАЩИТА НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ**

Условия за ефективно прилагане на законодателството за защита на потребителите и за ефективно провеждане на политиката за защита на потребителите се създават чрез:

- Обучение на служителите от министерството на икономиката за ефективно провеждане на политиката за защита на потребителите;
- Създаване на условия за реално функциониране на Националния съвет за защита на потребителите към министъра на икономиката, с оглед провеждане на политиката за защита на потребителите;
- Провеждане на специализирани семинари – обучение на служители работещи в контролните органи, в т.ч. и органите на общинската администрация /за наблюдение и контрол на търговски практики/;
- Изграждане на помирителни комисии в териториалните отдели на Комисията по търговия и защита на потребителите и обучение на техни членове;
- Специализирано обучение на магистрати от съдебната система, по въпроси свързани с прилагането на законодателството за защита на потребителите;
- Подпомагане дейността на не правителствените организации за защита на потребителите;
- Изграждане на структура от бюро за предоставяне на съвети на потребителите в страната.

ЗАЩИТА НА ЗДРАВЕТО И БЕЗОПАСНОСТТА НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ

Изработване на механизъм и правила за осъществяване на координация в работата на различните контролни органи, в т.ч. и органите на общинската администрация, имащи отношение към безопасността на стоките предлагани на пазара;

Изграждане и организация на функционираща система за обмен на информация относно разкрити опасни за здравето на потребителите стоки;

Изготвяне на инструкция за прилагане на Наредба № 4 – 1999год. за изтегляне от пазара и унищожаване на опасни стоки.

Изготвяне на Наредба, която да въведе изискванията на Директива 87/357.

ЗАЩИТА НА ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ИНТЕРЕСИ НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ

Въвеждане на чл.5 от Римската конвенция за приложимо право в договорите с международен елемент, сключвани от потребителите.

Изготвяне на проект на Закон за туризма, с оглед въвеждане в българското законодателство на Директива 90/314 за груповите пътувания;

Изготвяне на методика за приемане и разглеждане на жалби на потребителите;

Посредничество при уреждане на потребителски спорове.

Провеждане на информационна кампания за запознаване на потребителите със законодателството и с техните права.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

УКРЕПВАНЕ НА ИНСТИТУЦИОНАЛНАТА СТРУКТУРА ЗА ЗАЩИТА НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ

Укрепване на административния орган за провеждане на политиката за защита на потребителите, който да координира предприетите от другите ведомства действия за защита на потребителите;

обучение на служителите от КТЗП по прилагане на Закона за туризма и договорите за групови пътувания;

Изграждане на Бюро за предоставяне на съвети на потребителите.

ЗАЩИТА НА ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ИНТЕРЕСИ НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ

Изготвяне и приемане на следните нормативни актове :

Изменение и допълнение на ЗЗППТ с оглед въвеждане на Директива 97/55, относно сравнителната реклама и въвеждане на Директива 97/7 относно договорите от разстояние;

Приемане на нов закон за туризма, с оглед въвеждане на Директива 90/314 относно груповите пътувания;

Изработване на проект на закон за потребителския кредит с оглед въвеждане на директива 87/102 относно потребителския кредит;

Въвеждане в българското законодателство на Директива 94/47.

Изработване на проект на закон или изменение и допълнение на действащото законодателство с оглед въвеждане на директива 99/44 относно правните гаранции при продажба на стоки.

ЗАЩИТА НА КОЛЕКТИВНИТЕ ИНТЕРЕСИ НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ

Изменение на действащото законодателство с оглед въвеждане чл.2 на Директива 98/27

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Законът за защита на потребителите и за правилата за търговия съдържа правната рамка за изграждане на институционална структура за защита на потребителите в България. Посочени са административните органи, които имат компетенции относно прилагането на законодателството за защита на потребителите.

ЗЗППТ определя следните административни и консултативни органи за защита на потребителите:

Министерство на икономиката – отговаря за разработване и провеждане на политиката за защита на потребителите и за изготвяне на законодателство за защита на потребителите;

Комисия по търговия и защита на потребителите към Министерство на икономиката - отговаря за прилагане на законодателството за защита на потребителите;

Национален съвет за защита на потребителите е консултативен орган към министъра на икономиката, който подпомага провеждането на ефективна потребителска политика като: консултира министъра на икономиката по въпроси свързани с провеждане на потребителската политика; участва в изработване на нормативни актове, регламентиращи защитата на потребителите; разработва програми за провеждане на потребителската политика; насърчава сключване на споразумения между сдружения на потребителите и съсловни организации на търговците;

Помирителни комисии към регионалните звена на Комисията по търговия и защита на потребителите – съдействат за не съдебно разрешаване на потребителски спорове, между потребители и търговци, и се разглеждат като независими не съдебни органи за не съдебна защита на правата и интересите на потребителите;

Звена за защита на потребителите към органите на общинската администрация – ЗЗППТ предоставя специални контролни правомощия на органите на общинската администрация, свързани преди всичко с безопасността на стоките, предлагани на пазара.

През 1999г. се извърши преобразуване на Националната Комисия по търговия /НКТ/ в Комисия по търговия и защита на потребителите/КТЗП/, /Постановление №138 на Министерски съвет от 29.07.1999г. за преобразуване на Националната комисия по търговия към Министерство на търговията и туризма в Комисия по търговия и защита на потребителите/. На основание чл. 51 от закона за администрацията бе приет и обнародван Устройствен правилник на КТЗП към министъра на търговията и туризма /Постановление №161 на Министерски съвет/, с което беше изградена административната структура на Комисията – обща администрация и специализирана администрация на територията на 28 области.

Комисията по търговия и защита на потребителите предстои да изгради функционираща система за обмен на информация при разкриване опасни за здравето на потребителите стоки на територията на цялата страна.

Обучение на служителите, които ще работят в контролните органи за защита на потребителите, включително и звената за защита на потребителите към общинската администрация.

Прилагането на законодателството в областта на защита на потребителите се осъществява от Комисията по търговия и защита на потребителите и от общинските звена за защита на потребителите.

Необходимо е обучение на техните служители, което да обхваща следните компоненти:

специализирана квалификация по отделни въпроси свързани с потребителското право и потребителската защита /безопасност на стоките; отговорност за дефект на продукта; подвеждаща реклама и др./;

специализирано обучение относно начините за извършване на контрол;

специализирано обучение на членовете на Помирителните комисии за уреждане спорове между потребители и търговци чрез провеждането на семинари – обучение организирани от Комисията по търговия и защита на потребителите и семинари – обучение по проект на Българска Национална Асоциация на потребителите;

специализирано обучение на общински служители работещи в звената за защита на потребителите към общинската администрация чрез провеждането на семинари – обучение по проекти на Българска Национална Асоциация на потребителите /на територията на цялата страна/ и Потребителски център за информация и изследвания, гр. Пловдив /за територията на област – Пловдив/;

повишаване на езиковата квалификация и компютърните умения на служителите.

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

За краткосрочни приоритети:

Държавен бюджет:	176 400
ФАР:	2 300
Други:	31 000
Общо:	209 700

За средносрочни приоритети:

Държавен бюджет:	47 500
ФАР:	10 000
Други:	-
Общо:	57 500

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Формиране на потребителско доверие в пазара на стоки и услуги както и постигане на високо ниво на защита здравето и сигурността на потребителите. Провокиране на активно отношение от страна на потребителите при търсенето на нови и по-ефективни правни способности за защита на техните права, в съответствие с разпоредбите на националното законодателство.

Изграждане на нови и укрепване на вече изградените институционални структури за защита на потребителите, което съставлява предварително условие за ефективно прилагане на законодателството за защита на потребителите.

Подпомагане на не правителствените организации за защита на потребителите и съдействие при осъществяване на тяхната дейност.

24. ПРАВОСЪДИЕ И ВЪТРЕШНИ РАБОТИ**УБЕЖИЩЕ****ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ**

На 1 август 1999 г. влезе в сила Законът за бежанците (ЗБ), приет от Народното събрание на 27 май 1999 г. Законът за бежанците регламентира пълното съблюдаване на основните международни актове, които Република България ратифицира през 1993 г. - Женевската Конвенция на ООН от 1951 г. за статута на бежанците и Нюйоркския протокол от 1967 г., Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи от 1950 г. и е налице пълно съответствие с Acquis на Европейския съюз в областта на убежището. Направен е списък на сигурни трети страни.

Утвърден е Национален план за действие (НПД) относно бъдещите мерки по политиката по убежището. В него се предвижда усъвършенстване на законодателството за убежището и бежанците, изграждане на инфраструктура за приемането на бежанци и тяхната адаптация и интеграция в българското общество. Уреден е и статутът за предоставяне на временна закрила.

Националният план за действие предвижда по-конкретно:

- Укрепване на административния капацитет на структурите, прилагащи *acquis* и откриване на два транзитни центъра в района на Аерогара София и ГКПП Капитан Андреево, които са най-натоварените гранично контролно-пропускателни пунктове.
- Провеждане на специализирано обучение по ускореното производство на служители от Национална служба "Гранична полиция" на МВР, съвместно с ВИПОНД;
- Подготовка на специално издание "Правни инструменти по въпросите на убежището и бежанците" (ПИУБ).

На 1 октомври 1999 г. НС "Гранична полиция" предостави временно сграден фонд за осигуряване на условия за провеждане на ускореното производство по смисъла на чл. 49 от ЗБ в района на ГКПП Капитан Андреево.

Разработват се програми за социална интеграция на бежанците чрез професионалната им квалификация, езиково обучение, центрове за социално подпомагане, центрове за работа с жени и деца и с лица, търсещи убежище. Изработват се програми за разширяване на сътрудничеството със съответните бежански служби от европейските страни на двустранна и многостранна основа с цел уеднаквяване на политиката по отношение на бежанския поток и миграцията.

ПРИОРИТЕТИ

От приоритетно значение е по-нататъшното прилагане на миграционната политика и процедурите по отношение търсенето на убежище в съответствие с *Acquis Schengen*.

Укрепването на административния капацитет и изграждането на транзитните центрове са приоритетни цели в средносрочен план, изпълнението на които ще гарантира ефективното прилагане на Закона за бежанците. Под ръководството на Агенцията за бежанците е създадена Междудевомствена работна група, която започна работа в началото на м. март 2000 г. Експерти на Европейската комисия участват в изготвянето на проект за техническа реализация по изграждането на транзитните центрове в района на ГКПП - Аерогара София и ГКПП "Капитан Андреево".

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Агенцията за бежанците е създадена със Закона за бежанците като държавен орган към Министерския съвет за провеждане на политиката на Република България по прилагането

на Конвенцията за статута на бежанците от 1951г. и Протокола за статута на бежанците от 1967г.

Съгласно Закона за бежанците Агенцията се състои от централна служба и транзитни, регистрационни, приемателни и интеграционни центрове.

Административната структура на агенцията е в процес на привеждане в съответствие със Закона за бежанците и Закона за администрацията. В тази връзка предстои да бъде приет от Министерския съвет Устройственият й правилник, който ще определи структурата, организацията на работа, функциите и числеността на персонала на ведомството.

Към настоящия момент централната служба на агенцията е организирана в отдели и има щатната численост 96 души. След приемането на новата структура администрацията на централната служба ще бъде структурирана в 6 дирекции.

Към настоящия момент е открито само едно териториално поделение на агенцията - Регистрационно-приемателен център в с. Баня, община Нова Загора.

Агенцията има готовност да бъде открит и Регистрационен център за бежанци и Интеграционен център за бежанци в гр.София.

Обучението на служителите на агенцията се осъществява по линия на сътрудничеството и взаимодействието с ВКБООН и МОМ, както и двустранното сътрудничество със сродни европейски служби чрез обмяна на опит, обучение на място и участие в семинари и други съвместни форуми.

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

Агенцията за бежанците е юридическо лице на бюджетна издръжка. Дейността ѝ се подпомага от представителството на ВКБООН в София. На основата на ежегодно подписвано споразумение за сътрудничество представителството на ВКБООН финансира проекти и програми за издръжка на бежанците.

Необходимите финансови средства за изграждането на двата транзитни центъра ще се осигурят чрез съвместно финансиране по програма ФАР и заем от Банката за социално развитие при Съвета на Европа.

МИГРАЦИЯ И ГРАНИЧЕН КОНТРОЛ

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ

През 1999г. продължи процесът на хармонизиране на националното законодателство със страните на ЕС и Шенгенското споразумение в областта на укрепването на граничния контрол и противодействие на нелегалната миграция.

Приети са редица закони и подзаконови нормативни актове, които оформят правната рамка за дейността на компетентните държавни органи в областта на миграцията и граничния контрол.

Ново законодателство

На 1 април 1999 г. влезе в сила Законът за българските документи за самоличност. Новите документи за самоличност са изготвени в съответствие със стандартите на Европейския съюз и притежават всички нива на защита срещу подправяне.

С изменение на Закона за българските документи за самоличност е предвидено подмяната на документите да приключи до 31 декември 2000 г.

Цялата материя по издаването на българските документи за самоличност се регламентира в детайли с Правилника за издаване на българските документи за самоличност, приет през м. март 1999 г.

Приетият през 1998 г. Закон за българското гражданство регламентира въпросите относно реда за предоставяне, възстановяване и освобождаване от българско гражданство.

Предстои неговото изменение и допълнение за привеждане в съответствие с Европейската конвенция за гражданството на Съвета на Европа от 1997 г., която е подписана от Р България на 15 януари 1998 г. Проектът е съгласуван и внесен в Министерския съвет през март 2000 г.

На 31.07.1999 г. влезе в сила Законът за гражданската регистрация. Предмет на този закон са условията и редът за гражданска регистрация на физическите лица в Р България - всички български граждани, чужденците с разрешено постоянно пребиваване, лицата без гражданство, установили се трайно и преимущественно в страната и получили статут на бежанец.

Народното събрание прие Закон за изменение и допълнение на Закона за Министерството на вътрешните работи (ДВ бр.29/ 7.04.2000 г.), в който се предвижда МВР да осъществява охрана и контрол на държавната граница (а не охрана и защита, както е записано в ЗМВР, чл.7, т.7 от 1997 г.), което съответства на европейските стандарти в тази област.

Подзаконовни нормативни актове

Актуализирана е Концепцията и План - програма за развитието на Национална служба "Гранична полиция" до 2005 г. с оглед възприемане и прилагане на европейските стандарти и практики.

С ускорени темпове се извършва кадровото осигуряване и техническото преоборудване на регионалните звена. Окончателната девоенизация /замяната на бройките на военнослужещите на наборна военна служба с щатни полицейски служители/ ще приключи през 2002 г.

На 12 ноември 1999 г. в Будапеща (Унгария) е подписано споразумение за сътрудничество между Република България и Международната организация по миграция.

Освен мерките, предприети с оглед хармонизиране на законодателството, се предприемат и други практически стъпки за по-нататъшно привеждане на граничния контрол в съответствие с европейските изисквания. Започната е реконструкция на летище София – терминал "Международни линии – заминаващи", която включва осигуряване на допълнителни "check-in" гишета, разполагане на транспортните ленти фронтално на пътничопотока, създаване на мониторна зала за визуален контрол и наблюдение на терминалите и зоните около тях, с цел създаване на обща система за наблюдение и контрол на сигурността.

Предстои изграждането на нов пътнически терминал и нова пистова система на летище София, съобразени с изискванията на Шенген за разделяне на пътничко-потоците, обособяване на коридори за граждани на ЕС и Шенген, строги мерки за сигурност, извършване на дву- и тристепенни проверки, съгласно стандартите за външна граница на ЕС.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Краткосрочните приоритети, свързани с дейността на НС "Гранична полиция", произтичат от поставената стратегическа цел за ефективно противодействие на нелегалната миграция и трансграничната престъпност и осигуряването на ефективен контрол и управление на границите, в съответствие с европейските изисквания и стандарти за външна граница на съюза.

Предстои разглеждане от Министерския съвет на Правилника за прилагане на Закона за чужденците в Р България. С него се детайлизира контролът върху чужденците, пребиваващи в България без правно основание или на отпаднало правно основание.

През 2000 г. се предвижда изменение на чл. 112 от Закона за закрила при безработица и насърчаване на заетостта във връзка със санкциите за незаконно работещи чужденци, като се предлага глобата или имуществените санкции за такива лица да бъдат в размера на чл. 48 от Закона за чужденците.

В параграф 11а от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за закрила при безработица и насърчаване на заетостта се предвижда изменение на чл. 24 и чл.25 от Закона за чужденците, отнасящи се до членовете на семействата на чужденци, пребиваващи и работещи на територията на Р България.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Основните средносрочни приоритети включват в себе си цялостно възприемане и прилагане на шенгенските стандарти и изисквания за граничен контрол и управление и постигане на граничен режим, отговарящ на изискванията за външна граница на Европейския съюз. В тази връзка се предвижда предприемането на конкретни мерки, както следва:

- приключване на реконструкцията на летище София и установяване на строг граничен контрол съгласно стандартите за външна граница на ЕС.
- по-нататъшно актуализиране и хармонизиране на законодателната и институционална рамка, в която се развиват органите за граничен контрол.
- реструктуриране на НС "Гранична полиция" и превръщането ѝ в модерна професионална полиция от европейски тип. За тази цел от приоритетно значение е приключването на замяната на военнослужещите на наборна военна служба в НС "Гранична полиция" с щатни полицейски служители до 2002 г..
- разработване на интегрирана оперативна стратегия за граничния сектор Любимец (на границата с Турция), с която ще се въведат оперативни стандарти и практики за българската Гранична полиция, основаващи се на най-добрите практики за граничен контрол в Европейския съюз.
- изграждане на Учебен център на Гранична полиция в гр. Пазарджик; изготвяне на стратегия за обучение, както и на конкретни програми за обучение на служителите, които се занимават с управление на границите.
- осигуряване на съвременна, модерна техника, с която ще се постигнат необходимите условия за възприемане на новите оперативни стратегии за управление и контрол на границите.
- улесняване преминаването на границата между България и Румъния посредством хармонизиране на процедурите, подобряване на обмена на информация между съответните служби на двете страни и подобряване на инфраструктурата.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

За успешното прилагане и по-нататъшното хармонизиране на законодателството в областта на граничния контрол НСГП-МВР се стреми да изгради подходящ административен капацитет от управленски структури и професионално подготвени полицейски кадри, оборудвани в рамките на наличните финансови възможности с необходимата съвременна техника.

Структурата на НСГП-МВР е изградена съгласно разпоредбите на ЗМВР и ППЗМВР и включва едно централно звено - Дирекция "Гранична полиция" и 13 регионални гранични сектори, в състава на които са включени и 28-те ГКПП на територията на страната.

Непосредственото ръководство на НСГП се осъществява от директор, първи зам.-директор, зам.-директори и началници на Регионални гранични сектори.

В НСГП работят 3900 професионални полицейски служители (офицери и сержанти) и 670 гражданска администрация.

За охраната на зелената (сухопътната) и синята (морската и по р. Дунав) граници се използват и около 5 000 военнослужещи на наборна военна служба. Съгласно приетата План-програма до 2002 г. окончателно ще се премине към полицейска организация на службата, като наборните военнослужещи в състава на НСГП ще бъдат заменени с професионални полицейски служители. С Постановление на Министерския съвет от м. юни

1999 г. беше извършена първата трансформация като на мястото на 1000 военнослужещи в службата бяха назначени 600 офицери и сержанти. През 2000 год. се изпълнява втория етап, при който 2000 военнослужещи се заменят с 1300 полицейски служители.

На граничните контролно-пропускатерни пунктове граничният контрол се осъществява единствено от професионални служители на НСГП-МВР.

За повишаване на професионалните умения на граничните служители се провеждат различни квалификационни, преквалификационни и езикови курсове. Изграждането на Центъра за обучение на Гранична полиция в гр. Пазарджик ще допринесе за по-нататъшното подобряване на административния капацитет на службата. Особен акцент ще се постави върху управлението на човешките ресурси.

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

НСГП-МВР е структурно звено в системата на Министерството на вътрешните работи. Службата е изцяло на издръжка от държавния бюджет.

Необходимите финансови средства за реализиране на посочените краткосрочни и средносрочни приоритети ще бъдат осигурени въз основа на съвместно финансиране, което включва от една страна - държавния бюджет и от друга страна - финансова помощ по програма ФАР и други донори.

За ефективното изпълнение на програмата за модернизация и преоборудване на НСГП се използва двустранното сътрудничество като допълнителна възможност за осигуряване на необходимите финансови средства.

МЕРКИ ЗА ХАРМОНИЗИРАНЕ НА ВИЗОВАТА И МИГРАЦИОННАТА ПОЛИТИКА

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ

С Постановление No 35 на Министерския съвет от 25.02.1999 г. се извърши промяна на визовия режим в Република България като се отмени Решение No 265 на Министерския съвет от 1997 г. за въвеждане на безвизов режим за чуждестранни граждани, посещаващи Република България.

В изпълнение на Постановление N35 на Министерския съвет на Р България от 25.02.1999 г. е прекратено действието на двустранните договори за безвизов режим с Република Куба и Босна и Херцеговина от 1 септември 1999 г., а от 1 януари 2000 г. с Република Армения, Азербайджанската република, Република Беларус, Република Казахстан, Република Киргизстан, Молдова, Република Таджикистан и Туркменистан.

С Наредба за условията и реда за издаване на визи от дипломатическите и консулските представителства на Република България, (обн.,ДВ, бр.20 от 5.03.1999 г.), са създадени правни условия за хармонизиране на визовия режим на Република България със стандартите на Споразумението от Шенген.

По силата на тази наредба започва процедура по сключване на спогодби за обратно приемане /реадмисия/ с държавите, които не са включени в съответния списък по наредбата, а фигурират в негативния списък на Европейския съюз. Въведено е пълно регистриране на всички влизания и излизания на хора през граничните контролно-пропускателни пунктове. Разработена е софтуерна програма за разрешителен режим при издаване на визи на граждани от 62 рискови държави.

Разрешенията за издаване на визи се дават от създадения Визов център в Министерството на външните работи, който е свързан по електронен път с българските дипломатически представителства в чужбина, както и с граничните контролно-пропускателни пунктове. Предвижда се разработване на междуведомствена електронна система за обмен на информация, свързана с упражняването на контрол при влизането на чужденци в РБългария. Целта на разработването на тази система е да се хармонизират националните стандарти с тези на страните-членки на Споразумението от Шенген. Въвеждането на системата ще бъде осъществено в тясно сътрудничество с експерти от

страни-членки. Резултати се очакват в краткосрочна перспектива, до края на 2000 г. Предвид институционалното гарантиране на качествени резултати, въвеждането на стандарти ще бъде съпроводено с приемането на вторично законодателство, касаещо приемането на допълнителна нормативна база в областта на екстрадицията, както и вторично законодателство, допълнително уреждащо статута на консулските длъжностни лица.

Република България е сключила спогодби за реадмисия с всички страни-членки на Европейския съюз, с изключение на Ирландия и Великобритания, като с последната в момента се водят преговори. От страните-кандидатки, България има сключени реадмисионни спогодби с Чехия, Полша, Унгария, Словакия и Словения.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Започнати са преговори за сключване на спогодби за обратно приемане и за транзитен превоз при експулсиране на незаконно пребиваващи лица с държавите, с които се запазва безвизов режим и с които Република България няма сключени такива спогодби. Като основа за преговори се използва рамковият проект на едноименна спогодба, одобрена с решение на Министерския съвет от 24.02.1997г. Преговорите за сключване на такива реадмисионни спогодби с Република Хърватска, Латвия, Румъния, Грузия и Тунис са в напреднал стадий. МВНР продължава настойчивите си предложения за подписване на реадмисионни спогодби с Руската федерация, въз основа на предложен от българската страна проект. Споразумение с Украйна е пред подписване.

МИТНИЧЕСКО СЪТРУДНИЧЕСТВО

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ

Съществен елемент от общностното достояние в областта на правосъдието и вътрешните работи, пряко свързан с граничния контрол, са въпросите на митническото сътрудничество и реализирането на ефикасен митнически контрол.

Една от основните задачи на Българската митническа администрация в процеса на разширяване на Европейския съюз е подпомагане контрола на външните граници на Европейския съюз чрез прилагане на контролните механизми за защита на обществото (борба срещу контрабандата и наркотрафика, незаконна търговия с оръжие и ядрени материали и други форми на незаконен трафик).

С промените в Наказателно-процесуалния кодекс Българската митническа администрация получи правото за разследване на престъпления, свързани с митническия и валутния режим на страната, включително и разследване на контрабанда на наркотични вещества, извършена от български граждани.

На 1 януари 2000 г. влезе в сила нов Валутен закон и наредбите за неговото прилагане. Изработени и въведени са нови валутни митнически и стокови митнически декларации.

Взаимната помощ между административните власти на страните по митнически въпроси се осъществява в съответствие с разпоредбите на Протокол № 6 към Европейското споразумение за асоцииране между Европейските общности и техните страни-членки и Република България.

През 2000 г. се очаква подписването на Споразумение за митническо сътрудничество между правителствата на Р България и Р Франция.

Успешно се изпълняват целите, залегнали в Съвместната програма на ООН за международен контрол на наркотиците и Европейската комисия - Програма ФАР за разширяване на възможностите на правоприлагащите органи в борбата срещу наркотиците в Югоизточна Европа.

Подготвен е проект на Наредба за гранични мерки за закрила правата върху интелектуалната собственост, който е в съответствие с Регламент 94/3295/ЕЕС, касаещ мерките за забрана за свободното пускане в оборот, експорт и реекспорт на фалшиви и

пиратски стоки или за изземването им. Този проект отразява и задълженията на Р България, произтичащи от ратификацията на Споразумението TRIPS.

Българската митническа администрация участва активно в Международните митнически информационни системи БАЛКАН-ИНФО и КАРГО-ИНФО за трафик на наркотици по т.нар. "Балкански път". С пълно единодушие беше приета и за наблюдател в информационната система МАР-ИНФО /за трафик на наркотици с големи морски съдове и контейнери/ и ЯХТ-ИНФО /за трафик на наркотици с малки морски съдове и яhti/. България е първата източноевропейска държава, на която бе дадено правото да получава оперативна информация за морски съдове и контейнери, заподозрени в трафик на наркотици, което несъмнено е признание за дейността на митническата администрация в борбата с наркотрафика.

През изминалата година Българската митническа администрация взе активно участие в операция "Лео" по проблемите на нелегалния трафик на наркотици, в която участваха общо 26 европейски държави.

ПРИОРИТЕТИ

В областта на митническите въпроси от приоритетно значение е по-нататъшното хармонизиране на българското митническо законодателство с европейското. В тази връзка ще се извърши изчерпателен преглед на сега действащото законодателство, с цел отстраняване на недостатъците в него и внасяне на необходимите промени.

Особен акцент се поставя на борбата с корупцията в митническата администрация и осъществяването на конкретни мерки в тази насока. За тази цел ще бъде направен анализ на текущото състояние, включващ и разработването на Стратегия за борба с корупцията и неправомерните действия на служителите на българската митническа администрация (БМА). Ще бъде осъществено и адаптиране на българските закони и разпоредби в контекста на мерките за борба с корупцията, както и разработването на Кодекс по етика и статут на митническия служител.

Предстои компютъризация на БМА, с което ще се въведе автоматизирана система за обработка на декларации, ще се осигурят връзки /интерфейси/ и допълнителен софтуер.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ И ФИНАНСОВИ СРЕДСТВА

Митническата администрация е централизирана система към Министерство на финансите, която включва следните митнически учреждения: Главно управление на митниците, Районни митнически управления (5), Митници (17) и Митнически бюра и митнически пунктове към митниците. Общият брой на митническите служители е 3 792.

Подготовката и обучението на митническите служители се извършва в Центъра за подготовка на кадри, който е самостоятелна структурна единица в състава на ГУ на митниците.

Приемането на инструкции за митническите служители, както и изработването и прилагането на Кодекс по етика и статут на митническия служител ще съдейства за подобряване на административния капацитет на БМА.

Необходимите финансови ресурси за изпълнение на мерките за постигане на посочените приоритети ще бъдат осигурени чрез финансиране от държавния бюджет, както и по линия на програма ФАР и други международни донори.

ОРГАНИЗИРАНА ПРЕСТЪПНОСТ, ИЗМАМИ И КОРУПЦИЯ.

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ

С приетата през 1998 г. от Министерския съвет Единна национална стратегия за противодействие на престъпността са поставени основите на разработването на цялостното правно регулиране и реализация с практически мерки по решаване на проблемите, свързани със сенчестата икономика, изпирането на пари и актуализиране на

наказателната и административната отговорност, ориентирана към установяване на ясни икономически и финансови механизми за неутрализиране опитите на организирани престъпни структури за влияние в различните сфери на националната икономика и тяхното легитимиране в приватизационните процеси.

За реализиране на основните цели и задачи, произтичащи от Единната стратегия са предприети следните мерки за развитие на нормативната уредба:

В съответствие със Закона за мерките срещу изпирането на пари /чл.10, ал.2/ министърът на финансите прие Наредба от 24.01.2000 г. за структурата и организацията на дейността на Бюрото за финансово разузнаване - обн. ДВ бр.9/2000г.

Министерският съвет е приел по принцип законопроект за изменение и допълнение на Закона за мерките срещу изпиране на пари. Законопроектът предвижда разширяване правомощията на Бюрото за финансово разузнаване, обособяването му като самостоятелна агенция с права да събира и анализира информация за съмнителни сделки и докладването им пред правоприлагащите органи.

Сключени са три меморандума за взаиморазбирателство и обмен на информация в сферата на противодействието на изпирането на пари с Белгия, Чехия и Латвия. В процес на подготовка е сключването на меморандуми с Франция, Италия и Румъния.

Подготвени са няколко варианта на проект за закон за ограничаване разпореждането с имущество, придобито чрез престъпление, преди приключване на съдебното дирене, както и отнемането му от съда в полза на държавата за социални цели.

С цел ефективно противодействие на различните форми на злоупотреби чрез организиране на хазартните игри е приет Закон за хазарта /обн. ДВ. бр.51/99г., в сила от 07.06.99г./. Законът урежда цялостно условията и реда за организиране на хазартни игри и за участие в тях, както и контролът върху тези дейности.

В изпълнение на чл.19, ал.2 от закона, Министерският съвет прие Наредба (обн. ДВ бр.921/99г.), в която се определят съдържанието на писмените искания и приложенията към тях във връзка с производството за издаване на разрешения /лицензи/, организиране и провеждане на хазартни игри, както и на исканията за издаване на разрешение и производство, внос и разпространение на игрални съоръжения за хазартна дейност.

Приет е Закон за изменение и допълнение /10.1999г./ на Закона за застраховането /1996 г./. В Глава V на този закон са включени редица нови текстове, отнасящи се до извършването на застрахователна дейност чрез застрахователен брокер и застрахователен агент.

На основание на закона, Министерският съвет прие Наредба за застрахователния брокер и застрахователния агент /ДВ бр. 111/21.12.99/. С тази наредба е въведен лицензионен режим за застрахователните брокери и агенти.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

През месец февруари 2000 г. Министерският съвет одобри и внесе за приемане в Народното събрание проекто-закон за изменение и допълнение на Наказателния кодекс, с който се криминализират:

- някои форми на злоупотреба с бюджетни средства;
- обещаването и предлагането на подкуп на местни и чужди длъжностни лица, както и искането и съгласието да бъде получен подкуп. Освен това с посочения проекто-закон се премахва ограничението за наказване на активния подкуп на чужди длъжностни лица само при извършване на международна търговска дейност. Проектът предвижда и значително по-строги наказания за всички форми на подкуп.

Съгласно законодателната програма на правителството до юли 2000 г. се очаква да бъде подготвен проект на нов Наказателен кодекс. В него се предвижда да бъдат криминализирани по нов начин всички форми на тежка престъпна дейност - организирана престъпност, пране на пари, подкуп, в пълно съответствие с изискванията на

международните правни инструменти на Съвета на Европа, Организацията за икономическо сътрудничество и развитие Европейския съюз и ООН.

През месец март 2000 г. Министерският съвет внесе в Народното събрание предложение за ратифициране на Гражданската конвенция на Съвета на Европа за корупцията, подписана на 04.11.1999 г. Основна цел на Конвенцията е задължението за страните-членки по нея да въведат в законодателството си ефективни процедури за обезщетяване на гражданите и юридическите лица, претърпели вреди от корупцията.

През месец април 2000 г. правителството одобри и внесе в Народното събрание законопроект за допълнение на Закона за административните нарушения и наказания, с което ще бъде въведена административно - наказателна отговорност на юридическите лица за извършени в техен интерес от техните ръководни служители корупционни престъпления.

Подготвен е проект на Закон за противодействие на финансовите престъпления и нарушения, и проект на Закон за публичния регистър за имуществото и доходите на лицата, заемащи висши държавни длъжности.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ И ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

НС "Борба с организираната престъпност"-МВР е специализирана полицейска служба за разкриване и неутрализиране престъпната дейност на местни и транснационални престъпни структури. НСБОП се състои от Дирекция и 28 регионални звена. НСБОП се ръководи от директор, назначаван от Президента на Републиката, който се подпомага от двама заместник директори. Общият състав на Дирекция НСБОП е 369 служители, а регионалните звена са в състав от 6 до 30 служители, в зависимост от спецификата на обстановката в съответния регион.

С приемането на Закона за сигурност и обществен ред в средносрочна перспектива ще бъде извършена реорганизация на полицейските служби, в това число на НСБОП. Структурата на НСБОП ще бъде оптимизирана, а дейността ѝ редуцирана до три основни насоки: противодействие на наркотиците и нарко-мрежите; противодействие на престъпната активност на местни и транснационални престъпни групи и организации, и борба с корупцията; пране на пари от престъпни групи и организации.

Всички служители офицери са с висше образование, като повече от половината от тях са завършили пълния курс на обучение във Висшия институт за подготовка, обучение и научна дейност (ВИПОНД) на МВР. Изпълнява се програма за повишаване на квалификацията, която се реализира от ВИПОНД-МВР. В съответствие с краткосрочните приоритети се изпълнява интензивна програма за обучение. При обучението на служителите се използва и експертна помощ от страните-членки на ЕС.

С оглед по-нататъшно развитие и задълбочаване на координацията, взаимодействието и информационния обмен между компетентните държавни органи в борбата срещу организираната престъпност са създадени междуинституционални целеви групи за ускоряване на разследванията по особено важни дела. Тези целеви групи са формирани в съответствие с правомощията на компетентните органи по НПК и по инициатива на Главния прокурор.

Реализирането на приоритетните цели ще бъде финансово-ресурсно осигурено от държавния бюджет. За обучение на кадрите се използват както средства от бюджета, така и средства, осигурени по линия на двустранното сътрудничество.

Предстои реструктурирането на дирекция "Бюро за финансово разузнаване" при МФ в агенция, която ще представлява самостоятелна администрация към министъра на финансите. Предвидено е увеличаване на личния състав на бюрото до 40 служители. Необходимо е усъвършенстване на организацията на работа във връзка с прилагането на Закона за мерките срещу изпирането на пари.

Средствата, с които разполага БФР за покриване на нуждите от по-нататъшно институционално укрепване, обучение на кадрите и техническо оборудване, са крайно

недостатъчни. За преодоляване на това положение е необходимо да се търсят средства освен от държавния бюджет и по линия на програма ФАР.

ПОЛИЦЕЙСКО СЪТРУДНИЧЕСТВО

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ

В изпълнение на приетата през 1998 г. Единна национална стратегия за противодействие на престъпността продължава двустранното и многостранно полицейско сътрудничество с Германия, Италия, Гърция, Швеция, Унгария, Канада и др. Разширено е сътрудничеството с "Интерпол" и специализираните полицейски служби на страните от Централна и Източна Европа, Балканския регион и ОНД.

На 29 октомври 1999 г. беше подписано Споразумение между правителството на Р България и правителството на Федерална република Германия за защита на секретните данни. На 10 април 2000 г. между двете страни беше подписано и Споразумение за предоставяне на помощ от страна на Федералното министерство на вътрешните работи на Германия за борба с трансграничната престъпност и нелегалната миграция.

Разширена е и договорно-правната основа за полицейско сътрудничество с асоциираните страни от Централна Европа.

На 17 март 1999 г. е подписана Спогодба между правителствата на Р България и Чешката република за сътрудничество в борбата срещу организираната престъпност, незаконния трафик на наркотици и психотропни вещества, тероризма и други форми на тежки престъпления.

На 4 ноември 1999 г. беше подписано междуправителствено споразумение за полицейско сътрудничество със Словашката република.

В рамките на програмата на ЕС за полицейско обучение в страните от Централна и Източна Европа (ЕНФОПОЛ 118) се осъществяват контакти и обмяна на опит с полицейските служби на страните-членки на ЕС, както и с тези на асоциираните страни. Програмата ще продължи да се осъществява до края на тази година.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

През настоящата година се очаква стартиране на преговори за сключване на споразумение за сътрудничеството с ЕВРОПОЛ. Продължава работата по изграждане на бъдещото национално звено за работа с ЕВРОПОЛ.

През 2000 г. предстои и подписването на Протокола към чл. 1 от Споразумението между правителството на Р България и правителството на Кралство Белгия за полицейско сътрудничество, чийто проект Министерският съвет одобри на 25 март 1999 г.

Заедно с британския Ноу Хау фонд предстои да бъдат създадени модели от национален мащаб въз основа на пилотните проекти, които се реализират в областта на работата с малцинствата.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

За ефективното осъществяване на полицейско сътрудничество от приоритетно значение е по-нататъшно хармонизиране на националното законодателство с европейското (Шенген и Европол). Изграждането на национална информационна система, отговаряща на стандартите и принципите на Шенгенската информационна система, както и изработването на основни правила за работа с информационните системи съобразно европейските норми и изисквания е важна практическа стъпка за разширяване на полицейското сътрудничество.

В средносрочен план ще бъде изградена информационна система за крадени автомобили, която ще отговаря на съответните европейски изисквания. Нейната ефективност ще бъде гарантирана посредством повишаване капацитета за осъществяване на автоматизиран криминален анализ и по-нататъшно развиване на техниките за криминалистичен анализ.

Успешното внедряване на тази система ще позволи нейното по-нататъшно разширяване и по този начин ще се създадат необходимите условия за цялостно интегриране в Шенгенската информационна система, което от своя страна ще съдейства за активизиране на полицейското сътрудничество със страните-членки на ЕС.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ И ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

Полицейското сътрудничество се осъществява от Дирекция "Международно сътрудничество" на МВР и специализираните звена за полицейско сътрудничество и международен обмен.

В рамките на пълния курс на обучение, както и в съкратените форми за начална подготовка и за повишаване на квалификацията на служителите на МВР, се провеждат разширени модули по полицейско сътрудничество.

За повишаване квалификацията на служителите, работещи в тази област, е необходимо допълнително обучение и експертна помощ от страните-членки на Европейския съюз. Особен акцент се поставя на съвместно разработване с експерти на ЕС на програми за обучение относно защитата на данните на служителите, работещи с информационни системи.

НАРКОТИЦИ

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ

Приет е Закон за изменение и допълнение на НК /обн. ДВ бр. 21/17.03.2000 г./, с което се хармонизира българското наказателно законодателство с Конвенцията на ООН за борба с незаконния трафик на упойващи и психотропни вещества.

Направените изменения и допълнения в НК гарантират ефективното прилагане на влезлия в сила на 3 октомври 1999г. Закон за контрол върху наркотичните вещества и прекурсорите.

Със заповед N ЛС - 03-113/1999г. на ресорния заместник министър на правосъдието е създадена междуведомствена работна група за изработване на проектите на подзаконовите нормативни актове.

Към настоящия момент са разработени следните проекти:

Наредба за условията и реда за изземване, съхраняване, унищожаване и предоставяне за научна дейност на наркотични вещества и растения и вземане на представителни проби от тях

- Наредба за дейността на специализираните лаборатории за експертно изследване на наркотични вещества
- Наредба за контрола на прекурсорите
- Правилник за организацията и дейността на Националния съвет по наркотичните вещества

Предстои тяхното приемане от Министерския съвет.

Предстои издаването от министъра на земеделието и горите на Наредба за реда и условията за отглеждане, семепроизводство, внос и износ на растения и семена от рода на конопа /канабис/ със съдържания под 0,2 тегловни процента на тетрахидроканабинол и за вноса и износа на семена от опиев мак. Проектът е съгласуван със заинтересуваните министерства и предстои неговото подписване от министъра на земеделието и горите.

Разработва се комплексна програма за предотвратяване опитите за използване територията на страната като транзитен пункт за международен трафик на наркотични вещества и суровини за тях. Разработен е проект на План-програма на МВР за предотвратяване опитите за използване територията на страната като транзитен пункт за международен трафик на наркотични вещества и прекурсори и за отглеждане на наркообразуващи култури.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Краткосрочните приоритети произтичат от стратегическата цел за ефективно противодействие на трафика на наркотици и престъпленията, свързани с тях, както и от непосредствената задача за предотвратяване опитите за използване територията на страната като транзитен пункт за международен трафик на наркотици.

До края на 2000 г. се предвижда да бъде приета система от подзаконови актове по Закона за наркотичните вещества и прекурсорите. С Протокол от заседание на Националния съвет по наркотичните вещества от 15 април 1999 г. са определени структурите/институциите, отговорни за изработването на съответните нормативни актове.

Продължава изпълнението на Програмата за засилване на възможностите на правоприлагащите органи на страните от Югоизточна Европа за сътрудничество в борбата с наркотиците (UNDCP/Програма ФАР). В краткосрочен план ще бъде постигнато повишаване на капацитета за пресичане трафика на наркотици в пътни превозни средства, през международни летища, през черноморските пристанища, както и повишаване на възможностите за реализиране на презгранични контролирани доставки.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

По-нататъшното укрепване на капацитета на българските институции в борбата с наркотиците и подобряването на междуведомственото сътрудничество са от изключителна важност за постигане на по-голяма ефективност в тази област.

В тази връзка ще бъде разработена Национална стратегия за наркотиците, както и допълнителни програми и планове за действие за намаляване на търсенето и предлагането на наркотици, в съответствие с европейските стандарти и практика.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ И ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

Основните правоприлагащи органи, ангажирани с борбата срещу наркотиците са НСБОП-МВР и ГУ на митниците - МФ.

В НСБОП е създаден Национален оперативно-информационен център за концентриране на информацията за наркопрестъпността, постъпваща в службите за обществен ред и национална сигурност. Създаден е капацитет за тактически анализи на данните за целите на наказателното преследване на национално ниво и в международен план.

Продължава институционалното изграждане на специализираните звена в Регионалните звена на Национална служба "Полиция" за предотвратяване и разкриване на престъпления, свързани с незаконното притежаване и разпространение на наркотици.

Националният съвет по наркотичните вещества (НСНВ) към Министерския съвет е орган със съвещателни функции, който се председателства от министъра на здравеопазването. Негови заместници са главният секретар на МВР и заместник министърът на правосъдието. Съгласно Закона за наркотичните вещества и прекурсорите (1999 г.) ролята и правомощията на съвета са значително разширени. Дейността на съвета се подпомага от Секретариат, чиито членове са представители на всички ведомства, участващи в борбата с наркотиците. Необходимо е повишаване на административния капацитет на Секретариата и осигуряване на финансови средства за неговото нормално функциониране и изпълнение на поставените пред него задачи.

В съответствие със Закона за наркотичните вещества и прекурсорите ще бъдат създадени общински съвети по наркотиците, които ще осъществяват политиката на НСНВ на местно ниво.

С цел повишаване капацитета за осъществяване на оперативно-информационна и аналитична дейност и разширяване на взаимодействието между българските правоохранителни органи ще бъде създадено и междуведомствено звено за анализ на оперативна информация, свързана с наркотрафика.

Осигуряването на обучение за служителите, работещи по проблемите на наркотиците, както и провеждането на учебни посещения в страните-членки на ЕС ще съдейства за по-нататъшното възприемане на европейските стандарти и практика в тази област.

Необходимите финансови ресурси за постигане на посочените краткосрочни и средносрочни приоритети ще бъдат осигурени както от държавния бюджет, така и по програма ФАР и други международни донори, като се използват и възможностите за осигуряване на финансови средства по линия на двустранното сътрудничество.

СЪДЕБНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ

На 27.01.1999 г. Република България подписа Наказателната конвенция за корупцията.

На 27.01.1999 г. Народното събрание прие Закон за ратификация на Статута на Хагската конференция по международно частно право /ДВ, бр. 10 от 05.02.1999 г./. По този начин страната ни може да участва активно в изготвянето на нови конвенции по международно частно право и в изготвянето на допълнителни протоколи на приетите конвенции.

С три закона за ратифициране, приети на 08.09. 1999 г. от Народното събрание, е извършено присъединяване на България към три Хагски конвенции в гражданско-правната област:

- Конвенция за връчване в чужбина на съдебни и извънсъдебни документи по граждански или търговски дела от 1965 г.
- Конвенция за събиране на доказателство в чужбина по граждански или търговски дела от 1970 г.
- Конвенция за международен достъп до правосъдие от 1980 г.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

До края на 2000 г. се очаква присъединяване към Конвенцията за премахване на изискванията за легализация на чуждестранни публични актове (Хага, 1961 г.) и Конвенцията за защита на децата и сътрудничеството в областта на международното осиновяване (Хага, 1993 г.).

За да се осъществи максимално въвеждане на изискванията на Римската конвенция за приложимото право при договорни задължения от 1980 г. в българското законодателство, до края на 2000 г. ще бъде подготвен Закон за изменение и допълнение на Закон за задълженията и договорите.

До края на 2000 г. се очаква подписването на договор за екстрадиция с Индия. Предстои и подписването на договор за правна помощ по граждански дела с БЮР Македония.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Реформата в съдебната система и подобряването на функционирането на съдебната власт е ключов елемент от стратегията по присъединяване на Р България към ЕС. В тази връзка продължава работата по укрепването на съдебната власт, включително и в областта на съдебното сътрудничество.

Извършва се подготовка за присъединяване към Луганската конвенция за признаване и изпълнение на чуждестранни съдебни решения. За целта, до края на 2001 г. ще се изработи Закон за изменение и допълнение на Гражданско-процесуалния кодекс.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Структурите, които подготвят извършването на промени в националното законодателство и присъединяването към международните конвенции са в рамките на Министерството на правосъдието – Дирекция “Съвет по законодателството” и Дирекция “международно

правно сътрудничество и международна правна помощ”. Не е необходимо създаването на нови структури с оглед изпълнението на краткосрочните и дългосрочните приоритети.

Основен орган, който ще прилага посочените по-горе конвенции е съдът.

С оглед увеличаването на ефективността на работата на правоприлагащите органи, специално внимание се обръща на мерките за повишаване квалификацията на съдиите и административните кадри, и по-специално на тяхното обучение по европейско право и съдебна практика на ЕО. В тази връзка съществена роля изпълнява изграденият през 1999 г. Център за обучение на магистрати.

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

Тъй като Министерство на правосъдието (МП) се финансира основно от държавния бюджет, наложително е допълнително финансиране в рамките на Програма Фар или на други източници /двустранни проекти/ с оглед на функциите на министерството при провеждането на съдебната реформа, както и на водещата му роля в приемането и прилагането на новото законодателство в областта на съдебното сътрудничество.

Необходимо е осигуряването на допълнително средства за по-нататъшното институционално укрепване на МП и на капацитета на съдебната система с цел повишаване на способността за приемане и прилагане на достиженията на правото на ЕО. По отношение на съдебното сътрудничество ще бъде обърнато специално внимание на практическото приложение на международните конвенции.

ВЪПРОСИ ПО ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ

На 2 юни 1998 г. Република България подписа Конвенция No 108 на Съвета на Европа от 1981 г. за защита на лицата при автоматизирана обработка на лични данни. Съгласно чл. 4, ал. 2 се извършва подготвителна работа по предприемането на мерки за прилагането на конвенцията към момента на влизането ѝ в сила. С оглед въвеждане на Директива 95/46/ЕЕС за защита на лицата при обработка на лични данни и свободното движение на такива данни беше изработена експертна концепция по сближаване на законодателството относно необходимите мерки за прилагане на конвенцията и въвеждане на Директивата.

От 1 януари 2000 г. са в сила измененията и допълненията на Наказателно-процесуалния кодекс (НПК). С тях е осъществена една от най-значимите реформи в наказателния процес. На Национална служба “Полиция” и другите служби на МВР с полицейски функции е възложено пряко да участват в досъдебната фаза на наказателното производство, като разследват престъпления и изготвят документи с доказателствена стойност.

Измененията в НПК произтичат от необходимостта от съкращаване на срока за извършване на досъдебното производство и постигане на по-висока ефективност при разследването на престъпленията. С измененията са предвидени гаранции за защита на правата на гражданите съобразно Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи, като правото на свобода и сигурност, правото на справедлив съдебен процес и правото на зачитане на личния и семейния живот. С измененията в НПК е постигнат синхрон между вътрешното законодателство и изискванията на Конвенцията, както и съобразяване на практическата дейност на органите на МВР, които вземат участие в наказателно-процесуалната работа, с принципите на Конвенцията и практиката на Европейския съд.

Разследващите органи действат под ръководството и надзора на прокурор. Съдът осъществява предварителен и последващ контрол върху дейността на разследващите органи, включително и при налагане на мерките за процесуална принуда.

Ратифициран е Вторият факултативен протокол към Международния пакт за граждански и политически права, целящ премахване на смъртното наказание, както и Протокол № 6 към Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи.

В Закона за изменение и допълнение на Закона за Министерството на вътрешните работи (обн.ДВ бр.29/7.042000 г.) са създадени нови институти с цел хармонизиране на вътрешното законодателство в съответствие с това на ЕС, като се акцентира на основните принципи, приети с Резолюция №43/173 на ООН за защита на всички лица, подложени на каквато и да е форма на задържане или лишаване от свобода, както и във връзка с прилагането на принудителни полицейски мерки - "използване на физическа сила и помощни средства" и "използване на оръжие". В тази връзка предстои по-нататъшно актуализиране на нормативната база, в която отново ще се акцентира на тези въпроси, съобразно международните изисквания и вътрешното ни законодателство.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Изготвя се проект на Закон за защита на личните данни от междуведомствена работна група в Министерския съвет. Съгласно законодателната програма на МС проектът ще бъде внесен в Народното събрание през настоящата му сесия (до 31 юли 2000 г.).

В изпълнение на задълженията, произтичащи от Конвенцията на ООН за защита на правата на детето от 1989г., ратифицирана от Република България и влязла в сила през 1991 г., е изработен проект на Закон за закрила на детето, който е внесен в Народното събрание и се обсъжда от Комисията по правата на човека, вероизповеданията и по жалбите и петициите на гражданите. През 2000 г. предстои приемането на този закон от Народното събрание. В съответствие със същата конвенция, както и с Минималните стандартни правила на ООН за правораздаване при непълнолетните съгласно Резолюция на Общото събрание на ООН 40/33 от 1985 г. Министерство на правосъдието разработи проект на закон за предотвратяване на нарушенията и престъпленията на малолетните и непълнолетните. Този проекто-закон е одобрен по принцип от Министерския съвет. С неговото приемане ще се отмени действащият Закон за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните. С този закон също така ще се създадат алтернативни мерки за социално и възпитателно въздействие без прибегване и образуване на дело пред съд, което е в съответствие с Минималните стандартни правила на ООН.

Предстои приемането на нов Закон за изпълнение на наказанията, в изпълнение на задълженията на българската държава, произтичащи от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи. Същият е съобразен и с изискванията на Европейските правила за затворите и Минималните стандарти на ООН за затворите.

През 2000 г. се предвижда и приемането на Закон за равните права на жените и мъжете, в изпълнение на задълженията на Р България, произтичащи от чл. 14 на Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

С оглед точното прилагане на законовите разпоредби, произтичащи от измененията в НПК, с които се дават правомощия на НС "Полиция" и другите служби на МВР с полицейски функции да участват пряко в досъдебната фаза на наказателното производство, е осъществена голяма организационна и подготвителна дейност. В кратки срокове е проведено обучение на преобладаващата част от служителите от полицията, които имат правомощия да осъществяват полицейско производство. Наред с това са извършени изменения и във вътрешноведомствената нормативна база, с цел създаване на необходимите условия за провеждане на полицейското производство.

Обучение на полицейските служители по въпросите на правата на човека се реализира също така съвместно и с Центъра за подпомагане на хора, преживели изтезания /АСЕТ/. Предвижда се участие на полицията в проект с практическа насоченост на Световната организация против изтезанията.

От началото на 2000 г. полицейските служители започнаха задължително изучаване на брошурата "Полицейска практика и права на човека - европейска въведение", издадено от Съвета на Европа.

Проектът за **Закон за закрила на детето** предвижда създаването на органи, които ще изпълняват функциите по провеждане на държавната политика за закрила на детето, а именно-Държавна агенция за закрила на детето и предвидения към нея Национален съвет за закрила на детето. На местно ниво, съгласно проекта, Общинските служби за социално подпомагане и обособените в тях Отдели за закрила на детето ще осигуряват ефективно прилагане на закона.

При подготовката на приемане на **Закон за защита на личните данни** приоритет е създаването и институционализирането на Независим национален надзорен орган по защита на личните данни.

Предстои приемането на нов **Закон за изпълнение на наказанията**, чиито разпоредби ще уредят статута на пенитенциарния служител и затворническата администрация.

В проекта за **Закон за предотвратяване на нарушенията и престъпленията на малолетни и непълнолетни** са предвидени следните органи, които ще осъществяват националната стратегия за противодействие на престъпността в рамките на този закон – Национален съвет за предотвратяване на нарушенията и престъпленията на малолетни и непълнолетни и общински комисии за предотвратяване на нарушенията и престъпленията на малолетни и непълнолетни. Ще бъдат създадени и възпитателни центрове и консултативни комисии за малолетни и непълнолетни.

ЕКСПЕРТНА ПРАВНА ПОМОЩ

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ

Министерство на правосъдието осигури по линия на програма ФАР “Сближаване на законодателството” изготвянето на експертизи в областите на убежището, борбата срещу корупцията, екстрадицията, относно юрисдикцията и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (Луганска конвенция от 1988 г.), защита на личните данни и свободното движение на такива данни, закрила на детето, предотвратяване и противодействие на нарушения, извършени от малолетни и непълнолетни.

Министерство на правосъдието осъществи реализацията на две книжки от Бюлетин “Правна евроинтеграция” по въпросите на бежанците, в които има двуезично издание на актовете на ЕС, на Съвета на Европа и на ООН в областта на убежището заедно с коментар на Закона за бежанците. В подготовка е издаването на Шенгенското Acquis в следваща книжка.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

В началото на 2000 г. се предвижда стартирането на проекта “Институционално укрепване на Министерството на правосъдието и на независимата съдебна власт с оглед повишаване способността за приемане и прилагане на правото на ЕО в областта “Правосъдие и вътрешни работи”. Главната цел на проекта е в рамките на двугодишен туининг да бъдат подпомогнати усилията на Министерство на правосъдието за подобряване дейността на съдебната система. Проектът ще се реализира с участието на гръцки и германски експерти.

През 2000 г. започва изпълнението на двугодишния проект по програма ТЕМПУС: Подобряване на българските институционални структури и административен капацитет от гледна точка на правната евроинтеграция. Основната цел на проекта е повишаване на административния и съдебен капацитет на българските институции в съответствие с европейските стандарти и с оглед бъдещото членство на България в ЕС.

25. МИТНИЧЕСКИ СЪЮЗ**ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ**

Основен приоритет на българската митническа администрация е подготовката за присъединяване на България към митническия съюз на ЕС, който е в основата на Общата търговска политика. Стратегическа цел на митническата администрация е осигуряването на капацитет за ефективно прилагане на хармонизираното законодателство чрез нейното реструктуриране и модернизация.

ХАРМОНИЗИРАНЕ НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО

Законът за митниците (ЗМ) и Правилникът за прилагането на Закона за митниците (ППЗМ) са в сила от 1 януари 1999 г. Те са хармонизирани с Митническия кодекс на ЕО и Регламента за неговото прилагане. ЗМ и ППЗМ функционират добре – не са възниквали сериозни трудности, свързани с прилагането им и не са постъпили оплаквания от български или чуждестранни икономически оператори.

В съответствие със законодателната програма на Правителството се подготвя Законопроект за изменение и допълнение на Закона за митниците. Целта на този законопроект е синхронизиране на законодателната основа с промените в правото на ЕО и провеждане на структурни промени в митническата администрация.

ВЪВЕЖДАНЕ НА КОМБИНИРАНАТА МИТНИЧЕСКА НОМЕНКЛАТУРА

В съответствие с чл. 94 от Европейското споразумение за асоцииране България е въвела структурата на Комбинираната номенклатура на ЕС и ежегодно отразява направените там промени.

ВЪВЕЖДАНЕ НА ЕДИННИЯ АДМИНИСТРАТИВЕН ДОКУМЕНТ

Българският Единен административен документ (митническа декларация) съответства на изискванията на Конвенцията ЕАД и на Регламент 87/0267/ЕЕС.

СВЪРЗВАНЕ НА ТРАНЗИТНИТЕ СИСТЕМИ НА ОБЩНОСТТА И БЪЛГАРИЯ

През октомври 1995 България депозира молба за присъединяване към Конвенцията за общия транзит. Понастоящем България е във втората от трите фази на присъединяване към тази конвенция.

В ЗМ и ППЗМ са определени правила за национален транзит, съответстващи на нормите на Митническия кодекс на ЕО и на Регламента за прилагането му и на Конвенцията за опростяване на митническите процедури. Решение 87/0415/ЕЕС относно Конвенцията за общия транзит е до голяма степен транспонирано чрез включване на повечето от разпоредбите на Конвенцията в ЗМ и ППЗМ.

ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ДОГОВОРНОСТИТЕ ПО ЕВРОПЕЙСКОТО СПОРАЗУМЕНИЕ ЗА АСОЦИИРАНЕ (ЕСА)

България продължава да изпълнява ангажиментите си по договореностите по Европейското споразумение за асоцииране (ЕСА) и конкретно ангажиментите съгласно схемите от ЕСА за намаляване на митата върху вноса от ЕС за селскостопански, преработени селскостопански и промишлени стоки.

Взаимната помощ между административните власти на Общността и България се осъществява в съответствие с разпоредбите на Европейското споразумение за асоцииране.

ПО-НАТАТЪШНО ПОДОБРЯВАНЕ ДОСТЪПА ДО ПАЗАРА НА ЕС ЧРЕЗ ПРИЛАГАНЕ НА ПАН-ЕВРОПЕЙСКАТА КУМУЛАЦИЯ НА ПРАВИЛАТА ЗА ПРОИЗХОД

България участва в системата за пан-Европейската кумулация на произхода в рамките на споразумения за преференциална търговия, които към момента включват ЕСА,

споразуменията за свободна търговия със страните от ЕАСТ, споразумението за свободна търговия с Турция и споразумението за присъединяване на България към ЦЕФТА. Същевременно от 01.01.1999г. и 01.01.2000г. в националното законодателство бяха въведени съответните изменения на Протокол №4 и на идентичните протоколи по произхода на стоките към другите Споразумения за свободна търговия.

СЪТРУДНИЧЕСТВО С ЕВРОПЕЙСКИТЕ ИНСТИТУЦИИ И ПОЛИЦЕЙСКИТЕ ОРГАНИ НА СТРАНИТЕ-ЧЛЕНКИ В ОБЛАСТТА НА БОРБАТА С НЕЗАКОННИЯ ТРАФИК, ПРОИЗВОДСТВОТО И ТЪРГОВИЯТА С НАРКОТИЧНИ ВЕЩЕСТВА И ПРЕКУРСОРИ

Главно управление на митниците взе участие в разработването на Закона за контрол върху наркотичните вещества и прекурсорите /в сила от 03.10.1999г./. Законът е в съответствие с трите конвенции на ООН за контрол върху наркотичните вещества и прекурсорите. Предстои приемане на подзаконови нормативни актове за прилагането му.

ОБУЧЕНИЕ НА ПЕРСОНАЛ

В края 1998г. започна обучението на митническите инспектори по новите процедури и правила. Бяха изготвени инструкции, наредби и указания, които да подпомогнат митническите инспектори и икономическите оператори в процеса на прилагане на новото законодателство.

Утвърдена е и се прилага "Стратегия за квалификация и преквалификация на митническите служители". Със съдействието на ЕК и Евромитници беше подготвен краткосрочен и дългосрочен стратегически учебен план и бяха обучени преподаватели. Митническите инспектори се обучават в специализирания център за подготовка на кадри към ГУ на митниците. Бяха открити регионални учебни центрове в Пловдив и Русе.

До края на 2001г. се очаква България се присъедини към Конвенцията за административна помощ при предотвратяване, откриване и наказване на митническите нарушения.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

ХАРМОНИЗИРАНЕ НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО В СЪОТВЕТСТВИЕ С ПРОМЕНИ, НАСТЪПВАЩИ В ПРАВОТО НА ЕО

В съответствие със законодателната програма на Правителството се подготвя Законопроект за изменение и допълнение на Закона за митниците. Целта на този законопроект е синхронизиране на законодателната основа с промените в правото на ЕО и отразяване на структурните промени в митническата администрация.

През 2000 ще бъдат приети и Наредба за контрол на прекурсорите и Наредба за граничните мерки за закрила на правата върху интелектуалната собственост – напълно хармонизирани с правото на ЕО. В ход е подготовката и приемането на нормативни документи от трето равнище, които детайлизират нормите на ЗМ и ППЗМ.

През 2000 ще бъдат подготвени Законопроект за митническата тарифа и Законопроект за музеите галериите и разпространението на движими културни ценности.

КОМПЮТЪРИЗАЦИЯ НА МИТНИЧЕСКАТА АДМИНИСТРАЦИЯ

За настоящата година е предвидено инсталирането на необходимото хардуерно оборудване, изграждане на комуникационната среда на митническата администрация, внедряване на софтуерното ядро на интегрираната митническа информационна система. До края на годината БИМИС ще покрие митнически учреждения, извършващи 90% от документооборота. Заедно с това ще бъде създаден работен проект за подготовка и изграждане на Интегрирана митническа тарифа (ТАРИК).

АНАЛИЗ НА РИСКА

Предстои изработване на стратегия за рационализиране на граничните операции и доставка на специализирано оборудване за модерни техники на контрол. Постепенно ще се разширява използването на методите на селекция и анализ на риска от митническите органи.

ОБЛЕКЧАВАНЕ НА ГРАНИЧНИТЕ ПРЕХОДИ

БМА участва в проект "Улесняване на търговията и транспорта в Югоизточна Европа", оценен на US\$ 23.0 милиона. Целта е намаляване на разходите по търговията и транспорта, на контрабандата и корупцията при граничните пунктове, укрепване на регионалното сътрудничество и увеличаване на регионалната търговия.

ПОВИШАВАНЕ СЪБИРАЕМОСТТА НА ВЗЕМАНИЯТА

Предстои стандартизиране със системите на ЕС за борба с контрабандата. Ще бъде разработена нова или ще бъде изменена и допълнена съществуващата подзаконова нормативна база относно митническото задължение и митните сборове. Ще продължи оборудването на Централната химическа лаборатория – София и на Регионалната химическа лаборатория – Русе. Ще започне изграждане на Регионална химическа лаборатория – Пловдив.

БОРБА С КОРУПЦИЯТА

В допълнение към мерките за подобряване на вътрешноведомствения контрол, ще продължи работата по проекта "Борба с корупцията в митническата администрация", провеждан съвместно с Френската митническа администрация в рамките на програмата за побратимяване.

ПОДГОТОВКА ЗА ПРИСЪЕДИНЯВАНЕ КЪМ КОНВЕНЦИЯТА ЗА ОБЩИЯ ТРАНЗИТ (КОТ)

В рамките на подготовката за присъединяване към Конвенцията за общия транзит България ще продължи участието си във втората фаза на многостранния проект на ЕК "Транзит Север-Юг".

ПОДГОТОВКА ЗА ПРИСЪЕДИНЯВАНЕ КЪМ КОНВЕНЦИЯТА ЗА ОПРОСТЯВАНЕ НА ФОРМАЛНОСТИТЕ ПРИ ТЪРГОВИЯТА СЪС СТОКИ (КЕАД)

В рамките на подготовката за присъединяване към КЕАД България ще продължи участието си във втората фаза на многостранния проект на ЕК "Транзит Север-Юг".

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

ХАРМОНИЗИРАНЕ НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО С ПРОМЕНИ, НАСТЪПВАЩИ В ПРАВОТО НА ЕО

БМА ще следи промените в законодателството на ЕО, отнасящо се да Митническият съюз и ще ги отразява в Закона за митниците и Правилника за неговото прилагане. По-пълно ще се хармонизират законодателството и практиките по правилата за произход, прилагани от ЕО в двустранните договорености, по системата за предоставяне на преференции за развиващите се и слабо развитите страни, по контрола върху износа на стоки с възможна двойна употреба, по защита на редки растителни и животински видове и на околната среда с митнически инструменти, и др.

ПРЕСТРУКТУРИРАНЕ В СЪОТВЕТСТВИЕ СЪС ЗАКОНА ЗА МИТНИЦИТЕ

Ще бъдат разработени и приети наредби и инструкции, свързани с вътрешно-организационния ред и задълженията на митническите органи, с усъвършенстване на длъжностните характеристики и системата за връзки между звената, с правния статут на митническите органи, с изграждането на система за оценка на кадрите и на система за прогнозиране и планиране на кадровото обезпечаване на администрацията.

КОМПЮТЪРИЗАЦИЯ НА МИТНИЧЕСКАТА АДМИНИСТРАЦИЯ

До края на 2002г. БИМИС ще бъде изградена и ще работи с пълен функционален и териториален обхват. Ще продължи изграждането на Интегрираната митническа тарифа на база на принципите, залегнали в ТАРИК на ЕО и включваща националните мерки по селскостопанската, търговската и митническата политика.

ОБЛЕКЧАВАНЕ НА ГРАНИЧНИТЕ ПРЕХОДИ

С финансово съдействие от Програма ФАР се предвижда реорганизацията на ГКПП по границите с Румъния и Гърция, както и изграждане на връзка между базите данни на България и Румъния и България и Гърция.

ПОВИШАВАНЕ СЪБИРАЕМОСТТА НА ВЗЕМАНИЯТА

Ще продължи изграждането на нормативна уредба, свързана с вземане под отчет размера на митническото задължение на икономическите оператори, начини на плащане и улеснения за плащане на митните сборове. До края на 2005г. ще бъдат изградени и ще функционират ЦХЛ – София, Регионални химически лаборатории в Русе, Пловдив и Варна, както и мобилна митническа лаборатория в Бургас.

ПРИСЪЕДИНЯВАНЕ КЪМ КОНВЕНЦИЯТА ЗА ОБЩИЯ ТРАНЗИТ(КОТ)

В средносрочен план следва да приключи третата фаза от проекта "Транзит Север-Юг" и България да се присъедини към КОТ.

ПРИСЪЕДИНЯВАНЕ КЪМ КОНВЕНЦИЯТА ЗА ОПРОСТЯВАНЕ НА ФОРМАЛНОСТИТЕ ПРИ ТЪРГОВИЯТА СЪС СТОКИ (КЕАД)

В средносрочен план следва да приключи третата фаза от проекта "Транзит Север-Юг" и България да се присъедини към КЕАД.

ПРИСЪЕДИНЯВАНЕ КЪМ КОНВЕНЦИЯТА ЗА АДМИНИСТРАТИВНА ПОМОЩ ПРИ ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ, ОТКРИВАНЕ И НАКАЗВАНЕ НА МИТНИЧЕСКИТЕ НАРУШЕНИЯ (КОНВЕНЦИЯ НАЙРОБИ)

До края на 2001г. се очаква България да се присъедини към Конвенция Найроби.

ФИНАНСОВИ НУЖДИ

Общият размер на средствата от Държавния бюджет на Република България за 2000г., определени за митническата администрация, е 23 403 000 лв. Отделно по проекта "Улесняване на търговията и транспорта в Югоизточна Европа" ще бъдат отпуснати средства в размер 8 000 000 лв. Предвидените за изпълнение на краткосрочните и средносрочните приоритети средства от програма ФАР възлизат на около 41 000 000 Евро. От други източници се предвиждат около 14 100 000 Евро.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Структурата на Българската митническа администрация включва Главно управление на митниците, 5 Регионални митнически управления, 17 митници и 98 митнически бюра и пунктове. Общият брой на заетите в БМА към 20.04.2000г. е 3789, от тях в Главно управление на митниците работят 270. В момента се подготвят изменения в Закона за митниците, които ще доведат до приемане на нова структура на БМА, целяща повишаване на нейния административен и оперативен капацитет.

България прилага Стратегията за развитие на митническите администрации на асоциираните страни от Рейкявик. С Решение на правителството бе одобрена предложената от ЕК "Декларация за потвърждаване на стратегията за подготовка на митническата и данъчната администрации на Република България за присъединяване към Европейския съюз."

Митническата администрация разработи "Бизнес-стратегия", одобрена от министъра на финансите на 20.09.1999г. Въз основа на направените анализи на несъответствията в осем области на митническата дейност по план-програми, предложени от Европейската комисия, бяха подготвени планове за действие за отстраняване на несъответствията.

В рамките на Националната програма ФАР за 1998 г. се изпълнява проект "Институционално укрепване". Негови подпроекти са "Институционално укрепване на митническата администрация", "Хармонизиране на митническото законодателство", "Засилване на граничния контрол", "Техническа помощ за управление на програмата" и "Оперативен бюджет".

На 10.02.1999 г. стартира първата фаза на регионален проект "Обща програма на Програмата на ООН за международен контрол на наркотиците и ФАР за засилване възможностите на законоприлагащите органи за борба срещу наркотиците в Югоизточна Европа".

По линия на националната програма ФАР за финансиране е предложен проект "Оборудване и обучение за нуждите на борбата срещу наркотрафика".

26. ВЪНШНИ ОТНОШЕНИЯ (ВЪНШНА ИКОНОМИЧЕСКА ПОЛИТИКА)**ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ**

Изпълнявайки ангажиментите си по Европейското споразумение за асоцииране, Република България постепенно намалява митата, прилагани за определени промишлени стоки. От 1 януари 2000 г. съгласно схемите за либерализация, вносните мита за промишлени стоки с произход от Европейската общност, включени в третата схема за либерализация бяха намалени до размер на 30% от базовото мито. За селскостопанските стоки се прилагат договореностите по Протокола за адаптиране на търговските аспекти на ЕСА.

В момента България води преговори с ЕС за сключване на дългосрочно споразумение в сектора на вината и спиртните напитки, което ще обхваща едновременно търговски концесии и взаимно признаване и защита на наименованията, както и за по-нататъшни концесии за търговията със селскостопански стоки.

Споразумението за либерализация на търговията с риба и рибни продукти между Република България и Европейския съюз, уреждащо интегрирането на рибния сектор, договорено през 1998г., бе одобрено от Съвета на министрите на ЕС на 17.12.1999 г. Предстои официалното подписване на Споразумението под формата на протокол към ЕСА.

Търговията със страните от ЕАСТ се води при условия, паралелни с тези, договорени в ЕСА.

С Решение N103/29.02.2000 на Министерски съвет на Република България, от 1 януари 2000г. страната премахва на автономна основа митата за 143 тарифни позиции промишлени стоки с произход от страните членки на ЕС и ЕАСТ.

Министерският съвет на Република България прие измененията в Протоколите, отнасящи се до дефинирането на термина "стоки с произход" и до методите за административно сътрудничество по съответните преференциални търговски споразумения на България: т.е. в Протокол 4 към ЕСА, в Протокол Б към Споразумението за свободна търговия с ЕАСТ, в Допълнителния протокол 8 към ЦЕФТА и в Протокол Б към Споразумението за свободна търговия с Турция. Тези изменения се прилагат от 1.01.2000 г.

В подготовката си за членство в ЕС България следва политика, насочена към разширяване достъпа до европейския пазар чрез изграждане на зони за свободна търговия с асоциираните към ЕС държави. Наред с членството си в ЦЕФТА и сключеното с Турция ССТ, в сила от 1.01.1999 г., на 13.10. 1999 г. бе подписано и ССТ с Македония, което се прилага от 1.01.2000 г.

Понастоящем България води преговори за сключване на Споразумения за свободна търговия с Литва, Латвия, Естония, Израел и Мароко.

В сферата на експортното застраховане и експортните кредити се подготвя проект на изменение на Закона за експортното застраховане, който предвижда разширяване обхвата на покриваните от държавата рискове (напр. производствени и форс-мажорни рискове), както и приемане на определението за "пазарни" рискове с оглед постигане на пълно съответствие със законодателството на ЕС.

България постепенно сближава стандартите и техническите си норми с тези на ЕС с цел разширяване достъпа до неговите пазари посредством хармонизиране на техническото си законодателство в тази област чрез приемането на Закона за техническите изисквания към продуктите, Закона за националната стандартизация и Решение 727 на МС (вж. Глава 1 – Свободно движение на стоки), във връзка с необходимостта да се присъедини към сключените от ЕС споразумения за взаимно признаване на процедури за оценяване на съответствието, сертификати и маркировка.

Прилаганата от правителството търговска политика подпомага постигането на максимална либерализация на търговския режим (вж. Либерализация на цените и търговията в раздел "Икономически критерии").

България изцяло е приела Комбинираната номенклатура на ЕС като номенклатура на своята Митническа тарифа. В съответствие със Списъка на ангажиментите и отстъпките на Р. България, приложен към ГАТТ 1994 в рамките на СТО, ежегодно се извършват съответни намаления в митническите ставки и отваряне на тарифни квоти. Според Митническата тарифа за 2000г. средната митническа ставка при третиране най-облагодетелствана нация е 13,76%. За селскостопанските и промишлените стоки ставките са съответно 24% и 10.99%.

Следвайки присъединяването на България към СТО, основните регламенти на ЕС относно търговските инструменти (т.нар. "basic regulations") са възприети в действащото законодателство във връзка с реда и условията за въвеждане на антидъмпингови, изравнителни и защитни мерки.

При присъединяването си към СТО, България е поела ангажименти, които осигуряват хармонизираност с бъдещите ѝ задължения като член на Европейски съюз. Освен към задължителните Споразумения на СТО, България се е присъединила и към многостранните незадължителни споразумения, с изключение на Споразумението за държавните поръчки.

Изготвеният през 1998г. проект на оферта за присъединяване на България към Споразумението по държавните поръчки в рамките на СТО, бе актуализиран два пъти с оглед привеждането му в съответствие с приетия през юни 1999 г. Закон за обществените поръчки и извършените в края на 1999 г. структурни промени в органите на държавната власт. Предложените в офертата прагови стойности отчитат необходимостта от съответствие с тези в приложенията на ЕС към Споразумението за държавните поръчки и обхватът на отделните приложения от офертата е максимално близък до обхвата на приложенията на ЕС. Започнато е съгласуване на проекта на офертата между компетентните органи в България, предхождащо внасянето му за одобрение от МС и представянето му в СТО.

По отношение Споразумението по информационните технологии в СТО България понастоящем прилага на автономна основа в Митническата си тарифа за 2000 г. намаляване на митата по вноса на продукти на информационните технологии и се подготвя за официално присъединяване към Споразумението.

България е сключила двустранни споразумения с редица страни от Средиземноморието, Латинска Америка, Азия, ОНД, Западните Балкани и страните от Африка, Карибския и Тихоокеанския басейн.

Във връзка с необходимостта от привеждане на двустранните договорености с трети страни в съответствие с чл.307 от Амстердамския договор е извършена пълна инвентаризация на договорно-правната база на България и се подготвя график за привеждането им в съответствие със законодателството на Европейския съюз.

България притежава необходимия административен капацитет и изградени структури за прилагане на експортен контрол върху стоките с възможна двойна употреба, списъкът на които отговаря на този на ЕС.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

ФИНАЛИЗИРАНЕ НА ПРЕГОВОРИТЕ ПО СПОРАЗУМЕНИЯТА ЗА СВОБОДНА ТЪРГОВИЯ С ЛИТВА, ЛАТВИЯ, ЕСТОНИЯ И ИЗРАЕЛ.

ПРИКЛЮЧВАНЕ НА ПРЕГОВОРИТЕ С ЕС ЗА ВИНАТА, СПИРТНИТЕ НАПИТКИ И СЕЛСКОСТОПАНСКИТЕ СТОКИ.

ПОДГОТОВКА ЗА УЧАСТИЕ В НОВИЯ КРЪГ МНОГОСТРАННИ ТЪРГОВСКИ ПРЕГОВОРИ В РАМКИТЕ НА СТО.

ТЯСНО КООРДИНИРАНЕ С ЕС ОТНОСНО ПОЗИЦИИТЕ ПО ВРЕМЕ НА НОВИЯ КРЪГ ПРЕГОВОРИ В РАМКИТЕ НА СТО.

ПРЕДСТАВЯНЕ НА ОФЕРТАТА НА БЪЛГАРИЯ ПО ПРИСЪЕДИНЯВАНЕ КЪМ СПОРАЗУМЕНИЕТО ЗА ДЪРЖАВНИТЕ ПОРЪЧКИ В СТО.

ПОДГОТОВКА НА ПРИСЪЕДИНЯВАНЕТО НА БЪЛГАРИЯ КЪМ СПОРАЗУМЕНИЕТО ПО ИНФОРМАЦИОННИТЕ ТЕХНОЛОГИИ В СТО.

ФОРМУЛИРОВКА НА ПРИНЦИПИТЕ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА МИТНИЧЕСКИ ПРЕФЕРЕНЦИИ ПО ОБЩАТА СИСТЕМА ЗА ПРЕФЕРЕНЦИИ В СЪОТВЕТСТВИЕ С ПРИНЦИПИТЕ, ПРИЛАГАНИ ОТ ЕС.

ОТРАЗЯВАНЕ НА СЪОТВЕТНИТЕ ИЗМЕНЕНИЯ, НАПРАВЕНИ ОТ ЕС, В СПИСЪКА СЪС СТОКИ С ВЪЗМОЖНА ДВОЙНА УПОТРЕБА

ПРИЕМАНЕ НА ИЗМЕНЕНИЯ В ЗАКОНА ЗА ЕКСПОРТНОТО ЗАСТРАХОВАНЕ С ОГЛЕД ПО-НАТАТЪШНО СЪБИЖАВАНЕ С ЕВРОПЕЙСКОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО В ОБЛАСТТА НА ЕКСПОРТНОТО ЗАСТРАХОВАНЕ И ЕКСПОРТНИТЕ КРЕДИТИ.

УТВЪРЖДАВАНЕ НА ГРАФИК ЗА ПРЕМАХВАНЕ НА НЕСЪОТВЕТСТВИЯТА МЕЖДУ ЕВРОПЕЙСКОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО И ДВУСТРАННИТЕ СПОРАЗУМЕНИЯ, СКЛЮЧЕНИ ОТ БЪЛГАРИЯ.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

КООРДИНИРАНЕ С ЕС ОТНОСНО ПОЗИЦИИТЕ НА МНОГОСТРАННИТЕ ТЪРГОВСКИ ПРЕГОВОРИ ЗА ПО-НАТАТЪШНА ЛИБЕРАЛИЗАЦИЯ В РАМКИТЕ НА СТО.

ПРЕДОСТАВЯНЕ НА МИТНИЧЕСКИ ПРЕФЕРЕНЦИИ ПО ОБЩАТА СИСТЕМА ЗА ПРЕФЕРЕНЦИИ В СЪОТВЕТСТВИЕ С ПРИНЦИПИТЕ, ПРИЛАГАНИ ОТ ЕС.

СКЛЮЧВАНЕ НА СПОРАЗУМЕНИЕ ЗА СВОБОДНА ТЪРГОВИЯ С МАРОКО.

ПОСТИГАНЕ НА ПЪЛНО СЪОТВЕТСТВИЕ НА БЪЛГАРСКОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО В СФЕРАТА НА ЕКСПОРТНОТО ЗАСТРАХОВАНЕ И ЕКСПОРТНИТЕ КРЕДИТИ С ЕВРОПЕЙСКОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

ПРИЕМАНЕ НА НЕОБХОДИМИТЕ МЕРКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ГРАФИКА ЗА ПРЕМАХВАНЕ НА НЕСЪОТВЕТСТВИЯТА МЕЖДУ ЕВРОПЕЙСКОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО И ДВУСТРАННИТЕ СПОРАЗУМЕНИЯ, СКЛЮЧЕНИ ОТ БЪЛГАРИЯ.

ФИНАНСОВИ НУЖДИ

Във връзка с подготовката за участие в многостранните търговски преговори за по-нататъшна либерализация на търговията със стоки и услуги в рамките на СТО, България ще има нужда от 40 000 Евро по програмата PHARE за консултации и техническа помощ от ЕС.

С оглед на прилагането на останалите мерки, представени в приложените таблици, България ще разчита на бюджетни средства от съответните институции, отговарящи за прилагането на мерките.

Предвид на значителния обем от Регламенти и многостранни и двустранни договори, включени в раздел "Външни отношения", следва да се предвидят значителни средства за превод на български език приблизително в размер на минимум 200 000 евро.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Приоритетите в сектора на външните отношения са в рамките на компетенцията на Министерството на икономиката, което разполага с необходимия административен капацитет за прилагане на европейското законодателство (*acquis communautaire*) в този сектор, работейки в сътрудничество с Министерството на външните работи. Съществува възможност за по-нататъшно укрепване на институционалния капацитет, когато това се наложи.

27. ОБЩА ВЪНШНА ПОЛИТИКА И ПОЛИТИКА НА СИГУРНОСТ (ОВППС)**ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ**

Република България споделя общите ценности, принципи и цели на Европейския съюз в областта на Общата външна политика и политика на сигурност, залегнали в Договора за Европейски съюз и инструментите, които съставляват правото на ЕС в този раздел. Българската външна политика и политика на сигурност се основава на същите принципи и има ориентация идентична с ОВППС. В преговорните позиции, представени от нашата страна в рамките на преговорите за приєдиняване към ЕС се заявява категорично, че Република България е подготвена, способна да участва пълноценно, и активно се присъединява към Общата външна политика и политика на сигурност на Европейския съюз.

Приоритетните външнополитически цели на България, които се ползват с широка обществена подкрепа, са ускорената интеграция в Европейския съюз и членството в НАТО и в ЗЕС.

България подкрепя процеса на формиране на Обща европейска политика за сигурност и отбрана в рамките на Общата външна политика и политика за сигурност, и изграждането на капацитет на ЕС за автономни действия в управлението на кризи, опиращ се на надеждни военни сили, и има готовност да участва в реализирането на целите и задачите на ОЕПСО.

Външнополитическата дейност на България в региона е неразделна част от европейската ориентация на страната и е насочена към укрепване на доверието, стабилността и сигурността; към утвърждаване на европейски стандарти в отношенията между държавите в региона и развитие на всички форми на сътрудничество; към подпомагане на общия процес на интегрирането на държавите от региона в европейските и евроатлантически структури. В този контекст през изминалия период усилията и инициативите на българската дипломация бяха насочени към постигането на единна позиция на страните от региона по кризата в Косово и подпомагане на действията на международната общност за намиране на политическо решение на проблема. България се включи в предприетите от международната общност действия, целящи разрешаване на кризата в Косово, чрез подпомагане на военната операция на НАТО на територията на СРЮ и подкрепа и участие в създадената в изпълнение на резолюция 1244 на СС на ООН международна гражданска и военна администрация в Косово. България изпрати група от 48 полицейски наблюдатели в състава на международните полицейски сили в рамките на гражданската администрация на ООН. От началото на февруари 2000 България участва с инженерен взвод в KFOR, в рамките на Холандския контингент в Косово. България предприе конкретни мерки за преодоляване на хуманитарната катастрофа и облекчаване на положението на бежанците в Македония и пое цялостната издръжка на лагера за бежанци в Радушa.

България участва активно в подготовката и реализирането на Пакта за стабилност в ЮИЕ като ключов фактор за трайното стабилизиране на региона. Отчитайки целите на Пакта и значението му за реинтегрирането на ЮИЕ в Европа, България изготви 17 проекта, насочени към укрепване на демократичните институции, икономически прогрес и възстановяване на връзките между страните от региона, както и с останалата част на Европа. От одобрените 13 проекта 3 бяха определени за бърза реализация (quick start projects). Започна работа по реализацията на един от тези проекти – изграждането на Втори мост над р. Дунав, който е част от регионалната секция от Пан-Европейски коридор №4.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

В областта на регионалната политика усилията на страната ще бъдат насочени към подпомагане на цялостната стабилизация на региона и успешното стартиране на проектите в рамките на Пакта за стабилност в ЮИЕ.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Преразглеждане на двустранните политически договори между България и трети страни в контекста на съвместимостта им с ангажиментите, произтичащи от членството в ЕС, и при необходимост инициране на преговори по сключване на нови споразумения.

Следене на развитието на ОВППС и ОЕПСО с оглед своевременното включване и пълноценно участие към момента на присъединяване към ЕС

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Необходимите структури за участието на България във формулирането и прилагането на правото на ЕС в областта на ОВППС са налице, включително длъжностите Политически директор и Европейски кореспондент.

България притежава необходимия административен капацитет и организационен опит за наблюдение и изпълнение на наложените негативни мерки.

България е в състояние ефективно да прилага правото на ЕС в областта на дипломатическата и консулска защита.

България е извършила цялата необходима техническа подготовка за инсталирането на системата за комуникация U3 Mail. Участие в системата Cortesy няма да създаде проблеми.

28. ФИНАНСОВ КОНТРОЛ**ВЪНШЕН ФИНАНСОВ КОНТРОЛ****ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ**

Дейността на Сметната палата е регламентирана в Закон за Сметната палата и правилник за неговото прилагане.

Стратегически план за развитието на Сметната палата

Продължава изпълнението на приетия Стратегически план за развитието на Сметната палата за периода 1999 г. - 2002 г. Създадени са отделения "Евроинтеграция и средства на Европейския съюз и други международни организации" и "Организация, развитие и анализ на контролната дейност".

Програма за привеждане на методологията за одит на Сметната палата в съответствие със стандартите на ИНТОСАЙ

Разработена е програма за привеждане на методологията за одит на Сметната палата в съответствие със стандартите за одит на ИНТОСАЙ и Европейските указания за тяхното прилагане. Приета е структурата и съдържанието на Наръчник на одитора на Сметната палата.

Приет е план и е изграден център за обучение на персонала

Създадено е звено за обучение на персонала и е изградена базата на Учебния център на Сметната палата в София и Ловеч. Приет е план за обучение на персонала. Учебните програми са насочени към обучение по методи за одит на публичните средства и чуждоезиково обучение. Проведени са семинари с експерти на СИГМА по управление на проекти, разработване на стандарти и методи за одит, одит на изпълнението на бюджета, одит на средствата от Европейския съюз, семинар по самооценка на Сметната палата.

Актуализирана е Стратегията за информационните технологии на Сметната палата

Актуализирана е Стратегията за информационните технологии на Сметната палата. Приет е проект за изграждане на комуникационна мрежа на Сметната палата и предстои включването ѝ към информационната система на държавната администрация.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ**Разработване на проект за нов Закон за Сметната палата**

Разработване на проект за нов Закон за Сметната палата, включен за разглеждане в законодателната програма на правителството до м. юли 2000 г. Законът ще се допълва от вътрешни правилници, стандарти, наръчници и кодекси.

В проекта се дефинират по-точно правомощията, обхвата на одитната дейност на Сметната палата и взаимодействието ѝ с Парламента и органите на държавния финансов контрол; видовете одит, извършван от Сметната палата; прилагането на одитни стандарти и процедури, които отговарят на международните изисквания в областта на външния одит на публичните средства и средствата на ЕС, статута на одитора.

Актуализирана програма за привеждане на методологията на одит на Сметната палата в съответствие със стандартите за одит на ИНТОСАЙ

Приемане на актуализирана програма за привеждане на методологията на одит на Сметната палата в съответствие със стандартите за одит на ИНТОСАЙ и Европейските указания за тяхното прилагане. Програмата предвижда:

- разработване на Наръчник на одитора на Сметната палата, стандарти за одитната дейност в съответствие със стандартите за одит на ИНТОСАЙ; стандарти за одит на средствата, предоставени на Република България от ЕС; етичен кодекс и кодекс за поведението на одиторите на Сметната палата; тестване на разработени части от наръчника на одитора в пилотни проекти за финансов одит и одит на изпълнението, включително в териториални поделения на Сметната палата; разработване на Административен наръчник.
- Развитие и усъвършенстване на организационната структура на Сметната палата и системата за професионална квалификация на персонала (одитна методология, качество на одита, езиково обучение).
- Развитие на информационните технологии за осигуряване на одитната дейност на Сметната палата; доставка на оборудване за Учебния център в София и Ловеч и за библиотеката на Сметната палата, финансирано от ФАР.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Усъвършенстване и развитие на цялостната правна рамка на одита

Усъвършенстване и развитие на цялостната правна рамка на одита и нейното хармонизиране с европейското законодателство; разработване и приемане на вторично законодателство за дейността на Сметната палата в съответствие с новия Закон за Сметната палата.

Развитие и усъвършенстване на одитната дейност

Развитие и усъвършенстване на одитната дейност чрез прилагане на одитни стандарти и процедури в съответствие с международните изисквания и добрите европейски практики; приоритетно прилагане на одит на финансовото управление на публичните средства; одит на изпълнението; одит на средствата, предоставени от ЕС, включително чрез участие в съвместни и паралелни одити с Европейската Сметна палата и сметни палати на европейските страни.

Усъвършенстване на структурата и организацията за управление на одитната дейност

Усъвършенстване на структурата и организацията за управление на одитната дейност; повишаване на професионалната компетентност и отговорност на различните равнища в СП; обучение на персонала за постигане на одитна дейност с високо качество в съответствие с международните стандарти.

Изграждане и развитие на информационни технологии за ефективно осигуряване на одитната дейност на Сметната палата

Изграждане и развитие на информационни технологии за ефективно осигуряване на одитната дейност на Сметната палата; внедряване и използване на специализирани програми за одит и усвояване на компютъризирани одитни техники.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

В изпълнение на Стратегическия план за развитието на Сметната палата се усъвършенства организационната структура на централното управление и териториалните поделения, прилагането на съвременни методи, политики и процедури за управление и ефективно използване на ресурсите. Укрепени са организационно и кадрово новосъздадените звена и са разработени техните функционални характеристики. Предстои приемането на функционални характеристики на административните звена на Сметната палата и актуализирани длъжностни характеристики на персонала.

Разработен е проект на програма за развитие на човешките ресурси. Създадено е звено за управление на процеса на обучение на одиторския и административния персонал. Приет е план за професионалното и чуждоезиковото обучение на персонала.

ВЪТРЕШЕН ФИНАНСОВ КОНТРОЛ

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ

Законът за държавния финансов контрол от 1996 г. и Правилникът за неговото прилагане от 1997 г. са нормативната база на държавния вътрешен финансов контрол.

Според настоящото законодателство Държавният финансов контрол е структурно звено към Министерство на финансите, но е функционално независимо и упражнява функцията на държавния вътрешен финансов контрол. ДФК е юридическо лице. Състои се от Главно управление и 28 териториални управления, в съответствие с областните центрове в страната.

Министерствата и държавните агенции също могат да упражняват финансов контрол върху структурите, които ръководят, но министърът на финансите остава отговорен за държавния вътрешен финансов контрол. В момента това се извършва чрез а) последващ контрол и б) осигуряване на методическо ръководство за вътрешните контролни служби, които в момента са административно подчинени на съответния министър.

Главното управление на ДФК осигурява методическо ръководство и върху дейността на териториалните управления. ДФК отговаря за 1) планиране 2) контрол 3) анализиране на разкритията и 4) докладване на министъра на финансите.

Основните характеристики на ДФК според настоящия Закон за ДФК са следните:

- ДФК самостоятелно определя кои организации да бъдат ревизирани и ги включва в годишния план за ревизии
- Всяка ревизия преглежда предварително зоните с най-висок риск в организациите и ревизията се съсредоточава главно върху тях
- Последващите ревизии се извършват на държавни и общински дружества и бюджетни организации най-малко веднъж на три години

Ревизията включва:

- Преглед на документите и ревизии на място
- Ревизии за законност и изпълнение на приходите и разходите и истинността на финансовите твърдения
- Материални ревизии и формални ревизии.
- Финансови ревизии, покриващи финансовата и икономическа дейност на юридическите лица, които имат държавно или общинско участие, независимо от размера му или чиито задължения са гарантирани с държавна или общинска собственост
- Извършват се ревизии по заповед на министъра на финансите по закон или по предложение на главния прокурор за защита на обществените интереси.
- Ревизионните констатации трябва да имат законни последствия и препоръки за отстраняване на нарушенията, търсене и налагане на имуществена отговорност по съдебен ред, налагане на дисциплинарни наказания, глоби (под съдебен контрол) и др.

При изпълнение на служебните си задължения, ревизорите се подчиняват само на закона. Те са назначават на трудов договор при условията на Кодекса на труда.

Изработен Документ за политиката на държавния вътрешен финансов контрол, който очертава новия модел на ДВФК с въвеждането на предварителния финансов контрол.

Резултат на координираните усилия на ДФК и съответните Генерални дирекции на ЕК, МВФ, Делегацията на ЕК, СИГМА и експерти от ФАР е изготвения Документ за политиката на Държавния вътрешен финансов контрол в Република България, който беше подписан от министъра на финансите на 18 февруари 2000 г. С него се въвежда нов модел на ДВФК в съответствие с европейските изисквания. Краткосрочните и средносрочни приоритети в НРАА отразяват поемането на ангажименти от българската страна, както е предвидено в Документа за политика.

Проект за нов Закон за държавния вътрешен финансов контрол

През 1999 г. се предвиждаше само промяна в съществуващия закон за ДФК. В процеса на приемане достиженията на европейското законодателство и съгласуване на изискванията с ЕК се стигна до идеята за изработване на нов Закон. Документът за политиката е основа на изготвения и предмет на обсъждане проект за нов Закон за държавния вътрешен финансов контрол.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Подготовка за въвеждане на предварителен вътрешен финансов контрол

- Подготовка за въвеждане на предварителен вътрешен финансов контрол на разпоредителите с бюджетни кредити по републиканския бюджет и разпоредителите със средства по програми на ЕС.

Предвиден за разглеждане в законодателната програма на правителството през м. май 2000 г. е новия Закон за държавния вътрешен финансов контрол.

От 01.01.2000 г. България е бенефициент по пред-присъединителните фондове, които ще бъдат в размер на около 150 милиона евро годишно. Финансовият пакет включва ресурси от Националната програма по ФАР и от предприсъединителните фондове за България. За да бъдат приложени принципите на открито финансово управление на тези фондове, както е съгласувано с ЕС, ще бъдат взети следните мерки:

- Въвеждане на ефективен предварителен вътрешен финансов контрол, който да отговаря на изискванията и регламентите на Европейския съюз;
- Минимални контролни мерки върху дейността на разплащателните агенции, които ще управляват средствата по пред-присъединителните фондове.
- Съгласно новият закон за ДВФК, ДФК ще придобие статута на агенция. В тази структура ще бъде организирано отделно звено, което ще работи по въпросите на европейската интеграция

Описаните контролни мерки са по регламенти 729/70 и 1663/95 и включват сертификацията на сметките на разплащателните агенции.

Европейското законодателство изисква гаранции за възстановяване на погрешно употребени средства от тези фондове, което изисква въвеждане на подходящ контролен механизъм.

Европейското законодателство изисква въвеждане на принципите на функционална независимост на вътрешния финансов контрол.

Европейското законодателство изисква постоянен обмен на информация по изложените по-горе въпроси, както и възможност за достъп на контрольорите на ЕС до документацията на разплащателните агенции. До приемането на Р България това изискване се изпълнява чрез договореностите в Административното споразумение за сътрудничество между ДФК и Главна дирекция "Финансов контрол" през октомври 1999 г., което предвижда съвместни ревизии по ФАР и предприсъединителните фондове, съгласно годишния план за ревизии.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Продължаване на работата по приоритетите, формулирани в краткосрочен план.

Третично законодателство за прилагане модела на вътрешния финансов контрол

Разработване и въвеждане на третично законодателство за прилагане модела на вътрешния финансов контрол съгласно европейските стандарти и изисквания.

Обучение и квалификация на персонала

Подобряване на административния капацитет чрез обучение и квалификация на персонала.

Структури за прилагане на модела на вътрешния финансов контрол

Изграждане и въвеждане на структурите за прилагане на модела на вътрешния финансов контрол.

Административен капацитет

В момента Държавния финансов контрол е държавният контрол към Министерство на финансите, обособен като единно структурно звено, юридическо лице със самостоятелен бюджет. Състои се от главно управление и 28 териториални управления, които покриват цялата страна съобразно новото административно-териториално деление. Общо в системата на държавния финансов контрол са заети 1405 души, от които 1200 са заети с пряка ревизионна дейност като цифрата включва и териториалните подразделения. Предвиждат се конкретни мерки за повишаване на квалификацията на административните кадри и укрепване кадровото състояние на ДФК по програма ФАР 2000.

29. ФИНАНСОВИ И БЮДЖЕТНИ ВЪПРОСИ**ТЕКУЩА СИТУАЦИЯ****Създаване на условия за въвеждане на система на държавно съкровище**

Българското правителство успешно продължава започнатата през 1999 г. реформа в бюджетната сфера, насочена към подобряване управлението на бюджетните ресурси, укрепване на общата бюджетна дисциплина и увеличаване на прозрачността при планирането, изпълнението и отчитането на държавния бюджет.

Преглед и ревизия на законодателната база във връзка с въвеждането на система на държавно съкровище

В Република България въпросите, свързани с бюджета и финансирането на държавните разходи, се регламентират със Закона за устройството на държавния бюджет.

През 1999 г. бе извършен преглед на законодателната база във връзка с въвеждането на системата на държавното съкровище.

Със закона за държавния бюджет за 2000 г., §18 и §20 от Преходните и заключителни разпоредби, се уреждат законодателно първите стъпки при въвеждането на усъвършенстваната система на държавното съкровище.

Разработване на единна счетоводна рамка за бюджетния сектор

Министерството на финансите съвместно със създадената за целта работна група, състояща се от представители на различни министерства, Сметната палата и БНБ и с помощта на консултанти по програма СИГМА и Международния валутен фонд, подготви проект на унифициран счетоводен сметкоплан за бюджетната сфера, който ще бъде окончателно завършен в края на 2000 г.

Въвеждане на система за електронни плащания в бюджетната сфера

Към Министерството на финансите бе създадена работна група, състояща се от представители на различни министерства, Сметната палата и БНБ и по въпросите, свързани с усъвършенстването на платежната система в бюджетната сфера, която подготви доклад с предложения. Работата в тази насока продължава и през 2000 г.

През 2000 г. продължава процесът на консолидация на бюджетните средства чрез системата на единната сметка. Чрез нея през 1999 г. се извършваше касовото изпълнение на централния бюджет и бюджетите на държавните органи - първостепенни разпоредители с бюджетни кредити. В Закона за държавния бюджет за 2000 г. с §18 от ПЗР се регламентира поетапното въвеждане на единната сметка в БНБ и за останалите разпоредители и сметки. На този етап извън системата на единната сметка ще останат бюджетните и извънбюджетни сметки на общините и някои извънбюджетни сметки и фондове, чиито международни донори изрично изискват средствата да не се включват в системата на единната сметка. Подлежат на поетапно включване в системата на единната сметка всички обслужвани от БНБ бюджетни, извънбюджетни, набирателни и депозитни сметки в лева и валута като изходна предпоставка за прилагане принципа за ефективно управление на средствата. По този начин в системата ще бъде обхванат над 80% от паричния ресурс. Това ще осигури своевременна информация за осъществяване на дневна консолидация на правителствените средства чрез единната сметка в БНБ и по-ефективното им управление.

За управлението на средствата на ЕС е създаден Национален фонд - централен съкровищен орган към Министерството на финансите. Тези средства постъпват по сметките на Националния фонд в обслужващата го банка, където за всеки финансов меморандум има отделна сметка, а за всеки проект - отделна подсметка. Организацията на управление на сметките и "трансферирането" на средствата на изпълнителните агенции

към отделните министерства /7 бр./ са изцяло подчинени на основните принципи на системата на единна сметка, прилагана за бюджетните средства. Със средствата по тези сметките се оперира при спазване на принципа на двата подписа.

Избор и закупуване на софтуер за бюджетната сфера

Министерството на финансите подготви документацията по процедурата за възлагане на обществена поръчка за изграждане на информационна система за финансово управление в бюджетния сектор.

Процедурата по възлагане на обществената поръчка за изграждане и внедряване на информационна система за финансово управление в бюджетния сектор - етап 1, бе обявена със заповед на министъра на финансите на 01.11.1999 г.

Обучение на експерти от бюджетната сфера

През 1999 г. Министерството на финансите проведе семинари и работни срещи с участието на експерти от първостепенните разпоредители с бюджетни кредити с цел запознаването им с новите принципи на управление на бюджетните средства в системата на държавното съкровище.

Усъвършенстване на бюджетната структура

През 2000 г. се запази тенденцията за намаляване броя на извънбюджетните сметки и фондове. Броят им от 28 през 1999 г. е намален на 20 през 2000 г. Държавните извънбюджетни фондове и сметки се включват в консолидираната фискална програма.

Бяха извършени и нови структурни промени в бюджетната сфера, като броят на второстепенните разпоредители с бюджетни кредити бе намален значително, и този процес продължава.

КРАТКОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

ПРЕГЛЕД И РЕВИЗИЯ НА ЗАКОНОДАТЕЛНАТА БАЗА ВЪВ ВРЪЗКА С РЕФОРМАТА В УПРАВЛЕНИЕТО НА ДЪРЖАВНИТЕ ФИНАНСИ

Преглед и ревизия на законодателната база в бюджетната сфера

Във връзка с подготовката на Закона за държавния бюджет за 2001 г. се предвижда да се извърши преглед на действащото законодателство в бюджетната сфера и да се направят предложения за неговото изменение или допълнение в съответствие с европейските регламенти.

Превод на европейските регламенти в областта на държавния бюджет

Предложени са за превод основните европейски регулации, свързани с бюджетния процес

ПОДГОТОВКА ЗА ВЪВЕЖДАНЕ НА УСЪВЪРШЕНСТВАНА СИСТЕМА НА ДЪРЖАВНО СЪКРОВИЩЕ

В съответствие с препоръките за действие, дадени в анекса към документа "Партньорство за присъединяване - България", за усъвършенстване на вътрешното финансово управление и на контролните функции, както и за привеждане на счетоводните процедури в съответствие с изискванията на ЕС, българското правителство започна подготовка за въвеждане на системата на държавно съкровище с цел по-ефективно управление на бюджетните средства и засилване контрола при използването им.

В момента се разработва нов Закон за държавен финансов контрол и се готвят изменения в Закона за Сметната палата, което ще съдейства за засилване на контрола в бюджетната сфера в съответствие с европейските стандарти.

РАЗРАБОТВАНЕ НА НОВА СЧЕТОВОДНА РАМКА ЗА БЮДЖЕТНИЯ СЕКТОР**Завършване проекта на унифициран сметкоплан за бюджетния сектор**

Важен елемент на новата система за управление на бюджетните ресурси е изграждането на нова счетоводна рамка за бюджетната сфера като база за въвеждане на интегрирана компютърна информационна система за финансово управление, която ще дава възможност да се изготвят съвременни и надеждни отчети за изпълнението на бюджета.

През 2000 г. ще се доразвие бюджетната класификация и бюджетният сметкоплан, като ще се постигне унифицирана счетоводна процедура за всички бюджетни организации в съответствие с националните и международните стандарти. Това ще осигури отчетност за държавните приходи и разходи на начислена и касова основа.

Унифицираният сметкоплан за бюджетния сектор се създава от Министерството на финансите със съдействието на консултанти от Международния валутен фонд и по програма СИГМА в съответствие с националните и международни стандарти.

Разработване проект на ръководство за прилагане на новия сметкоплан в бюджетния сектор

Проектът на ръководство за прилагане на новия сметкоплан за бюджетната сфера се разработва от експерти на Министерството на финансите, които се подпомагат от консултанти по програма СИГМА. Предвижда се съдействие по програмата СИГМА и в процеса на обучение на специалистите при въвеждането му в практиката.

УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА СИСТЕМАТА ЗА РАЗПЛАЩАНИЯ В БЮДЖЕТНИЯ СЕКТОР**Включване в системата на единната сметка и разплащания в БНБ на второстепенните разпоредители с бюджетни кредити**

Продължава работата по усъвършенстване и подобряване на разплащателната система в бюджетната сфера. Тази система ще подобри съществуващата система за разплащания в бюджетния сектор. Целта е да се ускори плащанията в бюджетната сфера и да се засили контролът върху тях. Работи се за разширяване на обхвата на единната сметка в БНБ като в нея се включат и второстепенните разпоредители с бюджетни средства.

ВЪВЕЖДАНЕ НА ИНФОРМАЦИОННА СИСТЕМА ЗА ФИНАНСОВО УПРАВЛЕНИЕ /ИСФУ/ В БЮДЖЕТНАТА СФЕРА- ЕТАП 1

През 2000 г. основна роля при осъществяване на бюджетната реформа играе създаването на нова информационна система за финансово управление. Системата позволява интеграция и висока степен на компютризация на всички счетоводни операции. Това ще улесни анализа и прогнозите на паричните потоци.

Приключване на процедурата за възлагане на обществена поръчка за изграждане на ИСФУ в бюджетния сектор- етап 1

На 24.01.2000 г. стартира процедура за възлагане на обществената поръчка за изграждането на информационна система за финансово управление в бюджетния сектор – етап 1.

Извършителят на поръчката вече беше избран и в скоро време предстои подписването на договор с него.

Адаптиране на приложния софтуер към българските изисквания

Етап 1 включва адаптирането на стандартния софтуер към българските изисквания за внедряване на основните функции за изпълнение на бюджета в първостепенните разпоредители с бюджетни кредити чрез въвеждане на следните основни модули при

изпълнение на бюджета: главна счетоводна книга, сметки за задълженията и вземанията, управление и контрол на бюджета, плащания и управление на ликвидността.

Внедряване на етап 1 на ИСФУ в първостепенните разпоредители с бюджетни кредити

Внедряване на стандартния софтуер за етап 1 в първостепенните разпоредители с бюджетни кредити

ОБУЧЕНИЕ НА ПЕРСОНАЛА ВЪВ ВРЪЗКА С УСЪВЪРШЕНСТВАНЕТО НА СИСТЕМАТА ЗА РАЗПЛАЩАНИЯ, НОВИЯ СМЕТКОПЛАН И ВНЕДРЕНИТЕ МОДУЛИ НА ИСФУ

Предвижда се обучени на специалистите от различните министерства и ведомства във връзка с внедряването на ИСФУ -етап 1, въвеждането на новия сметкоплан и усъвършенстването на системата за разплащания в бюджетната сфера.

СРЕДНОСРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ЗАКОНОДАТЕЛНАТА БАЗА ВЪВ ВРЪЗКА С РЕФОРМАТА В УПРАВЛЕНИЕТО НА ДЪРЖАВНИТЕ ФИНАНСИ

Преглед и ревизия на законодателната база в бюджетната сфера

Предвижда да се извършването на регулярен преглед на действащото законодателство в бюджетната сфера подготвянето на предложения за неговото изменение или допълнение в съответствие с европейските регламенти.

Превод на европейските регламенти в областта на държавния бюджет

Предложени са за превод основните европейски регулации, свързани с бюджетния процес.

РАЗШИРЯВАНЕ ОБХВАТА НА СИСТЕМАТА НА ДЪРЖАВНО СЪКРОВИЩЕ

В средносрочна перспектива за периода до 2006 г. основен приоритет за правителството ще бъде въвеждането на основните функции на държавното съкровище за всички бюджетни и извънбюджетни сметки и фондове .

ВЪВЕЖДАНЕ НА НОВИЯ СМЕТКОПЛАН ЗА БЮДЖЕТНАТА СФЕРА НА НАЧИСЛЕНА ОСНОВА

От началото на 2001 г. се предвижда да започне въвеждането на новия сметкоплан за бюджетната сфера на начислена основа.

УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА ПЛАТЕЖНАТА СИСТЕМА В БЮДЖЕТНИЯ СЕКТОР

Интегриране в системата на единната сметка на всички бюджетни организации /без общините/

Предвижда се включването в единната сметка за правителствените средства на всички бюджетни организации без общините.

За целта ще се усъвършенстват електронните връзки, ще се въведе интегрирана компютърна система за управление в бюджетната сфера, ще се проведе необходимото обучение на кадрите във връзка с нововъведенията.

ЗАВЪРШВАНЕ НА ЕТАП 1 НА ИСФУ И ПОДГОТОВКА И ВНЕДРЯВАНЕ НА ЕТАП 2 НА ИСФУ ЗА БЮДЖЕТНАТА СФЕРА**Завършване на етап 1 на ИСФУ**

Първият етап от въвеждането на информационната система за финансово управление ще бъде завършен през първата половина на 2001 г. с внедряването му в някои второстепенни разпоредители.

Подготовка и провеждане на процедурата за възлагане на обществена поръчка за ИСФУ - етап 2

Ще бъде подготвена процедура за възлагане на държавна поръчка за втория етап от изграждането на тази система. .

Вторият етап ще включва модули по планиране и подготовка на бюджета, както и допълнителни модули в областта на държавното съкровище - доставки, управление на приходите, вътрешен контрол, счетоводство на активите и разходно счетоводство.

Внедряване на ИСФУ - етап 2

През етап 2 ще се внедрят допълнителните модули на ИСФУ в първостепенните разпоредители с бюджетни кредити.

Модулите на ИСФУ етап 1 и етап 2 ще се внедрят във всички второстепенни разпоредители с бюджетни кредити.

ОБУЧЕНИЕ НА ПЕРСОНАЛА ПО ВНЕДРЕНИТЕ МОДУЛИ НА ИСФУ

Ще се провежда непрекъснато обучение на персонала във връзка с въвеждането на нови модули на ИСФУ и с промените в законодателството

РАЦИОНАЛИЗИРАНЕ НА БЮДЖЕТНИТЕ СТРУКТУРИ И ПОДОБРЯВАНЕ ЕФЕКТИВНОСТТА НА УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИТЕ РЕСУРСИ НА ДЪРЖАВАТА

В областта на бюджета ще продължи процесът на опростяване и рационализиране на бюджетните структури и подобряване организацията и ефективността на управление на финансовите ресурси на държавата. Ще се поддържа широко балансиран бюджет и адекватен баланс на сметката на фискалния резерв, в съответствие с изискванията на паричния съвет и с фискалната политика на страните от ЕС за поддържане на ниско ниво на бюджетния дефицит и за редуциране на дълга.

Промяна на календара за подготовка на бюджета

Предвижда се бюджетната процедура да започва по-рано с цел да се осигури повече време за обсъждането на проекта на закон за годишния държавен бюджет в Народното събрание

Ограничаване фрагментирането на бюджетния процес и подобряване на координацията в Министерството на финансите и между него и другите министерства.**Оптимизиране на нелихвените бюджетни разходи****Разработване на система от интегрирани показатели за оценка ефективността на разпределение на държавните разходи**

С цел оптимизиране на държавните нелихвени разходи ще започне разработването на система от интегрирани показатели за оценка ефективността на разпределение на държавните разходи.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

От 1.01.2000 в Министерството на финансите бе извършена структурна реорганизация. Новата организационна структура съответства на средносрочната стратегия, разработена със съдействието на програма ФАР. Считаме, че разполагаме с необходимите административни структури, които да следят за въвеждане на европейското право, и не се налага създаването на нови такива.

С цел по-точното определяне на отговорностите и задачите на различните звена в министерството ще се направи преглед на необходимостта от усъвършенстване на квалификацията на служителите. Предвижда се през есента на 2000 г. да започне програма за сътрудничество в тази сфера с правителството на Швеция, с финансовото съдействие на програма ФАР. Международните организации - Международният валутен фонд, програма ФАР, програма СИГМА, чрез своите консултанти ще продължат да оказват помощ на Министерството на финансите за усъвършенстване на системата за бюджетно планиране, изпълнение, отчитане и управление.

ФИНАНСОВИ ПОТРЕБНОСТИ

За изпълнението на краткосрочните приоритети на Националната програма за приемане на достиженията на правото на ЕО, по глава 29 "Финансови и бюджетни въпроси" са предвидени в Закона за държавния бюджет за 2000 г. финансови ресурси в размер на 3 055 200 евро.

По предварителна оценка за изпълнението на средносрочните приоритети по глава 29 "Финансови и бюджетни въпроси" ще бъдат необходими средства в размер на 6 093 900 евро.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Повишаване ефективността, ефикасността и икономичността при управлението на бюджетните средства и на бюджетния процес.

Подобряване на финансовата дисциплина и контрола в бюджетната сфера.

Осигуряване на навременна, точна и вярна информация за изпълнението на бюджетните параметри.

Гарантиране на прозрачност на бюджетния процес.